Rhaglen Gyflawn

Gwasanaethau Democrataidd
Swyddfa'r Cyngor
CAERNARFON
Gwynedd
LL55 1SH

Cyfarfod

PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU

Dyddiad ac Amser

10.30 y.b., DYDD IAU, 19EG TACHWEDD, 2026

Bydd y cyfarfod yn cael ei we-ddarlledu

https://gwynedd.public-i.tv/core/l/cy_GB/portal/home

Noder: Cynhelir Sesiwn Briffio i'r Aelodau am 10:00yb

Lleoliad

Siambr Hywel Dda, Swyddfeydd y Cyngor Caernarfon
Ac yn rhithiol drwy Zoom

Pwynt Cyswllt

Gwen Roberts

GwenAlawRoberts@gwynedd.llyw.cymru

01286 679499

PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU

AELODAETH (18)

Plaid Cymru (12)

Y Cynghorwyr

Annwen Hughes
Arwyn Herald Roberts
(Sedd Wag)
Dafydd Davies

Elwyn Edwards
Linda Morgan
Beca Roberts
Berwyn Parry Jones

Delyth Lloyd Griffiths
Edgar Wyn Owen
Jina Gwyrfai
Elfed Williams

Annibynnol (5)

Y Cynghorwyr

Wendy Cleaver
Peter Thomas
(Sedd Wag)

Elfed Powell Roberts
Gruffydd Williams

Gwynedd yn Gyntaf (1)

Y Cynghorydd Stephen Churchman

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

I dderbyn ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

I dderbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYS

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater brys ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

4. COFNODION 4 - 11

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion cyfarfod y Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 1 Hydref 2026 fel rhai cywir.

5. ADRODDIAD PERFFORMIAD AELOD CABINET PRIFFYRDD, PEIRIANNEG AC YGC 12 - 57

Cyfle i Aelodau drafod a chraffu mesurau a blaenoriaethau gwella'r Adran.

6. CYNLLUN DATBLYGU LLEOL NEWYDD - PRIF FATERION, GWELEDIGAETH, AMCANION STRATEGOL, OPSIYNAU TWF A DOSBARTHIAD STRATEGOL 58 - 130

I graffu'r Cynllun Datblygu Lleol / Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Werdd.

7. ADRODDIAD PERFFORMIAD AELOD CABINET AMGYLCHEDD 131 - 199

Adroddiad i'r Pwyllgor Craffu ar berfformiad yr Adran Amgylchedd.

PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU DYDD IAU, 1 HYDREF 2026

Presenoldeb:

Y CYNGHORWYR:

Elwyn Edwards, Beca Roberts, Berwyn Parry Jones, Delyth Lloyd Griffiths, Edgar Wyn Owen, Jina Gwyrfai, Elfed Williams, Arwyn Herald Roberts, Wendy Cleaver, Elfed Powell Roberts, Gruffydd Williams, Peter Thomas, Annwen Hughes a Stephen Churchman.

Swyddogion yn bresennol:
Bethan Adams (Ymgynghorydd Craffu) ac Annes Sion (Arweinydd Tim Democratiaeth).

Yn bresennol ar gyfer Eitem 5:
Y Cynghorydd Craig ab Iago (Aelod Cabinet Amgylchedd), Bethan Richardson (Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd)

Yn bresennol ar gyfer Eitem 6:
Y Cynghorydd June Jones (Aelod Cabinet Priffyrdd, Peirianneg ac YGC), Steffan Jones (Pennaeth Adran Priffyrdd, Peirianneg ac YGC) a Gareth Roberts (Peiriannydd Ardal Dwyfor)

Yn bresennol ar gyfer Eitem 7:
Y Cynghorydd Craig ab Iago (Aelod Cabinet Amgylchedd), Gerwyn Jones (Pennaeth Cynorthwyol yr Adran Amgylchedd) a Ceri Hughes Thomas (Rheolwr Parcio a Gwaith Stryd).

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriad gan y Cynghorydd Dafydd Davies.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol.

3. MATERION BRYS

Dim i'w nodi.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 11 Mehefin 2026 fel rhai cywir.

5. ADRODDIAD BLYNYDDOL CYNLLUN ARGYFWNG HINSAWDD A NATUR 2025/26

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd gan nodi ei fod yn adrodd ar waith a wnaethpwyd yn 2025/26 ac o dan y cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur gwreiddiol, sydd bellach wedi ei ddiweddaru a'i fabwysiadu gan y Cabinet yn haf 2026.

Mynegwyd fod y Cyngor yn adrodd ar allyriadau Carbon i Lywodraeth Cymru ers pedair blynedd bellach. Esboniwyd fod hyn yn rhoi sail gadarn i weld os yw'r cynnydd yn mynd i'r cyfeiriad cywir. Nodwyd yn ogystal fod ffigyrau yn cael ei gyflwyno gan gynnwys mesuriadau caffael a hebddynt, gan nad yw'r fethodoleg yn hollol gywir gyda chaffael am ei fod yn seiliedig ar wariant. Eglurwyd o edrych ar y ddau ddarlun ei fod yn dangos eu bod ar y trywydd cywir. Manylwyd fod allyriadau carbon yn gostwng a bod lefelau amsugno carbon yn aros yn gyfartal oherwydd eu bod wedi defnyddio ystadegau 2024/25, ond fod y bwlch yn cau. Ychwanegwyd fod esboniadau dros hyn yn yr adroddiad, ond eu bod yn cynnwys buddsoddiad gwaith ar leihau allyriadau o ddefnydd ynni adeiladau, gosod pwyntiau gwefru fflyd a bod y strategaeth wastraff bellach yn weithredol. Pwysleisiwyd fod y darlun yn eang a chymhleth ond eu bod ar y trywydd cywir.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:-

Diolchwyd am yr adroddiad a thynnwyd sylw at gyfrifo allyriadau carbon o'r drefn caffael, gan nodi os yw'n cael ei fesur ar wariant yn unig sut mae modd cyrraedd sero net. Gyda chynnydd mewn costau ni fydd modd ei gyrraedd gan ei fod yn darged sydd yn symud yn gyson. Ychwanegwyd gyda chynnydd mewn costau tanwydd mae'r allyriadau am godi drwy'r mesurydd hwn. Nodwyd ei fod yn wallgof cyfri ôl troed carbon drwy gaffael gan nad oes modd i neb gyrraedd sero net. Pwysleisiodd ei fod yn ymwybodol mae mesurydd Llywodraeth Cymru yw hwn ond nad yw'n adlewyrchu'r sefyllfa a bod gwir angen ei gwestiynu. Ymatebwyd gan nodi eu bod yn cytuno yn llwyr gyda'r sylwadau ond fod y Cyngor wedi gwneud un cam positif wrth edrych ar brosesau caffael. Esboniwyd fod llawer o amser wedi ei dreulio i gefnogi cyflenwyr ac i'w cynorthwyo i ddatblygu cynlluniau rheoli carbon eu hunain. Drwy wneud hyn, eglurwyd ei fod wedi arwain at leihau lefelau carbon o fewn y cwmnïau a'u galluogi i roi data carbon cywir sydd yn cael ei fwydo yn ôl i Lywodraeth Cymru. Ymhelaethwyd drwy nodi fod canran uwch o'r data yn gywir o ganlyniad i'r gefnogaeth sydd wedi'i gynnig, ond os am weld y math yma o brosiect ar draws Cymru mae am fod angen llawer mwy o adnoddau. Ychwanegwyd fod yr Aelod Cabinet wedi holi'r Llywodraeth newydd am drafodaeth bellach am y mesur hwn.

Tynnwyd sylw at y siart Amsugno Carbon o asedau tir y Cyngor gan holi pam fod gostyngiad mawr wedi bod yn ddwy flynedd gyntaf y cynllun ac yna cynnydd graddol i'w gweld yn dilyn hynny, gyda niferoedd 2025/26 yn uwch na beth oeddent yn 2021/22. Ymatebwyd drwy nodi fod y fethodoleg a ddefnyddiwyd yn y ddwy flynedd gyntaf yn wahanol i beth a ddefnyddiwyd yn dair blynedd ddilynol. Mynegwyd fod angen y cyd-destun i gyd-fynd a'r siart er mwyn cael y darlun llawn. Ategwyd nad oes llawer o newid wedi bod mewn defnydd tir ac felly fod data 2024/25 wedi ei ddefnyddio ar gyfer eleni a bod trafodaethau yn mynd rhagddi rhwng Llywodraeth Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i ddod o hyd i'r dull cywir o fesur lefelau amsugno carbon.

Mynegwyd fod y blwch i sero net yn parhau i fod yn uchel ers y gostyngiad cychwynnol yn ôl yn 2020/21.Ymatebwyd drwy nodi fod y bwlch wedi gostwng ers y flwyddyn waelodlin yn 2019, ond ei fod yn dod yn ôl i'r ffaith fod lefel amsugno carbon o asedau tir yn llawer yn is yn 2020/21 o'i gymharu ar flwyddyn ddilynol. Mynegwyd y bydd gwelliant eleni, ond y gellir cadarnhau hyn pan fydd trefniadau mesur newydd ar gyfer mesur y lefel amsugno.

Diolchwyd i'r staff sydd yn gweithio mor galed yn y maes hwn, a bod y gwaith sydd yn cael ei wneud yn wyrthiol gyda chyn lleied o gyllideb. Pwysleisiwyd fod cannoedd ar filoedd o arian yn cael ei arbed i'r Cyngor drwy'r cynlluniau yma sydd yn cynorthwyo gydag arbedion angenrheidiol y Cyngor yn flynyddol. Amlygwyd fod Cynllun ECO4 yn dod i ben eleni, sy'n gynllun sy'n cyd-weithio gyda'r Llywodraeth i gynorthwyo trigolion

Gwynedd i leihau costau ynni. Holwyd beth fydd yn digwydd nesaf, ac os oes lle i'r Pwyllgor Craffu gefnogi'r Aelod Cabinet i holi'r Llywodraeth am y camau nesaf o ran cynllun ECO4. Ymatebwyd drwy nodi fod trafodaeth am fod gyda'r Llywodraeth am gaffael a bydd modd codi cynllun ECO 4 fel rhan o'r drafodaeth honno.

Holwyd pa brosiectau a gwblhawyd yn 2025/26 a gafodd effaith mesuradwy ar leihau'r bwlch sero net, a pa rai na lwyddwyd i leihau allyriadau a faint o gynnydd sydd o ganlyniadau i grantiau yn hytrach na newidiadau cynaliadwy i leihau gwariant o'r gyllideb graidd. Ymatebwyd drwy nodi fod nifer o gynlluniau adeiladau ac ynni wedi derbyn llawer o grantiau ac y bydd rhai yn arwain at arbedion ariannol oherwydd y gostyngiad mewn costau ynni. O ran arbed arian mynegwyd fod rhai cynlluniau yn cyrraedd niwtraliaeth ble nad oes cynnydd na gostyngiad.

Tynnwyd sylw fod y blwch i sero net heb gaffael yn parhau i fod yn 16,937,946 kgCO2e ar y gyfradd, a gofynnwyd faint o flynyddoedd y bydd yn ei gymryd i gyrraedd sero net a pam fod angen glynu wrth y targed 2030 sydd yn parhau i edrych yn afrealistig. Ychwanegwyd fod y lefel amsugno carbon wedi aros yn llonydd, a gofynnwyd felly a yw'n dangos fod strategaeth ecolegol yn fethiant hyd yma neu oes esboniad ehangach. Mynegwyd sut fod allyriadau carbon Cyngor Gwynedd yn cyfrannu o gwbl at newid hinsawdd fyd-eang pan maent mor fychan, a hynny pan fo nifer o wledydd bellach yn cefnu ar Gytundeb Paris o ganlyniad i dystiolaeth wyddonol yn amlygu effaith negyddol ar yr economi. Ymatebwyd drwy nodi fod y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur ddiweddaraf a fabwysiadwyd gan y Cabinet ym mis Gorffennaf yn rhoi mwy o wybodaeth o ran targed 2030 gan bwysleisio ei fod yn heriol. Mynegwyd fod hyn wedi ei atgyfnerthu gan Lywodraeth Cymru sydd wedi sôn ei fod yn darged i'w gyrraedd yn 2040. Pwysleisiwyd fod hon yn drafodaeth fyw ar hyn o bryd rhwng nifer o sefydliadau.

Gofynnwyd beth yw'r gwir gost a amcangyfrifir i gau'r bwlch erbyn 2030 ac o ble fydd yr arian yn dod os yw grantiau yn dod i ben, a fydd y Cyngor yn barod i newid y targed neu pa wasanaethau fydd yn dioddef oherwydd y ffocws a gwariant ar y cynllun hwn. Ymhelaethwyd fod arian grant yn dod o boced y trethdalwr ac felly fod angen bod yn ofalus ble mae'n cael ei wario. Ymatebwyd drwy nodi nad oes dim am ddim yn y gymdeithas yr ydym yn byw ynddo, ond fod angen i'r Cyngor wneud y mwyaf o'r grantiau sydd yn cael ei gynnig. Mynegwyd fod gan y Cyngor gynllun Carbon yn ôl yn 2005 ac felly ei fod yn rhan o ddiwylliant y Cyngor i barhau gyda'r gwaith gan ei fod yn arbed arian i'r Cyngor a'r trethdalwr ac yn sicrhau fod gwasanaethau yn cael ei darparu mor effeithiol â phosib.

PENDERFYNWYD

1. **Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau a gyflwynwyd yn ystod y drafodaeth.**
2. **Croesawyd y bwriad i drafod gyda Gweinidogion Llywodraeth Cymru o ran methodoleg cyfrifo allyriadau carbon yn y maes Caffael, ynghyd a dilyniant i'r cynllun EC04 sydd yn dirwyn i ben.**

6. CYNNAL PRIFFYRDD - GOSOD MARCIAU FFORDD

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod yr adran ar hyn o bryd yn edrych ar gamau i wella'r gwasanaeth. Nodwyd y trefniadau presennol sef fod contractwr allanol yn gwneud y gwaith o farcio ffyrdd, oni bai am un cyfarpar marciau ffyrdd a llaw yn ne'r Sir. Pwysleisiwyd mai dim ond dau gontractwr sydd yn gweithio ar draws y Gogledd, ac felly fod yr amser aros i wneud y gwaith yn gallu bod yn hir. Tynnwyd sylw at y camau i wella'r gwasanaeth sydd i'w weld yn yr adroddiad. Nodwyd mai cam dau yw buddsoddi mewn cyfarpar marciau ffyrdd a llaw ychwanegol, ynghyd a hyfforddi staff i'w ddefnyddio, ar gyfer ei weithredu yng Ngogledd y sir.

Eglurwyd fod cam 3 ar gyfer datblygu cynllun busnes i fuddsoddi mewn cerbyd pwrpasol gosod marciau ffordd, gan gyflwyno bid buddsoddi i arbed. Ychwanegwyd y buasai hyn yn sicrhau fod gwaith yn cael ei gwneud yn gynt ac y buasai cyfle i gynnig gwaith i siroedd cyfagos a chodi incwm. Ychwanegwyd y buasai ei weithredu yn fewnol yn ei gwneud yn llawer haws i reoli'r sefyllfa.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:-

Nodwyd fod y ffaith mai dim ond dau gontractwr sydd ar gael i wneud y gwaith, yn amlygu'r angen i gefnogi'r achos yma. Er hynny, mynegwyd y buasai yn ddefnyddiol gweld yr achos ariannol dros hynny yn ogystal, efallai wrth gyflwyno i'r Cabinet i weld y darlun dros y 5-10 mlynedd o ran cost staffio, cynnal a chadw ynghyd a'r incwm ychwanegol. Ymatebwyd drwy nodi fod cael y ffigyrau yn hanfodol i gyflwyno'r bid, ond heb gyrraedd y pwynt hwn eto. Mynegwyd o ran costau y buasai cost o oddeutu £200k o ran buddsoddiad i brynu'r peiriant. Eglurwyd fod sgyrsiau cychwynnol wedi cychwyn gyda'r Asiantaeth Cefnffyrdd, sydd wedi nodi cefnogaeth a gwaith os yn mynd lawr y trywydd buddsoddi. Ymhelaethwyd bod trafodaeth gychwynnol wedi bod â siroedd cyfagos. Mynegwyd fod yr elfen ariannol yn allweddol ond fod enw da'r Cyngor yn ogystal, hynny yw ymateb yn amserol a chyflym. Nodwyd fod buddsoddiad wedi ei wneud ar gyfer cam 2, a'i fod yn gam i'r cyfeiriad cywir.

Holwyd sut mae modd diffinio llwyddiant y gwasanaeth, oherwydd mae marciau ffyrdd yn bwysig o ran traffig a diogelwch ond mae'n angenrheidiol ar gyfer cerddwyr a beicwyr yn ogystal. Gofynnwyd sut mae'r drefn yn ystyried gwahanol ddefnyddwyr wrth flaenoriaethu marciau ffordd, a sut mae mesurau perfformiad yn ein galluogi i weld faint o waith, ynghyd a ble mae gwaith yn digwydd, a pha anghenion sydd yn cael eu diwallu. Ymatebwyd drwy nodi fod blaenoriaethu yn dod lawr i asesiad risg a bod diogelwch ffyrdd yn rhan o waith yr arolygwr ffordd, gan ystyried y ffordd i gyd gan gynnwys y marciau ffordd. Eglurwyd fod mesurau yn dod i mewn i'r drefn herio perfformiad ac y bydd enghreifftiau yn cael ei ystyried wrth adrodd.

Tynnwyd sylw at farciau ffordd yn dilyn ail wynebu, esboniwyd fod weithiau cyfnod o 6 wythnos neu fwy cyn maent yn cael ei ailosod a bod hyn yn destun pryder oherwydd bod damweiniau yn gallu digwydd a problemau diogelwch o flaen ysgolion. Holwyd os oes cyfnod ble nad oes modd marcio yn dilyn ail wynebu. Ymatebwyd drwy nodi eu bod yn ymwybodol o risgiau ble mae oedi ac yn benodol i rai nad ydynt yn adnabod yr ardal. Eglurwyd fod ail linellu yn rhan o gytundeb contractwyr wrth wneud gwaith ail wynebu a'i fod yn dueddol o ddigwydd yn eithaf agos i ddiwedd y cyfnod. Er hyn, pwysleisiwyd mai dim ond dau gontractwr sydd gyda'r offer i beintio marciau ffordd ar gyfer mannau mawr - er enghraifft peintio llinellau canol ffordd. O ganlyniad mae'r Cyngor ar ofyn y contractwr, ac yn aml mae'n rhaid cael pecyn mawr o waith iddynt ddod i'r sir. O ran marcio o flaen ysgolion, eglurwyd ei fod yn sgorio yn uchel o ran blaenoriaethu a bod yr adran yn gallu defnyddio'r cyfarpar llaw i wneud y gwaith yn fewnol.

Diolchwyd am y gwaith sydd wedi ei wneud gan amlygu eu bod wedi bod yn rhagweithiol iawn yn ei ward. Cefnogwyd y camau i wella gwasanaeth a holwyd beth sydd yn cael ei ddefnyddio bellach i wneud y marciau ffordd, gan fod newid wedi bod er mwyn defnyddio deunydd mwy amgylcheddol. Gofynnwyd a yw wedi gwrthsefyll traul yn ddigonol. Ymatebwyd gan nodi fod yr adran wedi bod yn defnyddio deunydd nad yw mor gadarn o ran manyleb ac sydd ar y farchnad agored. Ategwyd fod lleoliadau wedi'i hadnabod ble mae llawer o wisgo yn digwydd er mwyn treialu deunydd cadarn iawn er mwyn cymharu bywyd y marciau.

Datganwyd cefnogaeth i'r buddsoddi ac amlygwyd fod peiriannau arloesol yn dod o Tsieina, a gofynnwyd a oes bwriad i fuddsoddi mewn peiriannau llai. Ymatebwyd drwy

nodi eu bod yn buddsoddi mewn ail gyfarpar llaw er mwyn ei leoli yng Ngogledd y sir, a bod cam tri ar gyfer cerbyd mwy.

Mynegwyd nad yw'r trefniadau presennol yn gweithio a bod angen mwy o waith gael ei wneud yn fewnol. Holwyd o ran y contractwyr allanol os yw'r Cyngor yn talu iddynt aros dros nos, ac o ran y cynllun busnes a fydd angen buddsoddi mewn mwy o staff. Ymatebwyd drwy nodi y bydd y Cynllun Busnes yn amlygu'r angen am weithlu ychwanegol gan y bydd yn anorfod. Eglurwyd nad yw'r Cyngor yn talu i gontractwyr aros dros nos sydd yn gallu bod yn heriol gan fod angen amserlennu amser teithio yn ogystal.

Wrth drafod y marciau ffordd bu i fwy nac un aelod holi os yw'r llinellau yn cael ei pheintio neu eu llosgi ac os oes angen peiriannau gwahanol i'r gwahanol liwiau. Eglurwyd fod y marciau yn cael ei gosod yn boeth a bod yr un drefn yn cael ei ddefnyddio ar gyfer y cyfarpar llaw yn Ne'r Sir. Eglurwyd fod y ddau liw ar yr un cerbyd ac yn gweithio yn annibynnol i'r llall.

Gofynnwyd a yw awdurdod arall yn meddwl mynd lawr yr un trywydd a buddsoddi. Ymatebwyd drwy nodi fod trafodaethau wedi bod ac nad oes bwriad gwneud hyn ond yn amlwg gall y sefyllfa newid dros amser.

Mynegwyd fod yr adran yn ffodus i gael camau i drio datrys y broblem. Ond holwyd os yw'r cais busnes yn aflwyddiannus be fuasent yn ei wneud. Ymatebwyd drwy nodi eu bod wedi buddsoddi yng ngham dau yn barod ac y buasai yn gwneud peth gwelliant, ond fod cam tri yn benodol ar gyfer y cynlluniau mawr ble mae gofyn i'r cyngor ddefnyddio contractwyr allanol. O ganlyniad os na fuasai buddsoddiad y buasai'r sefyllfa yn parhau fel ac y mae**.**

PENDERFYNWYD

1. **Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau a gyflwynwyd yn ystod y drafodaeth.**
2. **Datgan cefnogaeth i ddatblygu cynllun busnes ar gyfer buddsoddi i alluogi'r gwasanaeth i ymgymryd â chanran uchel o waith marcio ffyrdd yn fewnol.**
3. **Argymell i'r Adran Priffyrdd, Peirianneg a YGC y dylid datblygu mesurydd perfformiad o ran blaenoriaethu gosod marciau ffyrdd a diogelwch pob defnyddiwr ffordd, gan gynnwys cerddwyr a beicwyr.**

7. CAU FFYRDD MEWN ARGYFWNG

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod cau ffyrdd mewn argyfwng yn un rhan o waith yr uned Gwaith Stryd ar ffyrdd sirol. Mynegwyd eu bod yn gyfrifol yn unol â'r ddeddfwriaeth i alluogi ymgymerwyr statudol i wneud gwaith ar y ffyrdd. Ychwanegwyd fod prosesau gwahanol i'w dilyn pan mae gwaith argyfwng yn codi o'i gymharu â gwaith wedi'i gynllunio. Nodwyd pan fo argyfwng nad oes modd ymgysylltu gan nad oes modd rhagweld ymhle a pryd gall godi ar draws rhwydwaith sir mor eang. Eglurwyd mai gwaith cyd-lynu sydd gan yr uned yn y maes, ond eu bod a'r bwriad o liniaru cymaint â bo modd yr effaith ar gymunedau ond fod angen cadw mewn cof yr angen i waith brys neu argyfwng gael ei wneud gan ymgymerwyr statudol. Mynegwyd mewn oes o gyfathrebu ei bod yn hawdd cael gwybodaeth allan pan mae argyfwng yn codi sydd yn gallu bod o gymorth ond ei bod yn gallu gweithio yn eu herbyn pan fod nifer uchel o wybodaeth yn cael ei rannu neu os yw'r cyfnod amser yn fyr sydd yn gallu creu dryswch sydd yn anodd ei dynnu yn ôl.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:-

Tynnwyd sylw at faterion penodol mewn ardal gyda chau ffyrdd gan nodi diffyg cyfathrebu rhwng y Chyngor a'r rhai sydd yn gwneud y gwaith. Eglurwyd fod llawer o achlysuron ble mae'r Cynghorydd wedi cysylltu â'r Cyngor i nodi fod y lon wedi cau gan nad oedd y Cyngor yn ymwybodol o'r gwaith, yn benodol gan Dŵr Cymru. Holwyd os oes modd cael gwell cydweithrediad gyda'r cwmnïau cau ffyrdd. Eglurwyd fod Dŵr Cymru wedi comisiynu cwmni o Sir Gaer i gau ffyrdd, ond nad oedd y gwaith wedi digwydd ac o ganlyniad fod y trigolion wedi ail agor y ffordd eu hunain o ganlyniad. Ychwanegwyd fod y lon wedi cau yn dilyn hyn ond nad oedd neb yn ymwybodol ac felly fod hynny wedi arwain at broblemau trafnidiaeth gyhoeddus.

Ymatebwyd drwy nodi eu bod yn cydymdeimlo yn llwyr ac yn deall y rhwystredigaeth a'u bod yn ymgeisio i gael perthynas iach gyda'r ymgymerwyr statudol a bod disgwyliadau iddynt rannu gwybodaeth. Er nad oedd ganddo fanylder am yr achos dan sylw, mynegwyd fod achosion yn gallu newid yn dilyn ymchwiliad a gweld hyd a lled y gwaith. Mynegwyd nad yw'r system yn berffaith ond eu bod yn awyddus i gydweithio i'w wella. Pwysleisiwyd ei fod yn hanfodol derbyn enghreifftiau, a'u bod yn cael cyfarfodydd rheolaidd gyda'r ymgymerwyr er mwyn gweld gwelliant. Nodwyd fod anawsterau wedi bod gan Dŵr Cymru yn dilyn penodi cwmni rheoli traffig newydd ond fod gwelliant wedi ei weld bellach. Ychwanegwyd eu bod yn dirwyo os yn cau ffordd heb rybudd.

Holwyd o ran trefniadau traffig, gofynnwyd pwy oedd yn anfon y mapiau ar gyfer dargyfeirio traffig. Mynegwyd fod y rhain yn ddefnyddiol iawn er mwyn ei rhannu a thrigolion. Tynnwyd sylw at enghraifft o ddargyfeiriad yn dilyn cau ffordd gan Dwr Cymru a aeth yn llawer pellach na be oedd trigolion yn weld yr angen gan fod nifer o gyffyrdd. Ymatebwyd drwy nodi os oes angen cau'r ffordd fod rhaid i'r dargyfeiriad fod ar ffordd ddosbarth cyffelyb neu uwch er mwyn sicrhau fod cerbydau trwm fel bysiau yn gallu teithio arnynt. Eglurwyd pan fo gwaith angen ei wneud, mae'n hanfodol er mwyn cynnal gwasanaethau a fod protocolau i'w dilyn ac o ganlyniad mae rhai gwiriadau yn gallu bod yn estynedig yn ddibynnol ar ble mae'r ffordd wedi cau. Ategwyd mai'r ymgymerwyr statudol sydd yn cyflwyno'r cynlluniau amgen, ond fod gan y Cyngor rôl i herio ac i ddefnyddio gwybodaeth leol i'w haddasu pan fo angen yn unol â'r ddeddf.

Amlygwyd enghraifft arall ble roedd Dŵr Cymru wedi cau'r ffordd oherwydd pibell yn gollwng ar allt. Derbyniwyd rhybudd fod y gwaith yn cael ei wneud ymhen 3 wythnos a olygai fod y dŵr ar y ffordd am 5 wythnos. Bu i'r Cynghorydd gysylltu â'r Cyngor a gwnaethpwyd y gwaith o fewn 24 awr. O ddefnyddio'r enghraifft hon, gofynnwyd a oes modd i swyddogion fynd i asesu'r angen am y gwaith cyn rhannu'r rhybudd gan efallai y buasai yn uwchraddio i argyfwng. Ymatebwyd drwy nodi fod statws y gwaith yn gallu newid dros amser. Eglurwyd fod gan y gwasanaeth dri swyddog ar draws y sir i arolygu gwaith ac i weld os yw'r gwaith wedi ei gwblhau i safon. Pwysleisiwyd fod nifer ceisiadau cau'r ffordd yn uchel ac yn ychwanegol i ddyletswyddau'r swyddogion hyn felly mae'r ystod gwaith yn eang iawn.

Mynegwyd dealltwriaeth fod y gyfraith yn gorfod cael ei ddilyn ond tynnwyd sylw at gau ffordd ar goridor un mynediad, a nodwyd yr angen i asesu risg ar yr effaith ar gymunedau ynghyd a chydbwyso os yw'r gwaith wir angen ei wneud. Tynnwyd sylw at achos penodol be nad oedd yn argyfwng ond yn waith brys ac roedd y dargyfeiriad yn dros 40 milltir gyda'i effaith yn fawr ar nifer o gymunedau. Nodwyd fod yr adroddiad yn nodi camau nesaf sydd yn amwys ac nad oes targedau mesuradwy i sicrhau na fydd hyn yn digwydd eto. Ymatebwyd drwy nodi nad oedd neb eisiau hyn i ddigwydd ond fod y gwasanaeth yn ceisio eu gorau ond yn gallu bod yn heriol pan mae gwaith argyfwng yn codi tu allan i oriau heb wybod beth yw hyd a lled y gwaith. Pwysleisiwyd yr angen i gadw mewn cysylltiad â'r Cyngor er mwyn cael gwybodaeth gywir o'r sianeli swyddogol, ond nodwyd fod y llinyn cyfathrebu yn gallu bod yn hir. Nodwyd fod swyddogion am

drefnu i ymweld â'r Cynghorydd er mwyn trafod y problemau yn ei hardal ac i amlygu'r gwaith sydd yn cael ei wneud i liniaru problemau.

Nodwyd fod angen protocolau gwahanol ar gyfer rhai lonydd, sydd yn cael effaith fawr ar gymunedau fel ffordd coridor un mynediad, er mwyn cael dealltwriaeth lawn o'r effaith. Holwyd os oes modd cael un person cyswllt ar gyfer argyfyngau. Nodwyd bod nifer swyddogion yn isel ond fod modd cysylltu â'r swyddfa, ac y byddant yn rhannu rhif penodol a swyddog er mwyn cysylltu yn uniongyrchol.

Amlygwyd fod un ymgymerwr statudol wedi ei amlygu yn ystod y cyfarfod yma sef Dŵr Cymru, a nodwyd efallai fod angen amlygu hyn iddynt.

Gofynnwyd a oes modd cael mwy o ddata o ran faint o gau ffyrdd sydd yn digwydd, faint ohonynt sydd yn waith argyfwng neu brys, faint sy'n cymryd mwy o amser a raglennwyd , ac ymhle mae'r gwaith o ran dyraniad. Holwyd yn ogystal os oes yna drafodaeth am y gwaith yn codi yn yr un lle gyda'r un darparwr dro ar ôl tro. Ymatebwyd drwy nodi fod modd darparu'r data yma yn dilyn y pwyllgor gan fod rhai o'r elfennau yn rhan o'r drefn Herio Perfformiad.

Nodwyd fod yr adroddiad yn cyfeirio nifer o weithiau at wella parhaus a gofynnwyd am esiamplau o hynny a sut mae'r gwasanaeth wedi newid. Ymatebwyd drwy nodi fod llawer o'r gwelliannau yn dod o ran deinameg y tîm o ran profiadau ac nad ydynt yn cael ei dogfennu. Ond elfen amlwg yw cyfathrebu a'r angen ac awydd i adael i bawb wybod yn amserol, ac i gadw mewn cysylltiad â Chynghorwyr.

Gofynnwyd pwy sy'n gyfrifol am adael i'r gwasanaethau argyfwng wybod pan fo ffordd yn cau. Ymatebwyd fod y Cyngor yn cymryd y rôl o adael i'r gwasanaethau argyfwng, Cynghorwyr a Chyngor Cymuned wybod pan fo ffordd yn cau.

PENDERFYNWYD

1. **Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau a gyflwynwyd yn ystod y drafodaeth.**
2. **Gofyn i'r Adran Amgylchedd rannu data gan gynnwys y nifer o achosion o gau ffyrdd o dan amgylchiadau brys neu mewn argyfwng, y dyraniad ar draws ardaloedd, a gwaith sydd yn cymryd mwy o amser na'r disgwyl.**

8. BLAENRAGLEN PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU 2026/27

Cyflwynwyd yr adroddiad gan yr Ymgynghorydd Craffu.

Esboniwyd fod gweithdy blynyddol y Pwyllgor wedi'i gynnal ar 19 Mai, ble ystyriwyd yr eitemau posib i'w craffu yn ystod 2026/27. Blaenoriaethwyd eitemau yn y gweithdy gan gadw pwrpas craffu yng Ngwynedd mewn cof, sef "Cyfrannu at yrru gwelliant mewn gwasanaethau i Bobl Gwynedd".

Eglurwyd yn dilyn y gweithdy, codwyd rhai materion a phenderfynwyd rhoi ystyriaeth iddynt. Penderfynwyd symud rhai eitemau ar y rhaglen waith ddrafft ac i nodi "Gwasanaeth Profedigaeth" fel eitem wrth gefn. Pwysleisiwyd fod y blaen raglen yn rhaglen fyw sydd yn cael ei adolygu yn gyson i sicrhau fod y materion cywir yn cael sylw.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:-

Awgrymwyd y dylid derbyn adroddiad yn ôl ar y peilot defnyddio bagiau hesian i ailgylchu mewn rhai ardaloedd. Esboniwyd y bydd y diweddariad yma i'w gweld a'i godi wrth drafod adroddiad Herio Perfformiad yr Adran Amgylchedd.

Mynegwyd fod llystyfiant ochor ffordd yn broblem gyson o ran lonydd gwledig. Nodwyd ei fod yn fater i'w drafod wrth graffu perfformiad ac o bosib i gadw mewn cof ar gyfer ei graffu yn y dyfodol.

PENDERFYNWYD

Mabwysiadu'r rhaglen waith ar gyfer 2026/27.

9. CYFARFODYDD HERIO PERFFORMIAD

Cyflwynwyd yr adroddiad gan yr Ymgynghorydd Craffu.

Mynegwyd yn dilyn trafodaeth yn y Fforwm Craffu a galwad gan aelodau'r pwyllgor craffu mae bwriad i dreialu gwadd dau gynrychiolydd o bob pwyllgor craffu i fynychu cyfarfodydd herio perfformiad mewnol un adran. Eglurwyd fod y Fforwm Craffu wedi argymell i gynrychiolydd o'r pwyllgor hwn fynychu cyfarfod herio perfformiad yr Adran Amgylchedd. Gofynnwyd i'r rhai sydd yn cael ei henwebu i fynychu, gadw mewn cof fod ffurflen i'w llenwi yn dilyn y cyfarfod er mwyn gallu adrodd yn ôl i'r pwyllgor.

Cynigwyd ac eiliwyd, y Cynghorydd Stephen Churchman ac Arwyn Herald Roberts i gynrychioli'r Pwyllgor, gyda Chynghorydd Beca Roberts wrth gefn pe bai angen yn codi.

PENDERFYNWYD
Enwebu'r aelodau canlynol i gynrychioli'r pwyllgor yng nghyfarfodydd herio perfformiad yr Adran Amgylchedd:

- **Y Cynghorwyr Stephen Churchman ac Arwyn Herald Roberts (gyda'r Cynghorydd Beca Roberts wrth gefn)**

Dechreuodd y cyfarfod am 10:30am a daeth i ben am 12:55pm

CADEIRYDD

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Cymunedau
DYDDIAD	19 Tachwedd, 2026
TEITL	Adroddiad Perfformiad Aelod Cabinet Priffyrdd, Peirianneg ac YGC
RHESWM DROS GRAFFU	Cyfle i Aelodau drafod a chraffu mesurau a blaenoriaethau gwella'r Adran
AWDUR	Steffan Jones, Pennaeth Adran Priffyrdd, Peirianneg ac YGC
AELOD CABINET	Y Cynghorydd. June Jones

1. Pam fod angen ei graffu?

Cyflwyno diweddariad i Aelodau'r Pwyllgor Craffu ar faterion perfformiad hanner cyntaf 2026/27 o fewn yr Adran.

2. Cefndir / Cyd-destun

2.1 Cyflwyniad

Pwrpas yr adroddiad yma yw eich diweddaru ar beth sydd wedi'i gyflawni yn y maes rwy'n gyfrifol amdano fel Aelod Cabinet Priffyrdd, Peirianneg ac YGC. Mae hyn yn cynnwys amlinellu'r diweddaraf am ein prosiectau ynghlwm â Chynllun y Cyngor; mesurau herio perfformiad yr Adran; ynghyd â'r diweddaraf o ran cynllun arbedion a thoriadau.

Rydym yn gweithredu ar Gynllun y Cyngor 2023-28, ac yma 'rwyf yn adrodd ar y cynnydd a wnaed hyd yma yn y flwyddyn 2026/27. Mae'r holl faterion wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu herio gennyf mewn cyfarfod herio perfformiad diweddar ac 'rwyf yn hapus gyda pherfformiad yr Adran.

2.2 Perfformiad Prosiectau Cynllun y Cyngor (Gwynedd Werdd)

Mae'r cynnydd yn erbyn y cerrig milltir ar gyfer y prosiect 'Gweithredu ar risgiau llifogydd o fewn Cynllun y Cyngor' i'w gweld yn Atodiad 1. Gwelir fod yr Adran wedi gwneud cynnydd da ac wedi cwblhau'r prif gerrig milltir y prosiect.

Mae gwaith yn parhau i weithredu amcanion y Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol drwy ddatblygu rhaglen o gynlluniau a phrosiectau i leihau risg llifogydd ac erydiad arfordirol ledled Gwynedd.

Mae nifer o gynlluniau ar hyn o bryd yn y cam dylunio manwl ac achos busnes, gan gynnwys Prom y Gogledd Abermaw, Cynllun Llifogydd Bontnewydd, Mynydd Llandegai, Groeslon a Waunfawr.

Mae gwaith adeiladu'r cynllun amddiffyn arfordirol yn Hirael, Bangor nawr wedi ei gwblhau, tra bod astudiaethau dŵr wyneb yn cael eu cynnal yn ardal Bangor a Blaenau Ffestiniog ac mae gwaith datblygu opsiynau yn mynd rhagddo ar gyfer cynlluniau llifogydd yn Clynnog Fawr a Criccieth.

Mae'r Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol wedi'i chyflwyno i Lywodraeth Cymru ac mae sylwadau wedi'u derbyn ar y cynnwys. Disgwylir derbyn cymeradwyaeth ffurfiol i'r Strategaeth, gan ddarparu'r fframwaith strategol ar gyfer blaenoriaethu a datblygu cynlluniau llifogydd ac erydiad arfordirol yn y dyfodol agos.

Rydym fel adran hefyd yn cyfrannu i sawl blaenoriaeth yng Nghynllun y Cyngor.

2.3 Gwaith dydd i ddydd yr Adran (Mesurau Perfformiad)

Mae mesurau perfformiad yr Adran i'w gweld yn Atodiad 2. Fe welir bod yma 30 mesur sydd yn adlewyrchu pwrpas gwasanaethau'r Adran.

Mae'r mesurau yn cael eu trafod yn rheolaidd yn y cyfarfodydd Herio a Chefnogi Perfformiad ac yn dilyn ein cyfarfod fis Medi adroddir bod 76.6% o'r mesurau yn wyrdd. Mae hyn yn gadarnhad o'r gwaith da sydd wedi ei gyflawni yn erbyn perfformiad y gwasanaethau dros y flwyddyn gyfredol.

Dyma drosolwg ar rai o fesurau'r Adran:

Mesurau Corfforaethol/Adrannol

Mae rhain yn edrych ar berfformiad yr Adran o ran Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth, Teitlau Mandadol, Hunanasesiad Iaith a chyfradd salwch yr Adran. Dylid nodi bod ein canran ymateb ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth ar ddiwedd Medi yn 97.7% gyda dim ond un cais wedi ei ateb yn hwyr. Rydym hefyd yn falch o adrodd fod ein perfformiad o ran canran staff a'r gweithlu sydd wedi cwblhau teitlau mandadol wedi gwella yn sylweddol. Mae'r cynnydd hwn yn deillio o waith yr Hyfforddwr Diogelu Corfforaethol a ddatblygodd fideo i alluogi gweithwyr rheng flaen i gwblhau'r modiwl diogelu. Mae nifer o fodiwlau newydd wedi'u cyflwyno, gyda rhagor ar y gweill, a byddwn yn parhau i weithio i wella'r cyfraddau cwblhau.

Cynnal Priffyrdd

Mae'r Gwasanaeth Cynnal Priffyrdd yn parhau i ymateb yn gyflym i faterion sy'n effeithio ar ddiogelwch defnyddwyr y ffyrdd, gan wneud 80.3% o ddiffygion critigol a 76.6% o ddiffygion diogelwch yn saff o fewn y targedau amser perthnasol. Derbyniwyd 395 o gwynion am dyllau mewn ffyrdd rhwng Ebrill a Medi, gyda'r gwasanaeth yn llwyddo i gau ceisiadau mewn cyfartaledd o 9 diwrnod.

Mae cyflwr cyffredinol rhwydwaith ffyrdd y sir ar hyn o bryd mewn cyflwr boddhaol, gyda 69.3% o ffyrdd Dosbarth A, 65.1% o ffyrdd dosbarth B a 46.8% o ffyrdd dosbarth C yn gyffredinol mewn cyflwr da. Mae'r buddsoddiad diweddar drwy arian grant Llywodraeth Cymru i waith cynnal a chadw a gwelliannau i'r rhwydwaith yn sicrhau modd sefydlog dros amser yng nghyflwr presennol y rhwydwaith sirol.

Goleuo Stryd

Mae'r gwasanaeth Goleuo Stryd yn parhau i ymateb i ddiffygion o fewn eu targed amser o 5 diwrnod, ac yn wir yn ymateb iddynt ar gyfartaledd o fewn 2.6 diwrnod. Fodd bynnag, os oes nam ar ased sydd yn berchen i'r Grid Cenedlaethol, mae ganddynt 20 diwrnod gwaith i ymateb sydd tu hwnt i'n rheolaeth ni. Gall hyn ar adegau achosi rhwystredigaeth o ran y gwasanaeth i'r cwsmer. Er mwyn rhannu mwy am waith y gwasanaeth yma rydym wedi datblygu mesur newydd eleni fydd yn adrodd ar archwiliadau lampau stryd y Sir yn unol â'r rhaglen waith.

Gwasanaeth Fflyd

Mae'r gwasanaeth yn perfformio yn dda iawn ac mae'r gwaith ar y system fflyd newydd wedi profi'n lwyddiant. Mae'r gwaith o drosglwyddo fflyd y Cyngor i gerbydau "gwyrdd" yn parhau gyda 94 o geir neu faniau yn rhai trydan neu hybrid erbyn hyn. Yn ôl adroddiad gan y Gwasanaeth Ynni, Llywodraeth Cymru - Gwynedd oedd yr ail ymhlith awdurdodau gwledig Gwynedd o ran nifer y cerbydau "gwyrdd" oedd ganddynt.

Gwasanaeth Edrychiad Stryd a TCC

Mae'r gwasanaeth glanhau strydoedd wedi elwa ar fuddsoddiad mewn technoleg ac offer newydd, gan gynnwys peiriannau ysgubo mwy effeithiol a system ddigidol i gofnodi gwagio biniau a monitro lefelau llenwi biniau stryd. Mae'r wybodaeth a gesglir yn helpu i gynllunio adnoddau'n well a darparu gwasanaeth mwy effeithiol yn unol â'r galw. Yn ogystal, mae'r system yn helpu i fonitro a rheoli tasgau'r ysgubwyr ffordd tra bod peiriannau arbenigol yn sicrhau bod ardaloedd anodd eu cyrraedd a strydoedd cul yn derbyn sylw priodol. Mae gwaith hefyd yn mynd rhagddo i gryfhau partneriaethau lleol a gwella cyfathrebu gyda chynghorau cymuned, aelodau lleol a grwpiau cymunedol er mwyn cyflawni glanhau mwy trylwyr, defnyddio adnoddau'n fwy effeithlon a gwella glendid ac edrychiad cymunedau ar draws y Sir.

Toiledau Cyhoeddus

Mae'r Gwasanaeth Asedau Bwrdeistrefol yn parhau i ddarparu a chynnal 60 o doiledau cyhoeddus ledled y Sir, yn ogystal â chefnogi 37 o doiledau cymunedol. Yn ystod hanner cyntaf 2026/27 derbyniwyd 129 o ymholiadau, gyda'r prif faterion yn ymwneud â glendid (23%), oriau agor (17%) a thoiledau wedi'u blocio (16%). Er bod nifer yr ymholiadau wedi cynyddu yn ystod misoedd yr haf, mae'r gwasanaeth wedi cynnal amser ymateb cyfartalog o bedwar diwrnod rhwng Ebrill a Medi, gan adlewyrchu ymrwymiad parhaus i ddarparu toiledau glân, diogel ac addas i drigolion ac ymwelwyr. Rydym hefyd yn falch o adrodd ein bod wedi agor bloc o doiledau o'r newydd yn lle yr hen adeilad ar Prom y Gogledd yn Abermaw. Yn ogystal, rydym hefyd wedi llwyddo i sicrhau cyllid drwy Gronfa Balchder Bro Gwynedd i uwchraddio'r toiledau cyhoeddus yng Nghambrian Court, Abermaw, gan ddisgwyl gweld y gwaith yn cael ei gwblhau yn gynnar yn y flwyddyn newydd.

Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC)

Mae YGC yn perfformio'n arbennig o dda ar hyn o bryd, gyda 7 o'u 8 mesur perfformiad yn wyrdd. Mae hyn yn adlewyrchu gwaith caled a safon uchel y timau wrth gyflawni prosiectau cymhleth ac arbenigol ar draws y Sir ac ar draws Gymru gyfan. Mae'r rhaglen waith yn parhau'n iach ac uchelgeisiol, gyda nifer sylweddol o brosiectau llifogydd, peirianneg sifil ac amgylcheddol ar y gweill. Ein prif gleient yw Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru ac mae ystod y gwaith a ddarperir iddynt yn amrywio o brosiectau bychan i brosiectau sylweddol eu maint.

Yn ogystal â darparu gwasanaethau craidd megis rheoli perygl llifogydd, dylunio seilwaith, arolygon tir a gwaith adeiladu, mae YGC bellach yn cynnig ystod eang o wasanaethau ymgynghorol arbenigol sy'n denu cleientiaid nid yn unig yng Ngwynedd ond ar draws Cymru gyfan. Mae'r tîm yn gweithio'n agos gyda chyrff cyhoeddus, cymunedau lleol a phartneriaid rhanbarthol i ddarparu atebion cynaliadwy sy'n gwella diogelwch, gwydnwch ac ein ymateb i'r argyfwng newid hinsawdd.

'Rwyf yn falch o nodi i YGC fod yn parhau i dyfu ei enw da fel tîm o Ymgynghorwyr gyda rhagoriaeth beirianyddol yng Nghymru, gan ddarparu gwasanaeth proffesiynol, dibynadwy ac arloesol sy'n gwneud cyfraniad sylweddol i'r Sir a thu hwnt. Drwy hyn yr ydym yn sicrhau cyfleoedd am swyddi lleol yma yng Ngwynedd yn y maes ymgynghoriaeth.

2.4 Adroddiadau Archwilwyr Allanol

Mae'r Adran Priffyrdd, Peirianneg ac YGC yn dal, ac yn cynnal tri achrediad allweddol sef BSI - ISO 45001 (Iechyd a Diogelwch), ISO 14001 (Amgylcheddol) ac ISO 9001 (Ansawdd) - sy'n sail gadarn i'n gwaith ar draws yr Adran. Mae'r safonau hyn yn sicrhau ein bod yn gweithredu gyda'r lefel uchaf o ddiogelwch, rheolaeth amgylcheddol ac ansawdd, ac yn rhoi hyder i'n cleientiaid a'n partneriaid yn y gwasanaeth a ddarperir. Un o ofynion ein gwaith drwy gytundeb lefel gwasanaeth gydag Asiantaeth Cefnffyrdd ydyw ein bod yn meddu ac yn cadw'r achrediadau yma.

Yn dilyn yr archwiliadau allanol dros y flwyddyn, gallwn adrodd yn gadarnhaol iawn fod nifer o sylwadau cefnogol wedi'u derbyn gan yr archwilwyr. Yn bwysicaf oll, ni chodwyd unrhyw faterion mewn perthynas â chadw neu gynnal y safonau, gan adlewyrchu gwaith trefnus a phroffesiynol y tîm.

Mae'r canlyniad yn dystiolaeth o ymrwymiad parhaus yr Adran i welliant, tryloywder ac arweinyddiaeth o ran arferion gorau yn y meysydd Iechyd a Diogelwch, Amgylcheddol ac Ansawdd, ac mae'n cefnogi ein gallu i ddarparu gwasanaeth o ansawdd uchel ar draws pob maes o'n gwaith.

2.5 Cynlluniau Arbedion a Thoriadau

Cyfanswm Cynlluniau Arbedion 2026-27 oedd £91,000. Mae'r Adran ar drac i gyflawni'r swm llawn hwn. Gwireddwyd gwerth £120,000 o Arbedion Hanesyddol a bu llithro i'r flwyddyn hon. Gweler gwerth 117k o Arbedion Hanesyddol yn parhau ar y Gyllideb.'

3. Cwestiynau Ychwanegol sydd wedi codi gan y pwyllgor:

3.1 Beth yw'r risgiau i gyflawni'r prosiectau blaenoriaeth?

- Dibyniaeth ar gyllid allanol: mae ceisiadau am gymorth grant gan Llywodraeth Cymru wedi'u cyflwyno. Os na fydd y cyllid yn cael ei gymeradwyo neu os bydd oedi, gallai hyn effeithio ar allu'r gwasanaeth i gyflawni'r rhaglen waith.
- Dibyniaeth ar bartneriaid allanol: mae llwyddiant y gwaith yn dibynnu'n rhannol ar gydweithio â Cyfoeth Naturiol Cymru a chynnydd y prosiectau yn Fairbourne, Porthmadog a Pwllheli. Gall unrhyw oedi neu newid blaenoriaethau gan bartneriaid effeithio ar amserlenni'r Cyngor.
- Risgiau cynllunio: mae cais cynllunio wedi'i gyflwyno ar gyfer prosiect Cei y Gogledd, Bermo, mae risg y gallai'r broses gynllunio, amodau neu wrthwynebiadau achosi oedi i'r prosiect a chynyddu'r risg sylweddol i'r gymuned.

3.2 Pa risgiau sydd o ran perfformiad?

Mae nifer o risgiau'n gallu effeithio ar berfformiad y gwasanaethau drwy gydol y flwyddyn. Mae'r rhain yn cynnwys ffactorau allanol sydd y tu hwnt i reolaeth uniongyrchol yr adran, megis cyfnodau o dywydd garw, digwyddiadau llifogydd ac effeithiau ehangach newid hinsawdd sydd yn gallu cynyddu'r galw ar wasanaethau ac arwain at wariant annisgwyl.

Yn ogystal, gall pwysau ariannol, dibyniaeth ar ffynonellau cyllid allanol, capasiti staffio ac oedi gan bartneriaid neu gontractwyr effeithio ar allu'r adran i gyflawni rhaglenni gwaith a chyrraedd targedau perfformiad.

3.3 Beth sydd yn cael ei wneud i liniaru'r risgiau yma?

Mae'r adran yn cynnal trefniadau monitro cadarn er mwyn adnabod a rheoli risgiau mor gynnar â phosibl. Mae perfformiad gwasanaethau a sefyllfa gyllidol yn cael eu monitro'n rheolaidd gan dimau rheoli'r gwasanaethau, gyda pherfformiad, cynnydd prosiectau a gwariant yn cael eu herio drwy drefniadau adrodd ffurfiol.

Yn ogystal, mae'r gofrestr risg gorfforaethol yn cael ei hadolygu'n chwarterol er mwyn sicrhau bod risgiau allweddol yn cael eu hasesu a bod camau lliniaru priodol yn cael eu gweithredu.

3.4 Oes ystyriaeth wedi ei roi i lunio mesurydd perfformiad i fesur perfformiad yn erbyn y rhaglen gwaith ffordd?

Wrth edrych ymlaen i hanner olaf y flwyddyn, byddwn yn cyflwyno mesurydd perfformiad o'r newydd fydd yn adrodd ar berfformiad y gwasanaeth Cynnal Priffyrdd yn erbyn y rhaglen waith ffordd.

4. Ymgynghori

Mae'r adroddiad wedi ei chreu ar sail gwybodaeth a gyflwynwyd i gyfarfod diweddaraf herio a chefnogi perfformiad yr Adran Priffyrdd, Peirianneg ac YGC, gyda'r Cyfarwyddwr Corfforaethol, y Pennaeth Adran, Rheolwyr Gwasanaeth a minnau yn bresennol yn y cyfarfod hwn.

Atodiadau

Atodiad 1: Adroddiadau cynnydd cerrig milltir prosiect Cynllun y Cyngor 2023-28

Atodiad 2: Mesuryddion Perfformiad yr Adran

Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-28 – Gweithrediadau Blwyddyn 4

Gwynedd Werdd: Gwarchod harddwch naturiol y sir, ac ymateb yn gadarnhaol i'r argyfwng newid hinsawdd

Adran	Prosiect	Trosolwg	Beth ydych chi am ei gyflawni yn y BUMED flwyddyn i gwblhau'r prosiect hwn	Beth ydym am ei gyflawni yn ystod y BEDWAREDD flwyddyn 2026-27 (cerrig milltir):	Diweddariad ar y cynnydd gyda'r cerrig milltir hyd yma, ac effaith hyn ar bobl Gwynedd	Ydi'r garreg filltir wedi ei chwblhau / yn debygol o'i chwblhau erbyn diwedd y flwyddyn ariannol
Priffyrdd, Peirianneg a YGC	**Gweithredu ar risgiau llifogydd**	Mae risgiau o lifogydd ac erydiad arfordirol yn cynyddu gydag effaith newid hinsawdd yn golygu bod lefelau môr yn codi a stormydd mwy dwys yn digwydd yn fwy aml. Mae gan Wynedd yr arfordir mwyaf yng Nghymru ac oherwydd natur ein tirwedd mae	Sicrhau bod trefniadau pendant, ble yn bosibl, i fesur effaith pob ymyrraeth beth bynnag fydd ei natur. Adolygiad cynhwysfawr o'r Strategaeth Llifogydd Lleol ar gynnydd dros y bedair mlynedd.	1. Paratoi rhaglen gyflawni i'r blynyddoedd i ddod. 2. Adolygu effeithiolrwydd	1. Rhaglen waith wedi datblygu ac yn cael ei weithredu arno, ceisiadau am gymorth / cefnogaeth grant gan Llywodraeth Cymru wedi eu cyflwyno. 2. Gwaith cychwynnol iawn ar rybuddion	1. Ydi 2. Ydi

		canran uchel o'n cymunedau, a'r isadeiledd sy'n eu gwasanaethu, ar yr arfordir. Byddwn yn cydweithio gydag asiantaethau eraill, er mwyn blaenoriaethu ein harfordir ar sail risg, ac yn llunio cynllun gweithredu i fynd i'r afael â'r risgiau lle bo hynny'n bosibl. Mae yna hefyd risg o lifogydd mewndirol pan fo dŵr yn cronni ac afonydd yn gorlifo. Byddwn yn llunio cynlluniau dalgylch er mwyn helpu i osgoi/ymateb i fygythiadau presennol a chynyddol i'r dyfodol.	Cynnal adolygiad o risgiau llifogydd ar ein isadeiledd, lonydd yn bennaf. Parhau i gydweithio'n agos gyda Chyfoeth Naturiol Cymru gan sicrhau cyswllt â'r 3 prif prosiect (Fairbourne, Porthmadog a Pwllheli). Gweithredu prosiect Cei y Gogledd, Bermo.	system rhybuddio. 3. Cydweithio a chefnogi Cyfoeth Naturiol Cymru. 4. Cyflwyno cais cynllunio ar gyfer prosiect Cei y Gogledd, Bermo.	arfordirol, gyda gwaith pellach ar y gorwel a rhybuddion glaw. 3. Cyfarfodydd rheolaidd mewn lle. Cyfarfodydd a pwyntiau cyswllt penodol mewn lle am y prosiectau canlynol - Porthmadog, Pwllheli a Fairbourne 4. Cais Cynllunio wedi ei gyflwyno – cyfarfod rheolaidd gyda'r Aelod Lleol a Chyngor Tref Bermo.	3. Ydi 4. Ydi 5. Ydi

				5. Cwblhau prosiectau sydd sy'n barod ar y rhaglen	5. Gwaith yn parhau gyda'r prosiectau.	

HERIO A CHEFNOGI PERFFORMIAD
ADRAN PRIFFYRDD, PEIRIANNEG AC YGC
Ebrill i Medi 2026/27

Blwyddyn

2026/27

Mis

Medi

Ymlaen i'r dashfwrdd

Nifer Mesurau : 30

Cyfnod Adrodd

30 Medi 2026

1
(3.4%)

6
(20.0%)

23
(76.6%)

Crynodeb o'r Prif Negeseuon

- Blaenoriaethau Gwella Cynllun y Cyngor - un prosiect gan yr Adran yn rhan o Gynllun y Cyngor eleni
- Yr Adran yn cyfrannu at nifer o brosiectau eraill yng Nghynllun y Cyngor sydd yn cael eu harwain gan Adrannau eraill
- Holiadur bodlonrwydd cwsmer ar gyfer Meysydd/Parciau Chwarae yn fyw ers mis Medi

HERIO A CHEFNOGI PERFFORMIAD ADRAN PRIFFYRDD, PEIRIANNEG AC YGC

Blwyddyn 2026/27

Mis diweddaraf Medi

Mis diwethaf Awst

Adrannol

Mis diwethaf 67.4%

69.0%

PP-01 : Canran staff sydd wedi cwblhau'r 9 teitl mandadol (cronnus)

Steffan Jones

Adrannol

Blwyddyn diwethaf 97.8%

97.7%

PP-02 : Canran ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth wedi ateb o fewn 20 dydd (cronnus)

Steffan Jones

Adrannol

Mis diwethaf 4.46

5.23

PP-03 : Nifer dyddiau salwch fesul person Cyfwerth Llawn Amser (cronnus)

Steffan Jones

Adrannol

Mis diwethaf 95.7%

97.5%

PP-04 : Canran staff gyda Asesiad Iaith (cronnus)

Steffan Jones

Cynnal Priffyrdd

Blwyddyn diwethaf 80.6%

80.3%

PP-05 : Canran diffygion critigol wedi eu gwneud yn saff o fewn 2 awr (cronnus)

Gareth Roberts

Cynnal Priffyrdd

Blwyddyn diwethaf 75.6%

76.6%

PP-06 : Canran diffygion diogelwch wedi eu gwneud yn saff o fewn y targed (cronnus)

Gareth Roberts

Cynnal Priffyrdd

Mis diwethaf 4.8

1.5

PP-07 : Cyfartaledd dyddiau i ymateb i gŵyn twll mewn ffordd

Adrian Wyn Williams

Cynnal Priffyrdd

Blwyddyn diwethaf 10.1%

9.7%

PP-08 : Canran ffyrdd Dosbarth A, B a C sydd mewn cyflwr gwael (blynyddol)

Ian Morgan

Goleuo Stryd

Mis diwethaf 2.7

2.2

PP-09 : Nifer dyddiau ar gyfartaledd i atgyweirio lamp stryd

Colin Worth

Goleuo Stryd

Mis diwethaf Ar drac

Ar drac

PP-10 : Defnydd egni lampau stryd

Colin Worth

Perfformiad yn cadw o fewn amrediad disgwyliedig a dim pryder am ein perfformiad

Elfen o bryder bod perfformiad yn dechrau syrthio yn is na'r amrediad disgwyliedig a chamau ar y gweill i adfer y sefyllfa / gwella perfformiad

Perfformiad wedi dirywio o'r amrediad disgwyliedig a camau pendant yn digwydd i adfer y sefyllfa/perfformiad

HERIO A CHEFNOGI PERFFORMIAD ADRAN PRIFFYRDD, PEIRIANNEG AC YGC

Blwyddyn 2026/27

Mis diweddaraf Medi

Mis diwethaf Awst

Goleuo Stryd

Blwyddyn diwethaf 100.0%

– –

PP-11 : Canran archwiliadau colofnau wedi eu cwblhau (cronnus)

Colin Worth

Fflyd

Mis diwethaf 98.2%

99.0%

PP-12 : Canran archwiliadau diogelwch rhaglenedig wedi eu cwblhau

Kev Sheret

Fflyd

Mis diwethaf 40.8%

46.0%

PP-13 : Canran ceir a faniau'r Cyngor sydd yn gerbydau "gwyrdd"

Kev Sheret

Fflyd

Mis diwethaf 88.6%

87.8%

PP-14 : Canran oriau cynhyrchiol yn y gweithdai

Kev Sheret

Fflyd

Mis diwethaf 87.5%

100.0%

PP-15 : Canran ceisiadau gwaith wedi ateb o fewn 1 awr

Kev Sheret

Fflyd

Mis diwethaf 100.0%

100.0%

PP-16 : Canran cerbydau trwm sydd yn pasio eu prawf MOT

Kev Sheret

Edrychiad Stryd

Mis diwethaf 0.8

0.8

PP-17 : Nifer achosion tipio anghyfreithlon fesul 1,000 o boblogaeth Gwynedd

Steven Edwards

Edrychiad Stryd

Mis diwethaf 4.5

2.6

PP-18 : Nifer dyddiau ar gyfartaledd i gwblhau i ymholiad Baw Cŵn

Steven Edwards

Edrychiad Stryd

Blwyddyn diwethaf 69.7%

82.4%

PP-19 : Canran Hysbysiadau Cosb Penodedig wedi cael eu talu (cronnus)

Steven Edwards

Edrychiad Stryd

Blwyddyn diwethaf 99.3%

86.4%

PP-20 : Canran ceisiadau am waith i'r Tîm Tacluso wedi eu cwblhau (cronnus)

Steven Edwards

Perfformiad yn cadw o fewn amrediad disgwyliedig a dim pryder am ein perfformiad

Elfen o bryder bod perfformiad yn dechrau syrthio yn is na'r amrediad disgwyliedig a chamau ar y gweill i adfer y sefyllfa / gwella perfformiad

Perfformiad wedi dirywio o'r amrediad disgwyliedig a camau pendant yn digwydd i adfer y sefyllfa/perfformiad

HERIO A CHEFNOGI PERFFORMIAD ADRAN PRIFFYRDD, PEIRIANNEG AC YGC

Blwyddyn 2026/27

Mis diweddaraf Medi

Mis diwethaf Awst

Toiledau Cyhoeddus

Mis diwethaf 1.9

1.5

PP-21 : Nifer dyddiau ar gyfartaledd i gwblhau ymholiad Toiledau Cyhoeddus

Amanda Murray

Meysydd Chwarae

Mis diwethaf

3.00

PP-22 : Sgôr allan o 5 ar gyfer Bodlonrwydd Cwsmer

Amanda Murray

Adeiladau ac Isadeiledd

Mis diwethaf Ar drac

Ar drac

YGC-23 : Cwrdd â tharged ariannol yr Uned Adeiladu

Gareth Lloyd Wright

Busnes a Chyflawni Prosiect

Mis diwethaf Ar drac

Ar drac

YGC-24 : Cwrdd â tharged ariannol YGC gyfan

Rhys Wynn Williams

Busnes a Chyflawni Prosiect

Mis diwethaf 9.6

8.9

YGC-25 : Sgôr allan o 10 ar gyfer Bodlonrwydd Cwsmer

Sion Arwel Jones

Dŵr ac Amgylchedd

Blwyddyn diwethaf 82.5%

90.2%

YGC-26 : Canran yr asedau sydd mewn cyflwr boddhaol neu well

Rob Williams

Dŵr ac Amgylchedd

Mis diwethaf 88.2%

89.5%

YGC-27 : Canran ceisiadau SDC wedi derbyn penderfyniad o fewn y traged (cronnus)

Rob Williams

Dŵr ac Amgylchedd

Mis diwethaf Monitro

Monitro

YGC-28 : Cynlluniau Llifogydd wedi eu cwblhau

Rob Williams

Gwasanaeth Dechnegol

Mesur parhaol

90.7%

YGC-29 : Canran strwythurau mewn cyflwr boddhaol neu well (BCI Cyflwr Derbyniol)

Owen Rhys Jones

Gwasanaeth Dechnegol

Blwyddyn diwethaf 100.0%

38.7%

YGC-30 : Canran o'r archwiliadau pontydd ffyrdd wedi eu cwblhau (cronnus)

Owen Rhys Jones

Perfformiad yn cadw o fewn amrediad disgwyliedig a dim pryder am ein perfformiad

Elfen o bryder bod perfformiad yn dechrau syrthio yn is na'r amrediad disgwyliedig a chamau ar y gweill i adfer y sefyllfa / gwella perfformiad

Perfformiad wedi dirywio o'r amrediad disgwyliedig a camau pendant yn digwydd i adfer y sefyllfa/perfformiad

UNED REOLI - STEFFAN JONES

Blwyddyn

2026/27

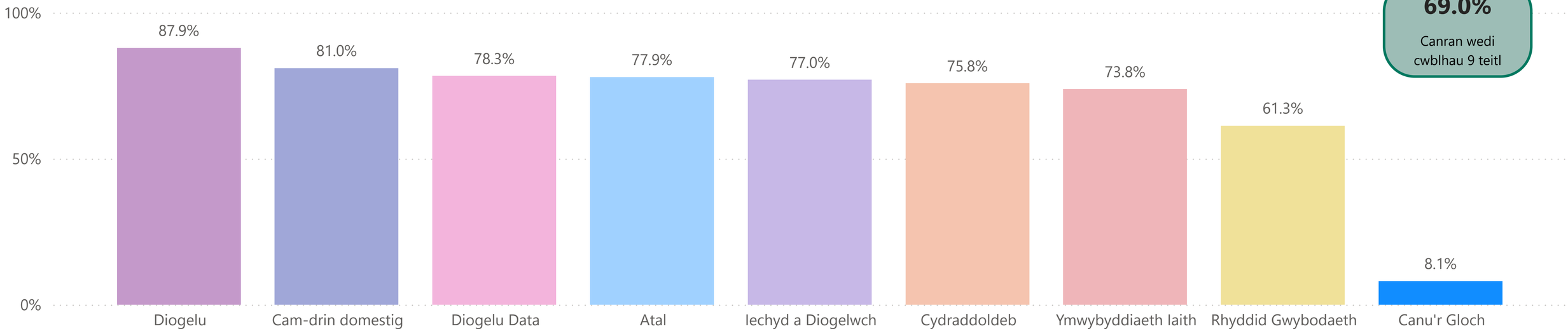
Mis

Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-01 : Canran staff sydd wedi cwblhau'r 9 teitl mandadol

Canran staff wedi cwblhau gwahanol deitlau mandadol (cronnus)

69.0%

Canran wedi cwblhau 9 teitl

Tu ôl i'r perfformiad

Mae gwaith wedi digwydd i annog staff i gwblhau'r teitlau cyn gynted a phosibl.

Mae'r fersiwn fideo o'r teitl Diogelu wedi ein helpu i gyrraedd y staff rheng flaen yn haws, ac bydd sesiynau i'r ychydig staff rheng flaen sydd ar ôl yn cael eu trefnu yn fuan.

Mae'r teitl Canu'r Gloch yn weddol newydd a bydd angen i'r Adran roi sylw i godi'r ganran yma.

UNED REOLI - STEFFAN JONES

Blwyddyn

2026/27

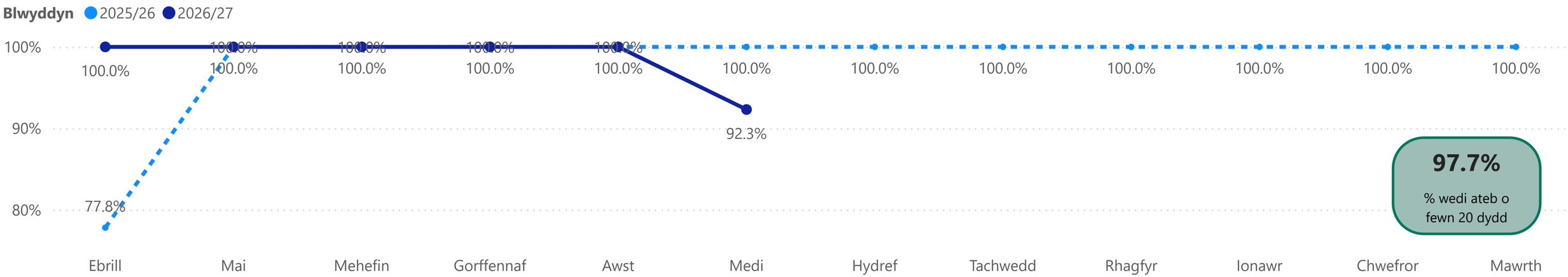
Mis

Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-02 : Canran ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth wedi eu ateb o fewn 20 dydd

Canran ceisiadau rhyddid gwybodaeth wedi eu ateb o fewn 20 dydd

97.7%

% wedi ateb o fewn 20 dydd

Tu ôl i'r perfformiad

Mae'r Adran wedi derbyn **43 cais** Rhyddid Gwybodaeth rhwng Ebrill a Medi 2026. Mae'r Adran wedi llwyddo i ateb 42 o rhain o fewn 20 dydd. Cafodd yr un oedd yn hwyr ei ateb ei anfon ymlaen o fewn yr amser i'r Adran Gwasanaethau Corfforaethol, ond yn anffodus ni chafodd yr ymholydd yr ateb nes diwrnod ar ôl y dyddiad targed.

Mae'r ganran ateb o fewn 20 dydd yn **97.7%** ar gyfer y flwyddyn hyd yma. Ar gyfer 2024/25 llwyddwyd i ateb 87.9% yn unig o'r ceisiadau o fewn yr 20 dydd, ac yn 2025/26 roedd y ganran yn 97.8%.

Mae'r ceisiadau ar y cyfan wedi cynnwys ceisiadau yn holi am nifer tyllau mewn ffordd, gwybodaeth am ffyrdd oedd wedi cael eu cau, gwybodaeth am waith ar gylchfannau, nifer cwynion am fflagiau, gwybodaeth am Hysbysiadau Cosb Penodedig.

Erbyn hyn mae data am niferoedd tyllau yn y ffordd a'r gôst o'u trwsio wedi ei roi ar dudalen Data Agored y Cyngor fydd yn lleihau y baich ar swyddogion i ail greu data i pob cais. Byddwn yn edrych am fwy o setiau data i'w rhoi ar wefan y Cyngor.

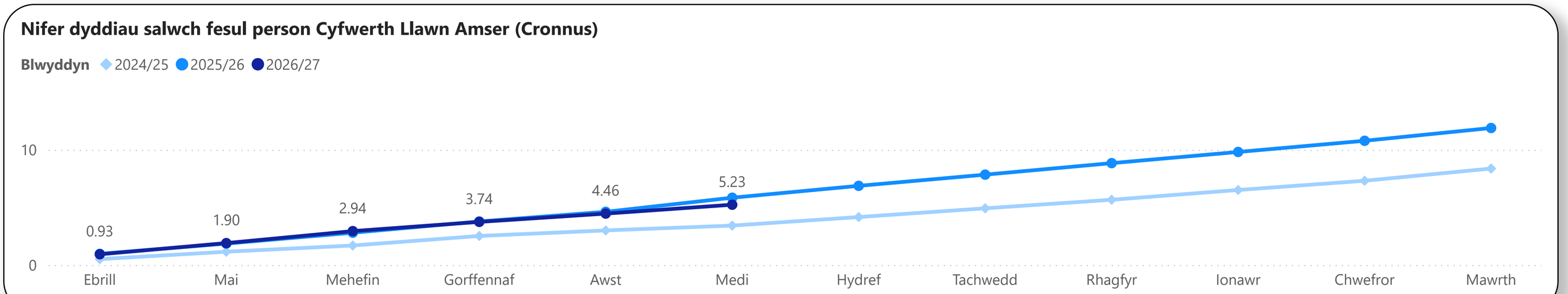
UNED REOLI - STEFFAN JONES

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-03 : Nifer dyddiau salwch fesul person Cyfwerth Llawn Amser

Tu ôl i'r perfformiad

Gwelwn bod patrwm salwch 2026/27 ar gyfer y chwe mis cyntaf yn dilyn patrwm 2025/26 yn agos iawn gyda cyfradd eleni ychydig is ar 5.23 dydd fesul person.

Mae lefelau salwch hyd yma yn dilyn patrwm hynod o debyg i'r un ar gyfer y Cyngor cyfan.

Ffigwr ar gyfer y Cyngor cyfan erbyn diwedd Medi oedd **5.89 dydd**, felly perfformiad yr Adran fymryn yn well ar **5.23 dydd.**

Y math mwyaf cyffredin o salwch yn yr Adran ydi slawch cyhyrsgerbydol a straen

Mae'r Adran wedi bod yn gosod pamffeldi gwybodaeth amrywiol am gefnogaeth sydd ar gael gyda materion iechyd o gwmpas y swyddfeydd a'r Depos. Trafodaethau yn digwydd gyda Byw'n Iach er mwyn cyd-weithio i gynnig sesiynau ymarfer i'n gweithwyr.

UNED REOLI - STEFFAN JONES

Blwyddyn

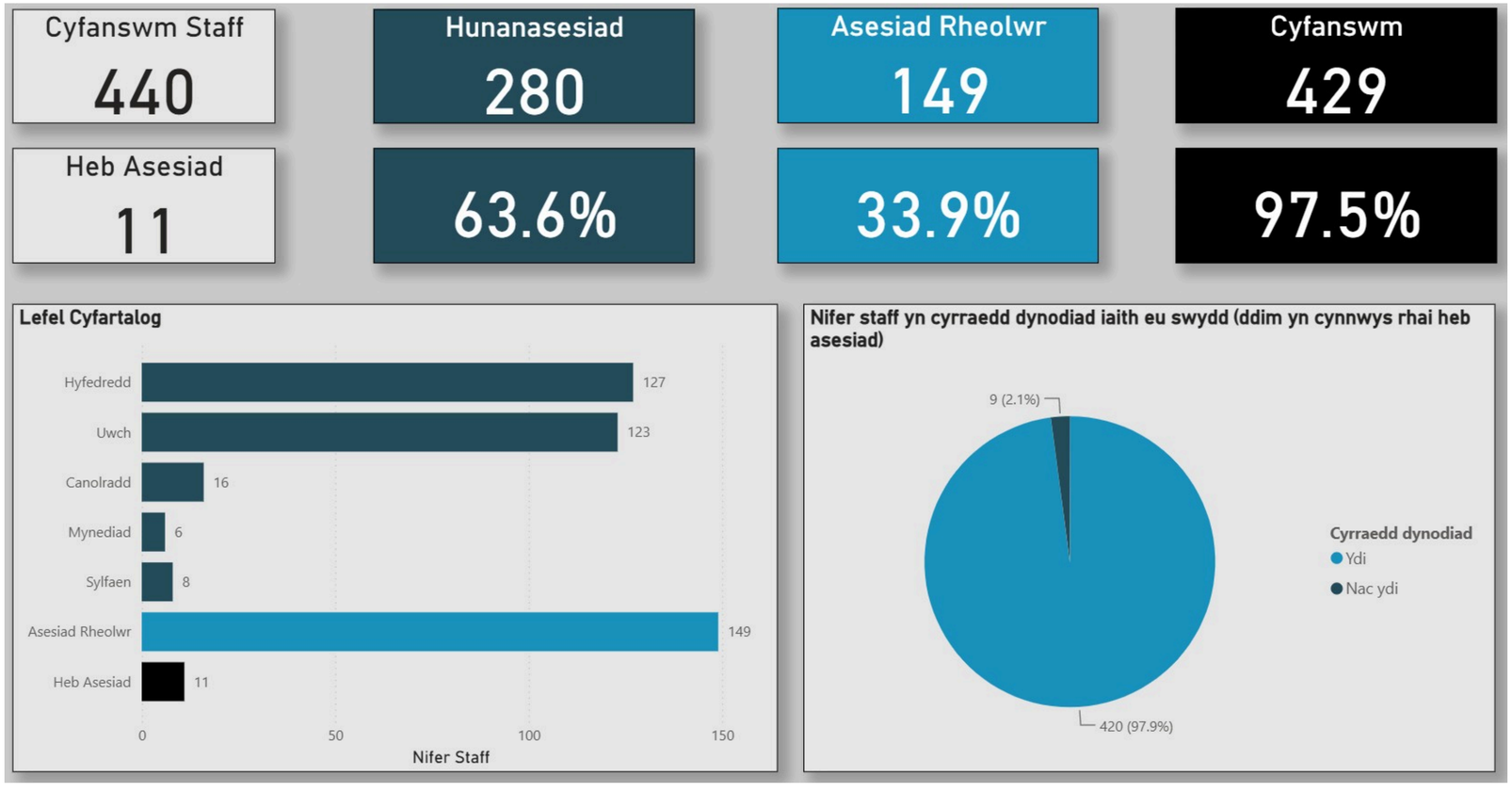
2026/27

Mis

Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-04 : Canran staff gyda Asesiad Iaith

Tu ôl i'r perfformiad

- Mae'r Adran yn cyflogi 440 o staff.
- Mae 280 o'r staff wedi cwblhau'r Hunanasesiad Iaith sef 63.6%.
- Ar gyfer 149 pellach o'r gweithlu (rheng flaen), mae'r rheolwyr llinell wedi cwblhau asesiad ar eu rhan.
- Mae hyn yn gadael 11 sydd heb asesiad iaith o gwbl.
- Mae **97.9%** o'r staff yn cyrraedd dynodiad iaith y swydd.
- Mae 9 aelod o staff nad ydyn nhw'n cyrraedd dynodiad iaith eu swydd.

Rydym yn cefnogi ein staff i fynychu hyfforddiant perthnasol.
Mae'r Uned Fusnes yn hysbysebu staff pan fydd cyrsiau ar gael ac yn cefnogi unrhyw unigolyn fyddai'n dymuno mynychu.
Mae nodyn atgoffa yn mynd allan ar gyfer yr 11 sydd heb asesiad o gwbl.
Rhaid sicrhau hefyd bod unigolion yn ail gwblhau eu hasesiad os oes newid wedi bod yn eu gallu yn dilyn hyfforddiant.

GWASANAETH CYNNAL PRIFFYRDD - GARETH ROBERTS

Pwrpas y Gwasanaeth :
Galluogi'r cyhoedd i deithio ar ffyrdd Gwynedd yn ddiogel ac yn ddi-rwystr

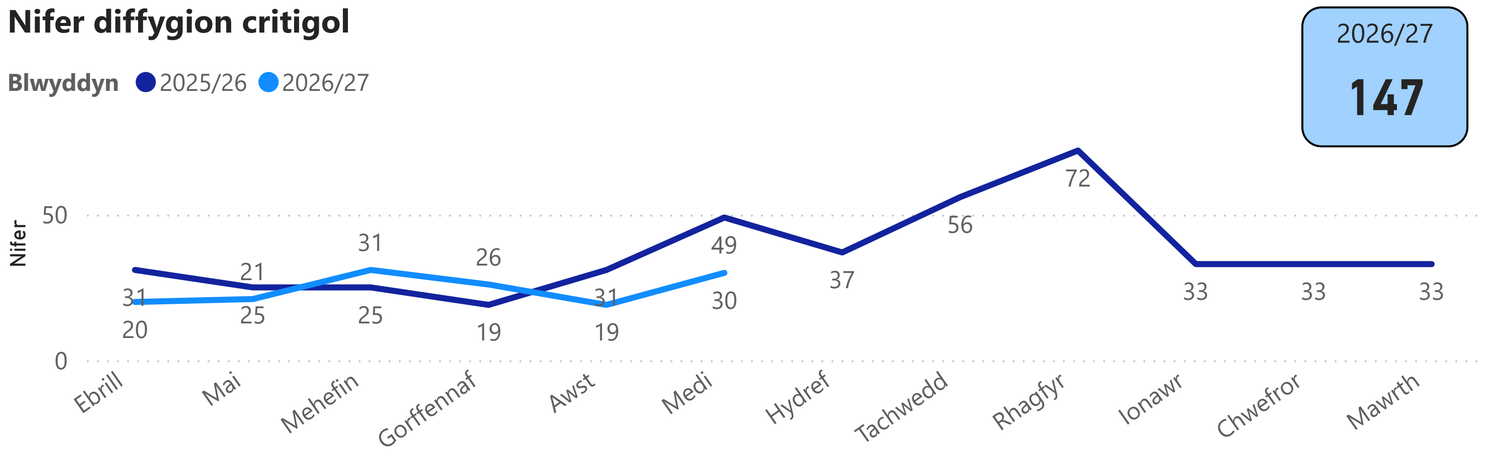
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

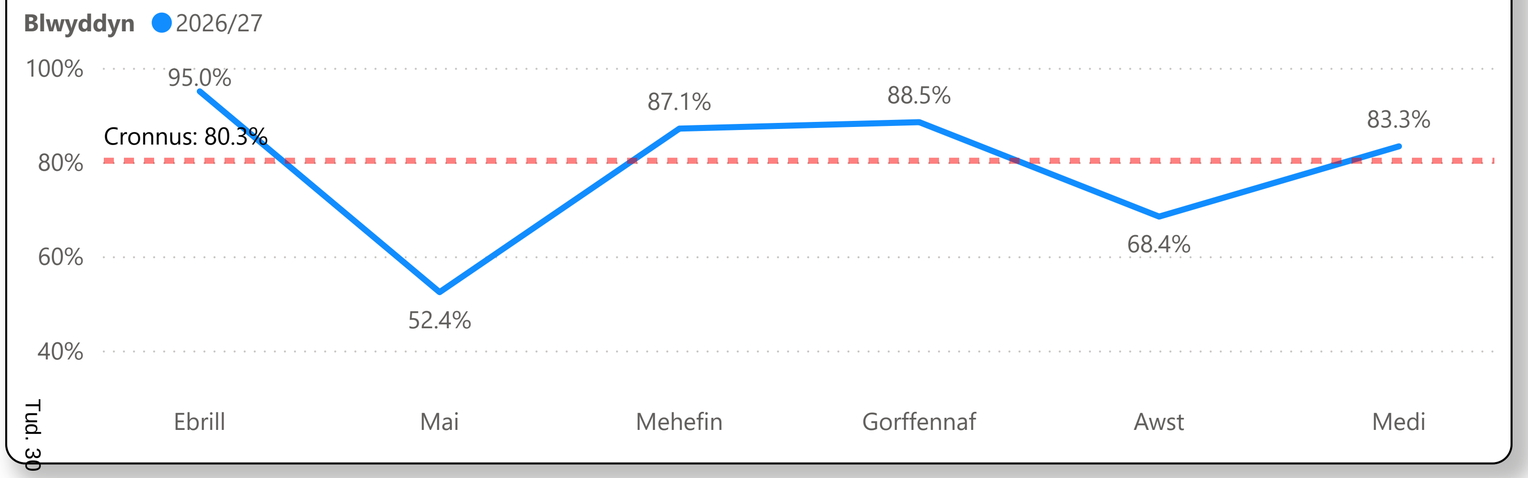
Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-05 : Canran y diffygion critigol sydd yn cael eu gwneud yn saff o fewn 2 awr

Nifer diffygion critigol

Canran diffygion critigol wedi eu gwneud yn saff o fewn 2 awr

Tu ôl i'r perfformiad

Diffyg Critigol: Y targed ymateb i'r math yma o ddiffyg ydi o fewn 2 awr.

Mae diffyg critigol yn sefyllfa lle mae'r swyddog archwilio yn ystyried y risg i ddiogelwch yn ddigon uchel i fod angen sylw ar unwaith megis llifogydd, mwd ar y lon neu caead ar goll. Dyma enghreifftiau o ddiffygion critigol mae'r gwasanaeth yn delio gyda nhw.

Cafwyd 147 diffyg critigol rhwng Ebrill a Medi. Mae niferoedd y diffygion yn dilyn patrymau tymhorol gyda mwy o ddiffygion i'w gweld yn ystod tymor y gaeaf.

Allan o'r 147 diffyg, cafodd:

- **118 (80.3%)** eu gwneud yn saff o fewn dwy awr
- **29 (19.7%)** eu gwneud yn saff ar ôl dwy awr

Gwelir amrywiaeth ym mherfformiad y dair ardal gyda Arfon ar 68%, Dwyfor 80% a Meirionnydd 92%.

GWASANAETH CYNNAL PRIFFYRDD - GARETH ROBERTS

Pwrpas y Gwasanaeth :
Galluogi'r cyhoedd i deithio ar ffyrdd Gwynedd yn ddiogel ac yn ddi-rwystr

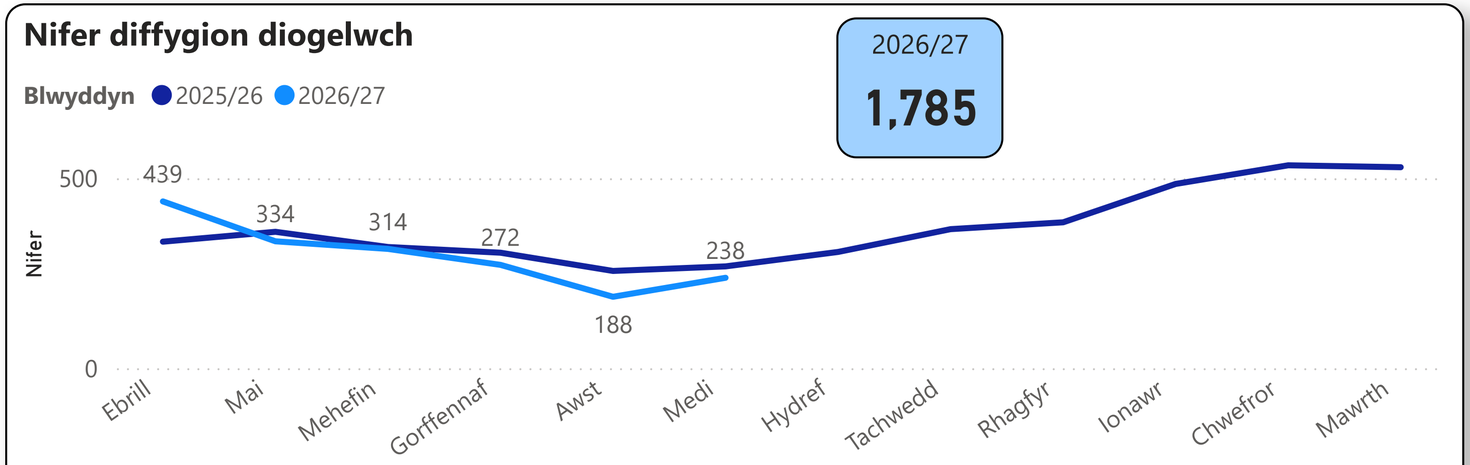
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

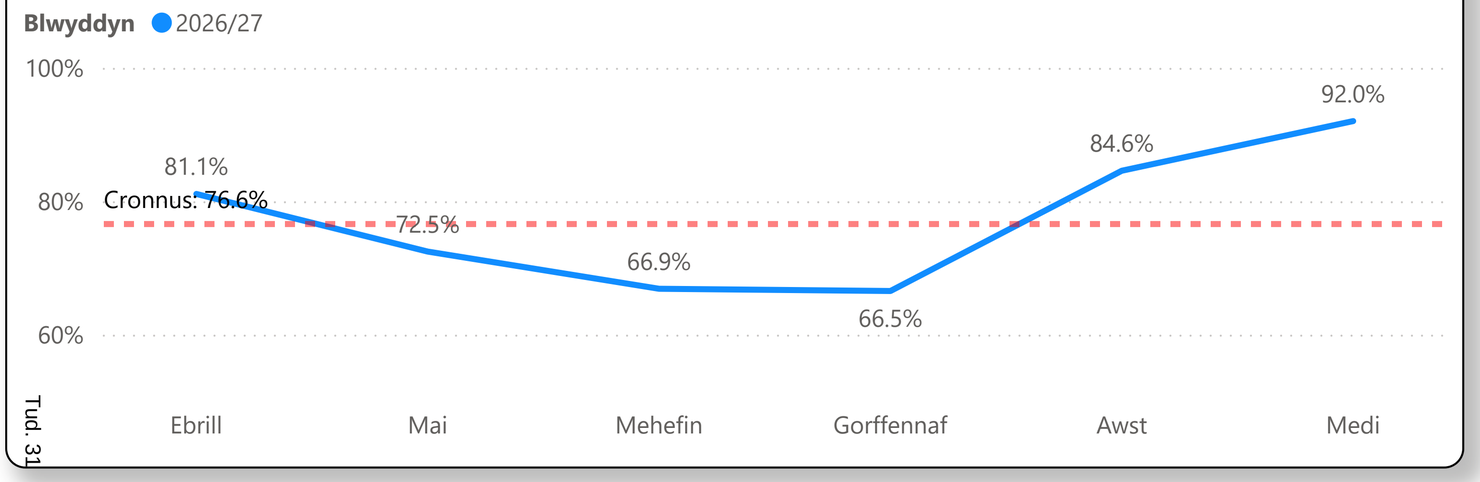
Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-06 : Canran y diffygion diogelwch sydd yn cael eu gwneud yn saff o fewn y targed amser

Nifer diffygion diogelwch

Canran diffygion diogelwch wedi eu gwneud yn saff o fewn y targed amser

Tu ôl i'r perfformiad

Diffyg Diogelwch: Ymateb cyn diwedd y diwrnod gwaith nesaf.

Mae diffyg diogelwch yn geisiadau am wasanaeth neu ddiffygion sy'n gofyn am ymateb cyn gynted â phosib er mwyn cael gwared ar risg bosib o anaf i ddefnyddwyr. Dyma enghreifftiau o ddiffygion diogelwch mae'r gwasanaeth yn delio gyda nhw yn rheolaidd.

Cafwyd 1,785 diffyg diogelwch rhwng Ebrill a Medi. Gwelwn fod patrwm tymhorol i'r nifer diffygion, gyda mwy yn digwydd yn ystod y gaeaf.

Allan o'r 1,785 diffyg, cafodd
- **1,367 (76.6%)** eu gwneud yn saff o fewn y targed amser
- **414 (23.2%**) eu gwneud yn saff ar ôl y targed ymateb
- **4 (0.2%)** dal yn agored

Gwelir amrywiaeth ym mherfformiad y dair ardal gyda Arfon ar 56%, Dwyfor 95% a Meirionnydd 95%.

GWASANAETH CYNNAL PRIFFYRDD - ADRIAN WYN WILLIAMS

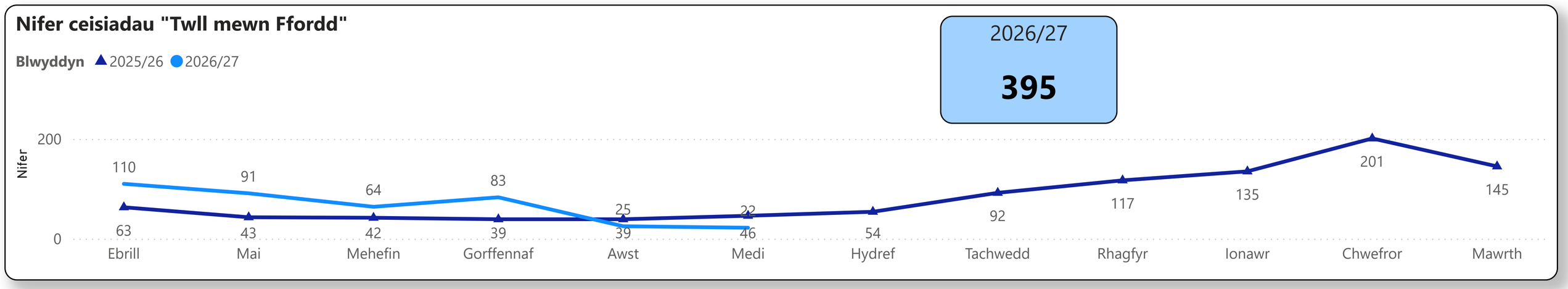
Pwrpas y Gwasanaeth :
Galluogi'r cyhoedd i deithio ar ffyrdd Gwynedd yn ddiogel ac yn ddi-rwystr

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-07 : Cyfartaledd dyddiau i ymateb i gŵyn twll mewn ffordd

Tu ôl i'r perfformiad

Mae'r graff llinell yn cymharu'r niferoedd o gwynion "twll mewn ffordd" sydd wedi eu derbyn drwy system FFOS.

Nifer y cwynion sydd wedi eu derbyn rhwng Ebrill a Medi eleni ydy 395.

Ar gyfer y flwyddyn hyd yma cyfartaledd y dyddiau i gwblhau ymholiad yn **9 dydd** sydd yn gynnydd bach ers adrodd ar dri mis cyntaf y flwyddyn.

GWASANAETH CYNNAL PRIFFYRDD - IAN MORGAN

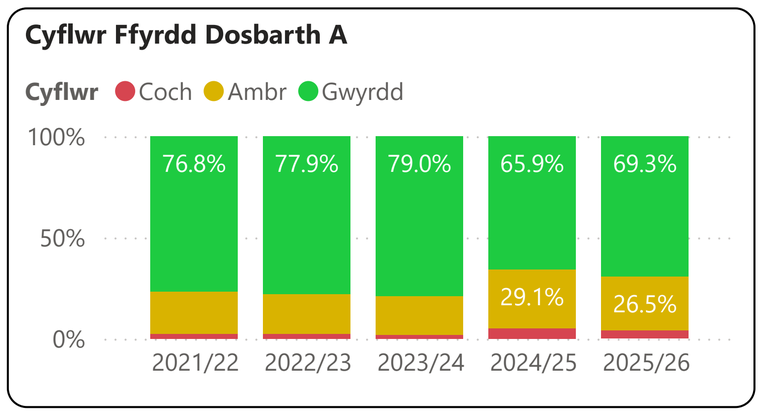
Pwrpas y Gwasanaeth :
Galluogi'r cyhoedd i deithio ar ffyrdd Gwynedd yn ddiogel ac yn ddi-rwystr

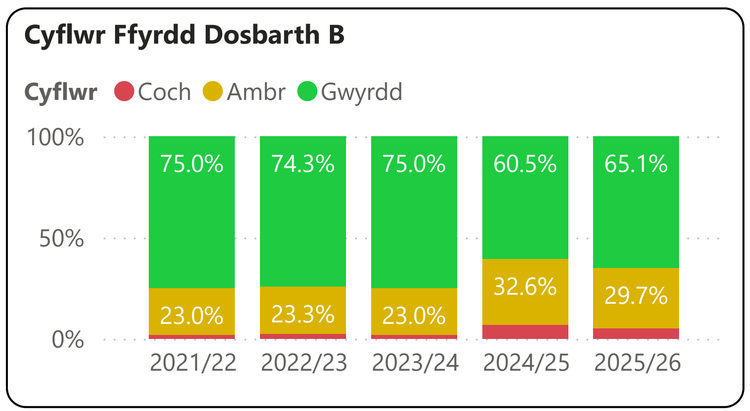
Blwyddyn 2026/27

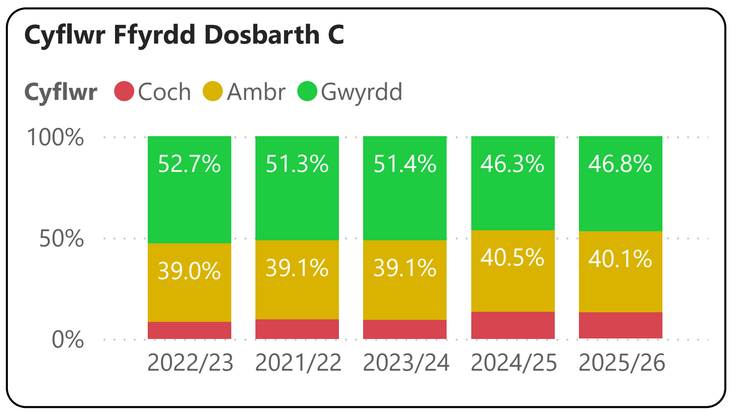
Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-08 : Canran ein ffyrdd Dosbarth A, B a C sydd mewn cyflwr gwael

Tu ôl i'r perfformiad

Mae'r graffiau yn dangos canlyniadau profion technegol ar ein ffyrdd Dosbarth A, B a C, sydd yn cael eu cayflawni gan gwmni WDM ar ran y Cyngor.
Gwyrdd = Ffordd, yn gyffredinol, mewn cyflwr da, dim diffygion angen archwiliadau pellach.
Ambr = Ffordd yn arddangos diffygion angen archwiliad yn fuan i adnabod gwaith trwsio addas
Coch = Cyflwr yn ffordd yn gyffredinol wael a bydd yn debygol o fod angen gwaith cynnal arfaethedig yn fuan.

Cyfanswm canran ein ffyrdd A, B a C sydd mewn cyflwr drwg

9.7%

A = 4.2% (27km)
B = 5.2% (21km)
C = 13.2% (228km)

Ystyrir bod cadw canran ein ffyrdd mewn cyflwr coch o dan 8% yn dderbyniol.

Fe welwch bod canrannau ein ffyrdd o fewn y gwyrdd wedi gostwng rhwng 2021/22 a 2024/25 er y buddsoddiad cyfalaf mae'r Cyngor wedi ei wneud ynddynt. Bu gostyngiad o bron i 11% ar ei'n ffyrdd Dosbarth A, 15% ar ei'n ffyrdd Dosbarth B a 4.5% ar ei'n ffyrdd Dosbarth C dros y cyfnod. Ond fel y gwelwch, mae canlyniadau 2025/26 i weld yn dangos bod y dirywiad graddol hwnnw o fewn y ffyrdd Dosbarth A a B bellach wedi ei nadu, a'r ffyrdd Dosbarth C yn aros yn gyson. Rydym yn hyderus bydd y gwellhad mewn cyflwr ei'n ffyrdd yn parhau o ganlyniad i fuddsoddiad arian Menter Benthyca Llywodraeth Leol dros 2025/26 a 2026/27.

Yn hanesyddol dim ond gwybodaeth o ganlyniad i'r archwiliadau diogelwch oedd gan y Gwasanaeth fel cofnod o gyflwr ein ffyrdd Di-ddosbarth. Mae'r Gwasanaeth wedi penderfynu parhau gyda system technoleg "AI" i ddadansoddi gwybodaeth sydd yn cael ei gasglu gan gymryd fideo o'r ffyrdd wrth i'r arolygwr gynnal archwiliad. Bydd hyn yn ei'n cynorthwyo i gadw cofnod o'r gwellhad mewn cyflwr ffyrdd di-ddosbarth o ganlyniad i fuddsoddiad y Menter Benthyca Llywodraeth Leol.

GWASANAETH CYNNAL PRIFFYRDD - IAN MORGAN

Pwrpas y Gwasanaeth :
Galluogi'r cyhoedd i deithio ar ffyrdd Gwynedd yn ddiogel ac yn ddi-rwystr

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

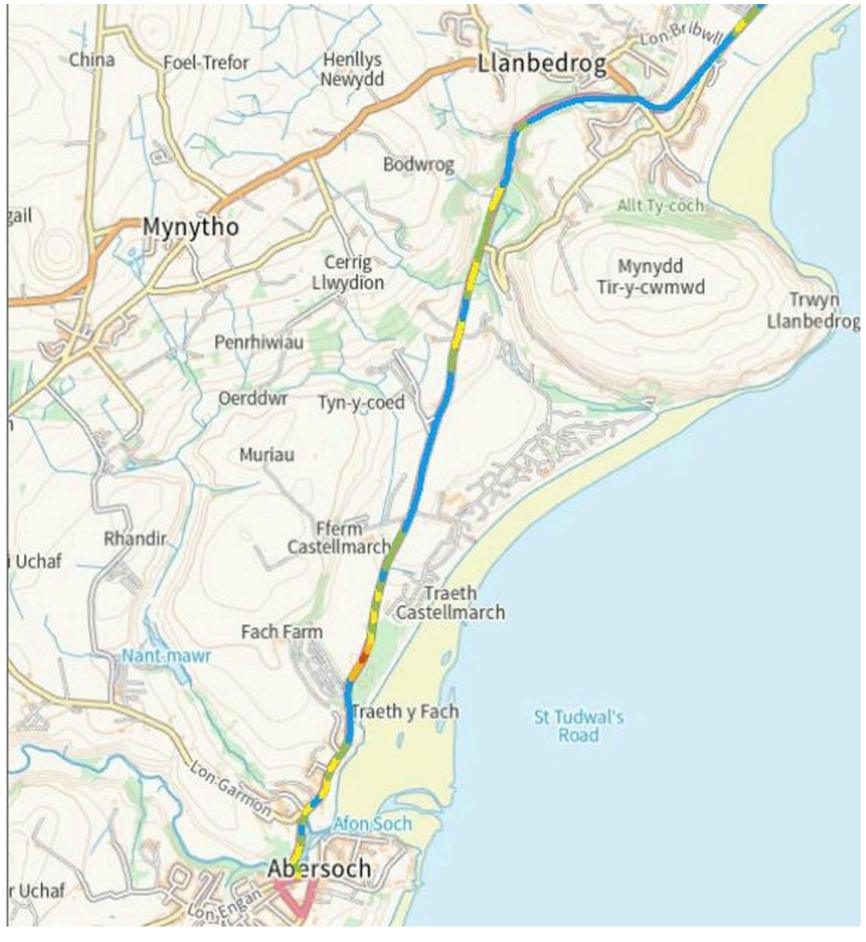
Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-08a : Gwaith Cynnal a Chadw Ataliol

Mae'r Cyngor, er mwyn ymgymryd a gwaith cynnal a chadw ataliol, yn cyflawni arolygon cyflwr rheolaidd o'r rhwydwaith ffyrdd Strategol a Prif Ddosbarthydd. Un o'r arolygon cyflwr rydym yn ei gynnal yw'r arolwg Griptester, sy'n mesur gallu'r arwyneb i wrthsefyll sgidio.

Bydd 33% o'r ffyrdd Strategol a Prif Ddosbarthydd yn derbyn arolwg gyda'r peiriant Griptester Mk2 ac felly mae'r rhwydwaith Strategol a Phrif Ddosbarthydd cyfan yn derbyn arolwg pob tair mlynedd. Mae'r peiriant Griptester Mk2 yn cael ei gynnal yn fewnol gan y Cyngor, a'r arolwg yn cael ei gyflawni gan Ymgynghoriaeth Gwynedd.

Mae'r canlyniadau yn cadarnhau os yw'r lefelau gwrthlithro yn briodol i'r ffordd a'r traffig yn y safle dan sylw ac egwyddorion cyffredinol y "DMRB CS228 Skidding Resistance (formerly HD28/15)". Maent hefyd yn amlygu safleoedd sydd angen archwiliad pellach ac o bosib gwaith adfer tymor byr neu hir dymor. Mae'r canlyniadau yn cael eu cyflwyno ar ffurf map gyda'r lliwiau ar y tabl yn amlygu'r lleoliadau sydd o dan lefelau archwiliad. Mae'r canlyniadau yn cynorthwyo'r peirianwyr tra'n llunio rhaglenni a blaenoriaethu gwaith mawr megis arwisgo, arosod neu ail-wynebu ffyrdd.

GripTester UK Roads User Group

GripNumber Investigatory Levels for GripTesterMK2 (Based on 2009 TRL Correlation)

Site Category and definition		Investigatory Levels at 50km/h							
Table 4.2 CS 228	SFC	0.30	0.35	0.40	0.45	0.50	0.55	0.60	0.65
Category	GripNumber	0.34 - 0.38	0.39 - 0.44	0.45 - 0.50	0.51 - 0.55	0.56 - 0.61	0.62	0.67	0.73
A	Motorway								
B	Dual Carriageway non-event								
C	Single Carriageway non-event								
Q	Approaches to and across minor and majorjunctions, approaches to roundabouts								
K	Approaches to pedestrian crossings and other high risk situations								
R	Roundabout								
G1	Gradient 5-10% longer than 50m								
G2	Gradient >10% longer than 50m								
S1	Bend radius <500m - dual carriageway								
S2	Bend radius <500m - single carriageway								

SCRIM = 0.89 x Grip Number

GWASANAETH GOLEUO - COLIN WORTH

Pwrpas y Gwasanaeth :
Galluogi'r cyhoedd deimlo yn saff ar rwydwaith ffyrdd, llwybrau a mannau cyhoeddus Gwynedd drwy gynnal a chadw unedau goleuo, arwyddion golau a goleuadau traffig.

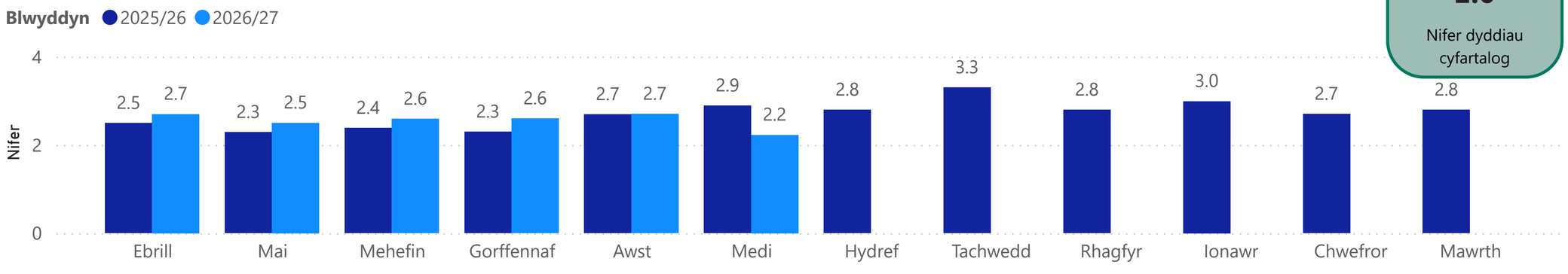
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-09 : Nifer y dyddiau ar gyfartaledd i atgyweirio lamp stryd

Nifer y dyddiau ar gyfartaledd i atgyweirio lamp stryd

Mis	Nifer diffygion
Ebrill	329
Mai	210
Mehefin	264
Gorffennaf	244
Awst	340
Medi	267
Cyfanswm	**1,654**

Tu ôl i'r perfformiad

Targed y gwasanaeth ar gyfer atgyweirio lamp stryd ydi 5 diwrnod.

Atgyweirwyd 1,654 o lampau stryd rhwng Ebrill a Medi, a llwyddwyd i wneud hynny mewn cyfartaledd o 2.6 diwrnod.

Roedd Scottish Power yn gyfrifol am atgyweirio 22 diffyg arall rhwng Gorffennaf a Medi. O rhain maent wedi cwblhau 7 ohonynt mewn 22 dydd ar gyfartaledd.

Mae'r 15 diffyg arall yn parhau heb eu hatgyweirio ganddynt.

I daclo'r sefyllfa gyda Scottish Power mae Gwynedd fel rhan o Grŵp Goleuo Gogledd Cymru wedi bod yn trafod sut i roi pwysau ar Scottish Power. Mae Sir Y Fflint yn cydweithio gyda ni bellach i roi pwysau ar y cwmni i ymweld â'r safle yn gynt fel ein bod yn gallu osgoi rhoi eithriadau ar y gwaith sydd yn achosi iddynt fethu cwblhau gwaith o fewn y targed.

GWASANAETH GOLEUO - COLIN WORTH

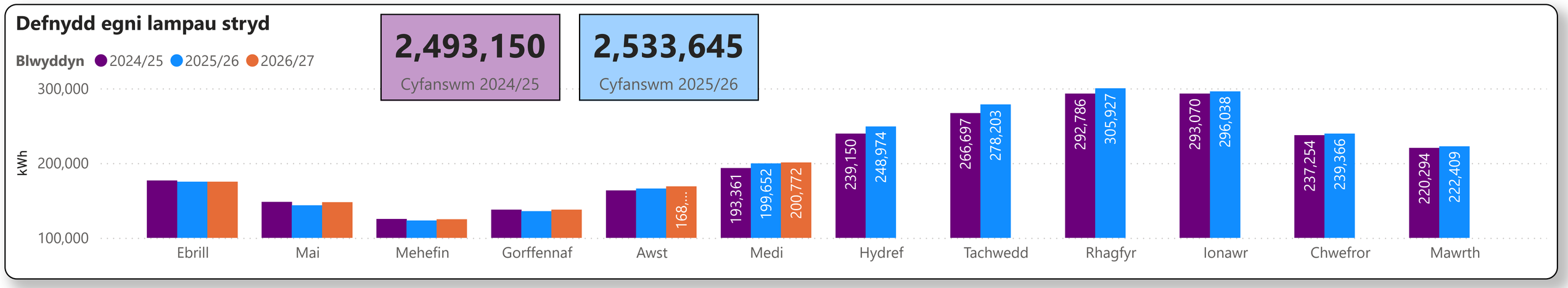
Pwrpas y Gwasanaeth :
Galluogi'r cyhoedd deimlo yn saff ar rwydwaith ffyrdd, llwybrau a mannau cyhoeddus Gwynedd drwy gynnal a chadw unedau goleuo, arwyddion golau a goleuadau traffig.

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-10 : Defnydd egni lampau stryd (kWh)

Tu ôl i'r perfformiad

Mae defnydd egni goleuadau stryd ac arwyddion ffyrdd y chwe mis cyntaf yn 2026/27 wedi bod yn eithaf sefydlog fel y disgwylir ac yn dilyn patrwm tymhorol.

Bydd nifer o asedau yn ein gofal yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn e.e. bydd datblygiadau tai newydd yn golygu bydd asedau yn trosglwyddo i gyfrifoldeb cynnal a chadw ein gwasanaethau.

GWASANAETH GOLEUO - COLIN WORTH

Pwrpas y Gwasanaeth :
Galluogi'r cyhoedd deimlo yn saff ar rwydwaith ffyrdd, llwybrau a mannau cyhoeddus Gwynedd drwy gynnal a chadw unedau goleuo, arwyddion golau a goleuadau traffig.

Blwyddyn: 2026/27

Mis: Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-11 : Canran o'r Rhaglen Archwilio wedi ei chwblhau

Ardal	Nifer Colofnau angen archwiliad	Nifer wedi cwblhau	% wedi cwblhau

Tu ôl i'r perfformiad

Mae cyfanswm o 2,313 o archwiliadau rhaglenedig ar gyfer 2026/27.

Rydym wedi mynd allan i dendr yn ddiweddar ac rydym yn y broses o allu cyfarfod gyda'r darparwr newydd ym mis Hydref. Bydd y gwaith yn cael ei gynnal yn ystod trydydd a pedwerydd chwarter y flwyddyn.

Er nad ydy'r archwiliadau wedi cychwyn eto, nid ydym yn pryderu am allu cwblhau y rhaglen archwilio cyn diwedd y flwyddyn.

GWASANAETH FFLYD - KEV SHERET

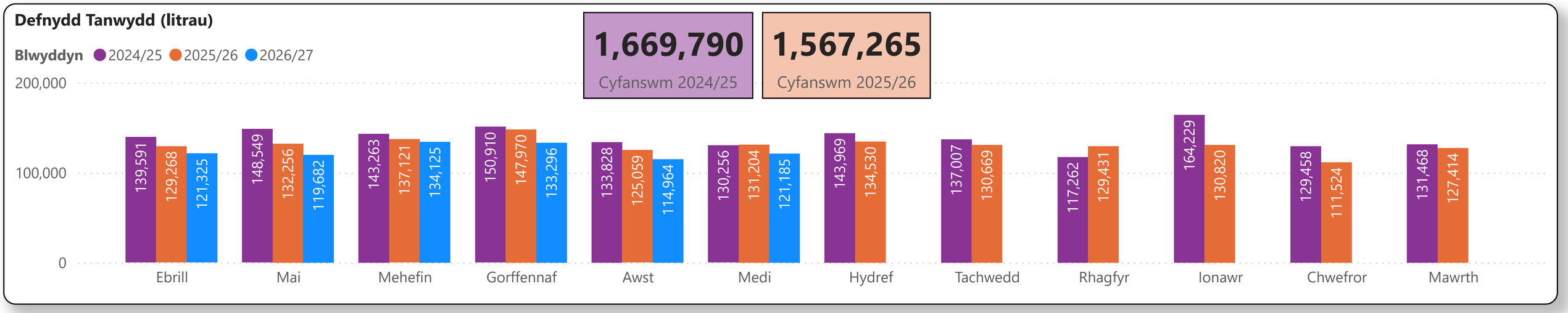
Pwrpas y Gwasanaeth :
Mae fflyd y Cyngor yn cynorthwyo adrannau'r Cyngor i ddarparu ystod eang o wasanaethau i drigolion Gwynedd - o gasglu gwastraff i gynnal priffyrdd a chludo disgyblion.

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

Defnydd Tanwydd Fflyd y Cyngor

Tu ôl i'r perfformiad

O gymharu 2025/26 gydag amcan ar gyfer 2026/27 rydym yn edrych ar ostyngiad o 5.0% yn ein defnydd o danwydd. Mae hyn yn gyfatebol i 77,113 litr yn llai o danwydd sydd gyfwerth i tua £125,027 ar brisiau mis Medi 2026.

Gwelir gostyngiad yn ystod chwe mis cyntaf o'r flwyddyn ariannol o 7.3% o gymharu a llynedd. A hefyd gwelir y defnydd o danwydd hefyd i lawr 8.6% wrth gymharu yr un cyfnod eleni (Gorffennaf i Medi) a llynedd.

Gwelir y gostyngiad yma o ganlyniad i ddau brif reswm. Yn gyntaf, trosglwyddiad nifer o gerbydau o rhai tanwydd traddodiadol i rai trydan. Yn ail, gwasanaethau yn gwaredu a cherbydau ychwanegol.

Noder, nid yw'r ffigyrau uchod yn cynnwys unrhyw deithiau fflyd lwyd a wneir gan y Cyngor. Nid yw'r Gwasanaeth Fflyd yn gyfrifol am y teithiau yma. Ymhellach nid yw'n cynnwys pryniant o betrol i offer drwy gardiau tanwydd.

GWASANAETH FFLYD - KEV SHERET

Pwrpas y Gwasanaeth :
Mae fflyd y Cyngor yn cynorthwyo adrannau'r Cyngor i ddarparu ystod eang o wasanaethau i drigolion Gwynedd - o gasglu gwastraff i gynnal priffyrdd a chludo disgyblion.

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-12 : Canran archwiliadau diogelwch rhaglenedig sydd wedi eu cwblhau

Mis	Nifer archwiliadau diogelwch i'w cwblhau	Nifer wedi cwblhau	Fel canran
Ebrill	180	178	98.9%
Mai	192	187	97.4%
Mehefin	167	158	94.6%
Gorffennaf	191	187	97.9%
Awst	164	161	98.2%
Medi	197	195	99.0%
Cyfanswm	**1,091**	**1,066**	**97.7%**

Rheswm	Nifer achosion
Cerbyd oddi ar y ffordd	3
Heb drefnu apwyntiad	4
Heb droi fyny i apwyntiad	18
Cyfanswm wedi methu apwyntiad	**25**

Tu ôl i'r perfformiad

Fel rhan o drefniadau cynnal a chadw cerbydau'r Cyngor, mae'r gweithdai yn gyfrifol am gynnal archwiliadau diogelwch rheolaidd ar y cerbydau. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae'r Gwasanaeth Fflyd wedi cyflwyno trefn newydd i hysbysu a threfnu apwyntiadau. Mae'n ofyn statudol ar y Gwasanaeth Fflyd i gwblhau archwiliadau ar y cerbydau o fewn wythnos gwaith. Mae'r mesur yma yn mynd ymhellach na'n gofynion statudol ac yn edrych ar berfformiad y gweithdy i gwblhau o fewn diwrnod.

Gwelir o'r ffigyrau yma'r nifer o archwiliadau yr oedd disgwyl i'r gweithdai gwblhau yn ogystal â'r canran sydd wedi eu cwblhau ar amser.

Ni fu'n bosib cwblhau pob archwiliad oherwydd rhesymau a nodir yn y tabl ar y dde uchod.

Pan fydd cerbydau yn methu apwyntiadau bydd y Gwasanaeth Fflyd yn gorfod ail drefnu apwyntiadau gyda'r gwasanaeth perthnasol sydd yn creu anawsterau i'r gweithdai.

Os na fydd gwasanaeth yn cyflwyno'r cerbyd i'r gweithdai, fe all y Gwasanaeth Fflyd atal y gwasanaeth rhag defnyddio'r cerbyd.

GWASANAETH FFLYD - KEV SHERET

Pwrpas y Gwasanaeth :
Mae fflyd y Cyngor yn cynorthwyo adrannau'r Cyngor i ddarparu ystod eang o wasanaethau i drigolion Gwynedd - o gasglu gwastraff i gynnal priffyrdd a chludo disgyblion.

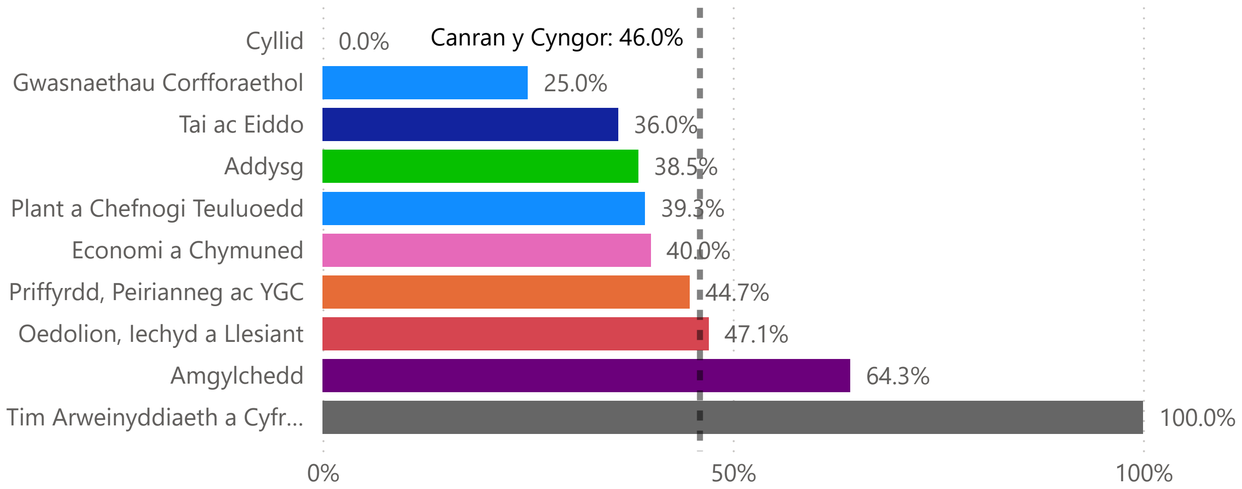
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-13 : Canran ceir a faniau'r Cyngor sydd yn gerbydau "gwyrdd"

Canran Ceir a Faniau'r y Cyngor sydd yn gerbydau "gwyrdd", fesul Adran

Gwasanaeth o fewn Adran PPYGC	Trydan	Petrol Hybrid	"ICE"	% Gwyrdd
Gwasanaeth Goleuo	1	2	1	75.0%
YGC	4	1	12	29.4%
Asedau Bwrdeistrefol	4	0	8	33.3%
Gwasanaeth Fflyd	5	0	3	62.5%
Gwasanaethau Edrychiad Stryd	11	0	6	64.7%
Gwywiad yr Onnen	0	0	1	0.0%
Priffyrdd	6	0	11	35.3%
Cyfanswm	**31**	**3**	**42**	**44.7%**

Oxr pnt

Tu ôl i'r perfformiad

Mesur i ddangos beth ydi sefyllfa'r Cyngor o ran symud i gerbydau gwyrdd. Mae gan Llywodraeth Cymru darged o 100% erbyn y flwyddyn 2030. Adroddwyd gan y Gwasanaeth Ynni (Llywodraeth Cymru), bod Cyngor Gwynedd gyda'r **ail nifer fwyaf o gerbydau gwyrdd** yn ei fflyd wrth gymharu gyda cynghorau gwledig yn Nghymru. Bydd y Gwasanaeth Fflyd yn parhau ar y rhaglen o adnewyddu cerbydau am rai gwyrdd pan fo'r isadeiledd yn caniatáu.

Cyngor Cyfan
99 (46%) o'r 213 car neu fan bellach yn rhai gwyrdd (trydan neu hybrid).
O'r 114 o gerbydau disel/petrol sydd yn weddill mae 59 ohonynt yn gerbydau sydd unai wedi eu hadnewyddu a'u cadw ymlaen, yn rhai sydd wedi eu hurio neu sydd heb gynlluniau ariannu ar eu cyfer.

Adran Priffyrdd, Peirianneg ac YGC
Mae 34 (45%) o'r 76 car neu fan yn rhai gwyrdd (trydan neu hybrid).
O'r 42 o gerbydau disel/petrol sydd yn weddill mae 17 ohonynt yn gerbydau sydd yn cael eu hurio ac 8 o gerbydau wedi ei adnewyddu ond nid yw'r gwasanaeth wedi rhyddhau'r hen gerbyd.

Pwyntiau Gwefru Y Cyngor
Ar hyn o bryd mae gan y Cyngor 76 pwynt gwefru ar gyfer defnydd cerbydau'r Cyngor. Maent wedi eu lleoli ar draws y sir. Mae 74 ohonynt yn rhai 7kw a 2 yn rhai 22kw.

GWASANAETH FFLYD - KEV SHERET

Pwrpas y Gwasanaeth :
Mae fflyd y Cyngor yn cynorthwyo adrannau'r Cyngor i ddarparu ystod eang o wasanaethau i drigolion Gwynedd - o gasglu gwastraff i gynnal priffyrdd a chludo disgyblion.

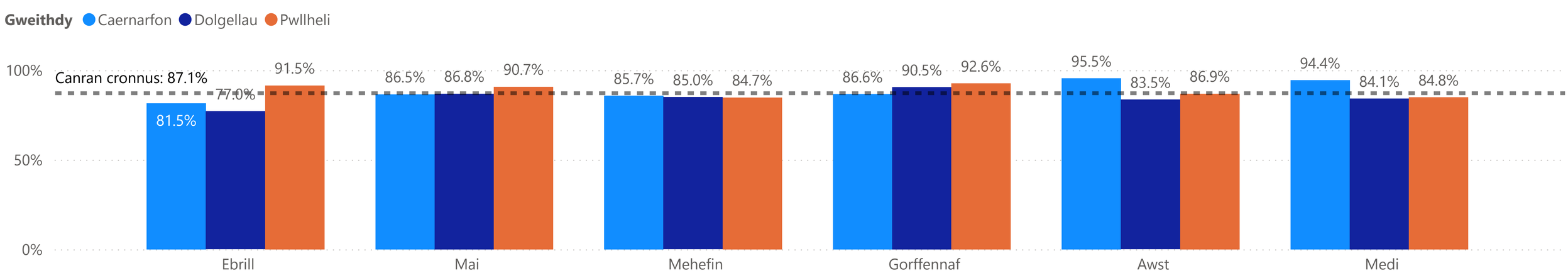
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-14 : Canran oriau cynhyrchiol y gweithdai

Canran oriau cynhyrchiol fesul gweithdy

Tu ôl i'r perfformiad

Mae cynhyrchiant y gweithdai yn cymharu'r amser a gofnodwyd yn gweithio ar gerbydau yn erbyn y nifer o oriau a oedd yr unigolion ar gael. Mae'r mesur yma yn cynnig asesiad sy'n canolbwyntio ar y sut mae'r gweithlu yn defnyddio ei amser.

Er mwyn sicrhau bod y gweithdai yn gost effeithiol, rydym yn anelu at gyfradd o 86.5% yn y nifer o oriau cynhyrchiol. Gwelir bod y gweithdai yn perfformio yn well na'r canran yma ar gyfer chwe mis cyntaf y flwyddyn.

Adroddwyd y wybodaeth yma yn fisol i Dîm Rheoli'r Gweithdai ble rydym yna yn adnabod cyfleoedd i wellau ein perfformiad. Fe ellir hyn fod yn symud gwaith o un gweithdy i llall, neu adnabod cyfleoedd o du allan i'r Cyngor i ddod ac incwm i mewn.

Wrth i ni drawsnewid y fflyd i gerbydau gwyrdd, rydym yn cychwyn gweld y galw ar y gweithdai yn lleihau. Mae hyn am gael effaith negyddol ar waith y gweithdai a'i gallu i gyrraedd y lefel ddisgwyliedig. Mae'r Gwasanaeth yn monitro'r sefyllfa yma ac yn edrych ar opsiynau i leihau'r risg.

GWASANAETH FFLYD - KEV SHERET

Pwrpas y Gwasanaeth :
Mae fflyd y Cyngor yn cynorthwyo adrannau'r Cyngor i ddarparu ystod eang o wasanaethau i drigolion Gwynedd - o gasglu gwastraff i gynnal priffyrdd a chludo disgyblion.

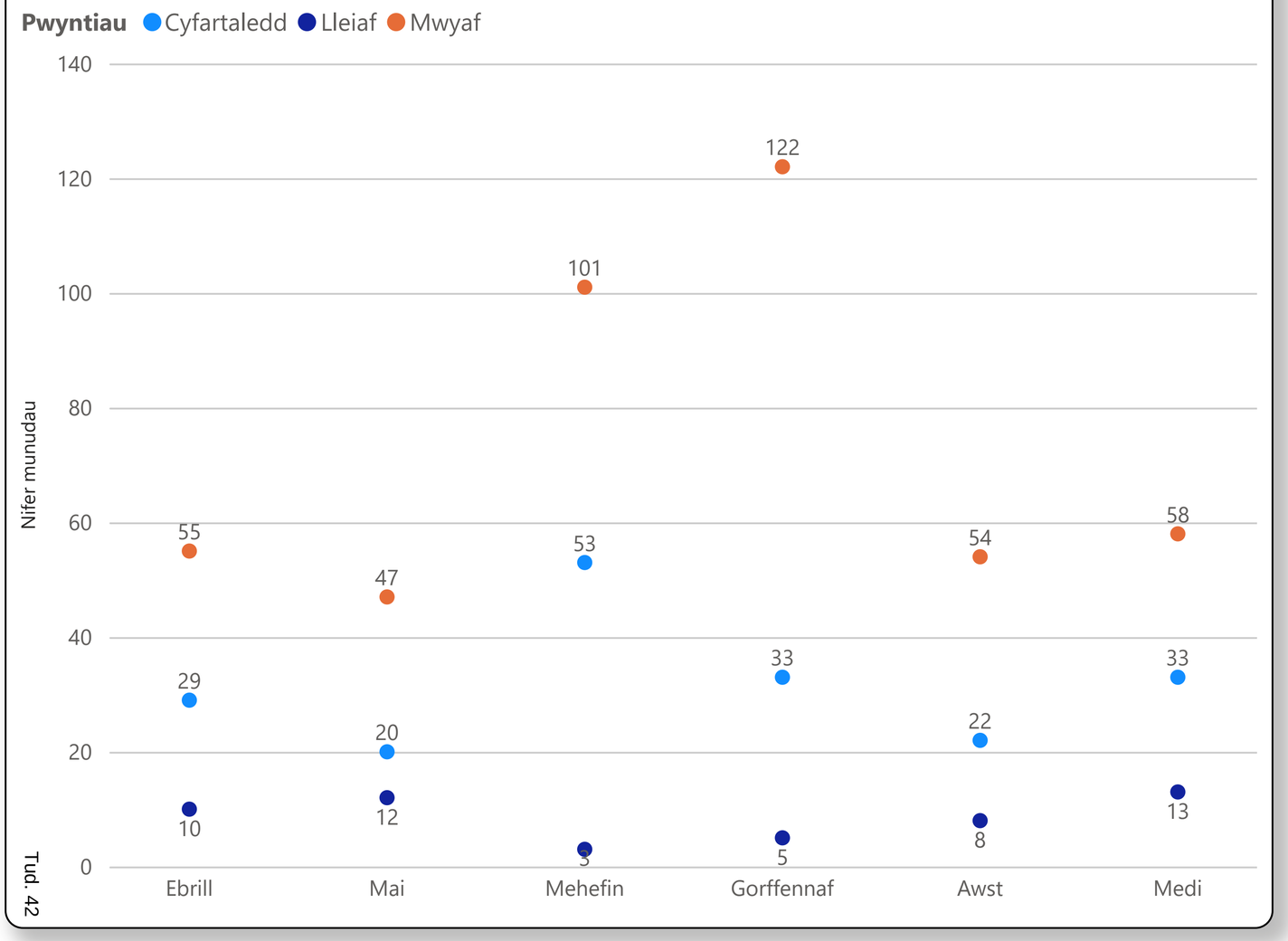
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-15 : Canran ceisiadau wedi ateb o fewn y targed

Nifer munudau i gwblhau cais am wasanaeth

141
Nifer Ceisiadau

96.5%
Canran wedi ateb o fewn targed

Tu ôl i'r perfformiad

Yma dangosir nifer y munudau mae'r gwasanaeth yn gymryd i gwblhau cais am wasanaeth.

Mae'r rhain yn cynnwys ceisiadau i gael:
- Hurio cerbydau
- Mynediad i danwydd
- Ychwanegu gyrwyr i'r gofrestr
- Ceisiadau hyfforddiant
- Mynediad i systemau Fflyd

Mae gennym darged i gwblhau rhain **o fewn 1 awr** o dderbyn y cais.
Yn ystod y 6 mis cyntaf rydym wedi llwyddo i gwblhau **96.5%** o'r ceisiadau o fewn yr awr.

Mae'r mwyafrif o geisiadau sydd heb eu cwblhau o fewn yr awr yn geisiadau i hurio cerbydau. Fel rheol mae'r rhain yn cymryd fwy o amser, yn enwedig pan fydd angen ffeindio cerbyd arbenigol.

GWASANAETH FFLYD - KEV SHERET

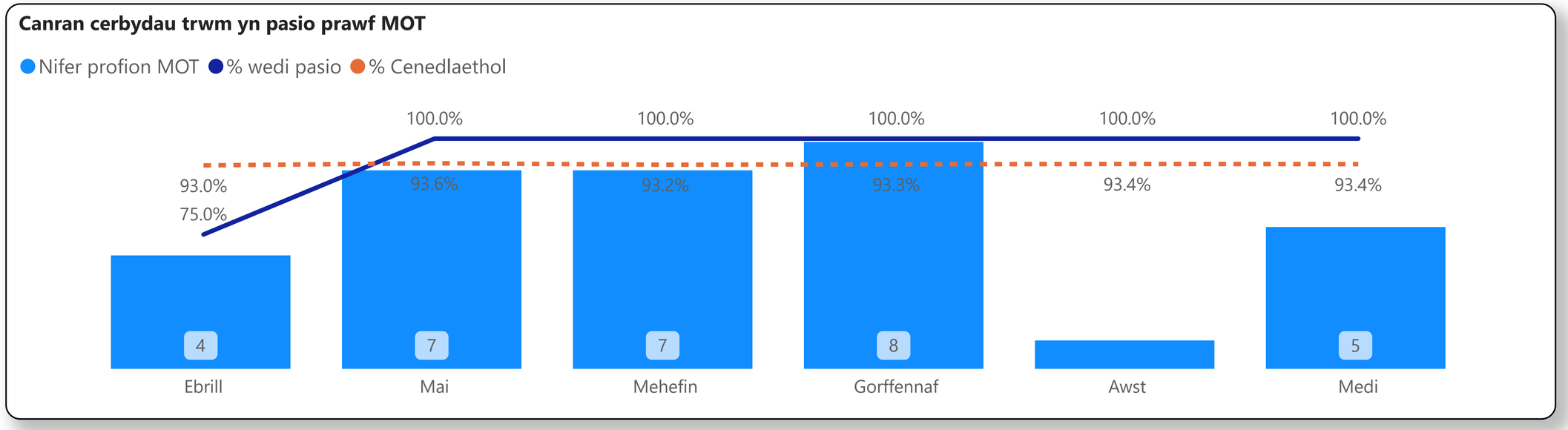
Pwrpas y Gwasanaeth :
Mae fflyd y Cyngor yn cynorthwyo adrannau'r Cyngor i ddarparu ystod eang o wasanaethau i drigolion Gwynedd - o gasglu gwastraff i gynnal priffyrdd a chludo disgyblion.

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-16 : Canran cerbydau trwm y Cyngor sydd yn pasio eu prawf MOT

96.9%
Canran cerbydau wedi pasio prawf MOT ers 1af Ebrill 2026

Tu ôl i'r perfformiad

Mae'r mesur yma yn dangos y nifer o brofion MOT sydd wedi eu cynnal ar gerbydau trwm y Cyngor a'r canran sydd wedi pasio y tro cyntaf.

Mae profion MOT ar gerbydau trwm yn cael eu cynnal gan y DVSA ac mae'r mesur yma yn dangos llwyddiant y gweithdai i'w paratoi i'r lefelau disgwyliedig. Dangoswyd hefyd y lefel pasio tro cyntaf yn genedlaethol (ar draws y DU) fel cymhariaeth ar y graff.

Pan fydd methiant yn digwydd, fe fydd ymchwiliad mewnol yn cael ei gynnal i geisio ffeindio'r rheswm dros y methiant. Defnyddir y methiannau yma fel cyfleoedd i adnabod gwendidau yn ein trefniadau ac adnabod ffyrdd i wella.

GWASANAETH EDRYCHIAD STRYD A TCC - STEVEN EDWARDS

Pwrpas y Gwasanaeth :
Darparu strydoedd a thiroedd cyhoeddus glân a thaclus.

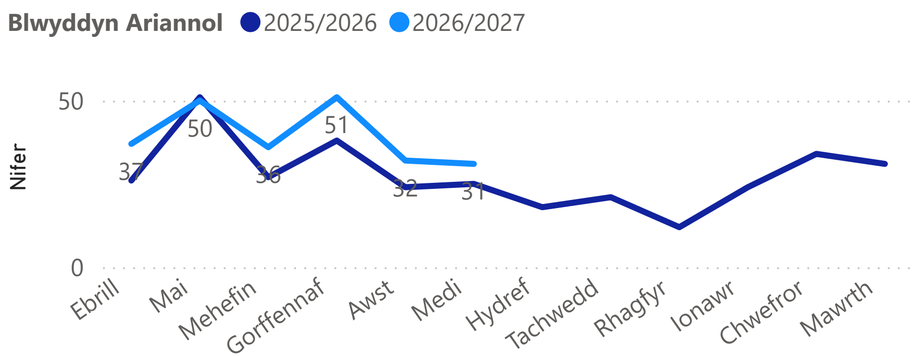
Blwyddyn: 2026/27

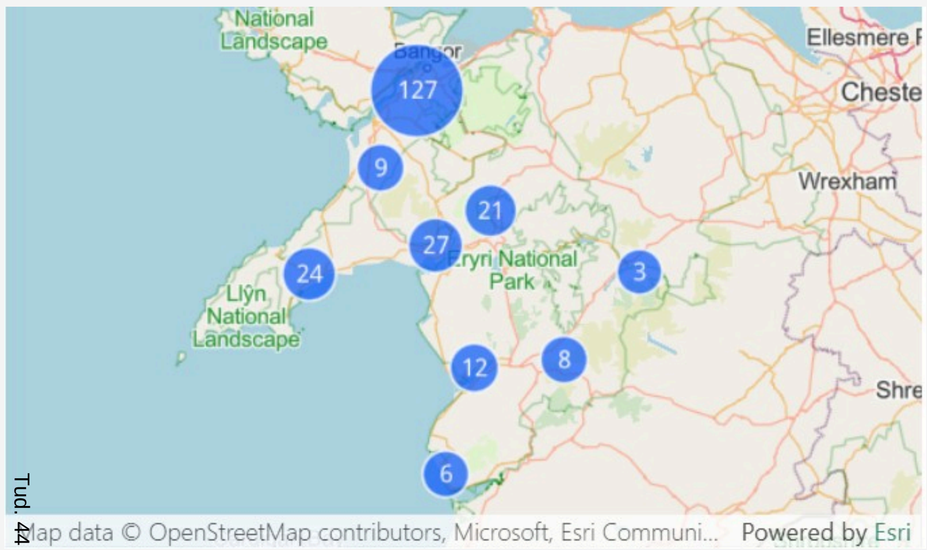
Mis: Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-17 : Nifer yr achosion tipio anghyfreithlon fesul 1,000 o'r boblogaeth

Nifer achosion Tipio Anghyfreithlon

Tu ôl i'r perfformiad

Mae nifer yr achosion o dipio anghyfreithlon a gofnodwyd yn ystod y chwe mis cyntaf y flwyddyn yn uwch na'r un cyfnod y llynedd. Mae hyn yn rhannol o ganlyniad i newid yn y dull cofnodi, gyda digwyddiadau ar dir preifat bellach yn cael eu cynnwys, sy'n cynhyrchu darlun mwy cyflawn o'r broblem.

Mae'r gwasanaeth wedi parhau i ddatblygu ei ddull ataliol a gorfodi, gan gyflwyno ymgyrchoedd ymwybyddiaeth wedi'u targedu mewn ardaloedd problemus drwy ddefnyddio pamffledi, llythyrau ac arwyddion. Mae nifer sylweddol o achosion yn digwydd mewn cefnffyrdd a lonydd cul lle mae'n anodd adnabod troseddwyr neu gael tystiolaeth, ac o ganlyniad mae ymyrathau wedi'u targedu mewn lleoliadau penodol.

Yn ystod y flwyddyn, sicrhawyd cyllid drwy raglen Fly-tipping Action Wales, Llywodraeth Cymru i gaffael chwe camera cudd ychwanegol. Bydd y rhain yn cynyddu gallu'r gwasanaeth i adnabod troseddwyr a chasglu tystiolaeth mewn lleoliadau problemus. Mae swyddogion gorfodaeth hefyd bellach â mynediad uniongyrchol at system TCC y Cyngor, sydd yn help i gryfhau gallu'r gwasanaeth i ymchwilio i achosion a chefnogi erlyniadau lle bo angen.

Mae pob Hysbysiad Cosb Benodedig (FPN) yn cael ei gefnogi gan dystiolaeth gadarn er mwyn galluogi'r gwasanaeth i symud ymlaen at erlyniad os na thelir y gosb. O ganlyniad, mae nifer yr FPNau sy'n cael eu canslo wedi lleihau. Mae proses apelio dêg a thryloyw ar waith, gyda phob apêl yn cael ei drafod ar sail y dystiolaeth ar gael.

Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn datblygu cynigion drwy'r Papur Gwyn ar Droseddau Amgylcheddol i gryfhau pwerau gorfodi a chynyddu lefelau dirwyon, gan roi mwy o allu i awdurdodau lleol fynd i'r afael â thipio anghyfreithlon a throseddau amgylcheddol. Mae enghreifftiau yma'n cynnwys:

- Y gallu i ddirwyo perchnogion cofrestredig cerbydau y gwelwyd sbwriel yn cael ei daflu ohonynt.
- Codi'r dirwy uchaf bosibl am dipio anghyfreithlon o £400 i £5,000

GWASANAETH EDRYCHIAD STRYD A TCC - STEVEN EDWARDS

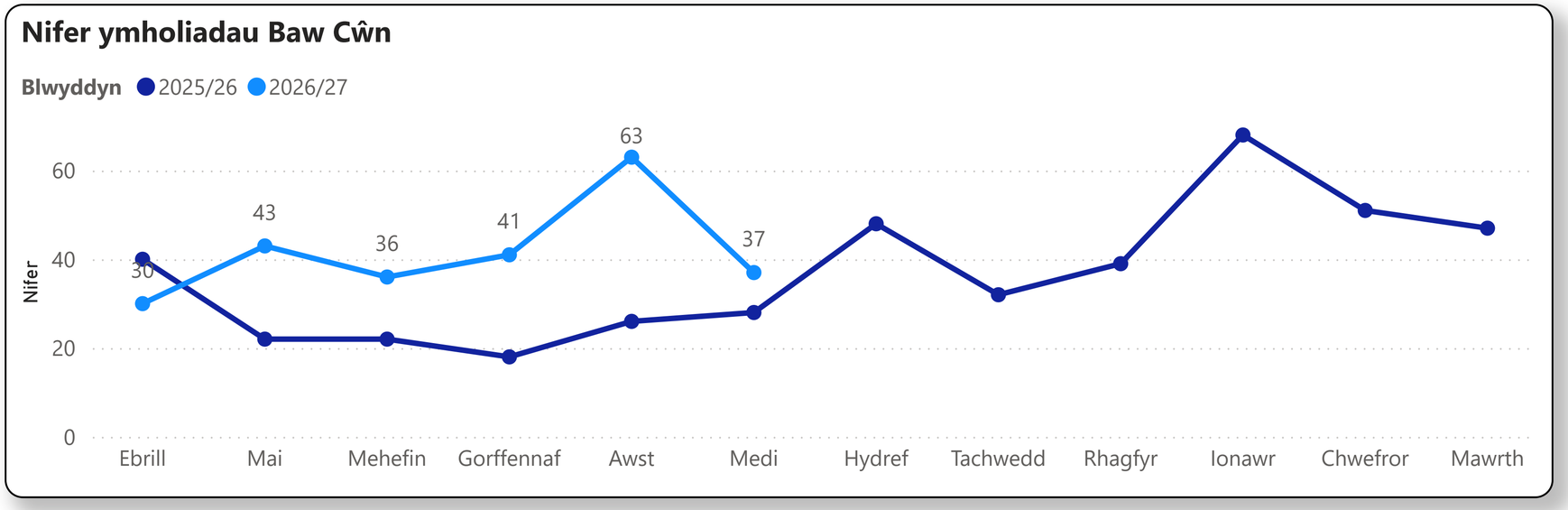
Pwrpas y Gwasanaeth :
Darparu strydoedd a thiroedd cyhoeddus glân a thaclus.

Blwyddyn
2026/27

Mis
Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-18 : Nifer dyddiau ar gyfartaledd i ymateb i ymholiad Baw Cŵn

Tu ôl i'r perfformiad

Bu cynnydd yn nifer yr adroddiadau am faw cŵn yn ystod y chwe mis cyntaf y flwyddyn, gyda'r cynnydd mwyaf yn ystod mis Awst yn gysylltiedig â phroblem sylweddol mewn ardaloedd penodol (Garndolbenmaen a Hendre) lle'r oedd nifer uchel o drigolion yn adrodd ar broblem barhaus. Mewn ymateb, cynhaliwyd patrolau rheolaidd, bu ymgysylltu â thrigolion lleol a gosodwyd arwyddion newydd yn yr ardaloedd. Mae'r cyfuniad o batrolau, ymgyrchoedd ymwybyddiaeth ac arwyddion newydd wedi cyfrannu at wella'r sefyllfa, gyda nifer y cwynion bellach wedi gostwng yn ôl i lefelau tebyg i'r un cyfnod y llynedd.

Mae pamffledi newydd wedi'u datblygu ar gyfer ardaloedd problemus. Yn ogystal, mae arwyddion sy'n disgleirio yn y tywyllwch wedi'u gosod mewn lleoliadau problemus i godi ymwybyddiaeth ac annog perchnogaeth gyfrifol. Mae'r dull yma wedi profi'n effeithiol mewn nifer o leoliadau yn ddiweddar.

Mae'r gwasanaeth yn archwilio i ddefnyddio paent marcio dros dro i dynnu sylw at achosion o faw cŵn mewn mannau cyhoeddus, gyda'r bwriad o godi ymwybyddiaeth a dylanwadu ar ymddygiad. Bydd hyn yn cael ei drafod gyda Chyngorau Tref / Cymunedol. Slogan yr ymgyrch..... Pw-Pinc / Pink-Poo.

GWASANAETH EDRYCHIAD STRYD A TCC - STEVEN EDWARDS

Pwrpas y Gwasanaeth :
Darparu strydoedd a thiroedd cyhoeddus glân a thaclus.

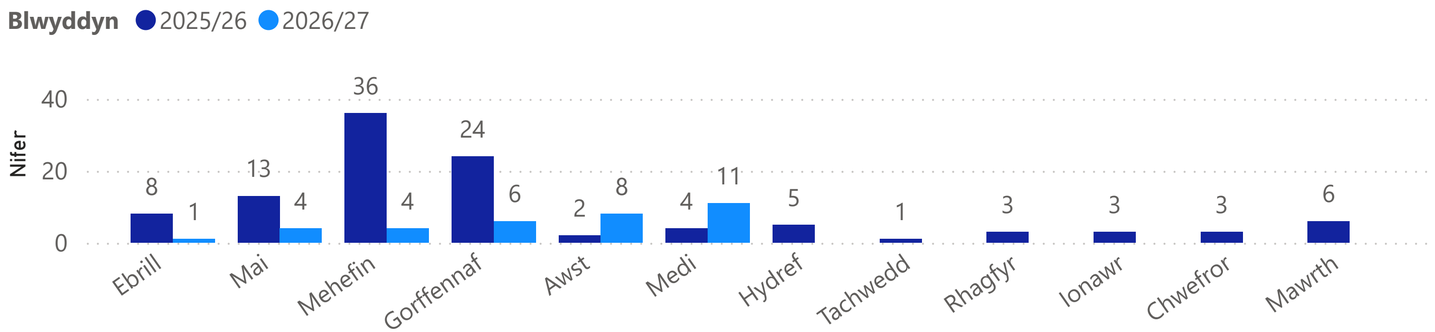
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

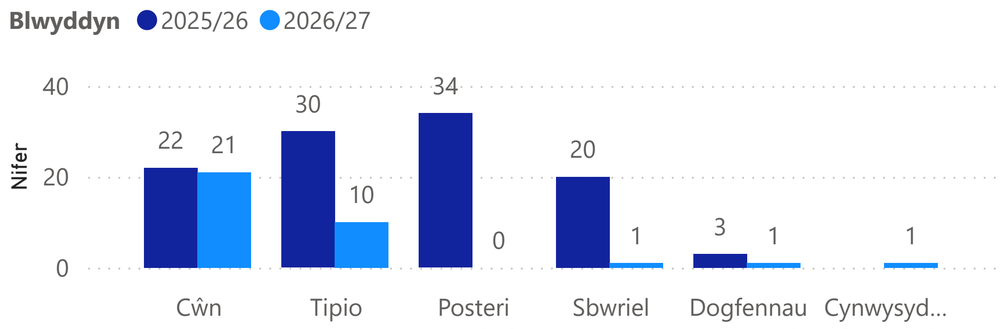
Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-19 : Canran Hysbysiadau Cosb Benodedig wedi cael eu talu

Nifer Hysbysiadau Cosb Benodedig

Math o drosedd

Tu ôl i'r perfformiad
Mae'r dull "Addysg yn Gyntaf" wedi derbyn mwy o bwyslais yn ystod y flwyddyn yma, gan roi blaenoriaeth i ymgysylltu â'r gymuned, llythyrau rhybuddio (camau 1,2,3), codi ymwybyddiaeth ac addysgu cyn troi at gamau gorfodaeth ffurfiol.
Mae swyddogion yn cynnal patrolau rheolaidd mewn ardaloedd problemus ac yn ymgysylltu'n uniongyrchol â'r cyhoedd er mwyn annog newid ymddygiad a chydymffurfiaeth, defnyddir ymyriadau addysgol, pamffledi, rhybuddion ac arwyddion fel cam cyntaf.

Yn y cyd-destun yma, mae 34 Hysbysiad Cosb Benodedig wedi'u cyhoeddi yn ystod y chwe mis cyntaf, sydd yn llai na'r cyfnod yma flwyddyn yn ôl. Mae'r ffigur yma yn adlewyrchu'r dull addysgu, ac yn dangos mwy o bwyslais dyddiau yma ar gyhoeddi Hysbysiadau Cosb Benodedig (FPNs) cadarn – hynny yw, rhai sy'n seiliedig ar dystiolaeth bendant pe bai'r angen mynd ar mater i'r llys. Mae sicrhau tystiolaeth ddigonol ar gyfer gorfodaeth yn parhau i fod yn her sylweddol.
Mae cyflwyniad rhaglen newydd GLÂN yn cyfrannu at y gwaith yma drwy alluogi adnoddau i gael eu targedu'n fwy effeithiol at ardaloedd problemus, gan gefnogi ymdrechion i leihau problemau sbwriel, baw cŵn a thipio anghyfreithlon ledled y sir. Yn ogystal, mae defnydd cynyddol o gamau atal a gorfodi megis camerâu cudd, TCC, ymgyrchoedd ymwybyddiaeth a chyhoeddi erlyniadau llwyddiannus yn helpu i gryfhau'r neges ataliol a chefnogi cydymffurfiaeth hirdymor.

Blwyddyn	Nifer	% wedi talu	% aros talu	% wedi canslo	% achos llys	% heb dalu
2023/24	72	72.2%	0.0%	25.0%	2.8%	0.0%
2024/25	124	71.0%	0.0%	26.6%	1.6%	0.8%
2025/26	109	69.7%	0.0%	27.5%	2.8%	0.0%
2026/27	34	64.7%	17.6%	8.8%	8.8%	0.0%

GWASANAETH EDRYCHIAD STRYD AC TCC - STEVEN EDWARDS

Pwrpas y Gwasanaeth :
Hybu perchnogaeth leol a datblygu ymdeimlad o falchder bro drwy weithio ar lefel cymunedol wrth fagu perthnasau â grwpiau/mudiadau lleol, gwirfoddolwyr a'r trydydd sector.

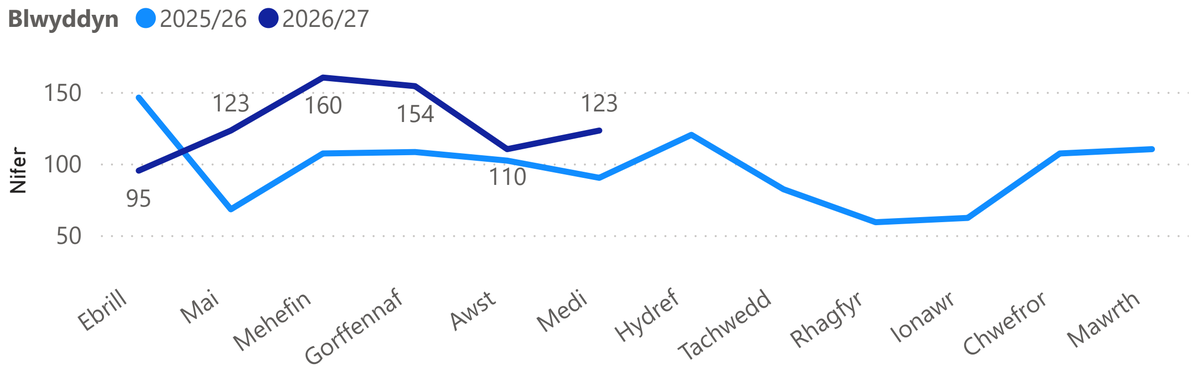
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

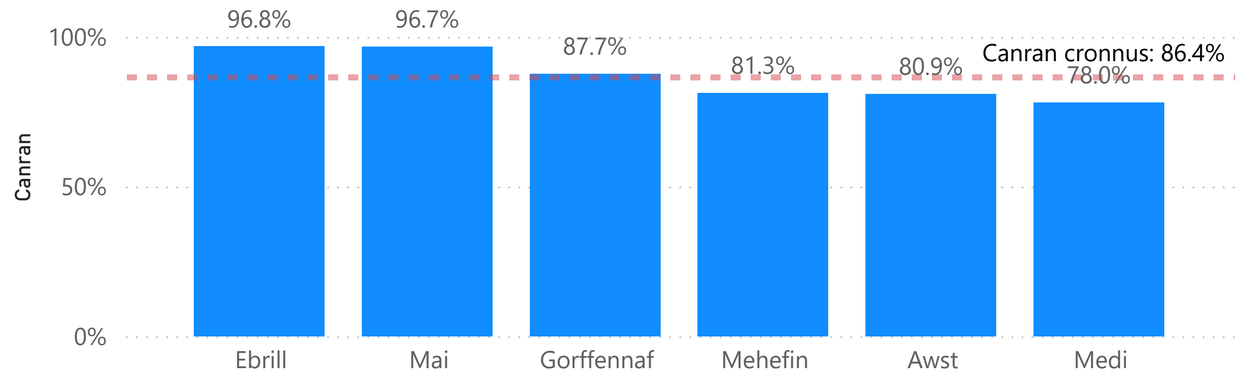
Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-20 : Canran ceisiadau am waith i'r Tîm Tacluso wedi eu cwblhau

Nifer ceisiadau am waith i'r Tîm Tacluso

Canran ceisiadau i'r Tîm Tacluso wedi eu cwblhau

Tu ôl i'r perfformiad

Yn ystod hanner cyntaf 2026/27 mae'r Tîm Tacluso wedi derbyn 765 o geisiadau am waith. Hyd yma mae'r tîm wedi delio a chwblhau **86.4%** o'r ceisiadau yma. Rhaid nodi bod disgwyl i ffigyrau Medi fod yn is oherwydd dyddiad derbyn y ceisiadau. Caiff pob cais ei asesu cyn gweithredu a caiff blaenoriaeth ei roi ar gyfer cael gwared o graffiti, sydd yn digwydd o fewn ychydig oriau. Ar gyfartaledd mae'n cymryd tua 13 diwrnod i gais gael ei gwblhau.

Mae'r cynnydd yn y nifer ceisiadau o un mis i'r llall yn bennaf oherwydd cynnydd yn y nifer o geisiadau am dorri chwyn trefol. Dros fis Mehefin a Gorffennaf roedd y math cais yma ar ei uchaf cyn disgyn yn ôl ym mis Awst a Medi.

Yn ychwanegol i'r gwaith ceisiadau yma mae'r Tîm Tacluso Ardal Ni ar hyn o bryd yn:

- cynnal treial glanhau twfn yn ardal Bangor gyda'r gwasanaeth glanhau strydoedd pob dydd Mercher
- gweithredu ar gynllun i wella cyfathrebu rhwng adrannau mewnol ac allanol – drwy wneud defnydd o adnoddau eraill sydd ar gael, megis grwpiau cymunedol / gwirfoddolwyr.

GWASANAETH BWRDEISTREFOL - AMANDA MURRAY

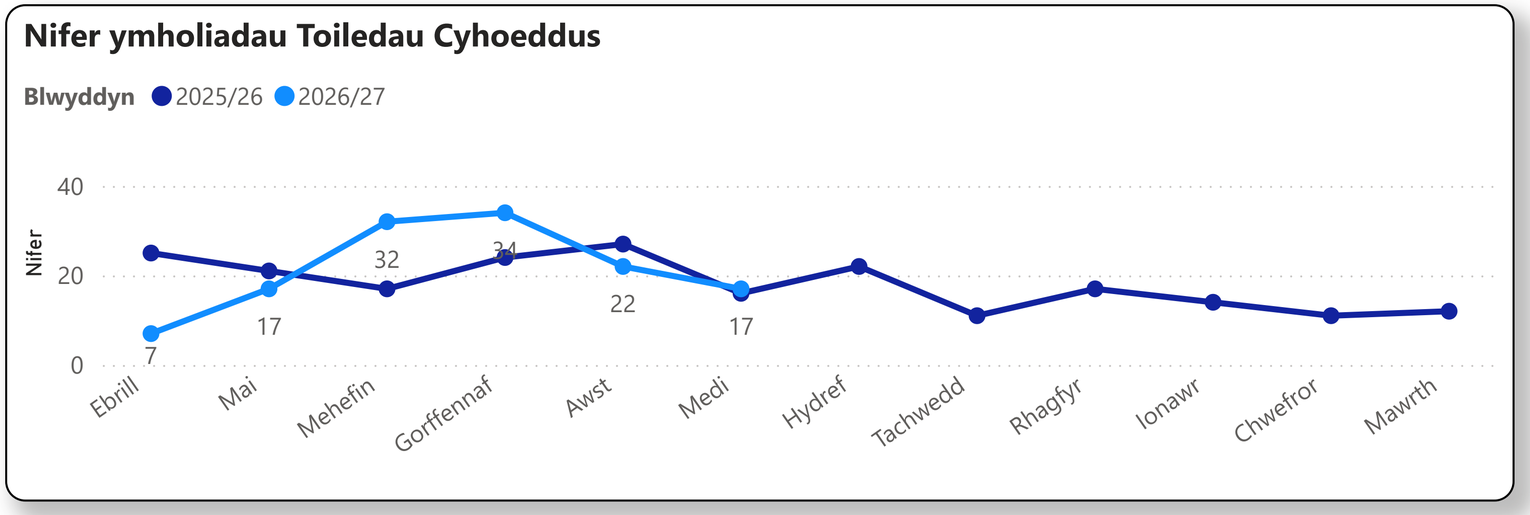
Pwrpas y Gwasanaeth :
Darparu cyfleusterau glân a diogel i drigolion/ymwelwyr Gwynedd

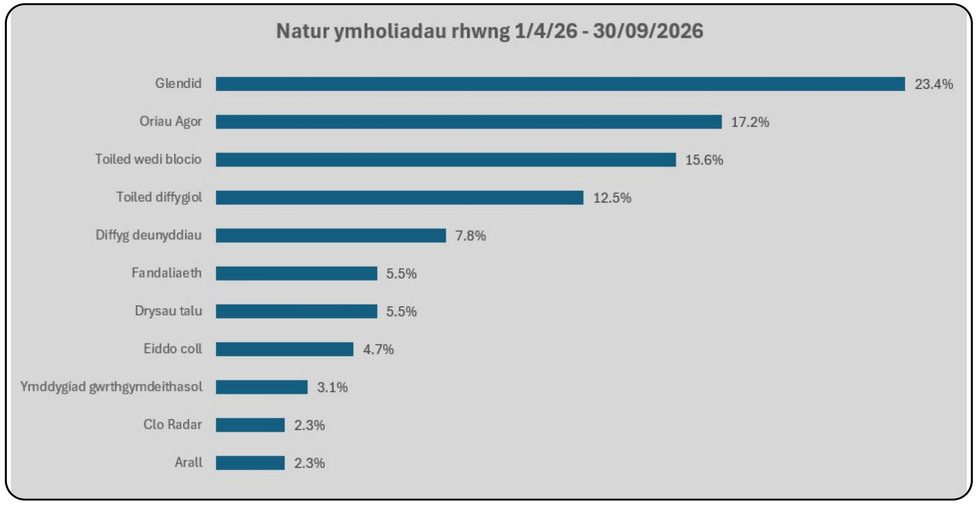
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-21 : Cyfartaledd dyddiau i gwblhau ymholiad Toiledau Cyhoeddus

Tu ôl i'r perfformiad

Mae'r Gwasanaeth Bwrdeistrefol yn gyfrifol am ddarparu a gofalu am 60 o doiledau cyhoeddus ar draws y sir. Yn ogysatal mae'r gwasanaeth yn gyfrifol am weinyddu ac archwilio 37 o doiledau sydd yn rhan o'r cynllun toiledau cymunedol.

Derbyniodd y gwasanaeth gyfanswm o 129 o ymholiadau yn ystod hanner cyntaf 2026/27.

Mae natur yr ymholiadau yn amrywio yn fawr o holi am oriau agor i gwynion am gyfarpar wedi malu neu wedi ei ddifrodi. Gall yr amser ymateb felly amrywio yn fawr. Gellir adrodd bod oddeutu 23% yn ymwneud â glendid y toiledau, 17% o'r ymholiadau yn ymwneud â oriau agor, 16% arall i wneud â toiled wedi blocio.

Nifer dyddiau i ymateb i ymholiad ar gyfartaledd oedd **4 dydd** rhwng Ebrill a Medi.

GWASANAETH BWRDEISTREFOL - AMANDA MURRAY

Pwrpas y Gwasanaeth : Archwilio a chynnal 124 o barciau chwarae yn y sir er mwyn cynnig amgylchedd saff i blant chwarae.

Blwyddyn: 2026/27

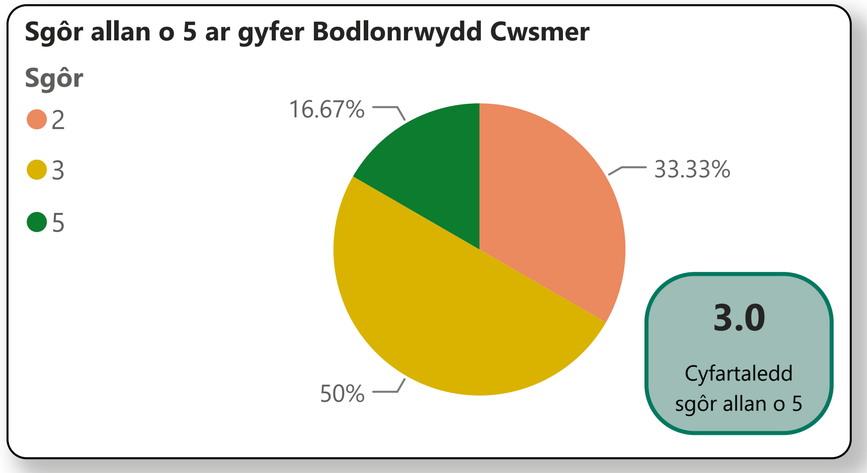
Mis: Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

PP-22 : Sgôr allan o 5 ar gyfer Bodlonrwydd Cwsmer Parciau Chwarae

Rydym fel gwasanaeth wedi rhoi arwyddion i fyny yn ein parciau chwarae fel gallwn glywed barn ein defnyddwyr. Cafodd yr arwyddion eu dechrau rhoi fyny ym mis Medi yn ardal Bangor a Bethesda. Bydd gweddill yr arwyddion yn cael eu gosod maes o law ar draws y sir.

Gan dderbyn mai cynnar yn y broses ydi hi, roedd 6 ymateb wedi eu derbyn erbyn diwedd Medi, ac ar gyfartaledd rydym wedi derbyn sgôr o **3.0 allan o 5.**

Enghreifftiau o sylwadau cadarnhaol

- Gwych gweld meinciau er mwyn i'r rhieni gael eistedd tra mae'r plant yn chwarae
- Lleoliad hyfryd a distaw
- Y llawr newydd yn dda

Enghreifftiau o sylwadau llai cadarnhaol

- Offer yn hen / wedi malu
- Dim llawer o amrywiaeth
- Gwair ddim yn cael ei dorri
- Angen mwy o gyfarpar ar gyfer babanod
- Biniau wastad yn llawn a ddim yn cael eu gwagio

Bydd y gwasanaeth yn gwneud defnydd o'r sylwadau yma er gwella'r gwasanaeth ble mae'n bosibl gyda'r adnoddau sydd ar gael, a thrwy gyd-weithio gyda gwasanaethau eraill.

GWASANAETH ADEILADU AC ISADEILEDD - GARETH LLOYD WRIGHT

Pwrpas y Gwasanaeth :
Cynnal gwasanaeth o safon uchel i gwsmeriaid Uned Adeiladu YGC sydd yn gystadleuol ac yn cwrdd â gofynion y cwsmer i alluogi'r gwasanaeth gyrraedd y targed incwm blynyddol.

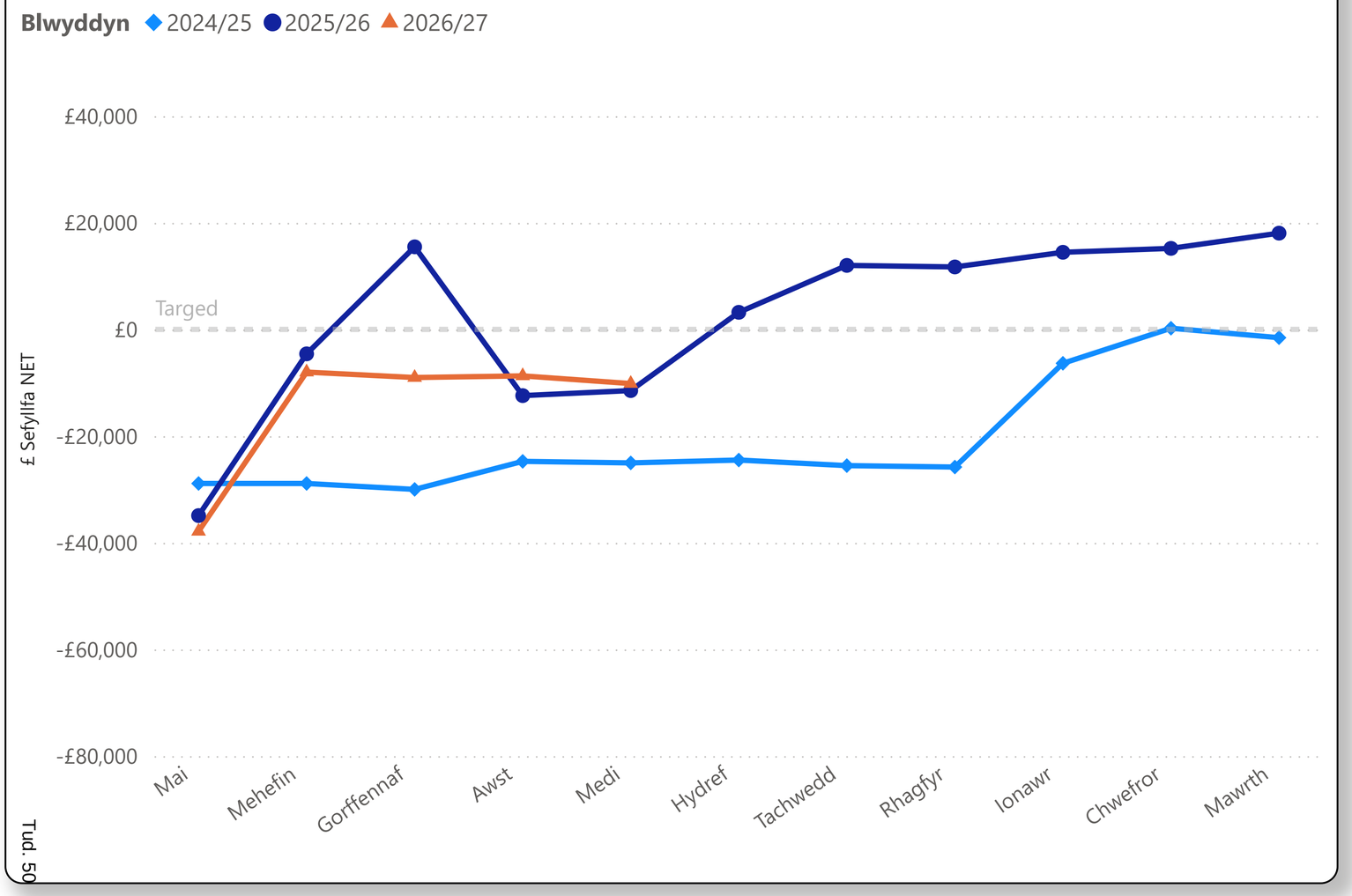
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

YGC-23 : Cwrdd â tharged ariannol yr Uned Adeiladu

Cymhariaeth misol Uned Adeiladu

Tu ôl i'r perfformiad

Mae perfformiad y timau wedi bod yn dda ar eu prosiectau, gan gyflawni llawer o waith adeiladu o fewn ysgolion Gwynedd dros gyfnod yr haf.

Mae'r Uned yn parhau i gyflawni gwaith amrywiol i sawl cleiant mewnol ac allanol gan gynnwys gwaith cynnal a chadw a datgarboneiddio.

Mae nifer o aelodau staff y timau Syrfewyr Adeiladau a Peirianwyr Gwasanaethau Adeiladau yn unai gweithio tuag at gymwysterau academaidd neu gymwysterau proffesiynol ac yn datblygu'n dda.

GWASANAETH BUSNES A CHYFLAWNI PROSIECT - RHYS WYNN WILLIAMS

Pwrpas y Gwasanaeth :
Cynnal gwasanaeth o safon uchel i gwsmeriaid YGC sydd yn gystadleuol ac yn cwrdd â gofynion y cwsmer i alluogi'r gwasanaeth gyrraedd y targed incwm blynyddol.

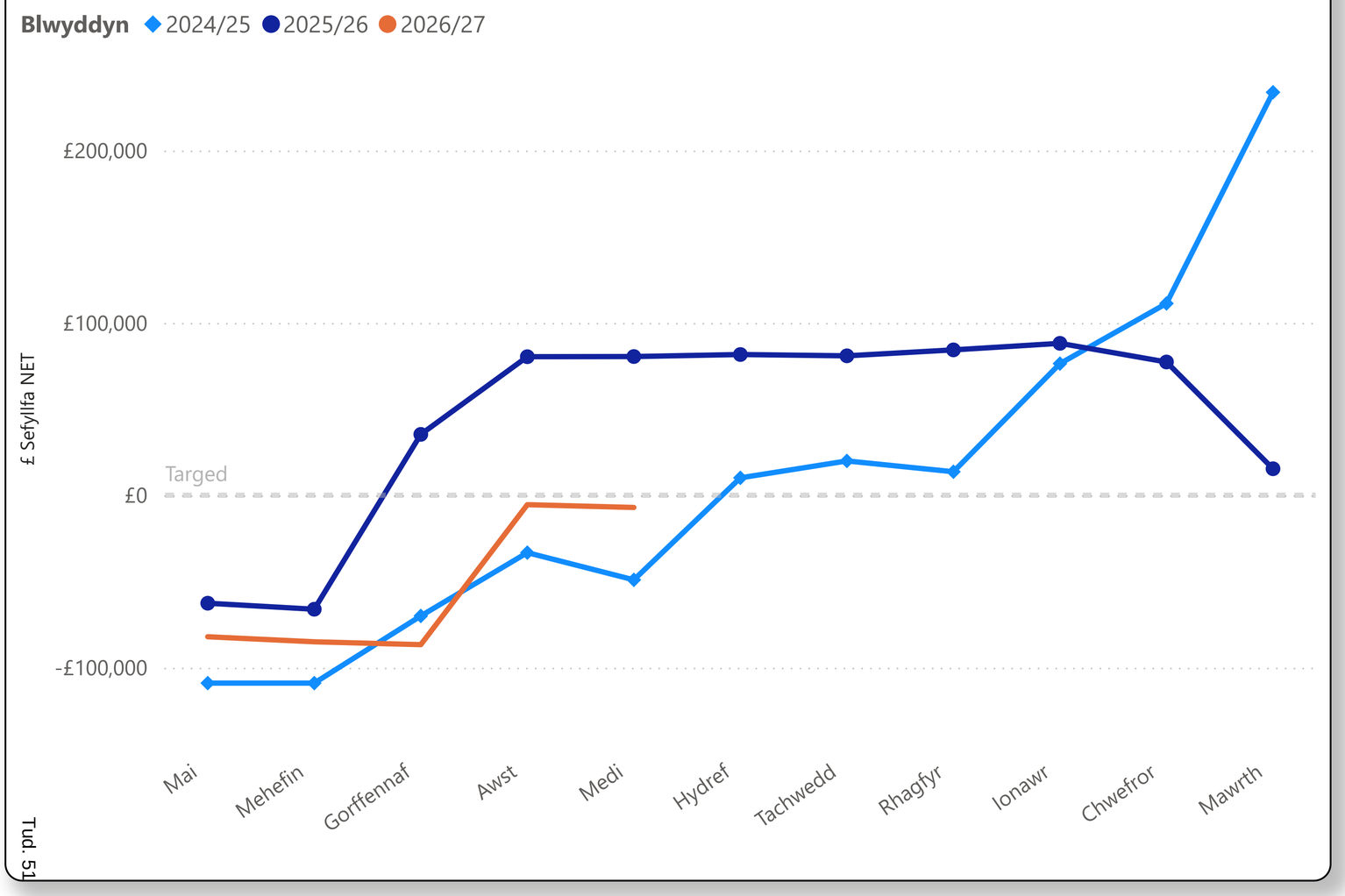
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

YGC-24 : Cwrdd â tharged ariannol YGC gyfan

Cymhariaeth misol YGC gyfan

Tu ôl i'r perfformiad

Mae'r llif gwaith ar ddechrau'r flwyddyn ariannol 2026-27 yn gryf iawn. Drwy trafodaethau gyda ein prif gleientiaid mae i weld fod gwaith digonol ar gael am weddill y flwyddyn, ac felly mae proffil y gwaith sydd wedi ei raglennu yn gyson gyda phroffiliau'r blynyddoedd blaenorol.

GWASANAETH BUSNES A CHYFLAWNI PROSIECT - SION ARWEL JONES

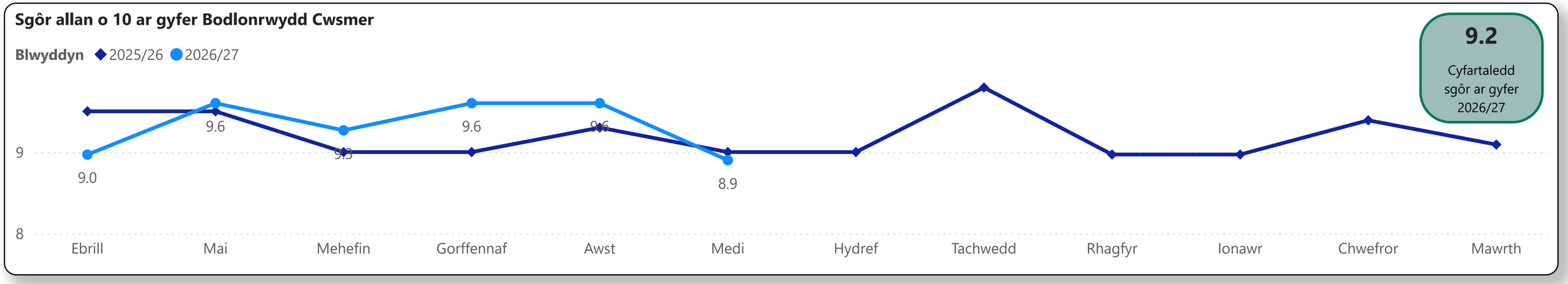
Pwrpas y Gwasanaeth :
Cynnal gwasanaeth o safon uchel i gwsmeriaid YGC sydd yn gystadleuol ac yn cwrdd â gofynion y cwsmer.

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

YGC-25 : Sgôr allan o 10 ar gyfer Bodlonrwydd Cwsmer

Tu ôl i'r perfformiad

Asiantaeth Cefnffyrdd
Mae sgôr Cefnffyrdd wedi gostwng ychydig oherwydd problem gyda system cofnodi PMS yr Asiant, o 9.6 i 8.9. Mae'r Asiant yn edrych i mewn i hyn gan mae problem gyda'u trefniadau cofnodi ydi'r rheswm dros ostyngiad sgôr nid adlewyrchiad ar wasanaeth YGC.

Sifil
Mae YGC wedi adolygu'r trefniadau bilio ac felly nid yw'n bosib parhau anfon holiaduron bodlonrwydd cwsmer i'r cleient pan fo anfoneb wedi ei godi yn ddyledus. Byddai parhau gyda'r drefn yn golygu bod Cleient yn derbyn holiadur yn fisol ac yn gynamserol. Mae newidiadau ar waith i system K2 PP/YGC fydd yn cofnodi'r 'Dyddiad Cau Prosiect' fel y sbardun i anfon yr holiadur i'r Cleient. Nid yw'r drefn yma wedi ei gwblhau eto felly nid os posib anfon holiaduron Bodlonrwydd Cwsmer yn y byr dymor yn anffodus.

Tai ac Eiddo
Nid oes prosiect ar gyfer yr Adran Tai ac Eiddo wedi ei gwblhau yn y cyfnod, felly nid oes posib adrodd ar sgôr Bodlonrwydd Cwsmer. Gweler sylwad 'Sifil' uchod sydd hefyd yn berthnasol.

SDC
Mae holiaduron yn parhau i gael eu hanfon allan gyda phob penderfyniad cais SuDS. Yn anffodus, ni dderbyniwyd unrhyw ymateb yn ystod y cyfnod.

GWASANAETH DŴR AC AMGYLCHEDD - ROB WILLIAMS

Pwrpas y Gwasanaeth :
Lleihau risg llifogydd i drigolion Gwynedd drwy gynnal Rhaglen Cynnal a Chadw Asedau Arfordirol a Mewndirol y sir mewn modd ddiogel ac amserol.

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

YGC-26 : Canran yr asedau sydd mewn cyflwr boddhaol neu well

Blwyddyn	2024/25		2025/26		2026/27	
Gradd	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
1. Da iawn	3	1.5%	13	5.4%	9	4.6%
2. Da	68	33.7%	90	37.5%	74	38.1%
3. Boddhaol	83	41.1%	95	39.6%	92	47.4%
4. Gwael	21	10.4%	17	7.1%	9	4.6%
5. Gwael iawn	27	13.4%	25	10.4%	10	5.2%
Cyfanswm	**202**	**100.0%**	**240**	**100.0%**	**194**	**100.0%**

Canran asedau mewn cyflwr boddhaol neu well

2024/25	2025/26	2026/27
76.2%	**82.5%**	**90.2%**

Tu ôl i'r perfformiad

Hyd yma, mae'r uned wedi archwilio 194 o asedau rheoli risg llifogydd, ac mae 72 yn weddill i'w harchwilio. Disgwylir cwblhau'r gwaith dros yr wythnosau nesaf.

Mae rhai asedau/unedau wedi'u hystyried yn anghynaladwy i'w hatgyweirio, naill a'i oherwydd eu cyflwr neu am eu bod yn rhan o astudiaeth neu gynllun ehangach ac o ganlyniad ni fyddant yn cael eu harchwilio (e.e. grwyni Bermo a Chricieth, sef mwyafrif yr asedau sy'n sgorio 5) .

Mae'r wybodaeth yn y tabl yn crynhoi canlyniadau'r flwyddyn hyd yma.

Mae canlyniadau yr archwiliadau uchod yn bwydo ein rhaglen cynnal a chadw dros y misoedd i ddod. O ganlyniad mae gwaith ar y gweill mewn sawl lleoliad gan gynnwys Talybont, Llanberis, Brynrefail, Ceunant, Tremadog, Tywyn, Abermaw, Borth y Gest a Chricieth

GWASANAETH DŴR AC AMGYLCHEDD - ROB WILLIAMS

Pwrpas y Gwasanaeth :
Adolygu ceisiadau SDC yn amserol a sicrhau bod datblygiadau arfaethedig yn cwrdd â rheoliadau Llywodraeth Cymru.

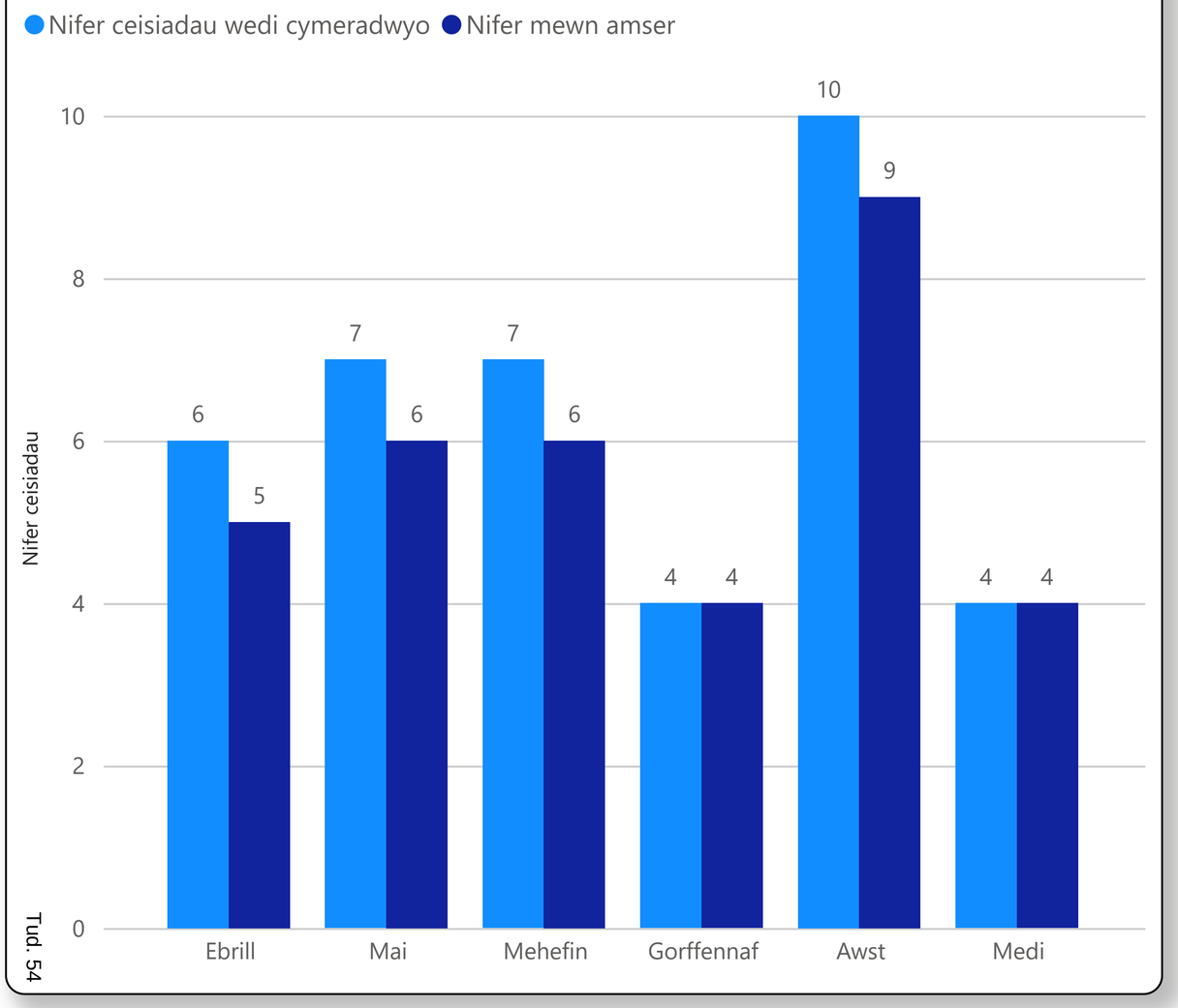
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

YGC-27 : Canran ceisiadau SDC wedi derbyn penderfyniad o fewn y targed

Nifer dyddiau i gymeadwyo ceisiadau SDC

38
Nifer Ceisiadau wedi eu cymeradwyo

89.5%
Canran wedi eu cymeradwyo o fewn y targed

Tu ôl i'r perfformiad

Ers y 7fed o Ionawr 2019 mae gofyn statudol yn Nghymru i bob datblygiad newydd o fwy nag 1 tŷ, neu ble mae'r ardal adeiladu yn 100m2 neu fwy, i ddarparu systemau draenio cynaliadwy (SDC) ar gyfer rheoli dŵr wyneb.

Mae'n rhaid i gynlluniau SDC gael eu cymeradwyo gan Gyngor Gwynedd drwy'r Corff Cymeradwyo SDC, cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau.
Bydd bob cais yn cael ei ystyried yn erbyn y safonau cenedlaethol Llywodraeth Cymru.

Amser statudol i gymeradwyo cais ydy 7 wythnos neu 49 diwrnod.

Mewn rhai achosion bydd swyddogion yn ymestyn yr amser er mwyn caniatau mwy o amser i'r ymgeiswyr gyflwyno gwybodaeth ychwanegol, yn hytrach na gorfod gwrthod y ceisiadau.

Mae'r gwasanaeth yn credu bod hyn yn ffordd well o ran gofal cwsmer er ei fod yn golygu bod cais yn cael ei gymeradwyo yn hwyr.

Rhwng Ebrill a Medi cymeradwywyd 38 o geisiadau gyda 34 ohonynt o fewn ein targed osodwyd.

GWASANAETH DŴR AC AMGYLCHEDD - ROB WILLIAMS

Pwrpas y Gwasanaeth :
Lleihau risg llifogydd i drigolion Gwynedd drwy gynnal rhaglen waith yn ychwanegol i uwchraddio asedau presennol.

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

YGC-28 : Nifer Cynlluniau Llifogydd wedi cwblhau

Cynllun	Disgrifiad	Statws
Bangor	Astudiaeth dŵr wyneb	Parhau ar y rhaglen
Blaenau Ffestiniog	Astudiaeth dŵr wyneb	Parhau ar y rhaglen
Clynnog Fawr	Achos Busnes - Edrych ar opisynau	Parhau ar y rhaglen
Cricieth Arfordirol	Achos Busnes - Edrych ar opisynau	Parhau ar y rhaglen
Cricieth Dŵr Wyneb	Achos Busnes - Edrych ar opisynau	Parhau ar y rhaglen
Groeslon	Dyluniad manwl gan gynnwys gwelliannau i'r cwrs dŵr a cwlfert i leihau'r risg o rwystrau yn yr afon	Parhau ar y rhaglen
Prom Y Gogledd Abermaw	Dyluniad manwl ac achos busnes llawn ar gyfer amddiffyn yr arfordir ar gyfer ardal gogledd Prom yn Abermaw	Parhau ar y rhaglen
Waunfawr	Dyluniad manwl i liniaru problemau llifogydd yng nghwlfertau Cae'r Waun a Phant y Waun	Parhau ar y rhaglen
Cae Glas Abermaw	Amddiffyn yr arfordir ar gyfer ardal Gerddi Cae Glas Abermaw, yn cynnwys morglawdd newydd, system dŵr wyneb ac amddiffyniad lefel eiddo	Rhaglen wedi llithro / Cynydd mewn costau
Bontnewydd	Dyluniad manwl ac achos busnes llawn ar gyfer mesurau lliniaru llifogydd Bontnewydd	Yn ôl ar y rhaglen
Hirael	Gwaith adeiladu amddiffynfeydd arfordirol wedi cychwyn ers Mai 2023	Yn ôl ar y rhaglen
Mynydd Llandegai	Dyluniad manwl ac achos busnes llawn ar gyfer ystod o fesurau i leihau'r risg o lifogydd dŵr wyneb a llifogydd o gyrsiau dŵr cyffredin	Yn ôl ar y rhaglen

Tu ôl i'r perfformiad

- Mae gwaith celf Hirael bellach yn ei le, ac mae y cynllun teithio llesol wedi cychwyn
- Mae cais cynllunio Prom y Gogledd, Abermaw wedi'i gyflwyno a bydd yr achos busnes llawn yn cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru erbyn diwedd y flwyddyn.
- O ran Cynllun Gerddi Cae Glas, Abermaw mae'r contractwr oddi ar y safle dros gyfnod yr haf, ond bydd yn dychwelyd ym mis Hydref oherwydd gwaith gan angenrheidiol gan SPEN.
- Rhagwelir y bydd contractwr wedi'i benodi i ddechrau prosiectau Bontnewydd a Mynydd Llandegai erbyn diwedd y flwyddyn arianol.
- Mae cynlluniau newydd hefyd ar y gweill ym Mlaenau Ffestiniog a Bangor i edrych ar risgiau dŵr wyneb.
- Camau nesaf yr achosion busnes yng Nghricieth wedi cychwyn
- Yn ychwanegol i'r cynlluniau hyn, rydym yn gweithio ym Meddgelert ac ym Mlaenau Ffestiniog ar gynlluniau rheoli risg dŵr drwy ddefnyddio dulliau naturiol.

GWASANAETH DECHNEGOL - OWEN RHYS JONES

Pwrpas y Gwasanaeth :
Cynnal pontydd a waliau cynnal ar rwydwaith ffyrdd Gwynedd.

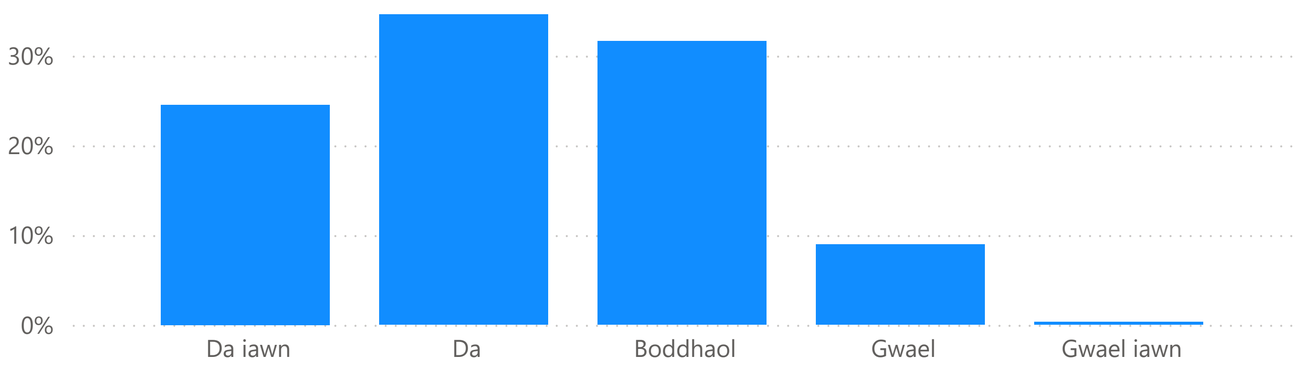
Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

YGC-29 : Canran strwythurau mewn cyflwr boddhaol neu yn well yn seiliedig ar sgôr BCI Cyflwr "derbyniol"

Canran strythurau ym mhob cyflwr

Sgôr BCI	Amrediad Sgôr	Nifer strwythurau	% BCI Cyflwr "derbyniol"
Da iawn	90 i fyny	180	24.5%
Da	80 i 89	35	34.6%
Boddhaol	65 i 79	226	31.6%
Gwael	40 i 64	122	9.0%
Gwael iawn	o dan 39	51	0.3%
Cyfanswm			**100.0%**

Tu ôl i'r perfformiad

Mae'r data yma yn crynhoi cyflwr ein stoc pontydd ffyrdd yng Ngwynedd. Rydym yn gyfrifol am 631 o bontydd ffyrdd i gyd.

Defnyddir y dangosydd sgôr BCI (Bridge Condition Index) er mwyn darganfod cyflwr ein pontydd ffyrdd.

Mae'r sgôr hwn yn deillio o'r data yn dilyn yr archwiliad diweddaraf ar ein pontydd ac yn ystyried holl elfennau'r strwythur .

Ystyrir bod strwythur mewn cyflwr boddhaol os yw'r sgôr BCI yn fwy na 65.

Ar y cyfan mae stoc pontydd ffyrdd Gwynedd yn dda gyda 91% gyda sgor o 65 neu uwch.

Bydd adolygiad o'r holl strwythurau sydd wedi sgorio yn îs yn cael ei gynnal gan beiriannydd, a bydd unrhyw bryder sy'n codi yn derbyn asesiad arbennig, a gwaith adfer priodol.

Ar gyfer strwythurau ble mae materion mwy yn cael eu darganfod, byddant yn cael eu rheoli o dan y safon ar gyfer rheoli strwythurau is-safonol hyd nes fod datrysiad yn bosib.

GWASANAETH DEHNEGOL - OWEN RHYS JONES

Pwrpas y Gwasanaeth :
Cynnal pontydd a waliau cynnal ar rwydwaith ffyrdd Gwynedd.

Blwyddyn 2026/27

Mis Medi

Yn ôl i'r dashfwrdd

YGC-30 : Canran o'r archwiliadau pontydd ffyrdd wedi eu cwblhau

Archwiliadau Pontydd	Nifer i'w archwilio	Nifer wedi eu harchwilio hyd yma	% wedi i'w archwilio
Arfon Dosbarth 3 a Di-ddosbarth	88	0	0.0%
Dwyfor Dosbarth 3 a Di-ddosbarth	108	25	23.1%
Meirionnydd Dosbarth 1 a 2	83	83	100.0%
Cyfanswm	**279**	**108**	**38.7%**

Tu ôl i'r perfformiad

Rydym fel gwasanaeth yn gyfrifol am raglen archwilio a chynnal pontydd ffyrdd Gwynedd.

Rydym yn archwilio 631 o bontydd dros raglen o ddwy flynedd .

Mae rhaglen archwiliadau eleni o 279 o bontydd wedi cychwyn fel y gwelir yn y tabl. Ni ragwelir unrhyw broblemau o ran cwblhau'r archwiliadau cyn diwedd y flwyddyn.

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Cymunedau
DYDDIAD	19 Tachwedd 2026
TEITL	Cynllun Datblygu Lleol Newydd – Prif Faterion, Gweledigaeth, Amcanion Strategol, Opsiynau Twf a Dosbarthiad Strategol
RHESWM DROS GRAFFU	Rôl i graffu'r Cynllun Datblygu Lleol / Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Werdd
AWDUR	Gareth Jones – Pennaeth Cynorthwyol Adran Amgylchedd
AELOD CABINET	Cynghorydd Craig ab Iago

1. Pam fod angen ei graffu?

1.1 Mae llunio Cynllun Datblygu Lleol newydd ar gyfer Gwynedd fydd yn cyfarch anghenion tai, cyflogaeth, cymdeithasol ac amgylcheddol trigolion y sir dros y 15 mlynedd nesaf, wedi ei adnabod fel prosiect blaenoriaeth yng Nghynllun y Cyngor 2023-28.

1.2 Cymeradwyodd y Cyngor Llawn y Cytundeb Cyflawni a'i gyflwyno i Lywodraeth Cymru ar gyfer eu cymeradwyaeth yn ei gyfarfod ar 7 Mawrth 2024.

1.3 Yn y cam 'Dewisiadau strategol, gweledigaeth ag amcanion' bwriedir adnabod a phrofi opsiynau strategol, cytuno ar weledigaeth glir, sydd â pherthnasedd gofodol, o ba fath o le anelir ei weld yn ardal y Cynllun a chytuno ar brif amcanion y Cynllun.

1.4 Byddai'n gyfle i'r Pwyllgor gyflwyno sylwadau/argymhelliad ar gyfer ystyriaeth.

2. Beth yn union sydd angen ei graffu?

- Ydi'r weledigaeth yn glir ac yn ddigon uchelgeisiol?

  Mae'r weledigaeth (sydd i'w weld yn rhan 4 o atodiad 1) yn seiliedig ar ddealltwriaeth o'r materion economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol perthnasol sydd wedi eu hamlygu o fewn y Prif Faterion nodwyd yn y ddogfen.

- Pa amcanion strategol sydd wedi eu hadnabod?

  Mae'r amcanion strategol i'w weld yn Rhan 5 o'r ddogfen yn atodiad 1.

- A oes angen addasu'r amcanion drafft?

  Bwriedir cynnal ymgynghoriad ym mis Ionawr 2027 ar y ddogfen Prif Faterion, Gweledigaeth, Amcanion Strategol, Opsiynau Twf a Dosbarthiad Strategol. Mi fydd hwn yn gyfle i'r rhai sydd eisiau rhoi ei barn ar y ddogfen gan gynnwys yr amcanion strategol (gweler para 6.2)

- Beth yw'r camau nesaf?

  Mae'r camau nesaf i'w weld yn rhan 9 o'r adroddiad.

3. Crynodeb a'r Materion Allweddol

3.1 Mae'r ddogfen yn atodiad 1 yn ffurfio rhan allweddol o'r broses o baratoi'r CDLl newydd ac, drwy ymgynghori'n gyhoeddus, yn gyfle i gasglu barn a thystiolaeth. Mae'n cynnwys prif faterion yr ardal a gweledigaeth drafft ar gyfer cyfarch hynny yn drwy'r CDLl newydd, amcanion strategol, ac opsiynau twf ac dosbarthiad strategol. Does dim penderfyniadau wedi gwneud ar y pwynt yma.

4. Cefndir

4.1 Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r ddogfen Prif Faterion, Gweledigaeth, Amcanion Strategol ac Opsiynau Twf a Dosbarthiad Strategol CDLl Gwynedd (2024-2039) (Atodiad 1)

4.2 Mae paratoi CDLl yn broses sy'n cael ei lywio gan dystiolaeth gadarn ac mae'n rhaid iddo gyd-fynd â deddfwriaeth a chanllawiau Llywodraeth Cymru megis, Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3) a Polisi Cynllunio Cymru (argraffiad 12). Mae Atodiad 2 yn amlinellu'r camau o baratoi CDLl.

Pwrpas y Ddogfen

4.3 Mae'r ddogfen yn Atodiad 1 yn ffurfio rhan allweddol o'r broses o baratoi'r CDLl newydd ac, drwy ymgynghori'n gyhoeddus, yn gyfle i gasglu barn a thystiolaeth ar:

- Y Prif Faterion, heriau a chyfleoedd allweddol sy'n wynebu ACLl Gwynedd (Rhan 3.0)
- y Weledigaeth Drafft (Rhan 4.0)
- yr Amcanion Strategol drafft (Rhan 5.0)
- Opsiynau Twf (Rhan 6.0)
- Opsiynau Dosbarthiad Gofodol (Rhan 7.0)

4.4 Mae canllawiau Llywodraeth Cymru yn pwysleisio y dylid datblygu cynlluniau drwy gasglu tystiolaeth, profi opsiynau ac ymgysylltu â rhanddeiliaid cyn paratoi Hoff Strategaeth.

4.5 Rhennir y papur yn 7 adran. Dyma drosolwg cryno o gynnwys y papur: -

<u>Rhan 1 – Cefndir a Phwrpas</u>

4.6 Mae pwrpas a chyd-destun y Cynllun Datblygu Lleol newydd yn cael ei amlinellu yn y rhan yma, a cyflwynir trosolwg o bwrpas y ddogfen ymgynghori, h.y. ceisio casglu barn rhanddeiliaid a'r cyhoedd ar y prif faterion, y weledigaeth, yr amcanion strategol, a'r opsiynau twf a dosbarthiad gofodol er mwyn llywio'r gwaith o ddatblygu Hoff Strategaeth y Cynllun. Mae'n nodi'n glir nad oes unrhyw benderfyniadau wedi cael ei wneud ar y pwynt yma.

<u>Rhan 2 – Y Cyd-destun polisi</u>

4.7 Mae'r prif bolisïau, strategaethau a ffynonellau tystiolaeth cenedlaethol, rhanbarthol a lleol y mae'n rhaid eu hystyried wrth baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol newydd yn cael eu gosod allan yn y rhan yma. Mae hyn yn darparu'r cyd-destun polisi y bydd angen ei ystyried. Bydd angen i'r CDLl gael ei seilio ar dystiolaeth cadarn tra hefyd yn dangos cydymffurfiaeth efo'r dogfennau sydd wedi eu hamlygu. Mae'n nodi y strategaethau sydd hefyd yn bwysig fel sail i baratoi'r CDLl newydd. Mae'r fframwaith bolisi sydd wedi ei osod allan yn y rhan yma yn

helpu i sicrhau bod y Cynllun Datblygu Lleol yn seiliedig ar dystiolaeth gadarn ac yn cyd-fynd â blaenoriaethau a strategaethau perthnasol ar bob lefel.

Rhan 3 – Prif Faterion

4.8 Mae'r adran hon yn nodi'r prif faterion, heriau a chyfleoedd y mae angen i'r Cynllun Datblygu Lleol newydd ymateb iddynt er mwyn cefnogi cymunedau cynaliadwy a hwyluso twf priodol yng Ngwynedd. Mae'n egluro'r dystiolaeth a'r ffynonellau gwybodaeth a ddefnyddiwyd i adnabod y materion hyn, gan gynnwys polisïau a strategaethau cenedlaethol a lleol, perfformiad cynlluniau blaenorol, mewnbwn rhanddeiliaid, a barn trigolion a gweithwyr lleol. Bydd y materion allweddol hyn yn sail i lunio gweledigaeth, amcanion a strategaeth y Cynllun newydd.

Rhan 4 – Gweledigaeth

4.9 Mae'r adran hon yn gosod allan y rhesymeg a'r fframwaith defnyddiwyd ar gyfer datblygu gweledigaeth y Cynllun Datblygu Lleol, i sicrhau bod y weledigaeth drafft yn adlewyrchu amgylchiadau lleol, ymateb i'r prif faterion a darparu cyfeiriad strategol clir ar gyfer datblygiad a defnydd tir yn yr ardal dros gyfnod y Cynllun.

Rhan 5 Amcanion Strategol

4.10 Mae'r berthynas rhwng y weledigaeth, y prif faterion a'r amcanion strategol yn cael ei egluro yn y rhan hon, gan amlygu sut y bydd yr amcanion yn darparu sail ar gyfer datblygu polisïau'r Cynllun. Mae'r adran hefyd yn esbonio'r cyd-destun polisi a deddfwriaethol sy'n llywio'r amcanion, gan sicrhau eu bod yn cyfrannu at egwyddorion creu lleoedd cynaliadwy ac yn cyd-fynd â nodau a blaenoriaethau llesiant ehangach. Mae'r amcanion strategol yn cael ei grwpio fesul thema ac mae'r themâu wedi ei seilio ar flaenoriaethau yn Nghynllun y Cyngor. Mae tabl yn nodi'r cyswllt o ran sut mae'r Amcanion Strategol yn ceisio ymateb i'r Materion Allweddol amlinellir sydd yn darparu strwythur clir ar gyfer cyflawni gweledigaeth y Cynllun.

Rhan 6 – Opsiynau Twf

4.11 Mae'r adran hon yn amlinellu'r sail dystiolaeth a'r ystyriaethau strategol sy'n llywio'r opsiynau twf ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol. Mae'n egluro'r berthynas rhwng twf poblogaeth, tai a chyflogaeth, gan bwysleisio'r angen i sicrhau bod lefel y twf yn cefnogi amcanion economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yr ardal. Mae'r adran yma'n cyflwyno'r dull a ddefnyddiwyd i ddatblygu opsiynau twf gwahanol gan gynnwys ystyriaeth o berfformiad hanesyddol, rhagolygon demograffig a chyflogaeth sydd yn gyson a gwaith modelu safonol a gydnabyddir gan Llywodraeth Cymru. Cynigir 5 opsiwn twf i roi amrywiaeth digonol o opsiynau twf i ymgynghori arnynt.

Rhan 7 – Opsiynau Dosbarthiad Gofodol

4.12 Mae'r opsiynau ar gyfer dosbarthu twf tai o fewn ardal y Cynllun yn cael ei amlinellu yn yr adran yma, gan ddangos pedwar opsiwn gwahanol ar gyfer dosbarthu'r twf dros ardal y Cynllun Datblygu Lleol newydd.

Opsiynau Twf

4.13 Comisiynwyd cwmni arbenigol '*Edge Analytics'* i lunio amrywiaeth o senarios ystadegol ar gyfer twf demograffig. Mae'r senarios hyn yn **seiliedig ar broffil demograffig yr ardal, tueddiadau'r gorffennol a gwybodaeth am adeiladu tai, ynghyd â rhagamcanion**

poblogaeth ac aelwydydd a rhagolygon cyflogaeth Llywodraeth Cymru (sy'n seiliedig ar ddata 2022). Mae'r opsiynau twf a nodir yn y ddogfen yn deillio o'r gwaith hwn.

4.14 Nid bwriad y gwaith hwn yw i osod ffigwr tai na chyflogaeth terfynol i'r cynllun, ond i ddarparu sylfaen dystiolaeth gadarn ar gyfer ystyried ystod eang o opsiynau twf, sy'n gyson gyda disgwyliadau sydd wedi osod allan mewn canllawiau gan Lywodraeth Cymru, er mwyn sbarduno trafodaeth.

4.15 **Rhaid pwysleisio, ni wnaed unrhyw benderfyniadau hyd yn hyn ac nad oes unrhyw opsiwn twf yn cael ei ffafrio gan mai dyma'r cam cyntaf yn y broses o ymgynghoriad cyhoeddus.** Pan fydd y broses ymgynghori wedi'i chwblhau, bydd y Cyngor yn paratoi adroddiad ymgynghori a fydd yn tynnu sylw at y sylwadau a dderbyniwyd. Bydd ymatebion a dderbynnir yn ystod yr ymgynghoriad yn cael ei hystyried wrth baratoi'r Hoff Strategaeth, sef y cam statudol nesaf yn y broses o baratoi Cynllun Datblygu Lleol.

4.16 Mae'r ddogfen hon yn gam pwysig yn y broses o baratoi'r Cynllun newydd. Fodd bynnag un cam ydyw yn unig yn y broses ehangach o gasglu tystiolaeth, ymgysylltu ac asesu opsiynau cyn paratoi Hoff Strategaeth fydd destun ymgynghoriad cyhoeddus ar wahân yn y cam nesaf o'r broses. Mae **Llawlyfr Cynlluniau Datblygu yn pwysleisio'r angen i ystyried amrywiaeth o opsiynau rhesymol cyn datblygu'r hoff strategaeth.**

4.17 Mae angen i'r Hoff Strategaeth, sef y cam nesaf, nodi'r

- prif faterion a heriau ar gyfer ardal y Cynllun gan gynnwys gofynion strategaethau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol.
- Gweledigaeth ar gyfer y Cynllun sydd yn unigryw i amgylchiadau lleol
- Ymgorffori'r dull Creu Lleoedd
- Diffinio twf tai a chyflogaeth ar gyfer cyfnod y cynllun sydd wedi selio ar dystiolaeth cadarn, a sut bydd y twf yma'n cael ei ddosbarthu.
- Nodi safleoedd/ardaloedd twf allweddol (os yn briodol)
- Polisïau strategol allweddol i gyflawni'r weledigaeth yr amcanion a'r strategaeth
- Atodiad yn nodi pa polisïau o'r cynllun presennol sydd yn cael cadw, diwygio neu dileu
- Asesiadau hyfywedd i gefnogi'r safleoedd allweddol/strategol (os oes angen)
- Rhestr o Ganllawiau Cynllunio Atodol bydd yn cael ei pharatoi/diweddaru

5. Cwestiynau Ychwanegol

- Pa wybodaeth a thystiolaeth sydd yn sail i'r dewisiadau strategol, gweledigaeth ag amcanion?

  Mae'r papur yn atodiad 1 sydd gyda'r opsiynau strategol, y weledigaeth a'r amcanion wedi eu datblygu ar sail ystod eang o dystiolaeth, yn cynnwys polisïau a strategaethau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol, canllawiau Llywodraeth Cymru, perfformiad y Cynllun Datblygu Lleol presennol. Cafwyd mewnbwn gan y Gweithgor Polisi Cynllunio ag adrannau'r Cyngor Mae ymgynghoriad anstatudol hefyd wedi ei gynnal i canfod barn trigolion a gweithwyr lleol am beth sydd yn bwysig iddyn nhw am ei hardal. Mae'r materion, heriau a chyfleoedd allweddol a nodwyd yn y dystiolaeth wedi cyfrannu at ddatblygu'r weledigaeth a'r amcanion strategol.

  Mae'r opsiynau twf wedi eu seilio ar waith modelu demograffig ac economaidd a gynhaliwyd gan Edge Analytics, gan ddefnyddio rhagolygon poblogaeth, aelwydydd a

chyflogaeth Llywodraeth Cymru, ynghyd â data hanesyddol am ddatblygiadau tai a thueddiadau lleol.

- Beth oedd sylwadau aelodau'r Gweithgor Polisi Cynllunio ar y ddogfen?

  Mae cofnod drafft o gyfarfod y Gweithgor Polisi Cynllunio ar y 23 Hydref 2026 ac ymateb swyddogion yn atodiad 3. Cododd Aelodau'r Gweithgor nifer o gwestiynau a sylwadau ynghylch:

  - Eglurder y data a'r fethodoleg sy'n sail i'r opsiynau twf.
  - Oes oedd y rhagolygon cyflogaeth a phoblogaeth yn realistig.
  - Y berthynas rhwng tai, poblogaeth a chyflogaeth.
  - Goblygiadau datblygiadau economaidd posibl, gan gynnwys datblygiadau fel Gwyndod (Wylfa Newydd).
  - Rôl Bangor a gwahanol ardaloedd o ardal y Cynllun.
  - Y berthynas rhwng y Cyngor ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri.
  - Effaith yr opsiynau twf ar y Gymraeg a chymunedau Cymraeg.
  - Y broses a ddefnyddiwyd i leihau'r rhestr o opsiynau a datblygu'r pum opsiwn twf a'r pedwar opsiwn dosbarthiad.

- Beth sydd wedi newid o ganlyniad i'w sylwadau?

  Yn dilyn trafodaethau'r Gweithgor, gwnaed rhai diwygiadau i'r ddogfen, gan gynnwys:

  - Cywiro rhai gwallau teipio a gwallau ffeithiol bychain mewn tablau.
  - Ychwanegu testun eglurhaol i ddarparu mwy o wybodaeth am y rhesymeg dros ddewis y pum opsiwn twf a'r pedwar opsiwn dosbarthiad gofodol a gyflwynir ar gyfer ymgynghori.

- Faint o sylw sydd wedi ei roi i'r laith Gymraeg a chymunedau Cymraeg wrth baratoi'r ddogfen?

  Roedd y Gymraeg a chynaliadwyedd cymunedau Cymraeg yn ystyriaeth bwysig wrth baratoi'r ddogfen. Wrth adnabod y materion allweddol, cafodd tystiolaeth ynghylch nodweddion demograffig, cymdeithasol a diwylliannol yr ardal ei hystyried, gan gynnwys ffactorau sy'n gallu dylanwadu ar hyfywedd a chynaliadwyedd cymunedau Cymraeg eu hiaith.

  Mae'r amcanion strategol wedi eu datblygu yng nghyd-destun blaenoriaethau'r Cyngor a'r gofynion polisi cenedlaethol sy'n cydnabod pwysigrwydd y Gymraeg fel rhan o lesiant diwylliannol cymunedau. Yn ogystal, bydd effaith y Cynllun ar y Gymraeg ac yn ystyriaeth allweddol, yn ogystal ac ystyriaeth o'r holl faterion cynllunio eraill, gyda hynny'n digwydd yn y cam nesaf fydd yn asesu'r opsiynau twf a dosbarthiad wrth baratoi'r Hoff Strategaeth.

Yn ystod trafodaethau'r Gweithgor, amlygwyd yr angen am dystiolaeth bellach ynghylch goblygiadau'r opsiynau twf ar y Gymraeg, a chodwyd cwestiynau ynghylch pa opsiynau fyddai fwyaf cefnogol i gynaliadwyedd cymunedau Cymraeg eu hiaith. Pwysleisiwyd nad ar y cam yma gwneir asesiad o'r opsiynau twf i gynnwys ystyriaeth o'r Gymraeg a'r holl ystyriaethau cynlluniau eraill. Bydd y materion hyn yn cael eu hystyried ymhellach yn cam nesaf ac fel rhan o'r gwaith asesu ac wrth gasglu tystiolaeth ychwanegol cyn penderfynu ar Hoff Strategaeth y Cynllun.

6. Ymgynghori

6.1 Mae aelodau'r Gweithgor Polisi Cynllunio wedi cael mewnbwn i'r broses o lunio'r materion allweddol, datblygu gweledigaeth a'r amcanion strategol. Ar gais y Gweithgor, cynhaliwyd ymgynghoriad anstatudol ym mis Ionawr, prif bwrpas yr ymgynghoriad oedd casglu gwybodaeth a barn i helpu sicrhau bod y Cynllun Datblygu Lleol yn adlewyrchu anghenion a dyheadau'r bobl sy'n byw ac yn gweithio yn ardal y Cynllun. Cafodd ymatebion i'r ymgynghoriad eu hadrodd i'r Gweithgor ym mis Gorffennaf lle cadarnhawyd bod yr holl faterion a godwyd, a oedd yn ymwneud â pholisi cynllunio, wedi'u amlinellu yn y materion allweddol.

6.2 Cynhaliwyd cyfarfod o'r Gweithgor i drafod yr opsiynau twf a dosbarthiad ar 23/10/26. Mae'r cofnodion drafft o cyfarfod y Gweithgor wedi ei gynnwys yn Atodiad 3[1]. Mae crynodeb o'r brif faterion godwyd fel rhan o'r drafodaeth wedi ei nodi uchod.

6.3 Mae ymgynghoriad hefyd wedi bod gydag holl Adrannau'r Cyngor a bydd yr ymatebion a dderbynnir yn cael eu hystyried a'u bwydo mewn i'r broses ag mi fydd trafodaeth parhaus drwy gydol y broses.

7. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

A ydych wedi **cynnwys** trigolion / defnyddwyr gwasanaeth? Os ddim, pryd a sut ydych yn bwriadu ymgynghori â nhw?

7.1 Fel nodwyd eisoes cynhaliwyd ymgynghoriad anstatudol yn gynnar ym 2026 efo'r bwriad o gasglu gwybodaeth a barn i helpu sicrhau bod y Cynllun Datblygu Lleol yn adlewyrchu anghenion a dyheadau'r bobl sy'n byw ac yn gweithio yn ardal y Cynllun. Mae ymgynghoriadau hefyd wedi cychwyn gydag Adrannau eraill y Cyngor.

7.2 Bwriedir cynnal ymgynghoriad ym mis Ionawr 2027 ar y ddogfen Prif Faterion, Gweledigaeth, Amcanion Strategol, Opsiynau Twf a Dosbarthiad Strategol. Y gofyn statudol ar gyfer y cam yma ydi '*cynnwys y cyrff ymgynghori penodol a chyffredinol cyn i'r ACLl ymgynghori ar y hoff strategaeth'* (Llawlyfr Cynlluniau Datblygu). Mae'r cyrff ymgynghori penodol a chyffredinol wedi ei rhestru yn y Cytundeb Cyflawni. Er mwyn sicrhau fod y broses yn gynhwysol bwriedir mynd tu hwnt i'r gofyn statudol a chynnal ymgynghoriad cyhoeddus. Bydd yr ymgynghoriad cyhoeddus yn rhoi cyfle i bawb fynegi barn ar wahanol opsiynau twf posib i'r cynllun a sut bydd y twf yma'n cael ei ddosbarthu o fewn ACLl Gwynedd.

[1] Nid yw'r cofnodion wedi cael ei gytuno gan y Gweithgor gan fod cyfarfod nesaf o'r gweithgor ddim wedi ei gynnal hyd yma.

7.3 Y bwriad yw cynnwys cwestiynau ymgynghori penodol yn nrafft ymgynghori'r ddogfen er mwyn annog sylwadau sydd yn berthnasol i'r ddogfen:

Prif Faterion Allweddol

1. Ydych chi'n cytuno â'r materion allweddol? A oes materion allweddol eraill y dylid eu cynnwys, neu a oes angen newid neu ddileu unrhyw un o'r materion allweddol?

Gweledigaeth

2. Ydych chi'n cytuno â'r weledigaeth ar gyfer ardal y Cynllun?

Amcanion Strategol

3. Beth yw eich barn ar yr Amcanion Strategol a awgrymir? A oes angen ychwanegu unrhyw amcanion pellach?

Opsiynau Twf Strategol

4. Pa opsiwn twf, yn eich barn chi, sydd orau i ymateb i Weledigaeth a Amcanion Strategol y Cynllun?
5. Pa opsiwn twf sydd orau gennych? Eglurwch eich ateb, os gwelwch yn dda.
6. A oes opsiwn twf arall? Os felly, rhowch fanylion, os gwelwch yn dda.

Opsiynau Dosbarthiad Gofodol

7. Pa opsiwn dosbarthiad gofodol, yn eich barn chi, sydd orau i ymateb i Weledigaeth a Amcanion Strategol y Cynllun?
8. Pa opsiwn dosbarthiad gofodol sydd orau gennych? Esboniwch eich ateb, os gwelwch yn dda.
9. A oes opsiwn dosbarthiad gofodol arall? Os felly, rhowch fanylion, os gwelwch yn dda.

A ydych wedi ystyried **cydweithio**?

7.4 Mae'r ddogfen wedi ei llunio drwy ystyried tystiolaeth, polisïau a strategaethau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol. Mae ymgynghoriad wedi bod efo gwasanaethau perthnasol o fewn y Cyngor, ac mae trafodaethau wedi bod gyda'r Gweithgor Polisi Cynllunio. Yn ogystal, mae'r ddogfen yn cydnabod yr angen am gydweithio parhaus gydag Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, awdurdodau cyfagos, Llywodraeth Cymru a rhanddeiliaid allweddol eraill wrth ddatblygu'r Hoff Strategaeth. Bydd yr ymgynghoriad cyhoeddus ar y ddogfen yn rhoi cyfle pellach i gasglu barn a thystiolaeth gan ystod eang rhanddeiliaid.

Beth sydd wedi ei wneud neu bydd yn cael ei wneud i **atal** problemau rhag codi neu waethygu yn y dyfodol?

7.5 Mae'r ddogfen wedi adnabod prif faterion sydd wedi eu seilio ar dystiolaeth cadarn am ddemograffeg, tai, cyflogaeth, yr economi, yr amgylchedd, newid hinsawdd, seilwaith a'r Gymraeg. Trwy adnabod y heriau a'r cyfleoedd sydd yn wynebu ardal cynllunio lleol Gwynedd mae'n bosib sicrhau fod y CDLl yn gallu ymateb iddynt. Wrth rhoi cyfle i

rhanddeiliaid rhoi sylwadau ar nifer o opsiynau twf a dosbarthiad gofodol cyn symud ymlaen i'r Hoff Strategaeth bydd cyfle i ystyried y sylwadau hyn a dewis strategaeth sydd yn fwy tebygol o fynd i'r afael â heriau'r dyfodol a lleihau risgiau hirdymor

Sut ydych wedi ystyried yr **hirdymor** a beth fydd anghenion pobl mewn blynyddoedd i ddod?

7.6 Mae'r ddogfen yn rhan o'r gwaith o baratoi Cynllun Datblygu Lleol ar gyfer y cyfnod 2024-2039 sydd felly yn canolbwyntio ar anghenion hirdymor cymunedau Gwynedd. Wrth ddatblygu'r opsiynau twf defnyddiwyd rhagolygon poblogaeth, aelwydydd a chyflogaeth, ynghyd â dadansoddiad o dueddiadau hanesyddol a materion lleol. Mae'r ddogfen yn ceisio deall sut y gall y Cynllun ymateb i'r materion allweddol sydd wedi ei ddatblygu a chynnwys yn y ddogfen. Bydd yr ymgynghoriad yn helpu i sicrhau bod y weledigaeth ac amcanion y Cynllun yn adlewyrchu anghenion cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Er mwyn sicrhau **integreiddio**, a ydych wedi ystyried yr effaith bosib ar gyrff cyhoeddus eraill?

7.7 Mae'r materion allweddol, y weledigaeth, yr amcanion strategol a'r opsiynau twf wedi eu datblygu yng nghyd-destun polisïau cenedlaethol a rhanbarthol perthnasol, ac yn ystyried goblygiadau ar gyfer meysydd megis trafnidiaeth, addysg, iechyd, seilwaith, rheoli adnoddau naturiol a gwasanaethau cymunedol. Mae'r ddogfen yn nodi lle yn briodol polisïau, strategaethau a blaenoriaethau cyrff cyhoeddus eraill a fel nodwyd eisoes y bydd yn bwysig cyd weithio yn agos efo'r ACLl cyfagos wrth ddatblygu'r CDLl. Mi fydd yr ymgynghoriad yma yn gyfle i cyrff cyhoeddus eraill cael rhoi ei barn ar opsiynau dosbarthiad gofodol ag mi fydd ymgysylltu pellach yn digwydd fel mae'r cynllun yn datblygu.

8. Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg a'r Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Dim yn berthnasol i'r adroddiad yma ar cam yma yn y broses. Mi fydd asesiad effaith yn cael ei baratoi yn y camau priodol o baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol Newydd.

9. Camau Nesaf

9.1 Cyn cael ei gyhoeddi ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus bydd y ddogfen yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet ar 8 Rhagfyr 2026 yn gofyn am sylwadau ar y ddogfen ymgynghori ac am yr hawl i gynnal ymgynghoriad cyhoeddus ym mis Ionawr 2027. Bydd sylwadau'r Gweithgor Polisi Cynllunio a'r Pwyllgor Craffu Cymunedau yn cael eu cynnwys yn yr adroddiad i'r Cabinet.

9.2 Yn dilyn yr ymgynghoriad bydd y Gwasanaeth Polisi Cynllunio yn ystyried yr holl sylwadau. Bydd gwaith o gasglu tystiolaeth a pharatoi papurau cefndir yn parhau, gan gynnwys comisiynu, lle bo angen, astudiaethau a gwaith technegol ychwanegol. Bydd yr holl wybodaeth yn cael ei ystyried wrth baratoi'r Hoff Strategaeth.

Atodiadau

Atodiad 1: Prif Faterion, Gweledigaeth, Amcanion Strategol ac Opsiynau Twf a Dosbarthiad Strategol CDLl Gwynedd drafft (2024-2039)

Atodiad 2: Camau o baratoi Cynllun Datblygu Lleol

Atodiad 3: Cofnod Drafft o cyfarfod o'r gweithgor polisi cynllunio

Cynllun Datblygu Lleol Gwynedd

(2024-2039)

Prif Faterion, Gweledigaeth, Amcanion Strategol a'r Opsiynau Twf a Dosbarthiad Gofodol

DRAFFT

DRAFT

Cynnwys

1.0 Cefndir a Phwrpas 4
1.1 Y Cynllun Datblygu Lleol 4
1.2 Pwrpas y Ddogfen Yma 4
2.0 Y Cyd-destun Polisi 6
2.1 Cenedlaethol 6
2.2 Rhanbarthol 7
2.3 Lleol 9
3.0 Materion Allweddol 12
3.1 Sail y Materion Allweddol 12
3.2 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 12
3.3 Creu Lleoedd 14
3.4 Yr Egwyddorion Cynllunio Allweddol ac Egwyddorion Creu Lleoedd Cynaliadwy 15
3.5 Y Materion Allweddol 16
THEMA - POBLOGAETH, DEMOGRAFFEG A THAI 16
THEMA – LLES 22
THEMA - YR ECONOMI, CYFLOGAETH A SGILIAU 25
THEMA – YR AMGYLCHEDD 30
THEMA – TRAFNIDIAETH A HYGYRCHEDD 33
THEMA - LLEOLIAD 37
4.0 Gweledigaeth 39
5.0 Amcanion Strategol 40
5.1 Matrics Asesu 42
6.0 Opsiynau Twf 45
Darpariaeth Tai Hanesyddol 45
Cyflogaeth 45
Senarios arfaethedig 46
Yr Opsiynau Twf 47
6.1 Opsiwn Twf 1 – yn seiliedig ar brif rhagamcanion 2022 Llywodraeth Cymru 49
6.2 Opsiwn Twf 2 - yn seiliedig ar rhagamcanion uwch 2022 Llywodraeth Cymru 50
6.3 Opsiwn Twf 3 - Yn seiliedig ar rhagamcanion Poblogaeth Isel 2022 Llywodraeth Cymru 50
6.4 Opsiwn Twf 4 – Wedi'i arwain gan dai 5 mlynedd 50
6.5 Opsiwn Twf 5 – Wedi'i arwain gan Cyflogaeth 50
7.0 Opsiynau Dosbarthiad Gofodol 52
7.1 Opsiwn Dosbarthiad 1 - Parhau gyda strategaeth y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd 52
7.2 Opsiwn DOS 2 - Dosbarthiad ar sail unedau wedi ei cwblhau ers 2011 52
7.3 Opsiwn DOS 3 - Ffocws ar Ardal Twf Rhanbarthol 53

DRAFT

7.4 Opsiwn DOS 4 - Dosbarthu ar sail Nifer o Dai yn ACLl Gwynedd fesul AFTLl 53
Atodiad 1: Rhestr o Aneddleoedd y CDLl ar y Cyd 55
Atodiad 2: Map Ardaloedd Marchnad Tai Lleol 56

DRAFT

1.0 Cefndir a Phwrpas

1.1 Y Cynllun Datblygu Lleol

1.1.1 Mae rhaid i phob awdurdod cynllunio lleol yng Nghymru baratoi Cynllun Datblygu Lleol (CDLl) yn unol â gofynion Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2015 a'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3, Mawrth 2020). Mae Cyngor Gwynedd yn paratoi CDLl newydd ar gyfer ardal Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLl) Gwynedd (sef yr ardal o Wynedd a leolir tu allan i Barc Cenedlaethol Eryri). Mae CDLl yn ddogfen statudol sy'n nodi sut y dylai ardal awdurdod lleol ddatblygu dros gyfnod o 15 mlynedd. Bydd y Cynllun yn cyfarch anghenion tai, cyflogaeth, cymdeithasol ac amgylcheddol trigolion ACLl Gwynedd am y cyfnod hyd at 2039.

1.1.2 Paratoir y CDLl newydd yn unol â Chytundeb Cyflawni'r Cyngor, sydd wedi'i gytuno â Llywodraeth Cymru; mae'r Cytundeb Cyflawni yn nodi'r amserlen ar gyfer paratoi'r CDLl, yn ogystal â'r dull o ymgysylltu â rhanddeiliaid ac ymwneud â'r gymuned.

1.1.3 Mae'r CDLl ar hyn o bryd wedi cyrraedd y Cam 'Cyfranogi Cyn-adneuo' lle mae'r pwyslais ar geisio barn pobl, a sicrhau consensws drwy gynnwys y gymuned a rhanddeiliaid eraill wrth drafod ystyriaethau strategol.

1.1.4 Yn ystod y camau cychwynnol hyn wrth baratoi CDLl, mae'n ofynnol dilyn trywydd clir **o'r Ystyriaethau dan sylw** i'r **Weledigaeth** i'r **Amcanion** i'r **Opsiynau Strategol** i'r **Hoff Strategaeth**, gan ystyried:

- Y prif ystyriaethau gofodol a'r ystyriaethau sy'n ymwneud â chynaliadwyedd y mae ardal y CDLl yn eu hwynebu.
- Gweledigaeth y gymuned ar gyfer dyfodol gofodol ardal y CDLl.
- Amcanion cynllunio defnydd tir a fydd yn help i wireddu'r weledigaeth hon.
- Opsiynau strategol ar gyfer cyflawni'r amcanion hyn – maint a dosbarthiad gofodol datblygiadau newydd.

1.1.5 Ar ôl ystyried a thrafod nifer o opsiynau a gyflwynwyd yn y papur yma bydd angen dewis Hoff Strategaeth y CDLl. Pwysleisir Bydd yr opsiynau hyn yn ymwneud â'r lefelau twf cyffredinol y gall yr Ardal fod yn dymuno darparu ar eu cyfer a dosbarthiad gofodol datblygiadau newydd, h.y. faint o ddatblygu ac ymhle?

1.1.6 Ni fydd dogfen y Hoff Strategaeth yn cynnwys dynodiadau tir, ac eithrio safleoedd strategol posibl a/neu safleoedd allweddol eraill, sydd, oherwydd eu maint cymharol, yn hollbwysig er mwyn gwireddu'r Hoff Strategaeth. Mi fydd yn cynnwys atodiad yn nodi pa polisïau o'r cynllun presennol sydd yn cael cadw, diwygio neu dileu. Ni fydd, fodd bynnag yn cynnwys polisïau cynllunio manwl ar gyfer rheoli datblygu, dim ond polisïau cyffredinol y mae eu hangen er mwyn rhoi'r strategaeth a ffafrir ar waith. Ystyrir dynodiadau ar gyfer safleoedd ar raddfa lai ac ystyrir polisïau manwl a'u cynnwys yn y **Cynllun Adneuo**, sef fersiwn ddrafft y Cynllun cyfan.

1.2 Pwrpas y Ddogfen Yma

1.2.1 Prif bwrpas yr ymgynghoriad yma yw:

- sicrhau ein bod wedi adnabod yr holl faterion, heriau a chyfleoedd allweddol sy'n wynebu ACLl Gwynedd (Rhan 4.0)
- cael adborth ar gyfer y weledigaeth drafft (Rhan 5.0)
- cael adborth ar yr amcanion strategol drafft (Rhan 6.0)
- cael adborth ar y opsiynau twf (Rhan 7.0)
- cael adborth ar yr dosbarthiad gofodol (Rhan 8.0)

1.2.2 **Ni wnaed unrhyw benderfyniadau hyd yn hyn gan mai dyma'r cam cyntaf yn y broses o ymgynghoriad cyhoeddus.** Pan fydd y broses ymgynghori hon wedi'i chwblhau, bydd y Cyngor yn paratoi adroddiad ymgynghori yn tynnu sylw at y sylwadau a dderbyniwyd.

DRAFT

2.0 Y Cyd-destun Polisi

2.1 Cenedlaethol

Cymru'r Dyfodol – Cynllun Cenedlaethol 2040

2.1.1 Cymru'r Dyfodol – Cynllun Cenedlaethol 2040 yw'r fframwaith datblygu cenedlaethol i Gymru, sy'n gosod y cyfeiriad ar gyfer datblygu hyd at 2040. Mae'n gynllun datblygu gyda strategaeth ar gyfer mynd i'r afael â blaenoriaethau cenedlaethol allweddol drwy'r system gynllunio, gan gynnwys cynnal a datblygu economi fywiog, cyflawni datgarboneiddio a gwytnwch yn yr hinsawdd, datblygu ecosystemau cryf a gwella iechyd a lles ein cymunedau. Fel y fframwaith datblygu cenedlaethol, Cymru'r Dyfodol yw'r haen uchaf o fewn fframwaith y cynllun datblygu ac mae'n canolbwyntio ar atebion i faterion a heriau ar raddfa genedlaethol. Mae'r Cynllun Cenedlaethol yn ategu Polisi Cynllunio Cymru a'r Nodiadau Cyngor Technegol atodol. Felly, bydd y Cynllun Cenedlaethol yn effeithio ar siâp a chyfeiriad polisi cynllunio yn y dyfodol yng Nghymru, gan gynnwys Cynlluniau Datblygu Strategol (CDS) a Chynlluniau Datblygu Lleol (CDLl).

2.1.2 Mae'r Cynllun Cenedlaethol yn nodi pedwar rhanbarth ar gyfer datblygu polisi yng Nghymru yn y dyfodol – Gogledd Cymru, Canolbarth Cymru, De-orllewin Cymru a De-ddwyrain Cymru. Bydd Cynlluniau Datblygu Strategol (CDS) yn cael eu paratoi ar gyfer y rhanbarthau hyn, a fydd yn dylanwadu ar gynnwys Cynlluniau Datblygu Lleol yn y dyfodol. Mae ardal Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLl) Gwynedd wedi'i lleoli o fewn rhanbarth Gogledd Cymru, sy'n cynnwys ACLl Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Wrecsam, Ynys Môn ac ACLl Pharc Cenedlaethol Eryri.

2.1.3 Fel rhan o'i strategaeth ofodol, mae'r Cynllun Cenedlaethol yn nodi nifer o bolisïau cyffredinol a rhanbarthol penodol. Ar gyfer rhanbarth Gogledd Cymru, mae Cymru'r Dyfodol yn nodi Wrecsam a Glannau Dyfrdwy fel Ardal Twf Genedlaethol, sy'n cael ei ategu gan dair Ardal Twf Rhanbarthol. Mae'r rhain yn ardaloedd a fydd yn tyfu, yn datblygu ac yn cynnig amrywiaeth o wasanaethau cyhoeddus a masnachol ar raddfa ranbarthol. Mae Bangor a Chaernarfon wedi'u nodi fel ardaloedd Twf Rhanbarthol. Nid yw datblygu a thwf mewn trefi a phentrefi mewn ardaloedd gwledig wedi'i eithrio ond dylai fod ar raddfa briodol a chefnogi dyheadau ac anghenion lleol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi lansio ymgynghoriad cyhoeddus ar adolygiad o'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol, a fydd yn siapio datblygiad ledled y wlad hyd at 2050. O ganlyniad, efallai y bydd angen ystyried themâu sy'n dod i'r amlwg wrth baratoi'r Cynllun newydd.

Polisi Cynllunio Cymru (Argraffiad 12)

2.1.4 Mae Polisi Cynllunio Cymru (PPW) presennol Argraffiad 12 yn nodi ym mharagraff 4.2.6 y bydd " Bydd yr Amcanestyniadau Aelwydydd lefel awdurdod lleol diweddaraf i Gymru gan Lywodraeth Cymru, ochr yn ochr â'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (AFDLl) diweddaraf, a'r Cynllun Llesiant ar gyfer ardal y cynllun, yn rhan sylfaenol o'r sylfaen tystiolaeth ar gyfer y cynlluniau datblygu. Dylid ystyried y rhain ynghyd â thystiolaeth allweddol arall mewn perthynas â materion fel beth mae'r cynllun yn ceisio ei gyflawni, cysylltiadau rhwng tai a swyddi, yr angen am dai fforddiadwy, ystyriaethau'r Gymraeg, ac ymarferoldeb y cynllun er mwyn nodi strategaeth briodol ar gyfer darparu tai yn ardal y cynllun. Rhaid rhoi ystyriaeth briodol hefyd i'r ffactorau cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol ehangach mewn cynllun datblygu er mwyn sicrhau y caiff lleoedd cynaliadwy a chymunedau cydlynus eu creu.

2.1.5 Mae paragraff 4.2.7 yn ychwanegu bod "amcanestyniadau aelwydydd yn amcangyfrif nifer yr aelwydydd yn y dyfodol ac maent yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth a rhagdybiaethau yn ymwneud ag aelodau a nodweddion aelwydydd. Bydd elfennau penodol o'r amcanestyniadau, fel genedigaethau a marwolaethau, yn aros yn gymharol gyson gydol cyfnod y cynllun. Fodd bynnag, mae elfennau eraill, fel cyfraddau natur yr aelwyd a mudo, yn gallu dylanwadu ar ganlyniadau yn sylweddol. Mae angen i awdurdodau cynllunio asesu a yw

elfennau gwahanol yr amcanestyniadau yn briodol i'w hardal, ac os nad ydynt, dylent wneud gwaith modelu, ar sail tystiolaeth gadarn, i nodi dewisiadau amgen."

Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3)

2.1.6 Mae Llawlyfr Cynlluniau Datblygu Llywodraeth Cymru (LlCD) Argraffiad 3 (2020) yn darparu canllawiau manwl ar sut i ddatblygu sylfaen dystiolaeth i gyfiawnhau lefel a dosbarthiad twf economaidd a thai. Mae'r LlCD yn cydnabod nad oes cydberthynas uniongyrchol rhwng swyddi a chartrefi bob amser, ond mae'n rhywbeth y "mae angen eu hystyried gyda'i gilydd wrth asesu lefelau twf a datblygu strategaeth gynaliadwy; y nod yw sicrhau cydbwysedd rhwng cartrefi a swyddi a thrwy hynny leihau'r angen i gymudo. Bydd y gweithlu sydd ar gael, sgiliau, lefelau ymfudo net, patrymau cymudo, darpariaeth tai a seilwaith yn dylanwadu'n gryf ar y twf economaidd sydd i'w gyflawni mewn cynllun" (5.25). Dylid ystyried cysylltiadau â'r cyd-destun rhanbarthol ac isranbarthol hefyd, gan ystyried cysylltiadau swyddogaethol a synergedd daearyddol rhwng lleoedd i gyflawni gwell canlyniadau Cynllunio (5.25).

2.1.7 Mae'r LlCD yn nodi y bydd angen tystiolaeth i ddangos sefyllfa gyfredol/sylfaenol y cynllun a bod "rhagolygon sy'n seiliedig ar dueddiadau yn meintioli amrywiaeth o ganlyniadau, yn seiliedig ar gyfres o dybiaethau, gan allosod lefel yr angen i gwmpasu cyfnod y cynllun cyfan. Dylai'r rhagolygon a ddefnyddir ymwneud yn uniongyrchol â'r amrywiaeth o faterion a dulliau defnydd tir y mae'r cynllun yn ceisio mynd i'r afael â nhw, er enghraifft, newidiadau yn y boblogaeth a'r angen am gartrefi ychwanegol i ddarparu ar gyfer y newid hwn. Dylid defnyddio'r holl ffynonellau tystiolaeth, gan gynnwys Amcanestyniadau Aelwydydd diweddaraf Llywodraeth Cymru, wrth baratoi cynllun. (5.28) "

2.1.8 Mae'r Amcanestyniadau Poblogaeth ac Aelwydydd diweddaraf Llywodraeth Cymru wedi'u nodi fel rhan sylfaenol o sylfaen dystiolaeth y CDLl, ac mae'r LlCD yn nodi y dylid ystyried yr amcanestyniadau hyn, a'r niferoedd tai sy'n deillio o hynny, fel rhan o'r dystiolaeth a ddylai gynnwys dadansoddiad cryno o bob amcanestyniad amrywiolyn, a'r goblygiadau sydd gan hyn i dwf poblogaeth, aelwydydd a swyddi mewn ardal.

2.1.9 O ran y strategaeth ofodol, mae'r LlCD yn nodi bod rhaid i CDLl "gyfleu'n glir ble caiff gwaith datblygu'r dyfodol ei leoli, pam a sut bydd yn cyflawni'r weledigaeth, y materion a'r amcanion allweddol". Bydd angen i hyn gael ei lywio gan ddealltwriaeth gadarn o'r ardal a rôl a swyddogaeth lleoedd yn ogystal â dealltwriaeth o ffactorau cyflenwad a galw o fewn a thu hwnt i ffin yr awdurdod lleol.

2.2 Rhanbarthol

Cynlluniau Datblygu Strategol (CDS)

2.2.1 Bydd CDS yn cael eu cynhyrchu ar gyfer y pedwar rhanbarth (Gogledd Cymru, Canolbarth Cymru, De-orllewin Cymru a De-ddwyrain Cymru) sydd wedi'u nodi yn Cymru'r Dyfodol: Cynllun Cenedlaethol 2040. Byddant yn eistedd rhwng y Cynllun Cenedlaethol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol (CDLl) a byddant yn darparu cyd-destun strategol ar gyfer paratoi CDLl dilynol.

2.2.2 Mae Cynllun Cymru'r Dyfodol: Cynllun Cenedlaethol 2040 yn nodi:

"Dylid gwneud penderfyniadau clir ynghylch maint a lleoliad twf drwy lunio Cynllun Datblygu Strategol er mwyn sicrhau bod pob rhan o'r rhanbarth yn cydweithio i gyflawni nodau'r rhanbarth. Dylai Cynllun Datblygu Strategol ganolbwyntio ar symudiadau pobl ar draws y rhanbarth a chefnogi dull integredig o gynllunio defnydd tir a thrafnidiaeth yn strategol. Dylai penderfyniadau lleoli allweddol gan gynnwys rhai ar ganolfannau cyflogaeth, twf tai strategol a gwasanaethau ganolbwyntio ar y lleoliadau mwyaf cynaliadwy a hygyrch a cheisio mynd i'r afael â thagfeydd, lleihau lefelau cymudo yn y car a gwella ansawdd aer".

2.2.3 Ar gyfer rhanbarth Gogledd Cymru, mae'r cyfrifoldeb am baratoi'r CDS yn gorwedd gyda 'Uchelgais Gogledd Cymru'. Mae paratoi'r CDS wedi dechrau, gyda cham 'Cytundeb Cyflawni' yr CDS yn cael ei gwblhau ac mae gwaith bellach yn mynd rhagddo ar baratoi'r 'Sylfaen Dystiolaeth'.

Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol (CTRh) (2025 – 2030)

2.2.4 Mae'r CTRh yn ddogfen strategol sy'n amlinellu'r weledigaeth hirdymor ar gyfer trafnidiaeth y rhanbarth gan gynnwys y nodau, yr amcanion a'r polisïau a'r blaenoriaethau ar gyfer gwella'r trafnidiaeth rhwydwaith a gwasanaethau.

2.2.5 Bydd yr CTRh hwn yn helpu i fynd i'r afael â materion trafnidiaeth lleol a rhanbarthol presennol ac yn y dyfodol nawr a dros y 5 mlynedd nesaf (2025-2030) trwy ddarparu fframwaith ar gyfer penderfyniadau buddsoddi yn y dyfodol.

2.2.6 Mae'n nodi sut y gall trafnidiaeth gefnogi'r gwaith o ddarparu 'Llwybr Newydd', sef strategaeth trafnidiaeth Llywodraeth Cymru, a chyfrannu at lwyddiant, adfywio a datblygiad ein rhanbarth. Mae'r Cynllun hwn yn hanfodol er mwyn sicrhau y gall Gogledd Cymru gyfrannu at gyflawni strategaethau a blaenoriaethau cenedlaethol.

Datganiad Technegol Rhanbarthol (DTRh)

2.2.7 Mae paratoi Datganiad Technegol Rhanbarthol (DTRh) yn ofyniad o'r Nodyn Cyngor Technegol Agregau Mwynau (MTAN1) (2004). Mae'r DTRh yn nodi sut y byddai'r galw am agregau yn cael ei ddiwallu yn y rhanbarth am gyfnod o 15 mlynedd sy'n dod i ben yn 2021. Cyhoeddwyd yr Adolygiad Cyntaf o'r DTRh yn 2014 ac fe'i dilynwyd gan yr Ail Adolygiad ym mis Medi 2020. Mae'r Ail Adolygiad DTRh yn cwmpasu'r cyfnod o 25 mlynedd hyd at 2041, ond bydd adolygiadau pellach yn dal i gael eu cychwyn bob 5 mlynedd, yn unol â MTAN1, i sicrhau bod yr DTRh yn gallu ymateb i unrhyw newid sylweddol mewn amgylchiadau. Bydd hyn yn sicrhau y gellir mynd i'r afael ag unrhyw newidiadau mawr i'r cyflenwad a'r galw a newid neu addasu'r DTRh fel y bo'n briodol.

Fframwaith Economaidd Gogledd Cymru

2.2.8 Cyhoeddwyd hwn gan Lywodraeth Cymru yn 2021, ac mae'n un o bedwar Fframwaith Economaidd Rhanbarthol sy'n cwmpasu Cymru gyfan.

2.2.9 Ei genhadaeth yw:

"dechrau creu cyfleoedd arloesol i sicrhau ein bod yn diogelu ac yn gwella ein hamgylchedd naturiol gan ganiatáu hefyd i gymunedau ffynnu ar yr un pryd. Adeiladu ar ein cryfderau a manteisio ar gyfleoedd lle maent yn ychwanegu gwerth, y tu hwnt i werth ariannol yn unig, i'r rhanbarth."

2.2.10 Mae'n seiliedig ar egwyddorion economi Llesiant ac mae'n nodi 3 Blaenoriaeth; y rhain yw
1. Yr Economi Gymdeithasol a Llesiant Cymunedol
2. Economi Profiadau
3. Yr Economi Carbon Isel ac Allyriadau Isel

Cynllun Economi Ymweld Cynaliadwy Gwynedd ac Eryri 2035

2.2.11 Paratowyd y Cynllun Strategol hwn gan Gyngor Gwynedd ac Awdurdod y Parc Cenedlaethol mewn cydweithrediad â chymunedau, busnesau a rhanddeiliaid. Mae'r Cynllun hwn wedi'i ddatblygu i hyrwyddo Economi Ymwelwyr Gynaliadwy ar gyfer yr ardal ar gyfer y dyfodol. Ei weledigaeth ar gyfer y dyfodol yw:

" Economi Ymwelwyr er budd a llesiant Pobl, Amgylchedd, Iaith a Diwylliant Gwynedd ac Eryri.”"

2.2.12 Mae'r Cynllun yn nodi'r egwyddorion craidd ar gyfer yr economi ymwelwyr a fydd yn ei dro yn arwain at gyfres o gamau gweithredu. Mae'n cydnabod pwysigrwydd economi ymwelwyr i'r ardal arbennig hon ond mae'n anelu at sicrhau bod yr ardal a'i rinweddau arbennig yn cael eu gwarchod a'u diogelu - fel bod yr hyn sydd mor unigryw am yr ardal yn parhau i gael ei warchod heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

2.3 Lleol

Cynllun Gweithredu Tai Cyngor Gwynedd ar gyfer 2020/21 - 2026/27

2.3.1 Cymeradwywyd y Cynllun Gweithredu ym mis Rhagfyr 2020. Pwrpas y Cynllun Gweithredu yw amlinellu sut y bydd y Cyngor yn ceisio mynd i'r afael ag amcanion Strategaeth Tai Cyngor Gwynedd (2019 hyd at 2026/27).

- Mae dros 30 o gynlluniau wedi'u hamlinellu ar draws y sir a fydd yn galluogi'r Cyngor i hwyluso dros 500 o dai fforddiadwy newydd i'w gwerthu neu eu gosod i drigolion Gwynedd gan gynnwys adeiladu 100 o dai newydd;
- cynnig benthyciadau ar gyfer 250 o brynwyr tro cyntaf lleol;
- sicrhau dros 600 o unedau tai cymdeithasol newydd i Wynedd gan gynnwys prynu 72 o hen dai cymdeithasol er mwyn eu rhentu i bobl leol yn unol â pholisi dyrannu lleol newydd y Cyngor;
- ymestyn y system grantiau i ddod â 250 o gartrefi gwag yn ôl i ddefnydd ledled y sir;
- buddsoddi mewn cartrefi ecogyfeillgar;
- datblygu 150 o unedau byw ar gyfer pobl ddigartref yn y sir a chreu 130 o unedau newydd ar gyfer preswylwyr sy'n agored i niwed.

Ardal Ni: Cynlluniau Adfywio Lleol

2.3.2 Rhain yw cyfres o gynlluniau gweithredu ar gyfer ardaloedd o Wynedd. Y bwriad yw sicrhau bod camau rhagweithiol yn eu lle er mwyn sicrhau cydweithio i wella ardaloedd yn economaidd, amgylcheddol, cymdeithasol ac yn ddiwylliannol.

2.3.3 Y weledigaeth yw datblygu a chefnogi cymunedau cynaliadwy sy’n iach, llewyrchus ac egnïol gyda’r hyder i fentro, a gyda’r awydd a’r gallu i gyfrannu eu hatebion eu hunain i anghenion lleol ac i fanteisio ar gyfleoedd newydd.

2.3.4 Yn rhan o’r fframwaith mae’r sir wedi ei rhannu yn 13 Ardal Adfywio Lleol gyda cynllun gweithredu wedi ei greu ar gyfer pob un o’r ardaloedd. Mae’r cynlluniau gweithredu yn adnabod prosiectau sy’n ymateb i flaenoriaethau lleol.

Cynllun Argyfwng yr Hinsawdd a Natur

2.3.5 Ar 8 Mawrth, 2022 mabwysiadodd Cabinet Cyngor Gwynedd Gynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur uchelgeisiol sy'n gosod nod i ddod yn awdurdod carbon sero net erbyn 2030. Mae'r Cynllun hwn yn dilyn penderfyniad y Cyngor Llawn i ddatgan argyfwng hinsawdd ac ymrwymiad y Cyngor i fuddsoddi £3 miliwn i gyflawni prosiectau amrywiol sy'n gysylltiedig â'r hinsawdd.

Ardaloedd Cadwraeth Arbennig sy’n Sensitif i Faethynnau

2.3.6 Ym mis Mawrth 2025, diweddarodd Cyfoeth Naturiol Cymru eu hasesiad o ACA Afonydd Cymru i werthuso cydymffurfiaeth â thargedau ffosfforws. Pwysleisiodd yr asesiad effeithiau negyddol crynodiadau gormodol o

ffosffad ar rywogaethau ac ecosystemau dyfrol. Mae tair afon ACA yng Ngwynedd (Glaslyn, Gwyrfai, a Dyfrdwy). Ar hyn o bryd mae CNC yn monitro crynodiadau ffosffad yn yr afonydd hyn, ac mae'r canlyniadau wedi canfod bod crynodiadau ffosffad yng Ngwyrfai yn fwy na'r targedau ar hyn o bryd. Pan fydd targedau ffosffad yn cael eu rhagori o fewn afonydd ACA, efallai y bydd angen i ddatblygiadau arfaethedig o fewn dalgylchoedd yr afonydd ddangos niwtraliaeth maetholion. Bydd Cyngor Gwynedd yn parhau i fonitro canllawiau cyfredol CNC ynghylch cynigion cynllunio o fewn dalgylchoedd Afon ACA.

2.3.7 Wrth baratoi'r CDLl a phenderfynu ble bydd datblygiadau newydd yn cael eu lleoli, bydd angen ystyried y dystiolaeth ddiweddaraf sydd ar gael ar lefelau maetholion yn nalgylchoedd yr afonydd, gofynion niwtraliaeth maetholion a chanllawiau diweddaraf CNC.

Strategaeth Rheoli Llifogydd Lleol, Cyngor Gwynedd

2.3.8 Mae'r angen i Awdurdodau Lleol baratoi Strategaeth Rheoli Perygl Llifogydd Lleol yn un o ofynion y Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010. Mae gofyn i Gyngor Gwynedd adolygu y Strategaeth wreiddiol dyddiedig (2013) er mwyn cyd-fynd ag amcanion, mesurau a pholisïau a deddfwriaeth gysylltiedig y Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru a gyhoeddwyd yn 2020.

2.3.9 Mae'r strategaeth yn cynnwys amcanion i leihau'r risg o lifogydd ac erydiad arfordirol, datblygu dealltwriaeth o'r peryglon hyn, a chydweithio â chyrff perthnasol. Mae hefyd yn pwysleisio'r angen i godi ymwybyddiaeth ac annog cydweithio ar gynlluniau lliniaru. Mae'r strategaeth yn rhedeg ochr yn ochr â Chynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur y Cyngor, gyda'r nod o greu cymunedau mwy diogel a mwy cynaliadwy yng Ngwynedd.

Strategaeth Economaidd Gwynedd - Economi Sy'n Gweithio i Bawb: Gwynedd 2035

2.3.10 Mabwysiadwyd y strategaeth gan Gabinet Cyngor Gwynedd ar 11 Mehefin 2024. Cymeradwywyd y Strategaeth gan Gyngor Gwynedd ym mis Mai 2026 ac mae'n nodi gweledigaeth a blaenoriaethau hirdymor ar gyfer economi Gwynedd, sef:

"Economi arloesol, gynhyrchiol a charbon isel sy'n cryfhau'r Gymraeg, yn creu cyfleoedd newydd ac yn cyfrannu at lesiant pawb."

Themâu a blaenoriaethau arfaethedig y strategaeth yw:

Mentergarwch - mentrau lleol llewyrchus sy'n rhagori
1. Uchafu gwerth ein heconomi bresennol
2. Gwneud y mwyaf o gyfleoedd newydd

Pobl - gweithlu medrus a chynhwyso
3. Sicrhau gweithlu medrus
4. Cefnogi ein pobl

Lle - yr amodau gorau i ffynnu
5. Y cysylltedd a'r isadeiledd gorau posibl
6. Lle gwych i fyw, gweithio a mentro

2.3.11 Bydd y blaenoriaethau a amlinellir yn y strategaeth yn bwysig i'w hystyried wrth ddatblygu'r Cynllun Datblygu Lleol newydd.

Asesiad Marchnad Tai Lleol

2.3.12 Mae Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (AMTLl) yn asesu anghenion tai presennol a'r dyfodol, y galw am dai, a fforddiadwyedd tai mewn ardal. Mae'n darparu sail dystiolaeth bwysig ar gyfer paratoi CDLl. Mae'r AMTLl yn cael ei baratoi yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru.

2.3.13 Mae'r AMTLl wrthi yn cael ei baratoi ar hyn o bryd, a phan fydd wedi'i gwblhau, bydd ei ganfyddiadau yn cael ei ystyried yn ofalus ochr yn ochr â thystiolaeth berthnasol arall wrth lunio'r Hoff Strategaeth

DRAFT

3.0 Materion Allweddol

3.1 Sail y Materion Allweddol

3.1.1 Yn greiddiol i'r gwaith o baratoi Cynllun Datblygu Lleol Gwynedd (CDLl) (2024–2039), mae angen ystyried y modd y gall y Cynllun hwyluso creu cymunedau a thwf cynaliadwy drwy ymateb yn gadarnhaol i'r prif faterion sydd yn berthnasol i'r ardal.

3.1.2 Fe seiliwyd y materion allweddol sydd yn wynebu Gwynedd yn ystod oes y Cynllun Datblygu Lleol a thu hwnt ar ystod o dystiolaeth, amcanion sydd yn deillio o gynlluniau, adroddiadau, rhaglenni a strategaethau perthnasol ynghyd a mewnbwn ar lafar sydd wedi deillio o ymarferion ymgysylltu penodol

3.1.3 Mae'r ffynonellau hyn yn cynnwys:

- Amcanion a chynnwys Cynllun Llesiant Gwynedd a Môn 2023-28. Y tri prif amcan llesiant yw:
  - Gweithio gyda'n gilydd i liniaru effaith tlodi ar lesiant ein cymunedau.
  - Gweithio gyda'n gilydd i wella lles a llwyddiant ein plant a phobl ifanc er mwyn gwireddu eu llawn botensial.
  - Gweithio gyda'n gilydd i gefnogi ein gwasanaethau a'n cymunedau i symud tuag at Sero Net Carbon.
- Amcanion a chynnwys Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-28. Mae'r Cynllun yn cynnwys cyfres o brosiectau o dan saith maes blaenoriaeth:
  - Gwynedd Yfory - Rhoi'r cychwyn gorau posib mewn bywyd i'n plant a'n pobl ifanc.
  - Gwynedd Lewyrchus - Cryfhau'r economi a chefnogi trigolion Gwynedd i ennill cyflogau teilwng.
  - Gwynedd Glyd - Cefnogi pobl Gwynedd i fyw mewn cartrefi addas a fforddiadwy yn eu cymunedau.
  - Gwynedd Ofalgar - Cefnogi trigolion Gwynedd i fyw bywydau llawn a diogel yn ein cymunedau.
  - Gwynedd Gymraeg - Sicrhau ein bod yn rhoi pob cyfle posib i'n trigolion ddefnyddio'r Gymraeg yn y gymuned.
  - Gwynedd Werdd - Gwarchod harddwch naturiol y sir, ac ymateb yn gadarnhaol i'r argyfwng newid hinsawdd.
  - Gwynedd Effeithlon - Rhoi trigolion Gwynedd yn gyntaf gan eu trin yn deg a sicrhau fod y Cyngor yn perfformio'n effeithiol ac effeithlon.
- Y fframwaith bolisi, cyfreithiol a technegol presennol. Hyn yn cynnwys amcanion Polisi Cynllunio Cymru (polisi cenedlaethol sydd yn amlinellu'r canllawiau ar gyfer gwneud penderfyniadau cynllunio) ynghyd a blaenoriaethau Cymru'r Dyfodol – y Cynllun Cenedlaethol 2040, sef fframwaith datblygu cenedlaethol sydd yn pennu'r cyfeiriad ar gyfer gwaith datblygu yng Nghymru hyd at 2040.
- Y materion allweddol oedd yn sail i Gynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd ac Ynys Môn gan ystyried eu haddasrwydd cyfredol i ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd;
- Ystyriaeth o'r modd mae CDLl ar y Cyd Mabwysiedig Gwynedd ac Ynys Môn (2011-2026) wedi perfformio o'i gymharu â'i ddangosyddion monitro fel y'i dadansoddwyd yn Adroddiadau Monitro Blynyddol y CDLl ar y Cyd (AMB 1-8) ac Adroddiad Adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd i Wynedd a Môn (Mawrth 2022).
- Mewnbwn o weithdy gydag Aelodau'r Gweithgor Polisi Cynllunio.
- Cynhaliwyd ymgynghoriad canfod barn, oedd yn holi beth oedd y materion oedd yn bwysig i'r rhaid oedd yn byw a gweithio yn ardal y Cynllun. Cafodd yr ymatebion ystyriaeth llawn i sicrhau fod y materion allweddol yn cyfarch y materion a godwyd.

3.2 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

3.2.1 Yn greiddiol i gynnwys y Materion Allweddol sydd wedi eu hadnabod, a thrwy hynny'r Weledigaeth a'r Prif Amcanion a'i sefydlir, mae gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn

gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i ddatblygu mewn ffordd gynaliadwy. Dyma sail Cynllun Llesiant Gwynedd a Môn 2023-28. Cyflwynodd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol saith nod llesiant ar gyfer rhoi ffurf ar waith holl gyrff cyhoeddus Cymru er mwyn cwrdd â'i amcanion. Mae'r rhain fel y ganlyn:

Nôd Llesiant	Disgrifiad o'r Nôd
Cymru Lewyrchus	Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas.
Cymru Gydnerth	Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cynnal cydnerthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd â'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).
Cymru Iachach	Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deellir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol.
Cymru sy'n fwy cyfartal	Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).
Cymru o gymunedau cydlynus	Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.
Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.
Cymru sydd ar lefel fyd-eang	Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.

Ffigwr 1: Saith nod llesiant o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

DRAFT

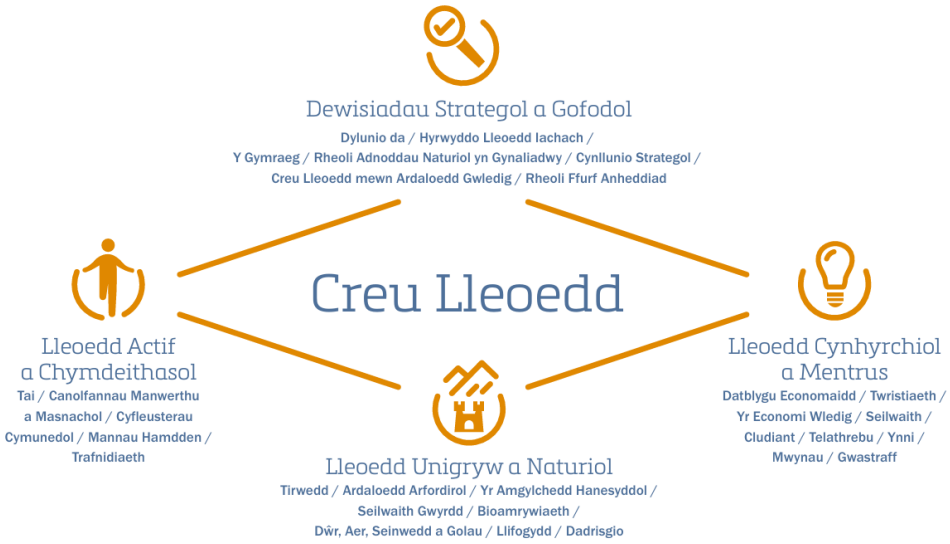
3.3 Creu Lleoedd

3.3.1 Agwedd arall sy'n greiddiol i sefydlu amcanion clir a chadarn yw'r egwyddor o 'Greu Lleoedd'. Mae'n egwyddor pwysig sydd yn cael ei hybu ym Mholisi Cynllunio Cymru (rhifyn 12). Disgrifir hyn (Polisi Cynllunio Cymru, Rhifyn 12, tud. 14) fel "Ffordd holistig o fynd ati i gynllunio a dylunio datblygiadau a lleoedd yw "creu lleoedd", sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau positif. Mae'n tynnu ar botensial ardal i greu datblygiadau a mannau cyhoeddus o ansawdd uchel sy'n hyrwyddo ffyniant, iechyd, hapusrwydd a llesiant pobl yn eu hystyr ehangaf. Mae "creu lleoedd" yn ystyried y cyd-destun, y swyddogaeth a'r berthynas rhwng safle'r datblygiad a'i gyffiniau, hynny yn achos datblygiadau mawr sy'n creu lleoedd newydd yn ogystal â datblygiadau bach sy'n cael eu creu mewn lle ehangach".

3.3.2 Wrth ystyried y Materion Allweddol i gyfnod y CDLl, rhaid felly gadw mewn cof yr egwyddorion isod:

DRAFT

Ffigwr 2: Egwyddorion Creu Lleoedd

3.4 Yr Egwyddorion Cynllunio Allweddol ac Egwyddorion Creu Lleoedd Cynaliadwy

3.4.1 Yn dilyn ymlaen o ystyriaethau Creu Lleoedd, dylai'r materion allweddol hefyd roi ystyriaeth i egwyddorion Cynllunio Allweddol ac Egwyddorion Creu Lleoedd Cynaliadwy, fel y'u nodir ym Mholisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12).

Egwyddorion Cynllunio Allweddol

3.4.2 Dyma'r Egwyddorion Cynllunio Allweddol fel y'i nodir ym Mholisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12):

- Helpu'r economi i dyfu mewn ffordd gynaliadwy
- Gwneud y gorau o adnoddau
- Hwyluso amgylcheddau hygyrch ac iach
- Creu a chynnal cymunedau
- Amddiffyn yr amgylchedd a chyfyngu ar yr effeithiau ar yr amgylchedd

3.4.3 Mae'r Egwyddorion Cynllunio Allweddol, fel y'i nodir ym Mholisi Cynllunio Cymru, yn cynrychioli gweledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer pob Cynllun Datblygu. Mae'r rhain yn cefnogi'r newid diwylliannol ac o ran meddylfryd sydd ei angen i lwyr ystyried egwyddorion 'Creu Lleoedd'.

Egwyddorion Creu Lleoedd Cynaliadwy

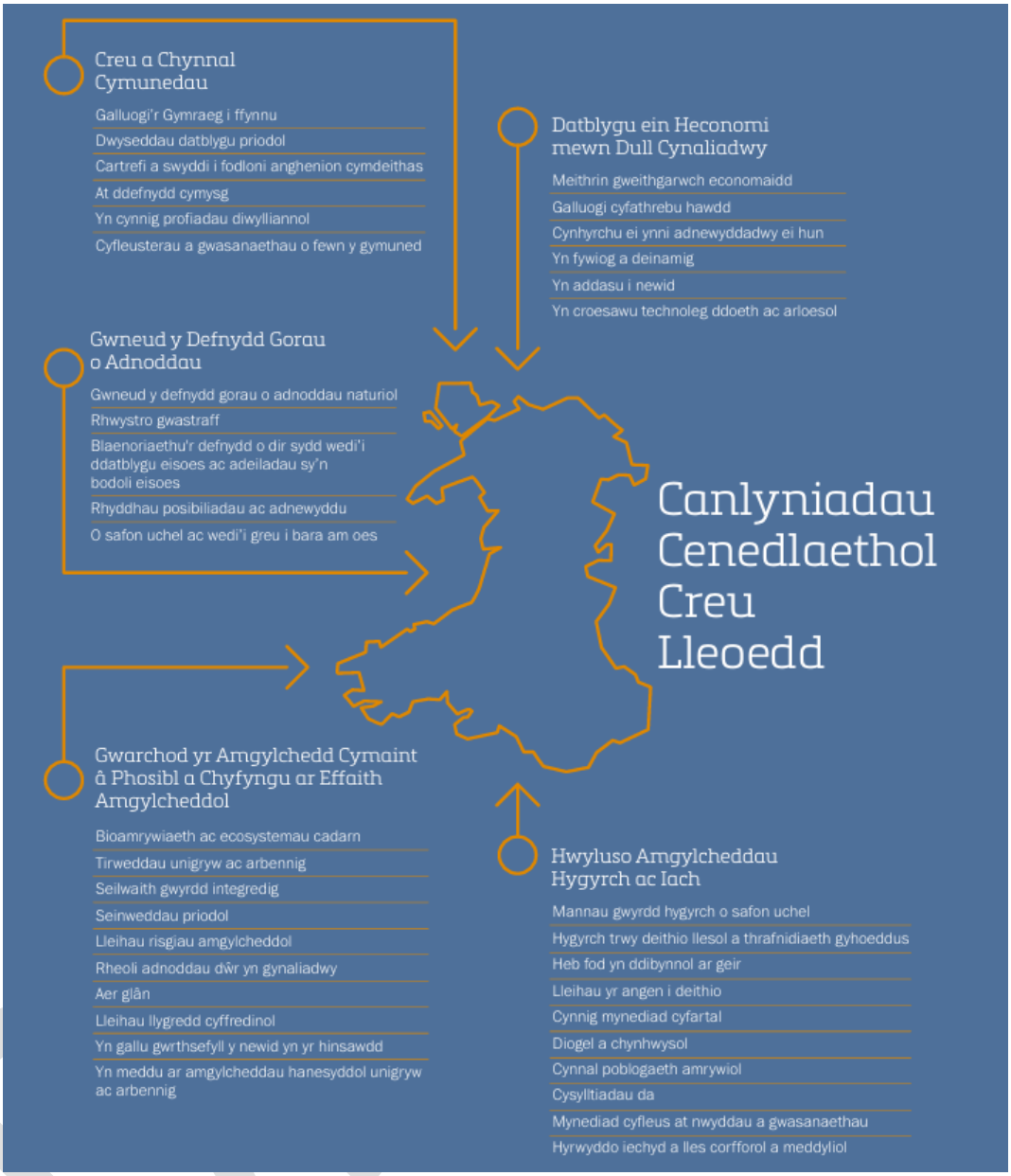
3.4.4 Dyma'r Egwyddorion Creu Lleoedd Cynaliadwy fel y'i nodir ym Mholisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12):

- Creu a Chynnal Cymunedau
- Datblygu ein Heconomi mewn Dull Cynaliadwy
- Gwneud y Defnydd Gorau o Adnoddau
- Gwarchod yr Amgylchedd Cymaint â Phosibl a Chyfyngu ar Effaith Amgylcheddol
- Hwyluso Amgylcheddau Hygyrch ac Iach

3.4.5 Nodai Polisi Cynllunio Cymru (para. 2.15) y dylid defnyddio canlyniadau cenedlaethol creu lleoedd cynaliadwy i helpu i baratoi cynlluniau datblygu ac i asesu cynigion datblygu. Bydd y canlyniadau'n cynnig fframwaith sy'n cynnwys y ffactorau y bernir eu bod y canlyniadau gorau y gall cynlluniau datblygu a datblygiadau unigol esgor arnynt. Dylai'r canlyniadau hyn, tra'n amlygu nodweddion cynaliadwy'r cynlluniau datblygu a'r penderfyniadau y maent yn helpu i'w creu, fod yn fan cychwyn ar gyfer sawl sydd yn paratoi cynlluniau a rhai sydd yn gwneud penderfyniadau a dylid manteisio ar y cyfle cyntaf posib i'w hystyried

3.4.6 Mae manylion yr hyn sydd yn cael eu hymgorffori o fewn yr egwyddorion penodol wedi eu hamlygu yn y ffigwr isod:

Ffigwr 3: Egwyddorion Creu Lleoedd Cynaliadwy

3.5 Y Materion Allweddol

3.5.1 Ar sail y wybodaeth gefndirol uchod, mae 39 o Faterion Allweddol wedi eu llunio. Mae'r rhain, ynghyd â'r cyd-destun perthnasol ar eu cyfer, wedi eu nodi isod. Mae'r Materion Allweddol hyn wedi eu rhannu i 7 is-gategori penodol.

THEMA - POBLOGAETH, DEMOGRAFFEG A THAI

MA 1	**Poblogaeth sy'n heneiddio o ganlyniad i boblogrwydd rhannau o'r ardal fel cyrchfannau ymddeol**

Cyd-destun

Cyfrifiad 2021 yn dangos fod y boblogaeth 65+ yng Ngwynedd wedi cynyddu o **25,140** (sef **20.6%** o'r holl boblogaeth yn 2011) i **27,273** (sef **23.2%** o'r holl boblogaeth yn 2021). Yn 2021, 21.3% o boblogaeth Gymru gyfan oedd yn y categori oedran 65+.

Yng Nghyfrifiad 2011 y nifer oedd wedi eu cofnodi fel 'wedi ymddeol' yng Ngwynedd yn **14,561.** Erbyn cyfrifiad 2021 roedd y ffigwr hwn wedi cynyddu i **25,358.** Noder fodd bynnag bod Cyfrifiad 2011 yn ystyried poblogaeth 16-74 mlwydd oed yn unig, tra bod Cyfrifiad 2021 yn ystyried yr holl boblogaeth dros 16 mlwydd oed.

15.3% o boblogaeth Gwynedd (Cyfrifiad 2021) o dan 15 oed, o'i gymharu ag 16.5% drwy Gymru gyfan.

- Wrth i'r ieuenctid adael eu cymunedau, canlyniad hyn yw dadleoliad poblogaeth oddi mewn i Wynedd ynghyd a mudo i leoliadau tu allan i'r Sir.
- Diboblogi gwledig yn golygu colli sgiliau yn yr ardaloedd hyn a chael effaith ar wasanaethau lleol.
- Effaith ar deuluoedd o safbwynt edrych ar ôl y genhedlaeth hŷn.
- Colli poblogaeth sydd yn gallu siarad Cymraeg.

Mae poblogaeth sydd yn heneiddio yn arwain at fwy o ystyriaethau o ran cynnal gwasanaethau a sicrhau cefnogaeth i'r to hŷn. Mae adroddiad Llechen Lân gan Gyngor Gwynedd (Hydref 2024 ynghyd a diweddariad data 2026), er enghraifft, yn ystyried yr heriau demograffeg bresennol a'r rhagamcanion dros y ddau ddegawd nesaf, ac effeithiau posib hynny ar y galw am ofal, a'r gallu i ddiwallu'r angen hwnnw.

MA 2	**Effaith llety gwyliau hunan arlwyo /ail gartrefi ar yr iaith Gymraeg a'r diwylliant Cymreig a'r farchnad dai.**

Cyd-destun

- Eiddo yn cael eu colli o'r farchnad dai, arwain at fwy o gystadleuaeth yn y farchnad dai gan brisio'r boblogaeth leol allan o'r farchnad.
- Swyddi incwm isel a dros dro sydd yn ymwneud â'r diwydiant twristiaeth.
- Llai o boblogaeth parhaol i gynnal a chefnogi gwasanaethau lleol.
- Effaith o ran gallu ieithyddol.

Newid Deddfwriaethol gan Lywodraeth Cymru sydd wedi cyflwyno dosbarthiadau defnydd newydd C3, C5 a C6 ynghyd a'r hawl i gyflwyno Erthygl 4 yn amlygu'r ffaith fod hyn yn dal i effeithio rhai rhannau penodol yng Nghymru.

Yn y cyfnod Gorffennaf 2018 i Hydref 2026 mae'r niferoedd o ail gartrefi yng Ngwynedd wedi gostwng -9% gyda'r nifer o lety gwyliau hunan arlwyo wedi cynyddu +178%. (Gwybodaeth Treth y Cyngor).
Nifer o fecanweithiau rheoli yn cael ei roi ar waith er mwyn ceisio ymateb i'r heriau a ddaw ar draul cael nifer uchel o ail gartrefi a llety gwyliau.

MA 3	**Angen darparu ar gyfer anghenion myfyrwyr petai prinder llety yn cael ei amlygu**

Cyd-destun

- Oddeutu 10,000 o fyfyrwyr ym Mangor sydd yn cael effaith sylweddol ar economi ac agweddau cymdeithasol yn y ddinas ac yn ehangach.
- Nifer myfyrwyr yn y Prifysgol wedi cynyddu o **9,312** yn 2010/11 i **9,875** yn 2024/25.

- Angen sicrhau llety addas, yn enwedig pe bai prinder llety i fyfyrwyr yn cael ei amlygu.
- Tai mewn amlfeddiannaeth ac ystyriaethau o'u cylch yn fater pwysig, yn enwedig ym Mangor.
- Mae'r Brifysgol efo llety ar gyfer 2,145 o fyfyrwyr.
- Mae yna ganiatâd wedi cael ei roi ar gyfer llety pwrpasol ar gyfer 864 o fyfyrwyr ers 2011.

Nifer o Dai Amlfeddiannaeth (HMOs) ar gofrestr y Cyngor wedi gostwng o **910** yn 2019 i **738** yn 2026. O'r cyfanswm yn 2026 roedd 651 o'r rhain (88.2%) wedi ei lleoli yn Ninas Bangor sydd yn adlewyrchu effaith y Brifysgol ym Mangor.

MA 4	Colli preswylwyr ifanc sy'n economaidd weithgar i ardaloedd tu allan i Wynedd

Cyd-destun

- Ystyried goblygiadau colli preswylwyr ifanc i du allan i Wynedd.
- Sgiliau sydd wedi eu meithrin yng Ngwynedd yn cael ei golli. Y budd economaidd sy'n deillio o hyn yn cael ei fethu, gyda'r budd yn cael ei brofi mewn ardaloedd eraill.
- Diffyg poblogaeth i gynnal cymunedau a'r iaith Gymraeg. Cyfuniad o breswylwyr ifanc yn symud allan ar y cyd a chynnydd yn y boblogaeth sydd yn heneiddio (gweler MA 1) yn cael effaith ddilynol ar ddichonoldeb gwasanaethau lleol megis ysgolion cynradd. Cyfradd is o blant a phobl ifanc hefyd yn gallu cael effaith ar fywiogrwydd ardal.

Mae'r tabl isod yn cymharu poblogaeth fesul grŵp oedran yng Ngwynedd rhwng Cyfrifiad 2011 a Chyfrifiad 2021. Fe nodir yn glir y lleihad amlwg ym mhoblogaeth a chanran y boblogaeth mewn rhai o'r grwpiau oedran penodol sydd yn blant neu a ellir eu hystyried i fod yn breswylwyr ifanc sy'n economaidd weithgar.

Grŵp Oedran	2011	2021	+/- %
3 – 15 oed	16,866 (13.8% o'r boblogaeth)	16,339 (13.9% o'r boblogaeth)	-7.3%
16 – 24 oed	16,723 (13.7% o'r boblogaeth)	14,260 (12.1% o'r boblogaeth)	-14.7%
25 – 34 oed	12,532 (10.3% o'r boblogaeth)	13,127 (11.2% o'r boblogaeth)	+4.7%
35 – 49 oed	22,808 (18.7% o'r boblogaeth)	18,659 (15.9% o'r boblogaeth)	-18.2%

Fel enghraifft, noder y nifer o siaradwyr Cymraeg fesul grwpiau oedran (plant a phreswylwyr ifanc sydd yn economaidd weithgar) rhwng Cyfrifiad 2011 a 2021. Tra bod y canrannau ar sail nifer y boblogaeth wedi cynyddu yn nifer o'r enghreifftiau, gweler lleihad sylweddol yn y gwir nifer o siaradwyr Cymraeg fesul grwpiau oedran.

Grŵp Oedran	2011	2021	+/-
3 – 15 oed	15,035 (89.1% o'r grŵp oedran)	14,078 (86.2% o'r grŵp oedran)	-957
16 – 24 oed	9,805 (58.6% o'r grŵp oedran)	8,588 (60.2% o'r grŵp oedran)	-1217
25 – 34 oed	8,632 (68.9% o'r grŵp oedran)	9,076 (69.1% o'r grŵp oedran)	+444
35 – 49 oed	15,208 (66.7% o'r grŵp oedran)	12,481 (66.9% o'r grŵp oedran)	-2727

Mae'n debyg bod cyflogau uwch mewn lleoliadau eraill yn ffurfio peth o'r rheswm dros golli preswylwyr ifanc i leoliadau y tu allan i Wynedd. Mae Arolwg gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol ar gyfer 2025 wedi nodi bod canolrif cyflog wythnosol gros gweithwyr llawn amser yng Ngwynedd yn £669.20. Mae hyn yn arwyddocaol is na'r ffigwr i Gymru gyfan (£719.30) neu i Brydain Fawr (£766.60).

MA 5	**Colli preswylwyr ifanc sy'n economaidd weithgar o fannau gwledig i leoliadau eraill oddi mewn i'r Sir**

Cyd-destun

- Ystyried goblygiadau colli preswylwyr ifanc rhwng ardaloedd oddi mewn i'r Sir (e.e. o ardaloedd gwledig i fannau trefol)
- Trafnidiaeth yn broblem o safbwynt cadw pobl yng nghefn gwlad.
- Gweler isod fod pob ardal dalgylch wedi gweld colled mewn poblogaeth yn y cyfnod rhwng 2011 a 2021 ar wahân i ardal Dalgylch Bala/Penllyn a Caernarfon. Noder bod lleihad amlwg yn rhai o'r ardaloedd mwyaf gwledig e.e. Pen Llŷn (gwybodaeth Cyfrifiad 2011 a 2021).

Ardal	Poblogaeth 2011	Poblogaeth 2021	+/- %
Ardal Pen Llŷn	8,524	7,796	-8.5%
Ardal Porthmadog / Penrhyndeudraeth	10,323	9,759	-5.5%
Bro Ardudwy	7,157	6,331	-11.5%
Bro Dysynni	7,514	6,946	-7.6%
Bro Ffestiniog	6,479	6,077	-6.2%
Bro Lleu / Nantlle	9,665	9,659	-0.1%
Bro Ogwen	8,351	8,313	-1.7%
Bro Peris	11,685	11,374	-2.7%
Ardal Bala / Penllyn	4,362	4,422	1.4%
Dalgylch Bangor	21,092	20.486	-2.9%
Dalgylch Caernarfon	10,777	11,082	2.8%
Dalgylch Dolgellau	5,477	5,234	-4.4%
Dalgylch Pwllheli	10,468	9,994	-4.5%
Gwynedd	**121,874**	**117,393**	**-3.7%**

- Yn 2023 fe noder bod 58.5% o aelwydydd Gwynedd wedi eu prisio allan o'r farchnad h.y. incwm aelwyd wedi ei luosi gyda 3.5 yn annigonol i gyrraedd pris gwerthu chwartel isaf. Noder fod hyn mor uchel â 95.6% yn ward Pendraw Llŷn a 91.8% yn ward Abersoch gyda Llanengan.
- Prisiau tai yn yr ardal wledig allan o gyrraedd felly i bobl ifanc. Yn gyson â MA4, sgil effaith ar gymunedau gwledig, gyda chymunedau yn llai hyfyw i weithredu yn effeithiol.
- Hyn yn cael effaith o safbwynt colli y gwerth economaidd sydd yn deillio o'r cnewyllyn o breswylwyr ifanc sydd yn economaidd weithgar. Cylch dieflig wrth i ddiffyg cyfleoedd gwaith addas, cyflogau is, ar y cyd â phrisiau tai uchel olygu fod pobl ifanc yn edrych i symud i ffwrdd o ardaloedd gwledig.

MA 6	**Cyflenwad annigonol o rhai mathau o dai ac ymateb i'r angen am ystod well o dai o ran lleoliad, math, maint, cynaliadwyedd a fforddiadwyedd i bobl leol**

Cyd-destun

- Mae'r tabl isod yn amlygu'r gwahaniaeth rhwng y canran o wahanol fathau o dai yng Ngwynedd o'i gymharu efo Cymru. Ceir canran mwy o dai Ar-wahân a thai Teras yng Ngwynedd o'i gymharu â Chymru (Gwybodaeth Cyfrifiad 2021).

Math o Dai	Gwynedd	Cymru
Ar-wahân	34.7%	28.5%
Tŷ Pâr	25.4%	32.1%
Teras	29.9%	26.6%

- Mae'r tabl canlynol yn nodi'r canran o unedau efo gwahanol nifer o ystafelloedd gwely yng Ngwynedd a Chymru. Fel y gwelir, mae caran llai o unedau 1 a 3 ystafell wely yng Ngwynedd o'i gymharu â Chymru gyfan.

Nifer o Ystafelloedd Gwely	Gwynedd	Cymru
1 ystafell wely	6.2%	7.6%
2 ystafell wely	25%	23.8%
3 ystafell wely	46.6%	48%
4 neu fwy ystafell wely	22.2%	20.6%

- Pris canolrif eiddo yng Ngwynedd yn 2025 oedd £190,000 ac ar sail hyn a lefelau incwm 2025 yng Ngwynedd amcangyfrifir bod 51.7% o aelwydydd wedi eu prisio allan o'r farchnad (Y Gofrestrfa Tir).
- Yn Hydref 2026 roedd yna 2,233 o aelwydydd ar Gofrestr y Cyngor ar gyfer unedau Rent Cymdeithasol.
- Mae 43.2% o aelwydydd Gwynedd efo 2 neu fwy o ystafelloedd gwely na'r hyn y maent ei angen. Mae hyn yn cymharu efo 41.7% trwy Gymru gyfan (Cyfrifiad 2021).
- Yn gysylltiedig gyda hyn, mae gwybodaeth o'r tair Cyfrifiad diwethaf yn nodi bod maint cyfartalog aelwydydd Gwynedd wedi lleihau yn gyson ers 2001. Dangosir hyn y tabl isod.

Dyddiad Cyfrifiad	Maint cyfartalog aelwydydd Gwynedd
2001	**2.31**
2011	**2.25**
2021	**2.22**

MA 7	Ymateb i anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr

Cyd-destun

Asesiad o Anghenion Llety a Sipsiwn a Theithwyr 2022 wedi adnabod angen ar gyfer 7 llain breswyl erbyn 2025 a 4 yn ychwanegol erbyn 2036, ynghyd a safle Tramwy (Transit) ar gyfer 4 carafán.

MA 8	**Mae llawer o'r tai presennol yn cael eu hystyried i fod yn rhy hen ac o ddyluniad gwael, o ran eu perfformiad a'u cynaliadwyedd, i fodloni anghenion modern**

Cyd-destun

- Ar y cyfan, noder bod llawer o stoc tai Gwynedd yn cael ei ystyried i fod yn hen. Mae Proffil Stoc Dai Mawrth 2024 gan Datadaptive yn nodi fod 44.08% o stoc dai Gwynedd wedi ei adeiladu cyn 1900 o'i gymharu â chyfartaledd o 22.57% trwy Gymru gyfan.
- Hyn yn golygu nad yw'r tai hyn mor effeithlon o ran pa mor gynaliadwy ydynt a all arwain at broblemau o safbwynt tlodi tanwydd
- Isadeiledd weithiau angen ei wella hefyd e.e. o ran carthffosiaeth.
- O safbwynt Tystysgrifau Perfformiad Ynni (EPC) sydd wedi eu dilysu yn y cyfnod 2014-24, noder bod 34.1% o dai Gwynedd yn perthyn i Raddfa D, sef y Raddfa Gyfartalog. Mae 25.5% o dai o fewn categorïau A i C (mwyaf ynni effeithlon) gyda 40.4% o eiddo yn perthyn i raddfeydd EPC E i G, sef y categorïau isaf o ran effeithlonrwydd ynni tai (Swyddfa Ystadegau Gwladol). Mae gan hyn sgil effaith o ran costau ynni ac ystyriaethau o ran tlodi tanwydd (gweler MA 13).
- Mae'r Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2025 (MALC) gan Lywodraeth Cymru, sef y mynegai swyddogol ar gyfer mesur amddifadedd mewn is-ardaloedd o Gymru, yn nodi bod 38% o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs) yng Ngwynedd yn y 10% o LSOAs mwyaf difreintiedig yng Nghymru o ran amddifadedd tai gyda 26.7% o LSOAs Gwynedd yn y 20% mwyaf difreintiedig yng Nghymru o ran yr ystyriaeth hon. Mae'r ystyriaethau perthnasol yma yn cyfeirio at dai annigonol, eu cyflwr ffisegol, amodau byw (addasrwydd y tai ar gyfer y sawl sy'n byw ynddynt) ynghyd a'u hargaeledd.

MA 9	**Capasiti aneddleoedd i ymdopi â thai ychwanegol**

Cyd-destun

"Er mwyn gallu sicrhau cynaliadwyedd economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol, mae darparu seilwaith digonol ac effeithlon, gan gynnwys gwasanaethau fel addysg ac iechyd ynghyd â thrafnidiaeth, cyflenwad dŵr, carthffosydd, rheolaeth gynaliadwy ar wastraff, trydan a nwy (y defnyddolion) a thelathrebu, yn hanfodol" (para 3.61 o Bolisi Cynllunio Cymru, Rhifyn 12, Chwefror 2024).

Tra'i fod yn bwysig sicrhau twf tai addas i gwrdd â anghenion cydnabyddedig yng nghymunedau Gwynedd, mae'n rhaid ystyried addasrwydd aneddleoedd i ddarparu'r twf hwn yn y modd mwyaf perthnasol. Mae hyn yn cynnwys yn y lle cyntaf gallu'r anheddle penodol i allu cwrdd yn gynaliadwy a thwf ychwanegol o safbwynt y math o nifer o gyfleusterau a gwasanaethau sydd yno, gan gynnwys mynediad at drafnidiaeth cyhoeddus effeithlon. Ochr-yn-ochr â hyn mae ystyriaethau perthnasol ynglŷn â gallu ffisegol aneddleoedd i allu derbyn tai ar y raddfa ddisgwyliedig ac i gyfrannu tuag at dwf addas. Yn hyn o beth mae cyfyngiadau ffisegol amlwg yn rhai o brif Ganolfannau Gwynedd ble mae'r dwysedd uchaf o wasanaethau a cyfleusterau perthnasol o safbwynt topograffi, tir sydd yn agored i lifogi a dynodiadau amgylcheddol. Bydd ystyriaeth o Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 15 'Datblygu llifogydd ac erydu arfordirol' gan Lywodraeth Cymru, sydd ar y gweill, yn fodd o asesu addasrwydd aneddleoedd ar gyfer darparu tai ychwanegol.

MA 10	**Rhesymoli a chanoli cyfleusterau addysg ac iechyd**

Cyd-destun

Angen ystyried effaith y newid yn y ddemograffeg h.y. gostyngiad yn niferoedd plant a phobl ifanc yng Ngwynedd (gweler gwybodaeth yn MA 4) a'r gostyngiad tebygol yn y nifer o enedigaethau (925 genedigaeth yng Ngwynedd yn 2025, sydd lawr o 1229 genedigaeth yn 2013 - Swyddfa Ystadegau Gwladol).

Dros oes y Cynllun presennol mae yna leihad wedi bod yn y nifer o feddygfeydd sydd yng Ngwynedd. Noder hefyd bod lleihad wedi bod yn y nifer o ysgolion yng Ngwynedd ers 2011, er noder fod elfen o hyn yn ymwneud ag ymdrechion ail-strwythuro addysg yn y Sir e.e. agor ysgolion ardal. Rhwng 2011-26, mae 31 ysgol wedi cau drwy Wynedd gyfan gyda pedwar ysgol newydd wedi eu hagor yn ystod y cyfnod hwn.

Ystyried ardaloedd twf posib a chyd-gynllunio'r cyfleusterau/gwasanaethau o safbwynt, gwaith, iaith, economi ac addysg (yng nghyd-destun capasiti ac addasrwydd) er sicrhau ffyniant ardaloedd.

THEMA – LLES

MA 11	**Hyrwyddo cyfleoedd i bobl gael byw'n iach a chael mynediad rhesymol at ofal iechyd, yn enwedig i bobl anabl a'r boblogaeth sy'n heneiddio**

Cyd-destun

"Dylai awdurdodau cynllunio ddatblygu a chynnal lleoedd sy'n cefnogi ffyrdd iach ac actif o fyw ar draws pob grŵp oedran a grŵp economaidd-gymdeithasol, gan gydnabod y gall buddsoddi mewn seilwaith cerdded a beicio fod yn fesur effeithiol sy'n lleihau'r pwysau ariannol ar y gwasanaethau cyhoeddus yn yr hirdymor... ...Lleihau effeithiau llygredd aer a sŵn." (para 3.22 Polisi Cynllunio Cymru, Rhifyn 12, Chwefror 2024)

Fel noder yn y cyd-destun i Fater Allweddol MA 1, mae poblogaeth Gwynedd yn heneiddio. Un o sgil effeithiau hyn yw pwysau ychwanegol ar wasanaethau iechyd y Sir. Er mwyn ymdrin â hyn, mae angen sicrhau bod datblygiadau newydd nid yn unig â chysylltiad da gyda gwasanaethau gofal iechyd (gweler MA 10) ond hefyd yn darparu cyfleon i fyw yn iach e.e. hygyrchedd at lecynnau agored, canolfannau hamdden, cyfleon i gerdded a defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus yn hytrach na modur preifat. Mae hyn yn berthnasol i bob grwp oedran ac nid yn unig i bobl hŷn. Mae hyn yn bwysig o ran iechyd meddwl ynghyd a iechyd corfforol.

Nodai Cyfrifiad 2021 bod 51.5% o boblogaeth Gwynedd yn ystyried eu hiechyd i fod yn dda iawn; 31.2% yn dda; 12.4% yn weddol; 3.7% yn wael a 1% yn wael iawn.

Noder hefyd ei fod yn bwysig sicrhau fod anghenion gydol oes pobl anabl o fewn y Sir, o bob grŵp oedran, yn cael ei gyfarch. Mae gwybodaeth o Gyfrifiad 2021 yn nodi bod 18% o boblogaeth Gwynedd wedi eu diffinio fel eu bod yn anabl yn unol â'r Ddeddf Gydraddoldeb 2010. Mae 7.7% o'r boblogaeth wedi nodi bod eu gweithgareddau dydd i ddydd wedi eu cyfyngu yn sylweddol, tra bod 10.3% wedi nodi eu bod wedi eu cyfyngu ychydig.

Mae'r tabl isod o Gyfrifiad 2021 yn amlygu'r ffaith ei fod yn bwysig bod y Cynllun yn hwyluso ac yn hyrwyddo gwasanaethau a cyfleusterau perthnasol i bobl anabl o bob oedran.

Oedran	Canran sydd wedi eu diffinio fel anabl yn unol â'r Ddeddf Gydraddoldeb 2010 - Gwynedd	Canran sydd wedi eu diffinio fel anabl yn unol â'r Ddeddf Gydraddoldeb – Cymru

9 mlwydd oed ac yn iau	4.0%	4.9%
10-14 mlwydd oed	6.8%	9.2%
15-24 mlwydd oed	12.9%	14.0%
25-34 mlwydd oed	12.2%	15.1%
35-39 mlwydd oed	13.5%	16.0%
40-44 mlwydd oed	13.8%	17.4%
45-49 mlwydd oed	17.1%	20.0%
50-54 mlwydd oed	18.5%	22.3%
55-64 mlwydd oed	21.8%	27.1%
65-74 mlwydd oed	28.2%	32.5%
75 – 84 mlwydd oed	37.8%	42.3%
85 mlwydd oed ac yn hŷn	53.8%	57.1%

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019 (Malc gan Lywodraeth Cymru yn nodi bod 29.6% o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs) yng Ngwynedd yn y 10% o LSOAs mwyaf difreintiedig yng Nghymru o ran mynediad at wasanaethau, gyda 46.5% o LSOAs Gwynedd yn y 20% mwyaf difreintiedig yng Nghymru o ran yr ystyriaeth hon. Nodir fod y maes hwn yn cyfeirio at amddifadedd sydd yn gysylltiedig â phobl methu cael gafael ar amrywiaeth o wasanaethau sy'n cael eu hystyried yn hanfodol ar gyfer byw o ddydd i ddydd, yn gorfforol ac ar-lein ac mae'n cynnwys cyfartaledd amseroedd teithio cyhoeddus a phreifat i feddygfeydd meddygon teulu, fferyllfeydd a chyfleusterau chwaraeon.

Bydd angen ystyried darparu tai a chefnogaeth addas yn lleol i bobl anabl gan sicrhau cyfleon addysg, hyfforddiant a datblygu sgiliau i'w cefnogi i mewn i gwaith cyflogedig.

MA 12	Ardaloedd gyda lefelau uchel o wahanol fathau o amddifadedd

Cyd-destun

Mae'r Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019 (MALlC) yn ystyried amddifadedd o safbwynt problemau ehangach a achosir gan brinder adnoddau a chyfleoedd. Mae MALlC yn cynnwys wyth gwahanol fath ar amddifadedd, fel a ganlyn:

- incwm
- tai
- cyflogaeth
- mynediad at wasanaethau
- addysg
- iechyd
- diogelwch cymunedol
- yr amgylchedd ffisegol

Allan o'r 10% o ardaloedd mwyaf difreintiedig o ran Amddifadedd Lluosog Cyffredinol yng Nghymru roedd tair ohonynt yng Ngwynedd yn 2025. Y tair ardal yw Peblig, Caernarfon, De Marchog a Gogledd Marchog, Bangor. Mae hyn i fyny o dau ardal yn 2019.

Mae lefelau amddifadedd yn amrywio rhwng y gwahanol gategorïau. Yn gyffredinol mae'r amddifadedd mwyaf amlwg yng Ngwynedd yn ymwneud gydag 'mynediad at wasanaethau' a 'thai'.

MA 13	Aelwydydd mewn tlodi tanwydd ble nad yw'n bosib cadw cartrefi yn gynnes am gost rhesymol.

Cyd-destun

Gwybodaeth o Gyfrifiad 2021 yn datgan bod Gwynedd sydd â'r gyfran uchaf o gartrefi heb wres canolog yng Nghymru (3.23%). Y ffigwr hwn mor uchel â 11% yn rhannau o'r Sir (Aberdaron).

Yn 2024 noder bod 49% o'r stoc tai yng Ngwynedd ddim ar y rhwydwaith nwy (Department for Energy Security and Net Zero, Llywodraeth y D.U.). Diffyg opsiynau felly ar gyfer cynhesu tai gan olygu bod rhaid defnyddio dulliau drytach o wneud hyn.

Mae cysylltiad agos hefyd gydag oed y stoc tai yng Ngwynedd (gweler MA 8) a'r ffaith bod hyn yn golygu nad yw'r tai hyn mor effeithlon o safbwynt cynnal gwres, gan olygu ei fod yn ddrytach felly i gynhesu'r tai.

Gwynedd yw'r seithfed awdurdod lleol gwaethaf yn y Deyrnas Unedig o safbwynt y canran o eiddo sydd â graddfa Tystysgrif Perfformiad Ynni (EPC) EPC C+ (sef yr eiddo mwyaf ynni effeithlon) ar draws holl awdurdodau lleol y DU, gydag ond 39% o eiddo'r Sir yn y categori hwn (Gwybodaeth ail chwarter 2024 - Ministry of Housing, Communities & Local Government, Llywodraeth y D.U.)

MA 14	Angen cynnal neu wella teimlad y trigolion o fod yn ddiogel yn eu cartrefi neu y tu allan

Cyd-destun

Para 3.11 Polisi Cynllunio Cymru, Rhifyn 12, Chwefror 2024:

"Mae awdurdodau lleol o dan rwymedigaeth gyfreithiol i ystyried yr angen i atal a lleihau trosedd ac anhrefn ym mhob penderfyniad a wnânt. Mae atal trosedd ac ofn troseddau yn ystyriaethau cymdeithasol y dylid rhoi sylw iddynt wrth baratoi cynlluniau datblygu a gwneud penderfyniadau cynllunio. Y nod fyddai creu amgylcheddau diogel nad ydynt yn tanseilio ansawdd y dyluniad yn unol â'r nod llesiant ynghylch cymunedau cydlynus."

Heddlu Gogledd Cymru wedi cofnodi 8,520 trosedd yng Ngwynedd yn 2025. Mae hyn yn ostyngiad ffigwr 2023.

Pwysig sicrhau diogelwch defnyddwyr a phreswylwyr o fewn datblygiadau ynghyd â'r ymdeimlad o hyn. Hyn a buddiannau cymdeithasol arwyddocaol gan arwain at hwb mewn agweddau eraill, megis yn economaidd.

Mae'r Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019 (Malc) yn nodi bod 7% o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs) yng Ngwynedd o fewn y 10% o LSOAs mwyaf difreintiedig yng Nghymru o ran yr ystyriaeth diogelwch cymunedol, gyda 14.1% o LSOAs Gwynedd yn y 20% mwyaf difreintiedig yng Nghymru o ran yr ystyriaeth hon. Mae hyn yn ystyried amddifadedd sy'n ymwneud â byw mewn cymuned ddiogel. Mae'n cwmpasu profiadau gwirioneddol o droseddu a thân, yn ogystal â chanfyddiadau pobl o ddiogelwch pan fyddant allan yn yr ardal leol. Awgrymir felly fod yna ardaloedd penodol yng Ngwynedd ble mae hyn yn fater hollbwysig.

MA 15	**Mynediad at gyfleusterau a gwasanaethau cymunedol, cyfleusterau hamdden ac adloniant ffurfiol ac anffurfiol, yn ogystal ag at gefn gwlad**

Cyd-destun

Natur wledig yr ardal yn golygu fod rhai ardaloedd yn parhau i wynebu heriau o ran mynediad i gyfleusterau. Fel yr amlygir gyda MA 11, mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019 (Malc) yn nodi bod 29.6% o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs) yng Ngwynedd yn y 10% o LSOAs mwyaf difreintiedig yng Nghymru o ran mynediad at wasanaethau a bron i hanner LSOAs Gwynedd yn y 20% mwyaf difreintiedig yng Nghymru o ran yr ystyriaeth hon.

Yn ganolog i hyn mae materion o ran sicrhau hygyrchedd rhwydd, yn enwedig drwy ffyrdd ar wahân i gerbydau preifat, i'r canolfannau ble mae'r mwyafrif y cyfleusterau a'r gwasanaethau wedi eu lleoli. Yn ogystal, hyd yn oed mewn Sir wledig fel Gwynedd mae mynediad i gefn gwlad a'r buddiannau ddaw o hynny yn anodd iawn os nad oes gan rywun y defnydd o gerbyd preifat. Mae cyswllt amlwg yma felly gydag ystyriaethau o ran cynyddu hygyrchedd a'r defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus a hefyd o ran cynyddu buddiannau cymdeithasol ac iechyd y boblogaeth.

THEMA - YR ECONOMI, CYFLOGAETH A SGILIAU

MA 16	**Creu cymunedau gwydn, ffyniannus a chynaliadwy drwy hyrwyddo datblygiadau sydd yn sicrhau budd i gymunedau lleol**

Cyd-destun

Mae creu cymunedau gwydn a ffyniannus yn gwbl hanfodol o safbwynt cymdeithasol ac economaidd. Er mwyn sicrhau llewyrch cymunedau ystyrir fod angen creu rhwydweithiau cymdeithasol cryf, sicrhau mynediad at addysg a hyfforddiant a sicrhau fod yna cyfleoedd i bawb gael mynediad i wasanaethau.

Wrth wraidd datblygiadau fe ddylai'r budd cyffredinol a ddaw i drigolion Wynedd fod yn amlwg. Mae'r egwyddor hyn yn cyd-fynd a Chynllun y Cyngor 2023 - 2028 sydd yn canolbwyntio ar roi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth mae'r Cyngor yn ei wneud.

Mae'n bwysig hefyd rhoi ystyriaeth i ganlyniadau prosiect Ardal Ni 2035 (gweler wybodaeth bellach mewn perthynas â MA 36) sydd yn trafod gyda chymunedau lleol er mwyn adnabod beth sy'n bwysig i drigolion a sut yr hoffent weld eu hardal yn datblygu dros y 10 -15 mlynedd nesaf. Mae'r prosiect wedi adnabod 13 cynllun adfywio unigryw sydd yn adlewyrchu dyheadau cymunedau lleol penodol o fewn Gwynedd.

MA 17	**Cynhyrchedd isel (Cynnyrch Domestig Gros, y pen) yr economi leol**

Cyd-destun

Yn unol â ffigyrau a gyhoeddwyd gan ONS yn 2021, amcangyfrifwyd fod Cynnyrch Domestig Gros (GDP) yng Ngwynedd werth £2.9 biliwn. Twf CDG Gwynedd rhwng 2020 a 2021 oedd 10.9% y flwyddyn.

Mae ffigyrau'r ONS ar gyfer 2021 yn awgrymu bod 61,000 o swyddi yng Ngwynedd, sydd â phoblogaeth oedran gweithio (16-65 oed) o 70,686. Gan hynny, 0.86 yw dwysedd swyddi yng Ngwynedd yn 2021, sy'n golygu bod 0.86 o swyddi i bob trigolyn Gwynedd sydd o oedran gweithio.

Roedd gan Wynedd gyflog cyfartalog ar gyfer gweithwyr llawn amser o £31,008 yn 2023. 2.1% yw cyfradd diweithdra Gwynedd yn 2023.

- Gwerth CDG (GDP) Gwynedd yw 3.6% o economi Cymru. Gwynedd yw'r 12fed awdurdod lleol yng Nghymru (cyfanswm o 22) yn ôl y CDG, a'r 9fed awdurdod lleol yng Nghymru yn ôl CDP y pen.
- Mae'r 61,000 o swyddi yng Ngwynedd yn cynrychioli 4.2% o'r 1,458,000 o swyddi a gofnodwyd yng Nghymru.
- Mae cyfradd diweithdra Gwynedd yn 2.1% sydd 1.8% yn is na'r gyfradd ddiweithdra Cymru gyfan (3.6%).

MA 18	**Diwallu'r galw am dir ac adeiladau ar gyfer cyflogaeth mewn lleoliadau cynaliadwy i gwrdd â'r angen sydd wedi'i nodi ar draws yr ardal (trefol a gwledig)**

Cyd-destun

- Sicrhau ei fod yn gynaliadwy o ran eu lleoliad o ran teithio a hefyd o ran y math o ddefnyddiau sydd wedi eu lleoli yno.
- O fewn y CDLl ar y Cyd fe warchodir 270.3ha o dir cyflogaeth gyda 1.7ha ychwanegol wedi ei ddynodi er defnydd cyflogaeth. Mae'r tir cyflogaeth sydd wedi cael ei gymryd fyny yn ystod oes y Cynllun yn isel ac nid yw'n cyd-fynd gyda'r angen/galw a ragwelwyd.
- Gall nifer o ffactorau effeithio ar y diffyg datblygiadau cyflogaeth gan gynnwys diffyg gallu, costau uchel, newidiadau mewn gofynion (lleoliadau a mathau ynghyd ac effaith y pandemig.
- Bydd yn gwbl hanfodol cynnal asesiad manwl o'r twf cyflogaeth a ragwelir er sicrhau ei fod yn addas ac yn cyrraedd gofynion y farchnad.

MA 19	**Ymateb i anghenion datblygu busnes a chyflogaeth cyflogwyr presennol / newydd**

Cyd-destun

Pwysleisir Cymru'r Dyfodol: y Cynllun Cenedlaethol 2040 yr angen i sicrhau fod Cynlluniau Datblygu Lleol yn cael ei gynllunio'n gadarnhaol i ddiwallu anghenion cyflogaeth ardaloedd gwledig, gan gynnwys cyflogaeth yn deillio o'r economi sylfaenol; y sector amaethyddol a choedwigaeth, gan gynnwys cynigion i arallgyfeirio; busnesau newydd a microfusnesau. Nodir yn ogystal y dylid annog datblygu sectorau a busnesau technoleg arloesol sy'n dod i'r amlwg, er mwyn helpu ardaloedd gwledig i wireddu eu potensial llawn, gan ehangu'r sail economaidd a chreu swyddi o safon uwch.

Bydd angen ymagwedd arloesol i'r ddarpariaeth o dir cyflogaeth o fewn y darpar Gynllun Datblygu Lleol, er sicrhau eu bod yn cyfarch anghenion cenedlaethau presennol a'r dyfodol gyda'r nod ehangach o greu cymunedau hyfyw, ffyniannus a chynaliadwy.

MA 20	**Mynediad at addysg a hyfforddiant sgiliau priodol yn y lleoliadau iawn**

Cyd-destun

Ystyriaeth angen ei roddi i gapasiti sefydliadau addysgiadol i allu ymdopi a thwf y dyfodol. Mae sicrhau cyfundrefn addysg a hyfforddiant addas a chadarn yn bwysig o ran darparu'r sail i dwf cynaliadwy Gwynedd i'r dyfodol ac mae'n bwysig hefyd mewn perthynas â mynd i'r afael a nifer o'r Materion Allweddol eraill a'u hamlygir.

Mae yna sefydliadau addysg a hyfforddiant niferus yng Ngwynedd sydd yn cynnwys 76 ysgol cynradd, 14 ysgol uwchradd/ysgol dilynol, 2 ysgol arbennig, 9 campws/lleoliad addysg bellach, ynghyd a Prifysgol Bangor.

Mae angen felly sicrhau bod unrhyw ddatblygiadau newydd yn manteisio ar y budd a ddaw o'r sefydliadau addysgol/hyfforddiant hyn. Mae cyswllt yma gyda'r materion eraill a'u noder e.e. diboblogi gwledig, o safbwynt sicrhau gweithlu sydd â lefel dda o addysg a sgiliau perthnasol.

Mae'r tabl isod yn nodi cymwysterau poblogaeth Gwynedd[1] yn y cyfnod Ionawr-Rhagfyr 2025 (ar gyfer poblogaeth 16-64 mlwydd oed). Noder fod poblogaeth Gwynedd yn perfformio yn dda iawn o'i gymharu â'r wybodaeth gymharol. Mae'n bwysig sicrhau'r amgylchiadau addas i gynnal a gwella ar hyn.

	Gwynedd (%)	Cymru (%)	Prydain Fawr (%)
Cymwysterau Lefel 4 ac yn uwch	42.7	44.8	48.6
Cymwysterau Lefel 3 ac yn uwch	69.4	67.1	69.0
Cymwysterau Lefel 2 ac yn uwch	87.1	87.1	87.0
Cymwysterau Lefel 1 ac yn uwch	90.4	89.4	89.3
Cymwysterau eraill	4.3	2.9	4.4
Dim cymwysterau	5.3	7.7	6.3

Ffynhonnell: Arolwg poblogaeth blynyddol Swyddfa Ystadegau Gwladol

MA 21	**Gofynion seilwaith (e.e. telathrebu / TGCh, dŵr, cysylltiadau trafnidiaeth, gwaredu dŵr aflan a dŵr wyneb) sy'n gysylltiedig â datblygiadau presennol a newydd, gan gynnwys unrhyw ddatblygiadau seilwaith mawr.**

Cyd-destun

"Er mwyn gallu sicrhau cynaliadwyedd economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol, mae darparu seilwaith digonol ac effeithlon, gan gynnwys gwasanaethau fel addysg ac iechyd ynghyd â thrafnidiaeth, cyflenwad dŵr, carthffosydd, rheolaeth gynaliadwy ar wastraff, trydan a nwy (y defnyddolion) a thelathrebu, yn hanfodol" (para 3.61, Polisi Cynllunio Cymru, Rhifyn 12, Chwefror 2024).

Mae'n bwysig sicrhau fod datblygiadau presennol ynghyd a rhai arfaethedig yn cael eu cefnogi gan seilwaith addas. Ynghyd â cyd-fynd a gofynion a disgwyliadau iechyd cyhoeddus, mae gan hyn hefyd oblygiadau mewn perthynas a lliniaru datblygiadau ar sail effeithiau newid hinsawdd ynghyd â sicrhau cysylltiadau economaidd da drwy fodd systemau telathrebu/TGCh effeithiol.

[1] Cymwysterau Lefel 4 ac yn uwch: Er enghraifft, HND, Gradd a Gradd uwch neu debyg.
Cymwysterau Lefel 3 ac yn uwch: Er enghraifft, 2 neu fwy o Lefel A, GNVQ uwch, NVQ 3 neu tebyg
Cymwysterau Lefel 2 ac yn uwch: Er enghraifft, 5 neu fwy TGAU graddau A-C, GNVQ canolraddol, NVQ 2 neu tebyg.
Cymwysterau Lefel 1 ac yn uwch: Er enghraifft, Llai na 5 TGAU gradd A-C, GNVQ sylfaenol, NVQ 1 neu tebyg
Cymwysterau eraill: Er enghraifft, cynnwys cymwysterau o dramor
Dim cymwysterau: Dim gyda unrhyw gymwysterau ffurfiol.

Mae'n bwysig cynnal trafodaethau gyda darparwyr seilwaith. Er enghraifft, mae angen trafod gyda Dŵr Cymru ynglŷn â chapasiti systemau gwaredu dŵr gwastraff a charthffosiaeth ac unrhyw benderfyniad i fuddsoddi yn y dyfodol drwy Gynlluniau Rheoli Asedau.

Mae'r Mater Allweddol hwn yn bwysig i bob math o ddarpariaeth o fewn Gwynedd.

MA 22	**Dirywiad yn ffyniant a bywiogrwydd canol trefi fel llefydd sy'n cynnig cyfleoedd siopa, hamdden, cyflogaeth a chartrefi**

Cyd-destun

Pwyslais ar sicrhau cymysgedd o ddefnyddiau addas yng nghanol trefi

Mae ffyniant canol trefi yn parhau i ddirywio. Sefyllfa economaidd cyffredinol y wlad gyda nifer o siopau gadwyn cenedlaethol yn cau wedi cyfrannu tuag at y dirywiad graddol. Pandemig Covid wedi bod yn ergyd ac wedi effeithio'n sylweddol ar y stryd fawr.

Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi 'Adeiladu Lleol Gwell: Y System Gynllunio yn Sicrhau Dyfodol Cydnerth a Mwy Disglair' yng Ngorffennaf 2020. Y ddogfen hon yn adnabod yr angen i fod yn arloesol yn yr ymagwedd polisi cynllunio mewn perthynas â chanol trefi. Pwysig ystyried yr egwyddor o 'Greu Lle' a sicrhau strategaeth ofodol gynaliadwy.

MA 23	**Ymateb i anghenion y diwydiant ffermio a diwydiannau gwledig eraill, gan gynnwys arallgyfeirio fferm a defnyddio adeiladau fferm segur**

Cyd-destun

Gweledigaeth sydd wedi ei nodi yn nogfen Cymru'r Dyfodol yn nodi'r angen i gefnogi cyfleoedd gwaith mewn ardaloedd gwledig, gan gynnwys yr angen i gefnogi cyfleoedd arallgyfeirio.

Creu cymuned wledig sydd yn ffynnu ac wedi ei gysylltu'n dda yn ddigidol ac yn ffisegol.

MA 24	**Angen gwell darpariaeth o dwristiaeth gynaliadwy 'drwy gydol y flwyddyn' sydd yn hyrwyddo a gwarchod treftadaeth a diwylliant Cymreig a'r iaith Gymraeg**

Cyd-destun

Mae'r economi twristiaeth yn darparu swyddi, gwasanaethau a chyfleusterau sydd yn cynnal a chynnig cyfleoedd i gymunedau ar draws Wynedd. Mae posib cynnal economi twristiaeth gynaliadwy yng Ngwynedd sydd yn cyfrannu mewn modd positif yn economaidd, ynghyd a chynnig manteision cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol.

Mae 'Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040' yn cydnabod pwysigrwydd y sector twristiaeth i'r economi wledig. Hyrwyddir sector twristiaeth gynaliadwy gan nodi'r angen i hyrwyddo cyfleoedd ar gyfer twristiaeth actif, werdd a diwylliannol.

Mae'r Cynllun Strategol: Economi ymweld gynaliadwy Gwynedd ac Eryri yn cynnwys cyfres o egwyddorion ac amcanion er ffurfio economi ymweld gynaliadwy'r ardal. Nod y cynllun yw sefydlu economi ymweld cynaliadwy yng Ngwynedd ac Eryri. Golygai fod ffactorau megis lles y bobl a chymunedau, cyflwr yr amgylchedd naturiol a chryfder yr iaith a diwylliant Cymraeg yn cael eu hystyried ochr yn ochr â ffactorau ariannol y diwydiant ymweld. Yn syml, byddai economi ymweld cynaliadwy o fudd i bobl, amgylchedd a diwylliant Gwynedd ac Eryri.

MA 25	**Bod angen diogelu adnoddau mwynau'r ardal, a manteisio'n llawn ar agregau eilaidd wrth asesu'r lefelau cyflenwi**

Cyd-destun

Mae Polisi Cynllunio Cymru (PCC) yn datgan ym mharagraff 5.14.1 *"Mae angen amrywiaeth eang o fwynau ar gymdeithas, a bydd yr angen hwnnw'n parhau hyd y gellir rhagweld. Mwynau yw prif gyfansoddion y rhan fwyaf o ddeunyddiau adeiladu, a llawer o gynhyrchion fferyllol, cemegol, amaethyddol, cerbydau modur, metelegol, electroneg, awyrofod, plastigau, ceramig a phapur. Mae mwynau sy'n gysylltiedig â'r diwydiant adeiladu a chynhyrchion mwynau yn hynod bwysig yng Nghymru, ac yn hollbwysig ar gyfer tai a seilwaith, megis ysgolion, ffyrdd, rheilffyrdd, meysydd awyr ac amddiffynfeydd rhag llifogydd, ac mae cyflenwad cyson a digonol o ddeunyddiau yn angenrheidiol".*

Ym Mholisi Cynllunio Cymru 12, mae'r paragraffau isod yn berthnasol i faterion mwynau;
5.10.1 - 5.10.17, 5.14.1 - 5.14.57. Rhai o'r prif faterion sydd angen yw ystyried wrth ddatblygu'r cynllun newydd yw;

- Diogelu adnoddau mwynau a seilwaith.
- Asesu'r cyflenwad a galw ac Agregau- yn unol â darganfyddiadau'r Adroddiad Technegol Rhanbarthol (isod).
- Safleoedd anweithredol - gorchmynion gwahardd, adfer neu ôl-ddefnydd addas.
- Ardaloedd gwaith ar gyfer y dyfodol - safleoedd penodol, ardaloedd a ffafrir, ardaloedd chwilio.
- Mwynau nad ydynt yn Agregau - cerrig dimensiwn (carreg adeiladu addas penodol megis llechen), calchfaen at ddibenion diwydiannol, mawn, mwynau eraill, pyllau benthyg.
- Diogelu nodweddion a phriodoleddau arbennig leoedd – Parciau Cenedlaethol, AHNE, SODdGA, AGA a.y.b.
- Lleihau'r effeithiau cloddio am fwynau a gwaith cysylltiedig – amodau cynllunio perthnasol.
- Clustogfeydd o amgylch safleoedd mwynau – 100m ar gyfer safleoedd mwynau tywod a graen a 200m ar gyfer safleoedd mwynau craig galed.
- Estyniadau i safleoedd mwynau sefydledig.
- Adfer ac ôl-ofal.

Ymhellach, mae PCC yn pwysleisio'r angen echdynnu a defnyddio mwynau mewn modd effeithlon ac i ddiogelu adnoddau mwynau. I sicrhau cyflenwad o fwynau, a PCC a'r Nodyn Cyngor Technegol Mwynau 1: Agregau (MTAN) yn datgan bod angen creu Datganiad Technegol Rhanbarthol o dan ofal Gweithgorau Agregau Rhanbarthol. Cyhoeddwyd yr ail adolygiad o'r Adroddiad Technegol Rhanbarthol (DTRh 2) ar gyfer Gogledd Cymru yn fis Medi, 2020. Mae Awdurdod Cynllunio Lleol Gwynedd yn ffurfio rhan o Weithgor Agregau Rhanbarthol Gogledd Cymru ac yn rhan o 'is rhanbarth Gogledd Orllewin Cymru' (ynghyd a ACLl Conwy, Ynys Môn a Pharc Cenedlaethol Eryri).

Pwrpas yr Adroddiad Technegol Rhanbarthol yw rhagamcanu'r galw yn y dyfodol am agregau fel y gellir cynllunio ar gyfer datblygu mwynau mewn modd rheoledig a chymesur er mwyn nodi pa lefel o ddarpariaeth agregau y mae angen ei gwneud ym mhob ardal awdurdod lleol.

Cyflwynodd DTRh 2 ofyniad i bob awdurdod ym mhob isranbarth, baratoi Datganiad o Gydweithrediad Isranbarthol (SSRC). Mae'r SSRC nid yn unig yn sicrhau bod y dosraniadau isranbarthol cyffredinol yn cael eu bodloni ond hefyd yn cael ei ddefnyddio fel tystiolaeth hanfodol i ddangos y byddai'r Cynllun Datblygu Lleol mabwysiedig yn darparu'r angen a aseswyd yn wrthrychol am fwynau dros gyfnod y cynllun. Mae unrhyw Ddatganiad o Gydweithrediad Isranbarthol yn ystyriaeth gynllunio berthnasol wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio.

Nid oes newid sylweddol wedi bod i'r cyd-destun polisi cenedlaethol ers mabwysiadu'r Cynllun Datblygu Lleol diwethaf.

THEMA – YR AMGYLCHEDD

MA 26	**Bod angen lliniaru effeithiau'r newid hinsawdd, e.e. lleihau gollyngiadau nwyon tŷ gwydr, hyrwyddo cynhyrchu ynni adnewyddadwy a charbon isel**

Cyd-destun

Ym mis Mawrth 2019, cyhoeddodd Cyngor Gwynedd ddatganiad ein bod yn wynebu argyfwng hinsawdd, gan ymrwymo i gymryd camau pendant i leihau allyriadau carbon ac ymdrechu am ddyfodol di-garbon. Mae Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur 2022/23-2029/30 gan y Cyngor yn amlinellu pa gamau fydd yn cael eu cymryd rhwng 2022 a 2030 er mwyn cyrraedd y nod o fod yn Gyngor carbon sero net.

Rydym yn gweld effeithiau difrifol megis encilio llen ia, lefelau'r môr yn codi, newid yn y tymhorau, ac mae tywydd eithafol sy'n arwain at sychder neu lifogydd yn dod yn ddigwyddiadau mwy rheolaidd.

Newid yn yr hinsawdd yw un o'n heriau mwyaf, ac mae'n gofyn am weithredu ar y cyd. Mae'n fater hollbwysig nid yn unig yng Ngwynedd ond yn fyd eang ac mae'n golygu sialens hynod arwyddocaol i gymdeithas.

Mae'r mater allweddol hwn felly yn flaenoriaeth a fydd angen treiddio drwy'r Cynllun yn ei gyfanrwydd.

MA 27	**Addasu i effeithiau'r newid hinsawdd sy'n cael eu rhagweld ar gyfer y blynyddoedd nesaf, e.e. mwy o lifogydd, lefel y môr yn codi, erydiad arfordirol, stormydd, cyfnodau o dywydd poeth, cyfnodau sychach**

Cyd-destun

Tra ei fod yn hollbwysig ceisio lliniaru effeithiau newid hinsawdd, mae'n rhaid deall effeithiau'r hyn a'i rhagwelir ac mae'n rhaid i'r Cynllun sicrhau dyfodol sydd yn llwyr ystyried hyn.

Wrth dderbyn yr argyfwng hinsawdd fel blaenoriaeth sydd yn greiddiol i fwyafrif os nad yr holl faterion allweddol, mae hyn yn cyd-fynd â gofynion Polisi Cynllunio Cymru a Chymru'r Dyfodol.

Mae'n bwysig felly sicrhau bod y Cynllun newydd yn cydymffurfio â gofynion y darpar Nodyn Cyngor Technegol 15 'Datblygu, llifogydd ac erydu arfordirol'. Bydd sicrhau cysylltiad cyson gydag asiantaethau a rhanddeiliaid perthnasol, megis Cyfoeth Naturiol Cymru, drwy gydol y broses o baratoi'r Cynllun yn hollbwysig.

MA 28	Lleihau'r angen am ynni, ac adnoddau eraill, ar gyfer datblygiadau yn y lle cyntaf

Cyd-destun

Ym mis Hydref 2021, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Gynllun Cyllideb Carbon 2 Sero Net Cymru. Mae'r Cynllun yn ymdrin â'r hail gyllideb garbon (2021-2025). Mae'n edrych y tu hwnt i'r cyfnod hwn ac yn dechrau gosod y sylfeini ar gyfer Cyllideb Garbon 3 a'r targed ar gyfer 2030 yn ogystal â'r targed sero net ar gyfer 2050.

Mae Cynlluniau Ynni Ardal Lleol (LAEP) yn nodi'r cyfuniad dewisol o newidiadau technolegol a newidiadau system sydd eu hangen i'r system ynni lleol, i ddatgarboneiddio gwres a thrafnidiaeth leol a gwireddu cyfleoedd i gynhyrchu ynni adnewyddadwy yn lleol. Mae'n helpu ardaloedd lleol i ddatblygu cynlluniau i gyrraedd eu targedau newid hinsawdd drwy archwilio amrywiaeth o sefyllfaoedd ynni lleol.

Angen manteisio ar gyfleoedd ynni adnewyddadwy a charbon isel fel rhan o'r ymrwymiad cyffredinol i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd. Yn gyffredin i weddill Cymru, mae capasiti grid ar draws y rhwydweithiau Trosglwyddo a Dosbarthu yng Ngwynedd yn dal i fod yn gyfyngedig iawn a allai gyfyngu ar gysylltiad cenhedlaeth newydd yn y dyfodol.

MA 29	Angen cynhyrchu llai o wastraff yn y lle cyntaf, a hwyluso ailddefnyddio ac ailgylchu gwastraff yn ogystal â gwaredu gwastraff gweddilliol

Cyd-destun

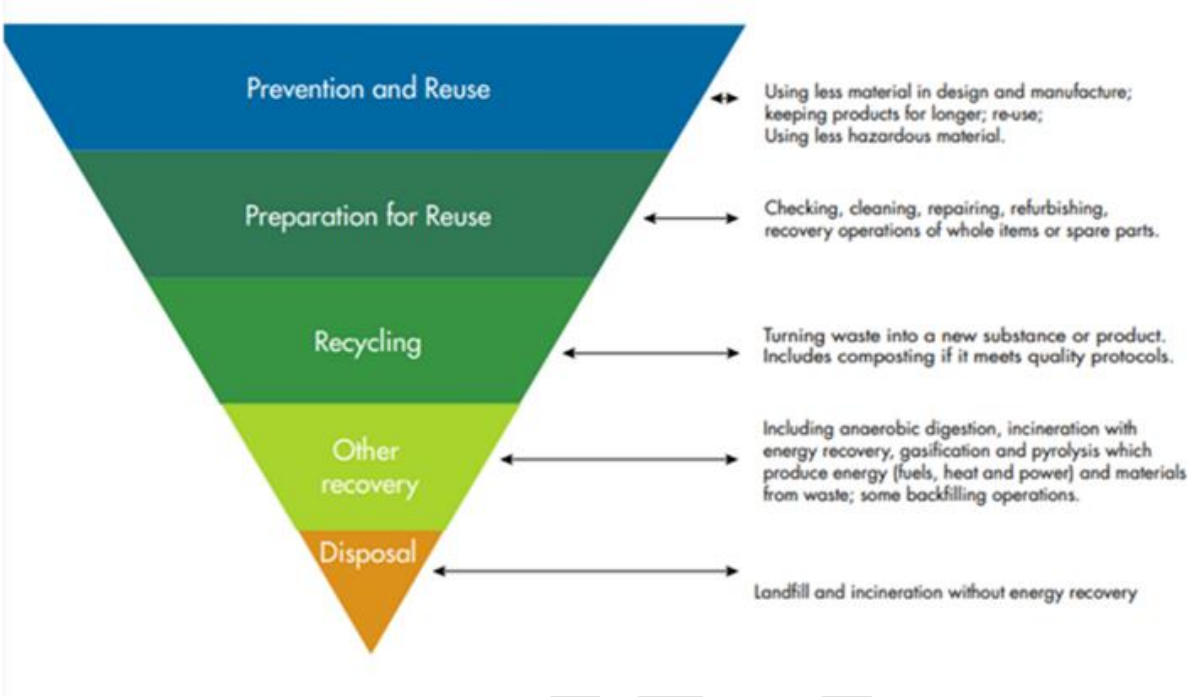
Mae Polisi Cynllunio Cymru yn nodi'r rôl y mae'n rhaid i'r system defnydd tir ei chwarae o ran hwyluso rheoli gwastraff cynaliadwy ac mae'n cydnabod y trawsnewid y mae'r diwydiant gwastraff yn mynd drwyddo. Ei nod yw gwneud y defnydd gorau o adnoddau materol ac mae'n hyrwyddo'r economi gylchol trwy ddewisiadau dylunio i atal gwastraff. Mae Polisi Cynllunio Cymru yn nodi bod gan y system gynllunio rôl bwysig i'w chwarae o ran hwyluso rheoli gwastraff drwy ddarparu fframwaith ar gyfer gwneud penderfyniadau.

Ym Mholisi Cynllunio Cymru 12, mae'r paragraffau isod yn berthnasol i faterion gwastraff;
5.11.1 – 5.13.14.

Mae TAN 21: Gwastraff yn nodi'r prif egwyddorion y dylid eu cymhwyso wrth gynllunio ar gyfer gwastraff ac yn cynghori mai Polisi Cynllunio Cymru, TAN 21, CDLl, Tuag at Ddyfodol Diwastraff a'r Cynlluniau Sector yw'r cynllun rheoli gwastraff cyffredinol ar gyfer Cymru, fel sy'n ofynnol o dan Gyfraith Ewrop (neu gyfraith DU sydd wedi deillio o'r gyfraith wreiddiol yn dilyn gadael yr Undeb Ewropeaidd). Mae TAN 21 yn nodi'r angen i sicrhau bod digon o le i waredu ac adennill gwastraff dinesig wrth osgoi gorddarpariaeth. Mae TAN 21 hefyd yn nodi gofynion monitro rhanbarthol, ar gyfer pob cais yn ymwneud â gwastraff i gynnwys Asesiad Cynllunio Gwastraff.

Yn ganolog i'r holl benderfyniadau cynllunio ar gyfer datblygiadau rheolaeth gwastraff yw'r hierarchaeth gwastraff.

Ffigwr 4: Hierarchaeth Gwastraff, TAN 21 Gwastraff (Llywodraeth Cymru, 2014)
(Mae'r llun ar gael yn y Saesneg yn unig)

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i "economi sero-wastraff" lle mae adnoddau **materol** yn cael eu hailddefnyddio, eu hailgylchu neu eu hadennill lle bynnag y bo modd, a dim ond yn cael eu gwaredu fel dewis olaf un.

O ran polisi ac amcanion cyffredinol cyhoeddwyd 'Tuag at Ddyfodol Diwastraff, Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned (TZW) - Dogfen Strategaeth Wastraff Cyffredinol i Gymru' yn 2010 ac mae'n darparu'r strategaeth genedlaethol ar gyfer rheoli gwastraff, gosod targedau ailgylchu, capiau ar Ynni o Wastraff a thirlenwi. Mae'r ddogfen yn cynnwys targedau tymor canolig hyd at 2024/25 (tuag at ddim gwastraff) a dyheadau tymor hwy hyd at 2050 (cyflawni dim gwastraff). Prif nod y ddogfen yw sicrhau bod gwastraff yn cael ei reoli mewn modd cynaliadwy.

Mae rhagor o ddogfennau perthnasol sy'n berthnasol i faterion gwastraff

- Tuag at Ddyfodol Diwastraff – Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned (Llywodraeth Cymru, 2011)
- 'Collections, Infrastructure and Markets Sector Plan' (CIM) (Noder bod Adran 2.3.4 o'r CIM wedi'i disodli/disodli gan yr 'Asesiad Strategol o'r angen yn y dyfodol am gapasiti ynni o wastraff yn nhri rhanbarth economaidd Cymru' a gyhoeddwyd yn 2021 (a drafodir ymhellach isod) a gyflwynodd foratoriwm ar weithfeydd Ynni o Wastraff o 10MW neu fwy.
- 'Municipal Sector Plan' (MSP)
- 'Construction and Demolition Sector Plan'
- 'Food Manufacture, Service and Retail Sector Plan'
- 'The Waste Prevention Programme for Wales' yn unol â'r Waste Framework Directive (European Requirement for Member States). Er nad yw'n ddogfen 'bolisi cynllunio' mewn gwirionedd, mae'n rhan o'r cynllun rheoli gwastraff cenedlaethol ac yn cynnwys rhaglenni ar gyfer atal gwastraff cartrefi, diwydiannol a masnachol ac adeiladu a dymchwel.
- 'Mwy Nag Ailgylchu' sy'n ddogfen strategol ar gyfer sicrhau economi cylchol yng Nghymru.

Un mater arall i'w ystyriaeth yw'r newidiadau mewn trethi yn dilyn y Ddeddf Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cymru) 2017 / *Landfill Disposals Tax (Wales) Act 2017*. Mae'r ddeddf hwn wedi arwain at newid sylweddol mewn cyfradd treth pob tunnell i £102.10 a £3.25 (ar gyfer gwastraff anadweithiol). Mae hyn wedi golygu fod safleoedd tirlenwi yn methu cystadlu a mathau gwahanol o reolaeth gwastraff.

Credir fod yna newidiadau ar y gweill ar gyfer defnydd a throthwyon eithriadau trwyddedu gwastraff yn genedlaethol ac nid yw'n glir pa effaith y caiff hyn ar y ddarpariaeth rheoli gwastraff.

MA 30	**Angen gwarchod, a gwella amgylchedd naturiol a chynefinoedd a rhywogaethau'r ardal**

Cyd-destun

Mae ardal Gynllunio Gwynedd yn meddu ar nodweddion amgylcheddol o safon uchel. Mae'n hollbwysig gwarchod a gwella'r agweddau hyn ynghyd a'r cynefinoedd a'r rhywogaethau sydd yn bodoli o fewn yr ardal. Mae'r nodweddion a'r warchodaeth hyn yn cynnwys (nid yn rhestr lawn) Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Pen Llŷn, Ardaloedd Cadwraeth Arbennig, Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig, Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig a Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol ac mae Parc Cenedlaethol Eryri yn ffinio ag ardal y Cynllun.

Nid yn unig ei fod yn bwysig gwarchod y nodweddion amgylcheddol, cynefinoedd a'r rhywogaethau am eu gwerth naturiol amlwg ond hefyd maent yn bwysig o safbwynt eu gwerth ehangach i'r ardal a'i boblogaeth fel esbonnir ym mharagraff 6.0.2 o Bolisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12, Chwefror 2024): "Mae'n rhaid diogelu nodweddion arbennig ac unigryw a phriodoleddau cynhenid yr amgylchedd naturiol ac adeiledig am yr hyn ydynt, am resymau hanesyddol, golygfaol, esthetig a chadwraeth natur. Y nodweddion hyn sy'n rhoi hunaniaeth a chymeriad unigryw i leoedd ac yn darparu profiadau diwylliannol a ffyrdd iach o fyw".

MA 31	**Gwneud y defnydd gorau o'r lefelau cymharol isel o safleoedd tir llwyd yn yr ardal yn ogystal ag adeiladau gwag neu a danddefnyddir.**

Cyd-destun

Pwysig hybu unrhyw gyfleoedd addas ar dir neu adeiladau a ddefnyddiwyd y flaenorol cyn belled â'u bod mewn lleoliadau addas o safbwynt egwyddorion cynllunio ac o ran cynaliadwyedd. Mae'r safleoedd hyn yn aml mewn mannau cynaliadwy gyda seilwaith a gwasanaethau wedi ei darparu yno yn barod.

Mae hyn yn cyd-fynd ag amcanion Polisi Cynllunio Cymru (para.3.55, Rhifyn 12, Chwefror 2024) sydd yn nodi y dylid defnyddio tir gafodd ei ddatblygu o'r blaen, lle medrir, yn lle safleoedd maes glas os yw'n addas datblygu arno. Mewn aneddiadau, fel arfer, ystyrir bod tir o'r fath yn addas ar gyfer datblygiad priodol lle byddai ei ailddefnyddio'n hyrwyddo egwyddorion cynaliadwyedd a bod modd trechu unrhyw gyfyngiadau.

THEMA – TRAFNIDIAETH A HYGYRCHEDD

MA 32	**Yr argraff bod rhannau o ardal y Cynllun yn anhygyrch.**

Cyd-destun

Mae Gwynedd yn ei hanfod yn Sir wledig, gyda dwysedd poblogaeth ACLl yn 46.3 person i bob cilomedr sgwâr (Cyfrifiad 2021), ac mae gwahaniaethau o ran safonau cysylltiadau trafnidiaeth gyhoeddus rhwng gwahanol ardaloedd. Mae cwestiwn os oes gorddibyniaeth ar gerbydau preifat mewn rhai mannau o fewn y Sir? Gallai hyn arwain at broblemau i aelwydydd nad sydd yn berchen ar gar. Noder nad oes gan 17.7% o aelwydydd Gwynedd gar neu gerbyd preifat (Cyfrifiad 2021), gyda'r ffigwr hwn yn arwyddocaol mewn cymunedau gwledig e.e. 6.5% o aelwydydd Cyngor Cymuned Aberdaron a 6.4% yng nghymunedau Botwnnog a Thudweiliog. Hyn yn gallu cael effaith economaidd a chymdeithasol o fewn cymunedau penodol, yn enwedig rhai difreintiedig a ble nad oes lawer o wasanaethau neu gyfleusterau wedi eu lleoli ynddynt.

Mae cyswllt yma gyda nifer o'r materion allweddol eraill sydd wedi eu hamlygu yma. Er enghraifft, nodir fod canran sylweddol o LSOAs Gwynedd yn y 10% o LSOAs mwyaf difreintiedig yng Nghymru o ran mynediad at wasanaethau. Noder hefyd bwysigrwydd isadeiledd addas gan gynnwys o ran telegyfathrebu er mwyn sicrhau buddion economaidd a chymdeithasol mewn lleoliadau gwledig. Mae angen ystyried y cysylltiadau o fewn yr ardal yn ei gyfanrwydd a hefyd yn rhanbarthol ynghyd a rôl y prif ganolfannau yn gwasanaethu anghenion dydd i ddydd trigolion lleol (gweler materion allweddol MA 34, MA 38 a MA 39).

MA 33	**Ardaloedd gyda chysylltiadau telathrebu a TGCh gwael**

Cyd-destun

Yn y byd modern mae'n hynod bwysig fod gan gymunedau gysylltiadau telathrebu a digidol da. Mae hyn yn bwysig o ran cynnal cysylltiadau cymdeithasol ond hefyd o ran dulliau o weithio, ble mae gweithio o adref wedi dod yn fwyfwy amlwg. Gall cysylltiadau TG gwael felly gael sgil effaith negyddol ar gymunedau o ran cadw aelwydydd economaidd weithgar a fyddai'n cyfrannu yn bositif nid yn unig i'r economi leol ond hefyd yn gymdeithasol.

Mae hyn hefyd yn bwysig o safbwynt sicrhau bod cyflogwyr yn gallu parhau i weithredu yn effeithiol yn yr ardal a hefyd gall fod yn fodd o ddenu cyflogaeth newydd i ardaloedd penodol o Wynedd.

Mae'r tabl isod yn nodi gwybodaeth ar gyfer eiddo yn etholaeth Dwyfor Meirionnydd o'i gymharu â gwybodaeth ar gyfer Cymru gyfan a'r D.U (gwybodaeth Ofcom, 2023). Gweler fod pob categori yn awgrymu cysylltedd telathrebu/TGCh sydd yn waeth na'r hyn a welir ar gyfartaledd trwy Gymru gyfan ynghyd a'r D.U.

Ardal	Cyflymder lawrlwytho cyfartalog (Mbps)	Argaeledd band eang 'superfast'	Argaeledd gigabit	Methu derbyn band eang addas	Derbyn llai na 10 Mbps	Derbyn mwy na 30 Mbps
Etholaeth Dwyfor Meirionnydd	84.4	91.3%	46.9%	1.3%	7.6%	76.1%
Cymru	122.9	95.7%	66.9%	0.5%	4.3%	85.3%
Y Deyrnas Unedig	151.3	96.8%	78.5%	0.2%	3.6%	85.8%

MA 34	**Problemau o ran hygyrchedd gwasanaethau a chyfleusterau, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig, oherwydd y diffyg dewis o ddulliau trafnidiaeth.**

Cyd-destun

Mae mapiau mynegai amddifadedd lluosog yn awgrymu fod ardaloedd gwledig sydd â diffyg cysylltiadau trafnidiaeth yn parhau i wynebu problemau hygyrchedd. Mae angen –ymafael a'r her o sicrhau mynediad i wasanaethau a thrwy hynny annog cymunedau hyfyw a chynaliadwy drwy ddull cydlynus. Mae mynediad i wasanaethau a chyfleusterau yn enwedig mewn cymunedau gwledig yn sicrhau cyfleoedd teg i bawb, mae'n gwella ansawdd bywyd a chynhwysedd cymdeithasol drwy ganiatáu i bobl ymgymryd mewn gweithgareddau cymdeithasol ac mae'n fodd o hybu'r economi leol gan sicrhau fod yna gysylltiadau hygyrch i'r gweithlu.

Mae'r Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC) yn ddull swyddogol o fesur a chymharu amddifadedd ar gyfer ardaloedd yng Nghymru. Mae'n canfod ardaloedd sydd â'r crynoadau uchaf o fathau gwahanol o amddifadedd. Amddifadedd yw'r diffyg mynediad i gyfleoedd ac adnoddau y byddem yn eu disgwyl yn ein cymdeithas. Gall hyn fod yn nhermau nwyddau materol neu allu'r unigolyn i gymryd rhan ym mywyd cymdeithasol arferol y gymuned.

Grŵp o fesuriadau gwahanol wedi'u cyfuno'n un rhif yw mynegai. Mae MALIC yn cynnwys wyth maes (neu fath) gwahanol o amddifadedd (gweler yr ochr dde). Mae data pob maes yn cael ei gasglu o bob math o ddangosyddion gwahano, sef:-

- Incwm
- Tai
- Cyflogaeth
- Iechyd
- Addysg
- Mynediad i wasanaethau
- Diogelwch cymunedol
- Amgylchedd Ffisegol

Mae MALIC yn gosod yr holl ardaloedd yng Nghymru mewn safleoedd rhwng 1 (mwyaf difreintiedig) a 1,909 (lleiaf difreintiedig). Mae'r Mynegai yn darparu ffordd o nodi'r ardaloedd yn eu trefn, o'r lleiaf i'r mwyaf difreintiedig. Yn hytrach na mesur y lefelau amddifadedd mewn ardal, mae'n mesur a yw'r ardal yn fwy neu'n llai difreintiedig na holl ardaloedd eraill Cymru.

Yng Ngwynedd yr ardal a restrir fel yr ardal fwyaf difreintiedig (rhif 81 allan o 1,909) yw Gogledd Marchog yna Peblig (rhif 173). Yr ardaloedd lleiaf difreintiedig yw Penrhosgarnedd (1742) ac yna Bangor Uchaf (1641).

Yng nghyswllt y dangosyddion unigolyn ymddengys fod cymunedau gwledig Gwynedd yn wynebu diffyg mynediad i wasanaethau, nodi'r bod y rhai mwyaf difreintiedig o ran mynediad i wasanaethau fel a chanlyn:-

- Corris/Mawddwy – 7
- Arthog, Llangelynnin a Llanegryn - 9
- Aberdaron/Botwnnog and Tudweiliog -12
- Brithdir & Llanfachreth/Ganllwyd/Llanelltyd – 36
- Dolbenmaen – 50

MA 35	**Mae angen gwarchod a hybu'r iaith Gymraeg gan hyrwyddo defnydd cymunedol o'r iaith. Angen sicrhau cynnydd yn yr ardaloedd a chymunedau o fewn Gwynedd ble mae'r Gymraeg yn ffynnu o safbwynt canran y boblogaeth sydd yn gallu siarad yr iaith**

Cyd-destun

Mae'r iaith Gymraeg yn rhan ganolog o wead cymdeithasol Gwynedd ac mae gwarchod a hybu'r iaith yn amcan hollbwysig. Noder mai Gwynedd yw'r Awdurdod Lleol sydd â'r canran uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru gyda Chyfrifiad 2021 yn nodi fod 64.4% o boblogaeth y Sir yn gallu siarad Cymru.

Fodd bynnag noder bod lleihad o 1% wedi bod yn siaradwyr Cymraeg o fewn y Sir ers Cyfrifiad 2011. Mewn gwirionedd mae hyn yn golygu lleihad o 3441 o siaradwyr Cymraeg yng Ngwynedd yn y cyfnod hwn (poblogaeth dros 3 mlwydd oed). Noder fod hyn yn parhau gyda tueddiad o leihad yn y canran o siaradwyr Cymraeg yng Ngwynedd ym mhob Cyfrifiad ers 1981.

Fel nodwyd mewn perthynas â Mater Allweddol MA 4 mae lleihad wedi bod yn y ganran a gwir nifer o blant (3-15) sydd yn gallu siarad Cymraeg yng Ngwynedd rhwng 2011 a 2021. Er hyn noder mai'r grŵp oedran hwn sydd a'r canran uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Ngwynedd (86.2%).

Yr hyn sydd yn bwysig yw sicrhau bod yr iaith yn rhywbeth byw sydd yn cael ei hyrwyddo ar lefel cymunedol fel ei fod yn rhan annatod o fywyd naturiol dydd i ddydd cymunedau'r Sir. Yng Nghyfrifiad 2011 roedd 39 o'r 71 cymdogaeth yng Ngwynedd (sef Ardal Cynnyrch Ehangach Haen Is neu LSOAs) gyda chyfran uwch na 70% yn gallu siarad Cymraeg. Mae hyn wedi gostwng i 34 cymdogaeth erbyn 2021.

Noder fod y canran o siaradwyr Cymraeg yn amrywio yn sylweddol o fewn ardal cynllunio Gwynedd, o 86.3% yn ardal Seiont yng Nghaernarfon i 19.6% yn ardal Deiniol ym Mangor.

MA 36	**Cynnal a chryfhau nodweddion cadarnhaol sy'n cyfrannu at greu cymeriad unigryw gwahanol rannau o'r ardal.**

Cyd-destun

Dylid rhoi ystyriaeth i waith Ardal Ni, ynghyd ac unrhyw waith perthnasol arall sydd yn amlygu cymeriad unigryw gwahanol ardaloedd.

Yn ystod haf 2022 fe wnaeth Cyngor Gwynedd alw ar drigolion y Sir i lenwi holiadur 'Ardal Ni 2035' er mwyn ceisio sefydlu atebion i'r cwestiynau canlynol:

- Beth sy'n dda am eich ardal leol?
- Beth sydd ddim mor dda?
- Beth sydd angen newid er mwyn gwneud eich ardal yn lle gwych i fyw ynddo erbyn 2035?

Bwriad prosiect Ardal Ni 2035 ydi trafod gyda chymunedau lleol er mwyn adnabod beth sy'n bwysig i drigolion a sut yr hoffent weld eu hardal yn datblygu dros y 10 -15 mlynedd nesaf.

Mae'r prosiect wedi adnabod 13 cynllun adfywio unigryw sydd yn adlewyrchu dyheadau cymunedau lleol penodol o fewn Gwynedd.

MA 37	**Angen gwarchod, diogelu, hyrwyddo a gwella yr amgylchedd hanesyddol, a nodweddion o bwysigrwydd diwylliannol ac archeolegol, a'u gosodiadau.**

Cyd-destun

Para 6.1.5 Polisi Cynllunio Cymru, Rhifyn 12, Chwefror 2024:

"Rhaid i'r system gynllunio ystyried amcanion Llywodraeth Cymru i warchod, diogelu, hyrwyddo a gwella'r amgylchedd hanesyddol fel adnodd ar gyfer llesiant cyffredinol cenedlaethau presennol a'r dyfodol. Mae'r amgylchedd hanesyddol yn adnodd cyfyngedig na ellir ei adnewyddu ac yn un sy'n cael ei rannu, ac mae'n rhan hollbwysig ac annatod o hunaniaeth hanesyddol a diwylliannol Cymru. Mae'n cyfrannu at fywiogrwydd economaidd a diwylliant, balchder dinesig, natur unigryw'r ardal leol ac ansawdd bywyd yng Nghymru."

Mae Gwynedd yn frith o nodweddion hanesyddol a diwylliannol pwysig, gyda nifer fawr o'r rhain yn destun gwarchodaeth benodol. Mae'r nodweddion hyn yn ffurfio rhan bwysig o hunaniaeth yr ardal a'r ymdeimlad o le. Mae eu gwarchod, diogelu a'u hyrwyddo yn bwysig felly o safbwynt eu budd cymdeithasol ac economaidd, wrth gofio eu hatyniad o fewn y diwydiant twristiaeth ac yn ehangach.

Ynghyd a'r ddau safle treftadaeth y byd sydd wedi eu lleoli o fewn y Sir (Castell a Waliau tref Caernarfon a Thirwedd llechi Gogledd Orllewin Cymru), mae'n bwysig gwarchod a hyrwyddo ardaloedd cadwraeth, adeiladau rhestredig, henebion rhestredig, Parciau a Gerddi Hanesyddol Cofrestredig, ymysg nodweddion eraill cyffelyb.

THEMA - LLEOLIAD

MA 38	**Y berthynas agos a'r rhyngweithio rhwng aneddleoedd yn ardal y Cynllun a rhai mewn awdurdodau Cynllunio cyfagos**

Cyd-destun

Mae'n bwysig ystyried y budd economaidd a chymdeithasol a ddaw yn sgil sicrhau cysylltiadau da rhwng canolfannau trefol Gwynedd. Dyma'r canolfannau gwaith, gwasanaethau a cyfleusterau sydd yn gatalysis ar gyfer creu budd economaidd a chymdeithasol i'r boblogaeth. Mae'n bwysig felly bod cysylltiad da rhyngddynt er mwyn uchafu'r budd hwn.

Fodd bynnag rhaid cofio bod perthynas bwysig yn bodoli gydag aneddleoedd sydd wedi eu lleoli mewn ardaloedd Cynllunio cyfagos. Yn hyn o beth mae dogfen Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040 gan Lywodraeth Cymru yn amlygu'r cysylltiadau rhanbarthol yn y Gogledd ac yn benodol felly'r cysylltedd cenedlaethol ar draws arfordir y gogledd ac Ynys Môn a rhwng de'r Sir a Phowys a Cheredigion. Mae hefyd yn nodi bod Bangor a Caernarfon yn rhan o Ardal Dwf Rhanbarthol 'Aneddiadau Arfordirol Gogledd Cymru'. Nodai Polisi 21 yn y ddogfen hon y "Dylai Cynlluniau Datblygu Strategol a Lleol gydnabod y rolau y mae'r lleoedd hyn yn eu chwarae fel ffocws ar gyfer tai, cyflogaeth, twristiaeth, trafnidiaeth gyhoeddus a gwasanaethau allweddol yn eu hardaloedd ehangach a chefnogi eu swyddogaeth barhaus fel canolbwyntiau ar gyfer twf isranbarthol".

MA 39	**Y swyddi a'r gwasanaethau allweddol sy'n cael eu darparu yn y trefi mewn ardaloedd cyfagos**

Cyd-destun

Angen arddel y cysyniad o ‘Greu Lle’ ac annog aneddleoedd cynaliadwy ble mae pobl yn gallu byw, gweithio a mwynhau. Mae’n bwysig ystyried y gall y dulliau mwyaf cynaliadwy a hwylus o, er enghraifft, weithio, siopa ac ymgymryd â gweithgareddau cymdeithasol, olygu teithio i ardal awdurdod cynllunio cyfagos. Beth sydd yn bwysig yw sicrhau cysylltiadau da a hygyrch drwy fodd, er enghraifft, trafnidiaeth gyhoeddus er mwyn sicrhau’r budd gorau i drigolion Gwynedd.

Mae dogfen Cymru’r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040 gan Lywodraeth Cymru (tudalen 38) yn nodi bod patrymau cymudo yn elfen nodedig o'n heconomïau rhanbarthol, gyda nifer o bobl yn teithio i'w gweithle yn ddyddiol. Mae'r patrymau hyn yn adlewyrchu hierarchaethau rhanbarthol a chanolfannau cyflogaeth hirsefydledig, sydd wedi datblygu'n dda.

DRAFT

4.0 Gweledigaeth

4.0.1 Mae Rheoliad 15 o'r Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynllun Datblygu Lleol) (Cymru) 2005 (fel y'u diwygiwyd 2015) yn datgan y dylai gweledigaeth ar gyfer y cynllun fod yn unigryw i amgylchiadau lleol, gydag amcanion trosfwaol sy'n ymateb i'r materion allweddol. Mae'n ddatganiad cryno a phenodol sydd yn darparu ffocws i'r Cynllun newydd.

4.0.2 Mae'r weledigaeth angen cyfleu nod cyffredinol y Cynllun a sut bydd ardal yn newid dros gyfnod y Cynllun. Mae'n seiliedig ar ddealltwriaeth o'r materion economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol perthnasol sydd wedi eu hamlygu o fewn y Materion Allweddol.

4.0.3 Mae paragraff 5.1 o'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3, Mawrth 2020) gan Lywodraeth Cymru sydd yn cyfeirio tuag at Greu Lleoedd Cynaliadwy yn datgan y "*Dylai cynlluniau datblygu gyflwyno gweledigaeth a strategaeth ar gyfer ardal yng nghyd-destun dealltwriaeth drylwyr o anghenion a llesiant lleol, ffactorau galw a chyflenwad, amodau economaidd a'r farchnad." Mae'n* cynnwys pwyslais gofodol ar ddefnydd tir a chyfleu sut y bwriedir i leoedd ddatblygu, newid neu gael eu gwarchod.

4.0.4 Ar sail yr uchod a'r Materion Allweddol, fe nodir y weledigaeth ganlynol ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol:

Erbyn 2039 bydd y Cynllun Datblygu Lleol wedi cyfrannu tuag at gynnal a gwarchod nodweddion diwylliannol, ieithyddol a threftadol unigryw Gwynedd ac at greu cymunedau ffyniannus, teg a chynaliadwy sydd yn cynyddu cyfleoedd i bobl leol i fyw drwy gydol eu hoes yn ardal y Cynllun drwy:

- **Sicrhau fod swyddi a thai o'r math a'r raddfa addas i gyfarch anghenion ein cymunedau lleol;**
- **Sicrhau bod trigolion yn byw bywydau mwy diogel, iach a gwyrdd;**
- **Hyrwyddo isadeiledd priodol i gyfarch anghenion a chryfhau'r cysylltiadau o fewn ardal y Cynllun;**
- **Sicrhau fod datblygiadau yn gwarchod a chynnal yr iaith Gymraeg ac yn hybu'r diwylliant lleol;**
- **Warchod asedau naturiol a hanesyddol o fewn ardal y Cynllun a sicrhau fod adnoddau yn cael ei rheoli'n gynaliadwy er budd y boblogaeth bresennol a chenedlaethau'r dyfodol;**
- **Mynd i'r afael â heriau newid yn yr hinsawdd a chefnogi datblygiadau ynni adnewyddol ynghyd a lleihau tlodi tanwydd.**

DRAFT

5.0 Amcanion Strategol

5.0.1 Er mwyn gwireddu Gweledigaeth y Cynllun ac i ymateb yn effeithiol i'r Materion Allweddol sydd wedi eu hamlygu, mae 17 Amcan Strategol yn cael eu cynnig ar gyfer y CDLl newydd. Mae'r rhain yn ddatganiadau â ffocws sy'n ceisio mynd i'r afael â'r prif faterion cymdeithasol, amgylcheddol, economaidd a diwylliannol a nodwyd yn yr ardal. Rhaid cysylltu'r amcanion hyn gyda'r weledigaeth, polisïau'r CDLl a'r Fframwaith Fonitro.

5.0.2 Nodai paragraff 5.12 o'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3, Mawrth 2020) gan Lywodraeth Cymru y canlynol mewn perthynas â'r amcanion:

"Dylai amcanion y cynllun gael eu datblygu o'r materion economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol allweddol a nodwyd yn yr ardal a dylent fod yn gyflawnadwy ac ychwanegu manylion at y weledigaeth. O'u darllen ar y cyd, dylai'r weledigaeth a'r amcanion osod cyd-destun clir ar gyfer strategaeth y CDLl. Dylai'r amcanion lifo drwy'r cynllun a chael eu cysylltu â Chanlyniadau Cenedlaethol Creu Lleoedd Cynaliadwy, polisïau'r CDLl a'r fframwaith monitro. Ar ôl cyflwyno Deddf Llesiant 2015, rhaid i amcanion yr ACLl gyd-fynd â'r nodau a'r amcanion llesiant. Felly, mae'n rhaid i'r ACLl ddangos sut mae pob un o amcanion y CDLl yn cyd-fynd â'r nodau a'r amcanion llesiant."

5.0.3 Er mwyn ceisio sicrhau fod yna linc a chysondeb rhwng y Cynllun Datblygu Lleol a blaenoriaethau'r Cyngor fel sydd yn cael ei osod allan yng Nghynllun y Cyngor, mae themâu'r Cynllun newydd yn dilyn yr un ffurf â'r hyn a'i cynhwysir yng Nghynllun y Cyngor. Ar sail hyn maer Amcanion Strategol yn cael eu grwpio fesul y themâu arfaethedig hyn.

5.0.4 Noder bod 7 blaenoriaeth yng Nghynllun y Cyngor fel sydd wedi ei amlygu yn rhan 2.2 o'r adroddiad hwn. Oherwydd natur y blaenoriaethau hyn ac wrth geisio eu trosglwyddo i feysydd gwaith cynllunio defnydd tir priodol, cynigir fod themâu Gwynedd Yfory a Gofalgar ynghyd a Gwynedd Werdd ac Effeithlon yn cael eu cyfuno gan arwain at y themâu canlynol:

- **THEMA 1:** Gwynedd Yfory a Gofalgar
- **THEMA 2:** Gwynedd Lewyrchus
- **THEMA 3:** Gwynedd Glyd
- **THEMA 4:** Gwynedd Gymraeg
- **THEMA 5:** Gwynedd Werdd ac Effeithlon

5.0.5 Mae'r cyswllt o ran sut mae'r Amcanion Strategol yn ceisio ymateb i'r Materion Allweddol wedi ei amlygu yn y tabl isod.

THEMA 1: GWYNEDD YFORY A GOFALGAR		
Rhif Amcan Strategol	**Amcan Strategol**	**Materion Allweddol perthnasol**
AS 1	Gwella a chynnal rhwydweithiau trafnidiaeth ddiogel, effeithlon, o safon uchel, fodern ac integredig a hyrwyddo'r dulliau mwyaf cynaliadwy o deithio	**MA 18, MA 32, MA 34, MA 38**
AS 2	Sicrhau bod datblygiad yn ardal y cynllun yn cefnogi egwyddorion datblygiad cynaliadwy ac yn creu cymunedau cynaliadwy wrth barchu rôl a chymeriad amrywiol y canolfannau, pentrefi a chefn gwlad.	**MA 6, MA 9, MA 10, MA 12, MA 15, MA 18, MA 20, MA 22, MA 31**

AS 3	Sicrhau bod pob datblygiad newydd yn cwrdd â safonau uchel o ran ansawdd eu dyluniad, effeithlonrwydd ynni, diogelwch (pobl ac adeiladau) a hygyrchedd, eu bod yn gweddu'n dda ag unrhyw ddatblygiadau presennol, yn gwella tir y cyhoedd ac yn datblygu mannau o ansawdd sy'n unigryw yn lleol.	**MA 8, MA 13, MA 14, MA 16, MA 28, MA 32, MA 34, MA 36**
AS 4	Sicrhau bod aneddiadau yn gynaliadwy, yn hygyrch ac yn diwallu'r holl anghenion sydd gan eu cymunedau yn unol â'u rôl yn y goeden aneddleoedd.	**MA 9, MA 10, MA 12, MA 15, MA 16, MA 18, MA 20, MA 22, MA 34, MA 38**

THEMA 2: GWYNEDD LEWYRCHUS		
Rhif Amcan Strategol	**Amcan Strategol**	**Materion Allweddol perthnasol**
AS 5	Sicrhau bod rhwydwaith o safleoedd cyflogaeth ac adeiladau o faint ac o safon yn cael eu diogelu a'i ddynodi mewn lleoliadau cynaliadwy sy'n cwrdd orau a gofynion busnesau cyfredol ac sy'n gallu cefnogi'r sectorau yn yr economi lleol sy'n tyfu gan ddenu buddsoddiad, a chadw a chynyddu nifer y swyddi brodorol.	**MA 4, MA 5, MA 17, MA 18, MA 19, MA 39**
AS 6	Sicrhau cyfleoedd i wella sgiliau ac addysg y gweithle.	**MA 10, MA 19, MA 20**
AS 7	Arallgyfeirio economi wledig ardal y Cynllun, adeiladu ar gyfleoedd, cynnig cyfleoedd gyflogaeth leol gyda swyddi o ansawdd, ac sy'n gweddu'r gymuned leol a pharchu buddiannau amgylcheddol.	**MA 4, MA 5, MA 18, MA 19, MA 23**
AS 8	Hyrwyddo rôl amlbwrpas canol trefi a chefnogi adfywio trefol.	**MA 22**
AS 9	Rheoli'r ardal fel cyrchfan cynaliadwy ar gyfer ymwelwyr trwy ddarparu cyfleusterau o safon uchel sy'n cwrdd ag anghenion cyfoes modern ac yn cynnig budd trwy gydol y flwyddyn	**MA 24**

THEMA 3: GWYNEDD GLYD		
Rhif Amcan Strategol	**Amcan Strategol**	**Materion Allweddol perthnasol**
AS 10	Sicrhau bod ystod ddigonol a phriodol o safleoedd tai ar gael mewn lleoliadau cynaliadwy yn unol â strategaeth twf y Cynllun sydd yn cyfrannu tuag at angen lleol ac yn cefnogi cymunedau cynaliadwy	**MA 2, MA 3, MA 7, MA 9**
AS 11	Darparu cymysgedd o dai o safon sydd yn diwallu anghenion lleol	**MA 2, MA 3, MA 6, MA 8**

THEMA 4: GWYNEDD GYMRAEG		
Rhif Amcan Strategol	**Amcan Strategol**	**Materion Allweddol perthnasol**
AS 12	Diogelu a chryfhau'r defnydd o'r iaith Gymraeg drwy sicrhau nad yw datblygiadau yn niweidio lles a ffyniant y Gymraeg fel iaith lafar feunyddiol o fewn cymunedau Gwynedd	**MA 1, MA 2, MA 4, MA 5, MA 6, MA 24, MA 35**
AS 13	Sicrhau bod isadeiledd ffisegol a chymunedol priodol yn ei le, e.e. cyflenwad dŵr, cyfleusterau iechyd, ysgolion, cyfleusterau cymunedol, neu	**MA 10, MA 11, MA 15, MA 16,**

	y gellir ei ddarparu (e.e. trwy gyfraniadau datblygwyr) i ymdopi a phob math o ddatblygiad.	**MA 20, MA 21, MA 33, MA 34, MA 39**

THEMA 5: GWYNEDD WERDD AC EFFEITHLON		
Rhif Amcan Strategol	**Amcan Strategol**	**Materion Allweddol perthnasol**
AS 14	Lleihau, lliniaru ac addasu i effeithiau'r newid hinsawdd. Cyflawnir hyn trwy: • sicrhau bod datblygiadau agored iawn i niwed yn cael eu troi i ffwrdd o ardaloedd risg llifogydd lle bynnag y bo hynny'n bosibl; • lleihau'r angen am ynni ac adnoddau eraill ar gyfer datblygiadau; • hyrwyddo cynhyrchu ynni adnewyddadwy a charbon isel yn yr ardal; • defnyddio tir sydd wedi'i ddatblygu'n flaenorol ac adeiladau gwag addas neu rai na ddefnyddir i'w capasiti llawn, lle maent ar gael; • rheoli, gwarchid a gwella ansawdd a maint yr amgylchedd dŵr a lleihau faint o ddŵr a ddefnyddir	**MA 26, MA 27, MA 28, MA 29, MA 31**
AS15	Gwarchod, gwella a rheoli asedau naturiol a threftadaeth ardal y Cynllun, gan gynnwys ei adnoddau naturiol, cynefinoedd bywyd gwyllt, cymeriad y dirwedd ac amgylchedd hanesyddol.	**MA 30, MA 36, MA 37**
AS16	Rheoli gwastraff ar sail yr hierarchaeth o leihau, ail-ddefnyddio, adfer a gwaredu gwastraff yn ddiogel	**MA 29**
AS17	Diwallu anghenion mwynau'n lleol a rhanbarthol mewn ffordd gynaliadwy	**MA 25**

5.1 Matrics Asesu

5.1.1 Mae Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3, Mawrth 2020) gan Lywodraeth Cymru (para. 5.12) yn ei wneud yn ofynnol i Awdurdodau Cynllunio Lleol i gysylltu'r holl Amcanion Strategol gyda Chanlyniadau Cenedlaethol Creu Lleoedd Cynaliadwy ynghyd a'r nodau llesiant.

5.1.2 Mae'r rhan hwn yn darparu asesiad o ran sut mae holl Amcanion Strategol y CDLl newydd yn cyd-fynd â'r gofynion canlynol:

- Nodau llesiant cenedlaethol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- Canlyniadau Cenedlaethol Creu Lleoedd Cynaliadwy ym Mholisi Cynllunio Cymru.

5.1.3 Fe wneir hyn drwy fodd 2 matrics sydd yn cymharu'r amcanion a ddeillir o'r gofynion uchod yn erbyn yr Amcanion Strategol sydd wedi eu hadnabod.

Tabl 1 – Matrics o Amcanion Strategol Cynllun Datblygu Lleol newydd Gwynedd yn erbyn amcanion nodau llesiant cenedlaethol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Amcan Strategol	Cymru Lewyrchus	Cymru Wydn	Cymru Iachach	Cymru fwy cyfartal	Cymru o gymunedau cydlynus	Cymru a diwydiant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	Cymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang
THEMA 1: GWYNEDD YFORY A GOFALGAR							
AS 1							
AS 2							
AS 3							
AS 4							
THEMA 2: GWYNEDD LEWYRCHUS							
AS 5							
AS 6							
AS 7							
AS 8							
AS 9							
THEMA 3: GWYNEDD GLYD							
AS 10							
AS 11							
THEMA 4: GWYNEDD GYMRAEG							
AS 12							
AS 13							
THEMA 5: GWYNEDD WERDD AC EFFEITHLON							
AS 14							
AS 15							
AS 16							
AS 17							

Tabl 2 - Matrics o Amcanion Strategol Cynllun Datblygu Lleol newydd Gwynedd yn erbyn Canlyniadau Cenedlaethol Creu Lleoedd Cynaliadwy

Amcan Strategol	Creu a Chynnal Cymunedau	Datblygu ein heconomi mewn dull cynaliadwy	Gwneud y defnydd gorau o adnoddau	Gwarchod yr amgylchedd cymaint a phosibl a Chyfyngu ar effaith amgylcheddol	Hwyluso amgylcheddau hygyrch ac iach
THEMA 1: GWYNEDD YFORY A GOFALGAR					
AS 1					
AS 2					
AS 3					
AS 4					

Amcan Strategol	Creu a Chynnal Cymunedau	Datblygu ein heconomi mewn dull cynaliadwy	Gwneud y defnydd gorau o adnoddau	Gwarchod yr amgylchedd cymaint a phosibl a Chyfyngu ar effaith amgylcheddol	Hwyluso amgylcheddau hygyrch ac iach
THEMA 2: GWYNEDD LEWYRCHUS					
AS 5					
AS 6					
AS 7					
AS 8					
AS 9					
THEMA 3: GWYNEDD GLYD					
AS 10					
AS 11					
THEMA 4: GWYNEDD GYMRAEG					
AS 12					
AS 13					
THEMA 5: GWYNEDD WERDD AC EFFEITHLON					
AS 14					
AS 15					
AS 16					
AS 17					

DRAFT

6.0 Opsiynau Twf

6.0.1 Rôl sylfaenol y Cynllun Datblygu Lleol yw ystyried yr angen am dwf a datblygiad, a gwneud darpariaeth briodol ar gyfer y twf hwn, yn y lleoliadau mwyaf cynaliadwy. Mae'r adran hon yn cyflwyno pum opsiwn ar gyfer twf dros gyfnod y CDLl (2024 – 2039). Ar gyfer pob opsiwn rhoddir ffigwr ar gyfer y nifer disgwyliedig o gartrefi newydd a swyddi newydd dros gyfnod CDLl o 15 mlynedd (gweler tabl isod).

6.0.2 Wrth anelu at gyflawni Gweledigaeth ac Amcanion Strategol arfaethedig y Cynllun, mae sicrhau twf tai addas a chynaliadwy yn allweddol. Dylai hyn adlewyrchu'r angen i gefnogi cyfleoedd economaidd addas i drigolion Gwynedd, tra'n parchu, diogelu a hyrwyddo nodweddion cymdeithasol ac amgylcheddol pwysig yr ardal.

6.0.3 Mae cyfleoedd sylweddol i gryfhau lles amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd ardal y Cynllun. Fodd bynnag, er mwyn gwneud hyn, rhaid i'r ardal fod mewn sefyllfa dda i fodloni gofynion presennol a dyfodol am dai a chyflogaeth, tra'n diogelu a gwella ei hasedau amgylcheddol, cymdeithasol a diwylliannol. Dylid ystyried yr angen am gartrefi a chyflogaeth ar y cyd i sicrhau patrwm datblygu cynaliadwy.

6.0.4 Felly, dylai'r ffigwr tai ar gyfer y Cynllun adlewyrchu'r angen i gefnogi llafurlu preswyl Gwynedd a'u hannog i barhau i fyw a gweithio yn yr ACLl drwy darpariaeth gwell o dai ac cefnogi cyfleoedd cyflogaeth parhaus. Dylid ystyried sut y gallai'r twf hwn ddarparu tai fforddiadwy yn effeithiol , gan gefnogi yr iaith Gymraeg yn yr ardal ar yr un pryd.

6.0.5 Comisiynwyd *Edge Analytics* i gynhyrchu ystod o senarios twf demograffig ar gyfer ardal ACLl Gwynedd. Mae'r senarios hyn yn seiliedig ar **broffil demograffig yr ardal, tueddiadau'r gorffennol** a gwybodaeth am **adeiladu tai**, ynghyd ag **rhagamcanion poblogaeth** ac **aelwydydd Llywodraeth Cymru** yn 2022 a **rhagolygon cyflogaeth**. Mae'r opsiynau twf a nodir isod wedi deillio o'r gwaith hwn.

6.0.6 **Nid oes unrhyw opsiwn twf unigol yn cael ei ffafrio ar hyn o bryd.** Mae'r ffigurau a gyflwynir yn rhoi arwydd o raddfa twf y bydd angen i'r CDLl fynd i'r afael ag ef mewn 5 gwahanol opsiwn. Ymhellach, dylid nodi bod ystadegau'n cael eu diweddaru'n barhaus a bydd angen i strategaeth y cynllun fod yn ddigon hyblyg i ganiatáu i'r ACLl ymateb i amgylchiadau demograffig newidiol pe bai amcanestyniadau a/neu wybodaeth economaidd newydd ar gael yn ystod cyfnod paratoi'r cynllun.

Darpariaeth Tai Hanesyddol

6.0.7 Nod CDLl ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd oedd darparu **7,184 o unedau tai newydd**. Roedd hyn yn cyfateb i darged o **3,712 o** unedau yn ACLl Gwynedd, sy'n cynrychioli cyfradd o **247** o anheddau y flwyddyn. Y nifer gwirioneddol o dai yn ACLl Gwynedd yn ystod y Cynllun oedd **2805 o** unedau (cyfartaledd o **187** o unedau newydd y flwyddyn). Mae hyn 907 uned yn is na'r targed a nodwyd h.y. roedd y nifer a ddarparwyd yn 24.4% yn is na tharged y Cynllun. Dim ond dwywaith y cyflawnwyd y gofyniad dangosol cyfartalog blynyddol o **247**..

6.0.8 Wrth gymharu taflwybyr tai y CDLl ar y Cyd (a gymhwysir ar gyfer ardal ACLl Gwynedd yn unig), bu diffyg yn y ddarpariaeth dai ar safleoedd a ddyrannwyd yn y CDLl ar y Cyd. Mae 584 yn llai o unedau wedi'u cwblhau ar safleoedd a ddynodwyd yn y Cynllun (-45.0%). O ran safleoedd ar hap, nodir bod 339 yn llai o unedau (-29.0%) wedi'u cwblhau ar safleoedd bach (llai na 5 uned) o gymharu â'r hyn a nodwyd yn y daflwybr, tra bod 16 mwy o unedau (+1.3%) wedi'u cwblhau ar safleoedd ar hap mawr (5 uned neu fwy).

Cyflogaeth

6.0.9 Cafodd Edge Analytics ragolwg cyflogaeth gan *Oxford Economics* (OE). Mae'r rhagolwg hwn yn modelu lefel y cyflogaeth yn y gweithle yng Ngwynedd rhwng 2001-2050. Mae OE wedi darparu rhagolygon ar gyfer swyddi sy'n seiliedig ar y gweithle a phobl sy'n gweithio yn y gweithle.

6.0.10 Yn ogystal â rhagolwg OE Sylfaenol, mae dau senario ychwanegol wedi'u gan ddefnyddio model OE, un yn ystyried y twf tebygol mewn cyflogaeth sy'n deillio o borth rhydd Ynys Môn a'r parth twf Deallusrwydd Artiffisial (Senario A) a datblygiad Adweithyddion Modiwlaidd Bach (SMR) yn Wylfa (Senario B).

6.0.11 Rhwng 2015 a 2025, amrywiodd cyflogaeth yn seiliedig ar bobl yn Awdurdod Cynllunio Lleol Gwynedd rhwng 52,000 a 59,000, gan dyfu 8.1% dros y deng mlynedd.

Senarios arfaethedig

6.0.12 Wrth gynllunio ar gyfer anghenion tai a chyflogaeth yn y dyfodol, mae *Edge Analytics* wedi paratoi amrywiaeth o senarios twf demograffig. Mae'r rhain yn seiliedig ar ystod o ganlyniadau posibl o ran twf poblogaeth, aelwydydd, anheddau, y gweithlu a chyflogaeth, ac maent wedi'u rhestru isod.

6.0.13 Mae'r gyfres o senarios demograffig a gyflwynwyd gan Edge *Analytics* yn darparu ystod o ganlyniadau posibl ar gyfer twf poblogaeth (newid naturiol, mudo), aelwydydd, anheddau, y gweithlu a chyflogaeth yn ardal Awdurdod Cynllunio Lleol Gwynedd dros gyfnod y cynllun (2024–2039), yn seiliedig ar ragdybiaethau gwahanol ynghylch mudo, darparu tai a nodweddion y gweithlu. Mae'r senarios i gyd yn seiliedig ar fethodoleg a mewnbynnau adnabuddedig.

Senario	Disgrifiad
Prif Rhagamcanion LlC 2022	Yn dynwared Prif Rhagamcanion Llywodraeth Cymru yn seiliedig ar 2022
Rhagamcanion Poblogaeth Uwch LlC 2022	Yn dynwared Rhagamcanion Poblogaeth Uwch Llywodraeth Cymru yn seiliedig ar 2022
Rhagamcanion Poblogaeth Isel LlC 2022	Yn dynwared Rhagamcanion Poblogaeth Isel Llywodraeth Cymru yn seiliedig ar 2022
LlC 2022 mudo10 mlynedd	Yn dynwared yr amrywiad mudo 10 mlynedd sy'n seiliedig ar ffigyrau Llywodraeth Cymru ar gyfer 2022
LlC 2022 mudo15 mlynedd	Yn dynwared yr amrywiad mudo 15 mlynedd sy'n seiliedig ar ffigyrau Llywodraeth Cymru ar gyfer 2022
LlC 2022 mudo Sero	Yn dynwared yr amrywiad mudo sero sy'n seiliedig ar ffigyrau Llywodraeth Cymru ar gyfer 2022
Tuedd 5 mlynedd	Mae'r rhagdybiaethau ynglŷn â mudo wedi'u graddnodi yn seiliedig ar gyfnod hanesyddol o 5 mlynedd (2020/21–2024/25), gan gynnwys yr addasiad UPC yn elfen mudo rhyngwladol yr Amcangyfrif Canol Blwyddyn (MYE) (hyd at 2020/21). Mae gan y senario flwyddyn sylfaen o 2025. Mae'r rhagdybiaethau ynglŷn â ffrwythlondeb a marwoldeb yn deillio o dystiolaeth MYE y 5 mlynedd diwethaf, gyda newidiadau hirdymor yn cael eu tynnu o ragamcaniad Prif Lywodraeth Cymru ar gyfer Gwynedd (sy'n seiliedig ar ddata 2022).
Tuedd 15 mlynedd	Mae'r rhagdybiaethau ynglŷn â mudo wedi'u graddnodi yn seiliedig ar gyfnod hanesyddol o 15 mlynedd (2020/21–2024/25), gan gynnwys yr addasiad UPC yn elfen mudo rhyngwladol yr Amcangyfrif Canol Blwyddyn (MYE) (hyd at 2020/21). Mae gan y senario flwyddyn sylfaen o 2025. Mae'r rhagdybiaethau ynglŷn â ffrwythlondeb a marwoldeb yn deillio o dystiolaeth MYE y 5 mlynedd diwethaf, gyda newidiadau hirdymor yn cael eu tynnu o ragamcaniad Prif Lywodraeth Cymru ar gyfer Gwynedd (sy'n seiliedig ar ddata 2022).

Senario	Disgrifiad
Wedi'i arwain gan dai 5 mlynedd	Modelu effaith twf poblogaeth targed twf anheddau blynyddol cyfartalog o +149 y flwyddyn, yn seiliedig ar hanes pum mlynedd o gwblhau anheddau (2021/22 2025/26). Mae rhagdybiaethau mudo yn cyd-fynd â'r senario Tuedd-15 oed. Mae gan y senario flwyddyn sylfaen o 2025.
Wedi'i arwain gan dai 15 mlynedd	Modelu effaith twf poblogaeth targed twf anheddau blynyddol cyfartalog o +170 y flwyddyn, yn seiliedig ar hanes 15 mlynedd o gwblhau anheddau (2011/12 - 2025/26). Mae rhagdybiaethau mudo yn cyd-fynd â'r senario Tuedd-15 oed
Wedi'i arwain gan Gyflogaeth OE (B)	Modelau effaith twf poblogaeth newid cyflogaeth blynyddol cyfartalog o +311, sy'n deillio o ragolwg Senario B Oxford Economics o gyflogaeth seiliedig ar bobl. Mae rhagdybiaethau ymfudo wedi'u halinio â'r senario Tuedd-15 oed. Mae gan y senario flwyddyn sylfaen o 2025 (h.y. targedau twf cyflogaeth a gymhwysir o 2025 ymlaen). Proffil cymudo yn deillio o'r rhagolwg OE, sy'n modelu gostyngiad yn y cymudo net i Wynedd.

Yr Opsiynau Twf

6.0.14 Mae tablau isod yn rhoi crynodeb o'r opsiynau twf. Ar gyfer pob opsiwn rhoddir ffigwr ar gyfer nifer y cartrefi newydd a'r nifer disgwyliedig o swyddi newydd dros gyfnod CDLl Gwynedd. Ceir mwy o fanylion ar gyfer pob opsiwn isod.

Twf poblogaeth

6.0.15 Mae'r tabl yn rhoi crynodeb o'r twf poblogaeth a'r newid naturiol blynyddol a chanlyniadau mudo net ar gyfer cyfnod y cynllun 2024–2039 ar gyfer yr holl senarios.

Senario	Newid 2024-2039		Cyfartaledd y flwyddyn 2024 - 2039	
	Newid yn y Boblogaeth	Poblogaeth % Newid	Mudo Net	Newid Naturiol
Prif Rhagamcanion LlC 2022	6,104	6.1%	668	-262
Rhagamcanion Poblogaeth Uwch LlC 2022	8,898	8.8%	741	-147
Rhagamcanion Poblogaeth Isel LlC 2022	2,670	2.7%	527	-341
LlC 2022 mudo10 mlynedd	4,819	4.9%	620	-299
LlC 2022 mudo15 mlynedd	3,990	4.1%	576	-310
LlC 2022 mudo Sero	-2,611	-2.7%	0	-232
Tuedd5 mlynedd	4,356	4.3%	617	-327
Tuedd 15 mlynedd	-3,148	-3.1%	159	-369
Wedi'i arwain gan dai 5 mlynedd	2,792	2.8	584	-406
Wedi'i arwain gan dai 15 mlynedd	3,936	3.9%	597	-335
Wedi'i arwain gan Gyflogaeth OE (B)	7929	7.9	825	-296

Twf Aelwydydd

6.0.16 Cyflwynir y newid yn nifer yr aelwydydd dros gyfnod y cynllun (2024-2039), ynghyd â'r twf cyfartalog blynyddol mewn tai yn seiliedig ar y gwahanol senarios, yn y tabl isod.

6.0.17 Wrth ystyried y ffigwr blynyddol ar gyfer tai mae angen ystyried y tai sydd eisoes wedi eu cwblhau yn y cyfnod ers dyddiad sail y Cynllun (2024) ynghyd a'r unedau sy'n debygol o gael eu datblygu sydd yn y banc tir diweddaraf (Ebrill 2026). Mae'r banc tir yn cyfeirio at nifer yr unedau preswyl sydd â chaniatâd cynllunio dilys ond nad ydynt wedi'u cwblhau eto..

6.0.18 Noder bod 330 uned preswyl wedi eu datblygu yn nwy flynedd cyntaf oes y Cynllun ac yn Ebrill 2026 roedd 703 uned yn y banc tir sy'n debygol o gael eu datblygu. Golygai hyn bod yna eisoes ddarpariaeth ar gyfer 1033 o dai a gellir tynnu rhain allan o'r ffigyrau twf dangosol. Gan bod bellach 13 mlynedd ar ôl yn oes y Cynllun, byddai'n rhaid i'r ffigwr twf sydd yn weddill gael ei rannu gyda 13 (yn hytrach na 15) er mwyn cyfleu'r twf tai blynyddol sydd yn weddill.

6.0.19 Mae'r tabl yn nodi'r ffigwr blynyddol ar gyfer tai newydd, gyda ac heb y ffigwr banc tir/unedau eisoes wedi eu datblygu.

Senario	Newid 2024 - 2039		Cyfartaledd Blynyddol Twf Anheddau 2024-2039 *	Cyfanswm Anheddau Newydd dros gyfnod y Cynllun 2024-2039	Cyfanswm Anheddau Newydd dros gyfnod y Cynllun minws unedau sydd wedi eu cwblhau ers 2024 a banc tir 2026 **	Gofyniad anheddau newydd ar gyfartaledd blynyddol
	Newid Aelwydydd	Newid % Aelwydydd				
Prif Rhagamcanion LlC 2022	3,254	7.5%	253	3,795	2,762	212
Rhagamcanion Poblogaeth Uwch LlC 2022	4,185	9.7%	325	4,875	3,842	242
Rhagamcanion Poblogaeth Isel LlC 2022	2,098	4.8%	163	2,445	1,412	109
LlC 2022 mudo10 mlynedd	2,545	6.0%	198	2,970	1,937	149
LlC 2022 mudo15 mlynedd	2,176	5.1%	169	2,535	1,502	116
LlC 2022 mudo Sero	-922	-2.2%	0	0	0	0
Tuedd5 mlynedd	2,622	6.1%	204	3,060	2,027	156
Tuedd 15 mlynedd	-684	-1.6%	0	0	0	0
Wedi'i arwain gan dai 5 mlynedd	1,724	4.0%	134	2,101	1,068	82
Wedi'i arwain gan dai 15 mlynedd	2,185	5.1%	170	2,550	1,517	117
Wedi'i arwain gan Gyflogaeth OE (B)	3,775	8.7%	293	4395	3,362	259

*Mae trosi cartref i annedd wedi'i fodelu gan ddefnyddio 'ffactorau trosi' sy'n deillio o amcangyfrifon stoc aelwydydd ac anheddau Llywodraeth Cymru. Mae ffigur o 14.2% wedi'i gymhwyso neu ACL Gwynedd, wedi'i osod drwy gydol y

cyfnod a ragwelir.
**Banc tir 2026 = 703 o unedau; Unedau wedi eu cwblhau 2024-26 = 330 uned

Twf Cyflogaeth

6.0.20 Cyflwynir y newid yn nifer y swyddi newydd dros gyfnod y cynllun 2024-2039, ynghyd â nifer cyfartalog blynyddol y swyddi yn seiliedig ar y gwahanol senarios yn nhabl isod.

Senario	Newid 2024 - 2039		Twf cyflogaeth cyfartalog blynyddol 2024-2039
	Newid yn y Llafurlu	Newid % Llafurlu	
Prif Rhagamcanion LlC 2022	4,140	8.6%	116
Rhagamcanion Poblogaeth Uwch LlC 2022	4,945	10.3%	171
Rhagamcanion Poblogaeth Isel LlC 2022	3,173	6.6%	50
LlC 2022 mudo10 mlynedd	3,603	7.7%	85
LlC 2022 mudo15 mlynedd	3,273	7.0%	62
LlC 2022 mudo Sero	-633	-1.4%	-204
Tuedd5 mlynedd	4,175	8.7%	119
Tuedd 15 mlynedd	-286	-0.6%	-187
Wedi'i arwain gan dai 5 mlynedd	3,126	6.5%	47
Wedi'i arwain gan dai 15 mlynedd	3,783	7.9%	92
Wedi'i arwain gan Gyflogaeth OE (B)	6,045	12.6%	253

6.0.21 Wrth ystyried y senarios uchod, nodwyd pum opsiwn twf penodol. Yn unol â gofynion y Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3), mae'r rhain yn dangos ystod twf posibl yn ACLl Gwynedd yn y dyfodol ar gyfer cyfnod y CDLl yn seiliedig ar y mewnbynnau a'r rhagdybiaethau gwahanol a bennwyd.

6.0.22 Maent yn arddangos lefelau twf uwch (Rhagamcanion Uwch Llywodraeth Cymru 2022 a'r opsiwn Arwain gan Gyflogaeth), lefelau twf is (Rhagamcanion Isel Llywodraeth Cymru 2022 a'r opsiwn sydd wedi'i arwain gan Dai 5 mlynedd), ynghyd ac opsiwn yn y canol sydd yn seiliedig ar Brif Ragamcanion Llywodraeth Cymru 2022. Mae'r opsiynau hyn yn darparu ar gyfer ystod o sefyllfaoedd ac yn rhoi cyfle i ddarparu adborth ynghylch yr opsiwn twf i fodloni'r Weledigaeth a'r Opsiynau Strategol.

6.0.23 Credir ei bod yn hanfodol ystyried y modd mae rhagamcanion Llywodraeth Cymru (o ran ei dri amrywiolyn) yn cael ei gyfleu yn benodol i ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd. Mae hefyd yn synhwyrol i ystyried sut y byddai twf yn cael ei lywio gan y cynnydd a'i ragwelir mewn swyddi dros gyfnod y Cynllun. O safbwynt twf sydd wedi ei arwain gan dai, credir bod ystyried yr hyn sydd wedi digwydd o fewn cyfnod mwy diweddar h.y. cyfnod 5 mlynedd o'i gymharu â cyfnod 15 mlynedd, yn darparu adlewyrchiad teg o'r farchnad dai a tueddiadau datblygu tai yn ardal y Cynllun.

6.1 Opsiwn Twf 1 – yn seiliedig ar brif rhagamcanion 2022 Llywodraeth Cymru

Cynnydd mewn Poblogaeth dros oes y Cynllun	Anheddau Newydd y Flwyddyn	Anheddau Newydd y Flwyddyn ar ôl tynnu'r banc tir	Nifer o Swyddi Newydd y Flwyddyn
6,104	253	212	116

6.1.1 Mae'r opsiwn hwn yn arwain at gynnydd o **6,104** o bobl (+6.1%), **253** o anheddau newydd y flwyddyn (**212** y flwyddyn pan ystyrir yr unedau sydd eisoes wedi eu cwblhau a'r banc tir) a **116** o swyddi newydd y flwyddyn.

6.1.2 Mae'r opsiwn hwn yn seiliedig ar y rhagamcan 'prif' sy'n deillio o ragamcanion poblogaeth ac aelwydydd cenedlaethol swyddogol Llywodraeth Cymru yn seiliedig ar 2022. Mae'r prif ragamcan 'canolog' yn seiliedig ar dybiaethau ffrwythlondeb, marwolaethau, mudo a chyfansoddiad aelwydydd, gan ddefnyddio tueddiadau mudo 5 mlynedd (mewnol a rhyngwladol) a thueddiadau ffrwythlondeb a marwolaethau 5 mlynedd.

6.2 Opsiwn Twf 2 - yn seiliedig ar rhagamcanion uwch 2022 Llywodraeth Cymru

Cynnydd mewn Poblogaeth dros oes y Cynllun	Anheddau Newydd y Flwyddyn	Anheddau Newydd y Flwyddyn ar ôl tynnu'r banc tir	Nifer o Swyddi Newydd y Flwyddyn
8,898	325	242	171

6.2.1 Mae'r opsiwn hwn yn arwain at gynnydd o **8,898** yn y boblogaeth (+8.8%), **325** o anheddau newydd y flwyddyn (**242** pan ystyrir yr unedau sydd eisoes wedi eu cwblhau a'r banc tir) a **171** o swyddi newydd y flwyddyn.

6.2.2 Mae'r opsiwn twf hwn yn seiliedig ar y rhagdybiaethau uwch o ran ffrwythlondeb a disgwyliad oes yn rhagolygon swyddogol Llywodraeth Cymru ar gyfer poblogaeth ac aelwydydd cenedlaethol, sy'n seiliedig ar ddata 2022. Mae'r rhagdybiaethau mudo yn cyd-fynd â rhai'r brif ragolwg.

6.3 Opsiwn Twf 3 - Yn seiliedig ar rhagamcanion Poblogaeth Isel 2022 Llywodraeth Cymru

Cynnydd mewn Poblogaeth dros oes y Cynllun	Anheddau Newydd y Flwyddyn	Anheddau Newydd y Flwyddyn ar ôl tynnu'r banc tir	Nifer o Swyddi Newydd y Flwyddyn
2,670	163	109	50

6.3.1 Mae'r opsiwn hwn yn arwain at gynnydd yn y boblogaeth o **2,670** o bobl (+2.7%), **163** o anheddau newydd y flwyddyn (**109** pan ystyrir yr unedau sydd eisoes wedi eu cwblhau a'r banc tir) a **50** o swyddi newydd y flwyddyn.

6.3.2 Mae'r opsiwn twf hwn yn seiliedig ar ragdybiaethau is o ffrwythlondeb a disgwyliad oes rhagamcanion swyddogol Llywodraeth Cymru yn 2022. Mae'r rhagdybiaethau ymfudo wedi'u halinio â rhagdybiaethau y prif amcanestyniad.

6.4 Opsiwn Twf 4 – Wedi'i arwain gan dai 5 mlynedd

Cynnydd mewn Poblogaeth dros oes y Cynllun	Anheddau Newydd y Flwyddyn	Anheddau Newydd y Flwyddyn ar ôl tynnu'r banc tir	Nifer o Swyddi Newydd y Flwyddyn
2,792	134	82	47

6.4.1 Mae'r opsiwn hwn yn arwain at gynnydd yn y boblogaeth o **2,792** o bobl (+2.8%), **134** o anheddau newydd y flwyddyn (**82** pan ystyrir yr unedau sydd eisoes wedi eu cwblhau a'r banc tir) a **47** o swyddi newydd y flwyddyn.

6.4.2 Mae'r opsiwn sy'n cael ei yrru gan nifer yr anheddau yn seiliedig ar barhad o'r cyfraddau hanesyddol o gwblhau tai dros gyfnod o bum mlynedd yng Ngwynedd. Mae twf y boblogaeth yn gysylltiedig yn uniongyrchol â thwf yn nifer y tai (neu'r anheddau). Defnyddir y ffigwr ar gyfer mudo mewnol net i gydbwyso'r ddau ffactor; os nad yw maint a strwythur y boblogaeth breswyl yn ddigonol i 'lenwi'r' anheddau, bydd lefel uwch o fudo net yn digwydd.

6.5 Opsiwn Twf 5 – Wedi'i arwain gan Cyflogaeth

Cynnydd mewn Poblogaeth dros oes y Cynllun	Anheddau Newydd y Flwyddyn	Anheddau Newydd y Flwyddyn ar ôl tynnu'r banc tir	Nifer o Swyddi Newydd y Flwyddyn
7,929	293	259	253

6.5.1 Mae'r opsiwn hwn yn arwain at gynnydd yn y boblogaeth o **7,929** o bobl (+7.9%), **293** o anheddau newydd y flwyddyn (**259** pan ystyrir yr unedau sydd eisoes wedi eu cwblhau a'r banc tir) a **253 o** swyddi newydd y flwyddyn.

6.5.2 Er mwyn llywio'r opsiwn hwn, cafodd Edge Analytics ragolwg cyflogaeth gan Oxford Economics (OE). Mae'r rhagolwg hwn yn modelu lefel y cyflogaeth yn y gweithle yng Ngwynedd o 2001 i 2050.

6.5.3 Yn ogystal â rhagolwg sylfaenol OE, lluniwyd dau senario ychwanegol gan ddefnyddio model OE, gan ystyried y twf tebygol mewn cyflogaeth a fyddai'n deillio o borth rhydd Ynys Môn a'r parth twf deallusrwydd artiffisial (Senario A), yn ogystal â datblygu Adweithyddion Modiwlaidd Bach (SMRs) yn Wylfa (Senario B).

6.5.4 Rhwng 2015 a 2025, amrywiodd nifer y bobl a oedd yn gweithio yn ardal yr Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLl) Gwynedd rhwng 52,000 a 59,000, gan dyfu o 8.1% dros y deng mlynedd. Mae'r senario sylfaen yn rhagweld y bydd nifer y bobl sy'n gweithio yn ardal LPA Gwynedd yn tyfu o 4.9% rhwng 2025 a 2050 (2,911 o bobl). Yn Senario A, gan ystyried effaith ychwanegol y Porthladd Rhydd a'r Parth Twf Deallusrwydd Artiffisial (AI) yn Ynys Môn, y twf dros y 25 mlynedd yw 5.5% (341 o bobl yn fwy na'r senario sylfaen), ac yn Senario B, mae ychwanegu datblygiad y Adweithydd Modiwlaidd Bach (SMR) yn Wylfa yn arwain at dwf o 5.7% (468 o bobl yn fwy na'r senario sylfaen).

6.5.5 Mae'r opsiwn hwn yn defnyddio senario B (sy'n ystyried yr effaith bosibl ar y gweithlu o ddatblygiad yr SMR yn Wylfa) gan ei fod yn adlewyrchu orau strategaeth uchelgeisiol rhaglenni'r Cytundeb Twf a hyrwyddir gan Uchelgais Gogledd Cymru.

DRAFT

7.0 Opsiynau Dosbarthiad Gofodol

7.0.1 Sut dylid dosbarthu'r twf yma? Mae 4 opsiwn strategol ar gyfer dosbarthu datblygiad tai newydd yn cael eu hawgrymu ar gyfer trafodaeth. Cyflwynir tabl ar gyfer pob opsiwn sy'n awgrymu beth allai gwahanol lefelau twf olygu i wahanol fathau o aneddiadau.

7.1 Opsiwn Dosbarthiad 1 - Parhau gyda strategaeth y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd

7.1.1 Mi oedd strategaeth y Cynllun Datblygu Lleol ar y cyd yn anelu at wasgaru datblygiad yn gymesur o amgylch ardal y Cynllun wrth ganolbwyntio ar y mannau hynny sy'n darparu'r cyfleoedd gorau i gyflawni datblygiad cynaliadwy sef y Ganolfan Isranbarthol, Canolfannau Gwasanaeth Trefol a Lleol. Buasai hyn yn cael ei gyfarch trwy ymrwymiadau a dynodiadau newydd pan fo cyfyngiadau amgylcheddol, cymdeithasol a seilwaith yn caniatáu.

7.1.2 Roedd cyfran uwch o'r datblygiadau newydd, sef 53% o dwf y Cynllun, wedi ei gyfeirio i'r Prif Ganolfannau (Canolfan Isranbarthol a Canolfannau Gwasanaeth Trefol) efo 22% o'r twf yn y Canolfannau Gwasanaeth Lleol. Ar gyfer Pentrefi roedd maint priodol o ddatblygiad yn cael ei hwyluso, gan ganolbwyntio ar Pentrefi Gwasanaeth sydd â gwell mynediad at wasanaethau a chludiant cyhoeddus. Disgwyliwyd rhywfaint o ddatblygu yn y Clystyrau a nodwyd oherwydd eu cysylltiadau swyddogaethol gyda Phentrefi neu Ganolfannau ac yn y cefn gwlad. Roedd disgwyl i 25% o dwf y Cynllun gael ei leoli yn y Pentrefi, Clystyrau a'r Cefn Gwlad.

7.1.3 Mae rhestr o'r aneddiadau a nodir yn y CDLl ar y Cyd i'w gweld yn Atodiad 1. Sylwer y bydd gwaith pellach yn cael ei wneud ar yr hierarchaeth aneddiadau, a allai arwain at newid i'r rhestr aneddiadau.

Opsiwn Dosbarthiad 1 - Parhau gyda strategaeth y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd

Opsiwn	Nifer o dai y flwyddyn	Nifer o dai y flwyddyn ar ôl tynnu'r banc tir	Prif Ganolfannau (53%)	Canolfannau Gwasanaeth Lleol (22%)	Pentrefi, Clystyrau, a'r Cefn Gwlad (25%)
Opsiwn Twf 1	253	(212)	134 (112)	56 (47)	63 (53)
Opsiwn Twf 2	325	(242)	172 (128)	72 (53)	81(61)
Opsiwn Twf 3	163	(109)	86 (58)	36 (24)	41 (27)
Opsiwn Twf 4	134	(82)	72 (43)	29 (18)	33 (21)
Opsiwn Twf 5	293	(259)	155 (137)	64 (57)	73 (65)

7.2 Opsiwn DOS 2 - Dosbarthiad ar sail unedau wedi ei cwblhau ers 2011

7.2.1 Yr opsiwn yma yn dosbarthu'r twf yn unol efo'r categorïau yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y cyd ond y canran i'r gwahanol haenau h.y. Prif Ganolfannau, Canolfannau Gwasanaeth Lleol a Pentrefi, Clystyrau a Cefn Gwald ar sail y nifer o unedau sydd wedi cael ei gwblhau ynddynt. Yn y cyfnod 2011 i 2024 fe gafodd cyfanswm o 2,475 o unedau preswyl eu cwblhau yn Ardal Cynllunio Gwynedd efo'r dosbarthiad canlynol:

- Prif Ganolfannau 49%
- Canolfannau Gwasanaeth Lleol 22%
- Pentrefi, Clystyrau ar Cefn Gwlad 29%

Opsiwn DOS 2 - Dosbarthiad ar sail unedau wedi ei cwblhau ers 2011					
Opsiwn	**Nifer o dai y flwyddyn**	**Nifer o dai y flwyddyn ar ôl tynnu'r banc tir**	Prif Ganolfannau (49%)	Canolfannau Gwasanaeth Lleol (22%)	Pentrefi, Clystyrau a'r Cefn Gwlad(29%)
Opsiwn Twf 1	253	(212)	124 (104)	56 (47)	73 (61)
Opsiwn Twf 2	325	(242)	159 (119)	72 (53)	94 (70)
Opsiwn Twf 3	163	(109)	80 (53)	36 (24)	47 (32)
Opsiwn Twf 4	134	(82)	66 (40)	29 (18)	39 (24)
Opsiwn Twf 5	293	(259)	144 (127)	64 (57)	85 (75)

7.3 Opsiwn DOS 3 - Ffocws ar Ardal Twf Rhanbarthol

7.3.1 Mae'r opsiwn yma yn seiliedig ar ddosbarthu'r mwyafrif o'r twf i'r Ardal Twf Rhanbarthol sydd wedi cael ei adnabod o fewn Cymru'r Dyfodol. Hyn yn golygu dosbarthu 70% o'r twf i ardal gogleddol y Sir o amgylch Bangor a Caernarfon efo gweddill o'r twf, sef 30%, yn cael ei ddosbarthu i weddill o'r Ardal Cynllunio Gwynedd.

Opsiwn DOS 3 - Opsiwn DOS 3 - Ffocws ar Ardal Twf Rhanbarthol				
Opsiwn	**Nifer o dai y flwyddyn**	**Nifer o dai y flwyddyn ar ôl tynnu'r banc tir**	**Ardal Twf Rhanbarthol (70%)**	**Gweddill ACLl Gwynedd (30%)**
Opsiwn Twf 1	253	(212)	177 (148)	76 (64)
Opsiwn Twf 2	325	(242)	228 (169)	97 (73)
Opsiwn Twf 3	163	(109)	114 (76)	49 (33)
Opsiwn Twf 4	134	(82)	94 (57)	40 (25)
Opsiwn Twf 5	293	(259)	205 (181)	88 (78)

7.4 Opsiwn DOS 4 - Dosbarthu ar sail Nifer o Dai yn ACLl Gwynedd fesul AFTLl

7.4.1 Yn 2021 cytunodd Bwrdd Adfywio Cyngor Gwynedd i ddatblygu Fframwaith Adfywio newydd. Bwriad y Fframwaith yw sicrhau bod camau rhagweithiol yn eu lle er mwyn sicrhau cydweithio i wella'r ardaloedd yn economaidd, yn amgylcheddol, yn gymdeithasol ac yn ddiwylliannol. O fewn yr 13 Ardal Adfywio fe gynhaliwyd trafodaeth gychwynnol gyda chynghorau tref a chymuned ynghyd a mudiadau, grwpiau a chynghorwyr lleol ar syniadau ynglŷn â beth ddylai fod yn flaenoriaethau lleol ar gyfer yr ardal yn y cyfnod hyd at 2035. Defnyddiwyd yr ymatebion yma fel sail ar gyfer yr ail gam o ymgysylltu ehangach gyda'r cyhoedd. Trefnwyd ymgyrch ymgysylltu cyhoeddus er mwyn rhoi cyfle i breswylwyr leisio barn ynglŷn â'r heriau sy'n wynebu eu hardal nhw, yr hyn sy'n bwysig iddyn nhw a pha ddatblygiadau maen nhw am weld yn eu hardal dros y 10 i 15 mlynedd nesaf. Derbyniwyd cyfanswm o 3,585 o ymatebion drwy holiadur ar-lein a phapur. Yn

dilyn sesiynau cyhoeddus cynhaliwyd gweithdai gyda sefydliadau i drafod cynlluniau gweithredu gan ganolbwyntio ar y materion a blaenoriaethau oedd wedi eu hadnabod yn lleol.

7.4.2 Oherwydd yr ymgysylltu lleol sydd wedi cymryd lle a bod ffiniau'r ardaloedd adfywio yma i'w weld yn debyg i'r dalgylchoedd ysgolion uwchradd **fe gytunwyd i ddefnyddio'r ardaloedd adfywio yma fel sail ar gyfer ardaloedd marchnad tai yn yr Asesiad Marchnad Tai Lleol.** Yr unig newid oedd drwy sicrhau bod pob Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is yn disgyn o fewn un o'r Ardaloedd Marchnad Tai. Mae hyn yn golygu fod yna 13 Ardal Marchnad Tai o fewn Gwynedd. Gweler y map isod ar gyfer lleoliad yr ardaloedd yma (gweler atodiad 2)

7.4.3 Ar gyfer yr opsiwn yma mae'r lefel twf yn cael ei ddosbarthu ar sail y nifer o dai o fewn y gwahanol Ardaloedd Marchnad Tai mae hyn yn golygu fod y twf yn cael ei ddosbarthu yn fwy cyfartal trwy Ardal y Cynllun fel a amlygir yn y tabl isod:

Ardal Marchnad Tai	**Nifer o Dai (% o'r Cyfanswm yn Ardal Cynllunio Gwynedd)**	**Opsiwn Twf 1** **253 tai y flwyddyn (212 ar ôl tynnu'r banc tir/ datblygiadau)**	**Opsiwn Twf 2** **325 tai y flwyddyn (242 ar ôl tynnu'r banc tir / datblygiadau)**	**Opsiwn Twf 3** **163 tai y flwyddyn (109 ar ôl tynnu'r banc tir / datblygiadau)**	**Opsiwn Twf 4** **134 tai y flwyddyn (82 ar ôl tynnu'r banc tir / datblygiadau)**	**Opsiwn Twf 5** **293 tai y flwyddyn (259 ar ôl tynnu'r banc tir / datblygiadau)**
Ardal Pen Llyn	5646 (11%)	28 (23)	36 (27)	18 (12)	15 (9)	32 (29)
Ardal Porthmadog	4957 (9.7%)	25 (21)	31 (23)	16 (11)	13 (8)	28 (25)
Bro Ardudwy	1418 (2.8%)	7 (6)	9 (7)	5 (3)	4 (2)	8 (7)
Bro Dysynni	2376 (4.7%)	12 (10)	15 (11)	8 (5)	6 (4)	14 (12)
Bro Ffestiniog	2239 (4.4%)	11 (9)	14 (11)	7 (5)	6 (3)	12 (11)
Bro Lleu/Nantlle	4739 (9.3%)	23 (20)	30 (23)	15 (10)	12 (8)	27 (24)
Bro Ogwen	3856 (7.5%)	19 (16)	24 (18)	12 (8)	10 (6)	22 (19)
Bro Peris	5364 (10.5%)	27 (22)	34 (25)	17 (11)	14 (9)	31 (27)
Dalgylch Bala	506 (1%)	3 (2)	3 (2)	2 (1)	1 (1)	3 (3)
Dalgylch Bangor	8792 (17.2%)	43 (37)	60 (42)	28 (19)	23 (14)	50 (45)
Dalgylch Caernarfon	5343 (10.4%)	26 (22)	34 (25)	17 (11)	14 (8)	30 (27)
Dalgylch Dolgellau	349 (0.7%)	2 (1)	2 (2)	1 (1)	1 (1)	2 (2)
Dalgylch Pwllheli	5508 (10.8%)	27 (23)	35 (26)	18 (12)	14 (9)	32 (28)

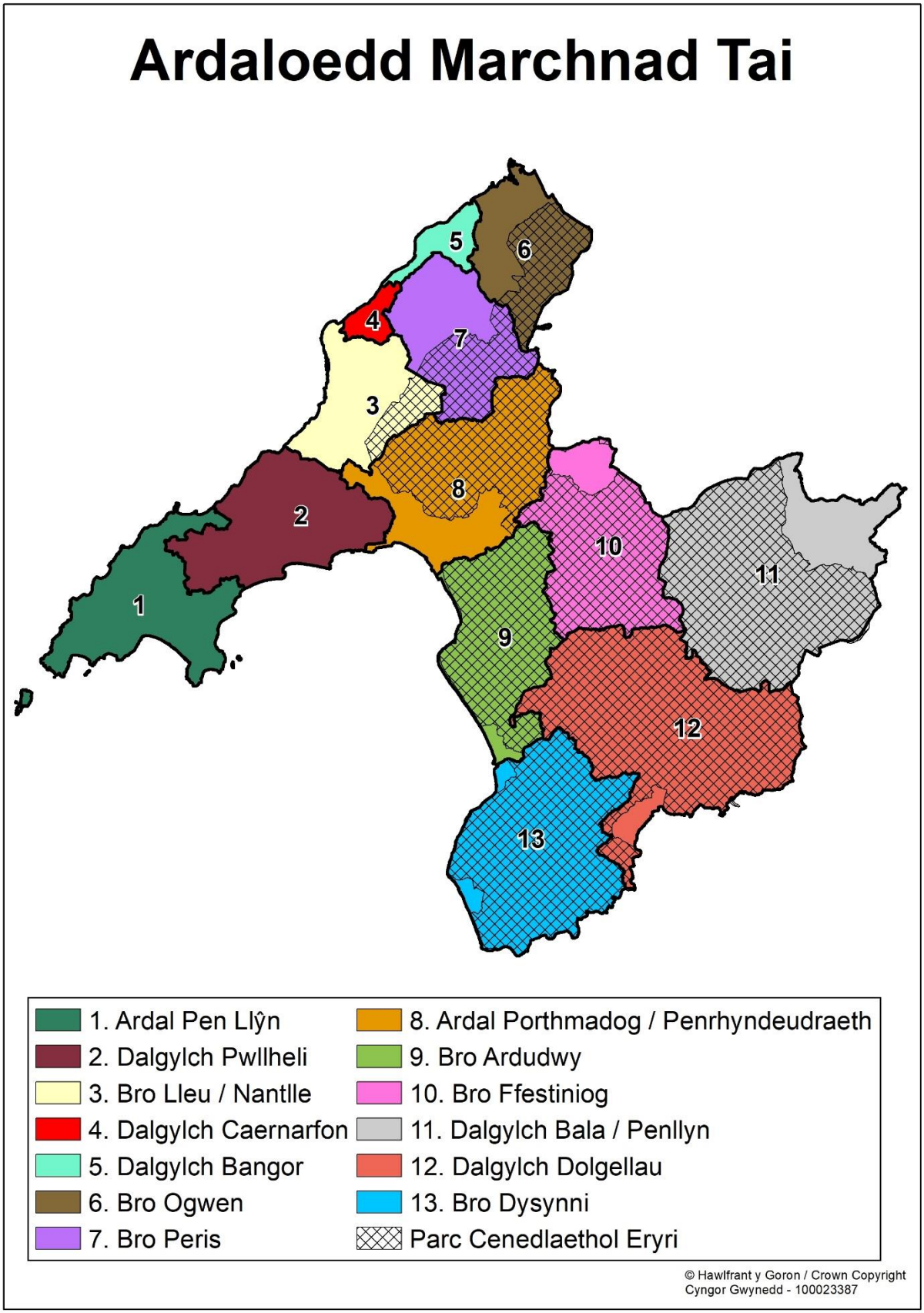
DRAFT

Atodiad 1: Rhestr o Aneddleoedd y CDLl ar y Cyd

Canolfan Is-Ranbarthol	Bangor
Canolfannau Gwasanaeth Trefol	Blaenau Ffestiniog, Caernarfon, Porthmadog, Pwllheli
Canolfannau Gwasanaeth Lleol	Abermaw, Bethesda, Criccieth, Llanberis, Llanrug, Nefyn, Penrhyndeudraeth, Penygroes, Tywyn
Pentrefi Gwasanaeth	Bethel, Bontnewydd, Botwnnog, Chwilog, Deiniolen, Rachub, Tremadog, Y Ffôr
Pentrefi Lleol, Gwledig ac Arfordirol	Abererch, Brynrefail, Caeathro, Carmel, Cwm y Glo, Dinas (Llanwnda), Dinas Dinlle, Dolydd a Maen Coch, Efailnewydd, Garndolbenmaen, Garreg-Llanfrothen, Groeslon, Llandwrog, Llandygai, Llangybi, Llanllyfni, Llanystumdwy, Nantlle, Penisarwaun, Pentref Uchaf, Rhiwlas, Rhosgadfan, Rhostryfan, Sarn Mellteyrn, Talysarn, Tregarth, Trefor, Waunfawr, Y Fron
Clystyrau	Aberdesach, Aberllefenni, Aberpwll, Bethesda Bach, Bryncir, Bryncroes, Caerhun/Waen Wen, Capel y Graig, Corris Uchaf, Crawia, Dinorwig, Gallt y Foel, Glasinfryn, Groeslon Waunfawr, Llanaber, Llandderfel, Llanengan, Llanfor, Llanllechid, Llannor, Llanwnda, Llwyn Hudol, Minffordd, Minffordd (Bangor), Mynydd Llandygai, Nebo, Pantglas, Penmorfa, Penrhos, Penrhos (Caeathro), Pentir, Pentrefelin, Pistyll, Pontllyfni, Rhoslan, Saron (Llanwnda), Swan, Tai'n Lôn, Talwaenydd, Talybont, Tan y Coed, Treborth, Ty'n-lôn, Ty'n y Lôn, Waun (Penisarwaun).

DRAFT

Atodiad 2: Map Ardaloedd Marchnad Tai Lleol

DRAFT

Atodiad 2

Cam Allweddol	
Diffiniol	
Cam 1	**Cytundeb Cyflawni** Paratoi a chyflwyno
Cam 2	**Cyn adneuo** Paratoi a chynnwys
Cam 3	**Strategaeth a Ffefrir** Ymgynghoriad cyhoeddus
Cam 4	**Cynllun adneuo** Ymgynghoriad cyhoeddus
Dangosol	
Cam 5	**Cyflwyno**
Cam 6	**Archwilio**
Cam 7	**Adroddiad yr Arolygydd**
Cam 8	**Mabwysiadu**

Atodiad 3 – Cofnodion Drafft Gweithgor Polisi Cynllunio (23/10/26)

Eitem 5

5. PRIF FATERION, GWELEDIGAETH, AMCANION STRATEGOL A'R OPSIYNNAU TWF A DOSBARTHIAD GOFODOL

Cyflwynodd swyddogion y Gwasanaeth Polisi Cynllunio Eitem 5 i'r Gweithgor. Ar ddechrau'r drafodaeth, atgoffodd y Cadeirydd yr Aelodau fod y cyfarfod yn canolbwyntio ar y materion a gyflwynwyd gerbron y Gweithgor ar y diwrnod hwnnw, yn hytrach na thrafodaethau blaenorol.

Wrth gyflwyno'r eitem, cyfeiriodd y swyddog at statws presennol y ddogfen a'r cam yn y broses o baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol newydd. Eglurwyd bod y gwaith a gyflwynwyd yn canolbwyntio ar y prif faterion, yr amcanion strategol a'r opsiynau twf posibl. Nodwyd mai diben y cyflwyniad oedd rhoi cyfle i'r Aelodau drafod a rhoi sylwadau ar yr opsiynau sydd wedi'u datblygu hyd yma er mwyn llywio'r gwaith pellach.

Pwysleisiodd y swyddogion nad oedd unrhyw benderfyniadau wedi'u gwneud ynghylch cyfeiriad y Cynllun Datblygu Lleol ar hyn o bryd. Eglurwyd bod yr opsiynau a gyflwynwyd wedi'u nodi fel yr opsiynau mwyaf priodol a realistig ar sail y dystiolaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, ac mai pwrpas y broses oedd casglu barn cyn symud ymlaen i gamau nesaf y gwaith.

Materion a godwyd

1. Gofynnodd Aelod am eglurhad ynghylch ystyr y golofn sy'n cyfeirio at swyddi cyflogaeth a sut y dylid dehongli'r wybodaeth a gyflwynir ynddi.

2. Gofynnodd Aelod am esboniad o'r gwahaniaeth rhwng y ffigurau a gyflwynir fel prif ffigurau a'r rhai a nodir mewn cromfachau. Holwyd hefyd pam nad yw'r gwahaniaeth rhwng y ffigurau hyn yn gyson ar draws yr amrywiol opsiynau.

3. Nododd Aelod nad oedd yn gwbl glir sut yr oedd y ffigurau cyflogaeth wedi'u llunio na sut yr oeddent yn ymwneud â ffactorau megis datblygiadau yn Wylfa, gweithio o gartref a newidiadau eraill yn y farchnad lafur. Holwyd a oedd ystyriaeth wedi'i rhoi i'r newid cyflym mewn patrymau gwaith, gan gynnwys effaith deallusrwydd artiffisial ar gyfleoedd cyflogaeth yn y dyfodol.

4. Gofynnodd Aelod a oedd y ffigurau a nodir mewn cromfachau yn cyfeirio at ddatblygiadau sydd eisoes wedi'u cwblhau neu sydd eisoes wedi digwydd, ac am eglurhad ynghylch pam nad yw'r ffigurau'n ymddangos yn gyson rhwng yr opsiynau amrywiol.

Drafft

5. Gofynnodd Aelod am eglurhad ynghylch pa opsiwn a ystyrir yn fwyaf realistig mewn perthynas â rhagolygon cyflogaeth a thwf economaidd. Awgrymwyd y byddai'n fuddiol cael mwy o wybodaeth yn egluro pam mae rhai opsiynau'n cael eu hystyried yn llai derbyniol nag eraill. Nodwyd hefyd, er bod rhagolygon cenedlaethol yn ffynhonnell wybodaeth werthfawr, bod angen adlewyrchu amgylchiadau a gofynion lleol Gwynedd a chymunedau gwledig yn fwy penodol.

6. Gofynnodd Aelod am eglurhad ynghylch pam y cyfeiriwyd at rai datblygiadau ym Môn fel datblygiadau hapfasnachol.

7. Gan gyfeirio at sylwadau blaenorol mewn perthynas â datblygiadau niwclear, nododd Aelod fod y drafodaeth yn ymwneud ag Adweithydd Modiwlaidd Bach yn hytrach na datblygiad Wylfa B. Gofynnwyd a oedd hyn wedi'i adlewyrchu yn yr asesiadau, gan y gallai nifer y swyddi a grëir fod yn sylweddol wahanol, a gofynnwyd hefyd a oedd ystyriaeth wedi'i rhoi i oblygiadau seilwaith, gan gynnwys trafnidiaeth a chysylltiadau dros y Fenai.

8. Cododd Aelod bwynt ynghylch y Cynllun Datblygu Lleol blaenorol, gan nodi bod rhai rhagolygon twf a ragwelwyd bryd hynny heb eu gwireddu. Holwyd pam fod rhagolygon cyfredol yn cynnwys prosiectau nad ydynt eto wedi derbyn caniatâd, a phwysleisiwyd yr angen i fod yn ofalus wrth seilio'r cynllun ar ddatblygiadau ansicr.

9. Mynegodd Aelod y farn na ddylid diystyru'r posibilrwydd o ddatblygiad yn Wylfa gan fod amgylchiadau'n gallu newid dros amser. Awgrymwyd y dylid cadw'r opsiwn hwnnw dan ystyriaeth, a nodwyd bod nifer o Aelodau eraill yn gefnogol i'r safbwynt hwn.

10. Gofynnodd Aelod am eglurhad ynghylch Opsiwn 4, gan nodi ei fod yn cyfeirio at Wynedd gyfan, tra bo'r Cynllun Datblygu Lleol yn ymdrin â rhan benodol o'r sir yn unig.

11. Gofynnodd Aelod am eglurhad ynghylch y rhaniad daearyddol rhwng ardaloedd Bangor a Caernarfon.

12. Nododd Aelod nad oedd unrhyw un o'r opsiynau'n ymddangos i roi sylw penodol i rôl Bangor fel dinas. Gofynnwyd a ddylid ystyried opsiwn sy'n canolbwyntio'n benodol ar ganol dinas Bangor. Cyfeiriodd yr Aelod hefyd at y diffyg cydweddiad rhwng rhai rhagolygon blaenorol a'r canlyniadau a welwyd yn ymarferol, gan nodi bod tai wedi'u darparu ar sail disgwyliadau cyflogaeth nad ydynt wedi gwireddu.

13. Holodd Aelod ynghylch y berthynas rhwng rhagolygon twf y Cynllun Datblygu Lleol a chynlluniau twf Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri. Gofynnwyd a oedd trafodaethau a chydweithredu ffurfiol yn digwydd er mwyn sicrhau bod gweledigaethau'r ddau gorff yn cyd-fynd.

14. Gofynnodd Aelod am eglurhad ynghylch diben craidd y Cynllun Datblygu Lleol, sef a yw'n bennaf yn ymateb i dueddiadau presennol neu'n ceisio dylanwadu ar batrymau

Draft

twf yn y dyfodol. Nodwyd bod poblogaeth Gwynedd yn wynebu heriau megis cyfraddau geni is, allfudo pobl ifanc a phoblogaeth sy'n heneiddio. Holwyd o ble y rhagwelir y daw twf poblogaeth yn y dyfodol, ac a yw'n briodol darparu tai mewn rhai ardaloedd ar sail rhagdybiaethau ynghylch cyfleoedd cyflogaeth nad ydynt yn sicr. Mynegodd yr Aelod ffafriaeth tuag at Opsiwn 4 ac awgrymodd y dylid ystyried anghenion pob ardal yn unigol.

15. Gan gyfeirio at sylwadau blaenorol ynghylch poblogaeth a thwf, gofynnodd Aelod drwy ba lens y dylid asesu'r opsiynau. Awgrymwyd y byddai'n fuddiol derbyn tystiolaeth bellach ynghylch pa opsiynau fyddai fwyaf cefnogol i'r Gymraeg. Holwyd pa gyfuniad o opsiynau twf fyddai'n cynnig y canlyniad gorau i gynaliadwyedd cymunedau Cymraeg eu hiaith, a chynigiwyd y dylid cynnal gwaith pellach i asesu effaith yr opsiynau mewn perthynas â'r Gymraeg.

16. Wrth ddilyn sylwadau blaenorol a wnaed gan Aelodau eraill, nododd Aelod gefnogaeth i ddatblygu cyfleoedd economaidd ond mynegodd bryder bod llai o bwyslais yn cael ei roi ar ddatblygiadau a chyfleoedd sy'n bodoli eisoes o fewn Parc Cenedlaethol Eryri o gymharu â datblygiadau mwy ansicr. Holwyd a oedd angen rhoi mwy o ystyriaeth i'r potensial am dwf ym Meirionnydd a goblygiadau hyn i'r ardal.

17. Gofynnodd Aelod a oedd y rhagolygon tai, yn enwedig yn ardal Arfon, yn cynnwys ystyriaeth lawn o fewnfudo ac allfudo poblogaeth. Pwysleisiodd bwysigrwydd deall patrymau mudo pobl ifanc a gofynnodd hefyd pryd y byddai mapiau ar gael i ddangos lleoliadau'r datblygiadau dan ystyriaeth.

18. Holodd Aelod ynghylch maint y cydweithio rhwng y Cyngor ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wrth ddatblygu'r opsiynau twf. Nodwyd bod gwahaniaethau sylweddol rhwng rhai o'r rhagolygon, a gofynnwyd pam nad oedd y gwaith yn ymddangos yn fwy cyd gysylltiedig. Awgrymwyd hefyd y dylid ystyried opsiwn twf lleol ychwanegol yn seiliedig ar ragolygon demograffig is.

19. Cytunodd Aelod â'r angen i dderbyn adroddiadau a thystiolaeth ar faterion ieithyddol pan fo hynny'n briodol. Gofynnwyd am eglurhad ynghylch y broses a ddefnyddiwyd i hidlo'r rhestr wreiddiol o un ar ddeg opsiwn i lawr i bum opsiwn. Holwyd hefyd i ba raddau y bydd sylwadau'r cyhoedd yn dylanwadu ar y broses benderfynu derfynol a faint o bwysau a roddir ar y dystiolaeth a gyflwynir.

20. Gan gyfeirio at baragraff 6.0.5 o'r adroddiad, gofynnodd Aelod am eglurhad ynghylch y cylch gorchwyl a roddwyd i'r ymgynghorwyr a gomisiynwyd i gynnal y gwaith. Holwyd pa ffactorau ac amcanion a osodwyd ganddynt wrth gynnal yr ymchwil a'r asesiadau perthnasol.

21. Gofynnodd Aelod am eglurhad ynghylch y defnydd o dueddiadau pum mlynedd yn hytrach na thueddiadau dros gyfnod hirach o bymtheg mlynedd. Nodwyd bod digwyddiadau megis Brexit a'r pandemig COVID-19 wedi cael effaith sylweddol ar ddemograffeg a phatrymau poblogaeth, a holwyd i ba raddau y mae'r gwaith modelu

Draft

wedi cymryd hyn i ystyriaeth. Gofynnwyd hefyd a oedd mentrau lleol a datblygiadau sgiliau ar y gweill wedi'u cynnwys yn yr asesiad.

22. Gofynnodd Aelod am eglurhad ynghylch amseriad ac arwyddocâd yr Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg. Mynegwyd y farn y dylai'r gwaith hwn gael ei gomisiynu cyn gwneud penderfyniadau strategol ynghylch yr opsiynau twf. Nododd yr Aelod nad oedd yn glir pam mai'r pum opsiwn presennol a ddewiswyd o blith yr holl opsiynau gwreiddiol, a phwysleisiodd yr angen am gyfiawnhad mwy tryloyw dros y dewis hwnnw. Cefnogwyd y safbwynt hwn gan Aelod arall.

23. Eiliodd Aelod y pwynt blaenorol gan nodi pryder nad oedd geiriad a diffiniadau rhai o'r cwestiynau arfaethedig ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus yn rhoi digon o eglurder nac yn darparu sail gadarn ar gyfer casglu barn y cyhoedd.

Ymatebion

1. Eglurodd y Swyddog fod y golofn yn ymwneud â nifer y swyddi cyflogaeth y byddai eu hangen i gefnogi'r nifer o unedau tai a ragwelir. Nodwyd bod pob opsiwn yn seiliedig ar yr un angen tai, ond yn defnyddio gwahanol ragdybiaethau o ran twf a chyflogaeth.

2. Esboniodd y Swyddog fod y gwahaniaeth rhwng y ffigurau yn deillio o'r modd y cânt eu cyfrifo dros gyfnod y cynllun. Po uchaf yw'r ffigur cyffredinol, y mwyaf tebygol yw y bydd bwlch rhwng y prif ffigur a'r ffigur mewn cromfachau. Wrth ailwirio'r data, cadarnhaodd y Swyddog fod gwall wedi'i ganfod yn y ffigurau a gyflwynwyd, a nodwyd y byddai'r wybodaeth yn cael ei chywiro.

3. Eglurodd y Swyddog fod Opsiwn 5 yn rhoi mwy o bwyslais ar ragolygon cyflogaeth ac yn cynnwys ystyriaeth o ddatblygiadau posibl yn Wylfa. Dyna'r rheswm dros y gwahaniaeth yn y ffigurau rhwng yr opsiynau. Pwysleisiwyd nad yw hyn yn golygu y rhagdybir y bydd datblygiad yn Wylfa yn digwydd, ond ei fod yn un o'r ffactorau a ystyrir wrth baratoi'r opsiwn hwnnw. Nodwyd hefyd nad yw pob opsiwn yn cynnwys yr un rhagdybiaethau ynghylch Wylfa.

4. Eglurodd y Swyddog fod y ffigurau mewn cromfachau yn is gan eu bod yn adlewyrchu i ffigwr heb y tai dydd eisoes wedi ei datblygu a y tai sydd yn y bank tir.

5. Nododd y Swyddog fod angen ystyried pob opsiwn mewn modd realistig ac agored. Pwysleisiwyd y bydd pob opsiwn yn destun ymgynghori ac yn caniatáu cyfle i randdeiliaid a'r cyhoedd gyflwyno sylwadau. Esboniwyd bod yr opsiynau wedi'u seilio ar ystod o ragdybiaethau twf isel, canolig ac uchel, tra hefyd yn ystyried ffactorau megis cyflogaeth, datblygiadau posibl yn Wylfa a'r angen am dai.

6. Nododd y Swyddog na ellid anwybyddu datblygiadau posibl ym Môn. Derbyniwyd efallai nad oedd y term "hapfasnachol" yn gwbl briodol gan nad oes caniatâd wedi'i roi hyd yma, ond pwysleisiwyd ei bod yn debygol y bydd rhyw ffurf o ddatblygiad yn

Draft

digwydd. O ganlyniad, ystyrid ei bod yn briodol cynnwys yr opsiwn perthnasol fel rhan o'r ymgynghoriad. Cadarnhawyd nad oedd ffafriaeth wedi'i rhoi i unrhyw opsiwn ar hyn o bryd.

7. Nododd y Swyddog fod y pwynt a godwyd wedi'i gydnabod.

8. Pwysleisiodd y Swyddog nad oedd unrhyw benderfyniad wedi'i wneud ynghylch mabwysiadu unrhyw un o'r opsiynau. Eglurwyd mai trafodaeth gychwynnol oedd hon er mwyn ystyried ystod o opsiynau posibl, ac nad oedd yr opsiynau eu hunain yn cynrychioli strategaeth derfynol y Cynllun Datblygu Lleol.

9. Nododd y Swyddog fod y sylw wedi'i gydnabod.

10. Eglurodd y Swyddog fod ardaloedd lleol yn parhau i gael eu hadnabod o fewn y gwaith, gan gynnwys rhai sy'n ymestyn i mewn i Barc Cenedlaethol Eryri. Fodd bynnag, dim ond yr ardaloedd hynny sy'n disgyn o fewn ardal gyfrifoldeb Gwynedd sy'n cael eu hadrodd fel rhan o'r broses hon.

11. Nododd y Swyddog nad oedd yn hawdd diffinio'r gwahaniaethau'n fanwl rhwng yr ardaloedd a gyfeiriwyd at. Pwysleisiwyd, fodd bynnag, fod angen sicrhau bod unrhyw ddatblygiadau yn rhai cynaliadwy.

12. Nododd y Swyddog fod y pwynt a godwyd wedi'i gydnabod.

13. Cadarnhaodd y Swyddog nad oedd rôl a gwaith Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn cael eu diystyru. Eglurwyd bod trafodaethau rheolaidd yn cael eu cynnal ar lefel is-ranbarthol er mwyn trafod materion o ddiddordeb cyffredin a sicrhau cymaint o gydweithio â phosibl.

14. Nododd y Swyddog fod y Cynllun Datblygu Lleol yn darparu'r dull mwyaf priodol o ymateb i'r materion a godwyd. Cydnabuwyd bod y pwyntiau a gyflwynwyd yn rhai teg ac yn berthnasol i'r broses.

15. Cadarnhaodd y Swyddog y bydd pob un o'r opsiynau'n cael eu hasesu mewn perthynas â'r Gymraeg, ac y bydd y gwaith ychwanegol a awgrymwyd yn cael ei gyflawni fel rhan o'r broses, ond nid ar y cam yma. Pwysleisiwyd bydd ystyriaeth o'r Gymraeg a'r holl ystyriaethau a thystiolaeth arall yn cael ei wneud yn y cam nesaf fel rhan o'r broses o ddatblygu'r hoff strategaeth. Nodwyd hefyd nad pwrpas y cam oedd dod i gasgliad ynghylch pa opsiwn oedd i'w ffafrio. Esboniwyd mai diben y cam presennol oedd casglu gwybodaeth a thystiolaeth i lywio'r camau nesaf.

16. Rhannodd y Swyddog ei farn ynghylch pwysigrwydd gweithio'n agos gydag Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri er mwyn sicrhau dealltwriaeth glir o gynlluniau'r ddau sefydliad a'r modd y gallant gefnogi ei gilydd i gyflawni amcanion strategol.

17. Nododd y Swyddog y byddai cyfleoedd pellach i'r gweithgor gyfrannu sylwadau a mewnbwn wrth i'r gwaith symud ymlaen tuag at nodi strategaeth ffafredig.

18. Esboniodd y Swyddog y bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r gweithgor wedi'r cyfnod ymgynghori, ynghyd â phapurau cefndir perthnasol. Byddai hynny'n

Drafft

rhoi cyfle i'r Aelodau ystyried y dystiolaeth a chyflwyno sylwadau ar y gwaith a gyflwynir gan yr Gwasanaeth Polisi Cynllunio. Cydnabuwyd hefyd y sylw ynghylch mabwysiadu opsiwn twf a fyddai'n defnyddio rhagolygon Llywodraeth Cymru ynghyd ag addasiadau datblygiad lleol, yn debyg i'r dull a ddefnyddir mewn rhai awdurdodau eraill.

19. Nododd y Swyddog y gellid ystyried cynnwys rhagor o wybodaeth ac eglurhad yn y gwaith yn y dyfodol. Pwysleisiwyd fod angen cynllunio ar gyfer rhyw lefel o dwf, ac mai'r pum opsiwn a gyflwynwyd oedd y rhai a ystyrid yn fwyaf realistig ar sail y dystiolaeth a'r rhagolygon sydd ar gael. Esboniwyd mai dyna'r rheswm dros gynnwys opsiynau twf isel, canolig ac uchel er mwyn sicrhau ystod eang o ddewis a thrafodaeth.

20. Cadarnhaodd y Swyddog fod yr ymchwil a'r gwaith technegol angenrheidiol wedi'u comisiynu er mwyn cefnogi'r broses o baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol. Awgrymwyd, fodd bynnag, y byddai'r materion penodol a godwyd yn fwy perthnasol i gamau diweddarach y broses.

21. Eglurodd y Swyddog fod y rhagolygon yn ystyried y nifer o bobl sydd mewn cyflogaeth neu'n chwilio am waith, ynghyd â'r rhai sy'n teithio i mewn ac allan o'r sir at ddibenion cyflogaeth. Nodwyd hefyd fod mentrau a datblygiadau lleol sy'n gallu dylanwadu ar y farchnad lafur yn cael eu hystyried fel rhan o'r gwaith modelu. Mewn perthynas â'r cyfnod amser a ddefnyddiwyd, pwysleisiwyd bod amgylchiadau wedi newid yn sylweddol yn ystod y blynyddoedd diwethaf, ac felly ystyrid bod defnyddio cyfnod byrrach yn darparu darlun mwy realistig o'r sefyllfa bresennol.

22. Nododd y Swyddog fod y pwynt a godwyd wedi'i gydnabod.

23. Eglurodd y Swyddog na fyddai'n ymarferol cynnwys cwestiynau a allai gael eu dehongli fel rhai sy'n arwain barn. Pwysleisiwyd nad oedd unrhyw fwriad i ddylanwadu ar ymatebion y cyhoedd, ac mai diben yr ymgynghoriad oedd casglu barn wrthrychol a diduedd.

Draft

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Cymunedau
DYDDIAD	19 Tachwedd 2026
TEITL A CHYFNOD ADRODD	Adroddiad Perfformiad Aelod Cabinet Amgylchedd: Ebrill – Awst 2026
AELOD CABINET	Y Cynghorydd Craig ab Iago

CRYNODEB CYFFREDINOL A CHASGLIAD
Beth yw eich asesiad cyffredinol o berfformiad yr Adran?
Rwyf yn fodlon â pherfformiad Adran Amgylchedd yn ystod y cyfnod rhwng Ebrill ac Awst 2026. Er bod rhai gwasanaethau wedi wynebu heriau sylweddol yn ymwneud â chapasiti staffio, newidiadau i'r gweithlu a phwysau gweithredol cynyddol, mae trefniadau wedi eu rhoi ar waith i reoli'r risgiau hyn a chynnal darpariaeth gwasanaethau. Gwelwyd cynnydd parhaus yn erbyn y cerrig milltir sydd wedi eu gosod ar gyfer blaenoriaethau Cyngor Gwynedd sydd yn rhan o Gynllun y Cyngor 2023-28. Mae'r trafodaethau yn y cyfarfod Herio a Chefnogi Perfformiad wedi rhoi sicrwydd fod y prif risgiau yn cael eu hadnabod a'u rheoli'n briodol.
A ydych yn fodlon ar berfformiad cyffredinol yr Adran?
Rwy'n fodlon gyda pherfformiad yr Adran, sy'n parhau'n sefydlog, gyda thystiolaeth o gynnydd yn erbyn blaenoriaethau'r Cyngor a gwaith clir yn cael ei wneud i ymateb i'r meysydd lle mae heriau'n parhau. Hoffwn ddiolch i staff yr Adran am eu hymrwymiad a'u gwaith parhaus wrth ddarparu gwasanaethau hanfodol i drigolion Gwynedd Mae'r holl faterion wedi bod yn destun trafodaeth Cyfarfod Herio a Chefnogi Perfformiad yr Adran Amgylchedd ar 5 Hydref a oedd yn cynnwys Cyfarwyddwr Corfforaethol, y Pennaeth Adran, Penaethiaid Cynorthwyol a Rheolwyr Gwasanaeth, ynghyd â chynrychiolwyr o'r Pwyllgor Craffu Cymunedau.

PRIF FATERION PERFFORMIAD
Beth yw'r prif faterion perfformiad y dylid eu hamlygu?

PROSIECTAU BLAENORIAETH O GYNLLUN Y CYNGOR

Mae'r Adran Amgylchedd yn arwain ar neu'n cyfrannu tuag at bedwar o flaenoriaethau yng Nghynllun y Cyngor 2023-28, sef:

- Rheolaeth ail gartrefi a llety gwyliau tymor byr;
- Cynllun Datblygu Lleol Newydd;
- Gwastraff ac Ailgylchu;
- Teithio Llesol.

Rwy'n croesawu'r gwaith a gyflawnwyd hyd yma eleni, ac amlinellir y cynnydd yn erbyn y cerrig milltir a osodwyd ar gyfer y pedwar blaenoriaeth yn Atodiad 2.

MESURAU PERFFORMIAD

Mae Atodiad 3 yn cynnwys y mesurau perfformiad ar gyfer Gwasanaethau ar draws yr Adran. Mae'r adroddiad cynhwysfawr yn cynnwys data am y cyfnod diweddaraf, ynghyd â chyd-destun ac esboniad pellach sy'n rhoi mwy o gig ar yr asgwrn ar gyfer perfformiad yr holl feysydd.

Yn ystod y cyfarfod Herio a Chefnogi Perfformiad diweddar, cafwyd trafodaeth am gyfnod o newid yng ngweithlu'r **Gwasanaeth Cynllunio** dros y 18 mis diwethaf, gyda nifer o swyddogion profiadol yn ymddeol, yn gadael am gyfleoedd eraill neu'n absennol o'r gwaith am gyfnod estynedig.

Mewn ymateb, mae'r Gwasanaeth wedi parhau i fuddsoddi mewn cynllunio gweithlu a datblygu talent newydd, gan benodi a datblygu nifer o hyfforddeion a swyddogion newydd, yn ogystal â llenwi swyddi uwch yn fewnol. Er bod lefel staffio'r Gwasanaeth bellach mewn sefyllfa fwy sefydlog, mae colli nifer sylweddol o aelodau profiadol o staff mewn cyfnod byr wedi arwain at ostyngiad mewn profiad, arbenigedd a gwybodaeth sefydliadol.

Er mwyn ymateb i'r heriau hyn, mae Cynllun Gweithredu a Blaenoriaethau'r Gwasanaeth Cynllunio ar gyfer rheoli capasiti, datblygu'r gweithlu a chynnal perfformiad yn cael ei baratoi, a bydd nodyn yn cael ei rannu gyda'r Aelodau yn fuan.

Nodwyd hefyd fod materion gorfodaeth ar achosion penodol wedi golygu dargyfeirio amser staff y **Gwasanaeth Rheolaeth Adeiladu** yn y cyfnod dan sylw. Mae hyn wedi cynnwys gwaith ar achosion strwythurau peryglus (Corbett Arms, Tywyn ac eraill) a oedd yn gofyn am ymyraethau cymhleth ar unwaith, a bod hynny yn ei dro wedi cael peth effaith ar berfformiad wrth benderfynu ar geisiadau o fewn cyfnod penodol.

Tynnwyd sylw hefyd at y ffaith fod disgwyl eglurder pellach gan Lywodraeth Cymru yn y misoedd nesaf ar ddyfodol y maes Rheolaeth Adeiladu. Nodwyd y gallai newidiadau cenedlaethol i'r trefniadau gweithredu a rheoleiddio gael effaith ar y gwasanaeth yn y dyfodol, ac felly bydd angen ystyried y datblygiadau hyn wrth gynllunio camau nesaf y Cyngor.

Ym maes **Iechyd yr Amgylchedd**, nodwyd fod addasu wedi bod i rai mesuryddion o ran arolygiadau safonau a hylendid bwyd. Er bod y perfformiad presennol yn adlewyrchu blaenoriaethu arolygiadau risg uchel yn unol â gofynion yr Asiantaeth

Safonau Bwyd, nodwyd y byddai cynnwys gwybodaeth am gynnydd yn erbyn y rhaglen arolygu flynyddol, a nodi'r perfformiad yng nghyd-destun ol-groniad sy'n parhau yn ddefnyddiol. Mae gwaith yn digwydd i sicrhau fod yr wybodaeth yma ar gael i'r dyfodol er mwyn Cynnig cyd-destun ychwanegol defnyddiol i gynorthwyo dehongli'r dangosydd.

Tynnwyd sylw penodol at waith gan **Wasanaeth Busnes (Gweinyddol)** yr Adran a fu ymhlith y cyntaf yng Nghymru i fod yn mudo i system HMLR ar gyfer prosesu ceisiadau pridiannau tir. Diolchwyd i'r swyddogion am eu gwaith ar y cynllun. Nodwyd fod nifer y ceisiadau pridiannau tir wedi lleihau yn sylweddol ond fod y mesurydd bellach yn cynnwys chwiliadau Rheolaeth Adeiladu. I'r dyfodol, bydd y Gwasanaeth yn amlygu y newid yma wrth adrodd ac yn tynnu sylw at y rhaniad mewn ceisiadau pridiannau tir a chwiliadau Rheolaeth Adeiladu.

RISGIAU ALLWEDDOL
Unrhyw faterion sy'n achosi pryder o ran risgiau'r Adran?
Noder uchod y prif feysydd lle mae heriau presennol a'r mesurau lliniaru a'r camau datblygu sydd wedi eu cyflwyno lle mae angen.

Atodiad 1 – Sylwadau'r Aelodau Craffu

Atodiad 2 – Cynnydd ar gerrig milltir prosiectau Cynllun y Cyngor

Atodiad 3 – Mesuryddion Perfformiad yr Adran

MATERION YN CODI GAN YR AELODAU CRAFFU YNGHYLCH PERFFORMIAD YR ADRAN AMGYLCHEDD

Herio Perfformiad yr Adran Amgylchedd
Dydd Llun 5ed Hydref 2026.

CYNLLUN Y CYNGOR – Prosiectau Blaenoriaeth
Oes cynnydd sylweddol wedi ei wneud gyda phrosiect blaenoriaeth?
Mae cynnydd wedi'i wneud o ran systemau, yn enwedig gyda'r system BARTEC ar gyfer gwastraff ac ailgylchu y gobeithir y bydd yn dwyn ffrwyth, gyda chyfraddau ailgylchu gwell. Dyddiau cynnar.
Oes prosiect blaenoriaeth sy'n peri pryder oherwydd diffyg cynnydd?
Nac oes.

PERFFORMIAD – Mesurau Perfformiad
Beth oedd yn dda?
Gwaith Stryd (1 mesur) a Parcio (3 mesur) 1. Gwaith Stryd: Materion sy'n ymwneud ag ansawdd gwael marciau ffyrdd ac oedi wrth ail-baentio a gosod marciau newydd yn dilyn gwaith stryd. Y broblem yw'r diffyg contractwyr digonol yn yr ardal i ddiwallu anghenion pawb. Mae'r Adran yn hyfforddi staff mewnol i wneud mân waith o'r math hwn ac yn bwriadu buddsoddi mewn prynu peiriannau i alluogi i bob math o waith fel hwn (gan gynnwys gwaith mawr) gael ei wneud yn fewnol. Mae ACGChC a rhai cynghorau cyfagos hefyd wedi mynegi diddordeb mewn gweld Gwynedd yn datblygu'r swyddogaeth hon. 2. Parcio (ar y stryd a meysydd parcio): Cwynion am broblemau parcio ar y stryd a faniau gwersylla Mae'r dystiolaeth a gyflwynwyd yn dangos cysondeb yn ystod y blynyddoedd diwethaf o ran nifer y cwynion ynghylch parcio gydag amrywiadau tymhorol hefyd yn gyson. Mae llai o hysbysiadau cosb benodedig (FPNs) ers mis Mai wedi'i briodoli i'r ffaith bod dau swyddog gorfodi i ffwrdd yn sâl. Mae 43% o'r FPNs a ddosberthir yn ymwneud â bod heb docyn mewn meysydd parcio, mynd dros yr amser ar y tocyn, neu gar heb ei barcio o fewn y llinellau. Nodwyd nad yw Gwynedd yn defnyddio cod QR ar gyfer taliadau ym meysydd parcio'r Cyngor. Bu digwyddiadau lle gosodwyd codau QR yn anghyfreithlon gan drydydd partïon i ddal pobl anwyliadwrus.

O ran faniau gwersylla, mae'r adran yn derbyn y gellid gwella hysbysebu cyfleusterau'r Cyngor ar gyfer faniau gwersylla.

3. Llwybrau troed: Torri Glaswellt: Heriodd yr Aelod Cabinet y gostyngiad mewn torri glaswellt dros yr haf. Y rheswm oedd y cyfnod sych hir a phoeth = llai o dyfiant.

4. Cludiant Cyhoeddus: Yn cynnwys nifer y bysiau oedd ar amser, yn hwyr, gyda'r data wedi ei ddarparu gan Lywodraeth Cymru. Mae nifer y siwrneiau gan deithwyr yn cynyddu, 65% â thâl, 35% â thocynnau teithio. Gofynnodd aelod o'r Cabinet, "Ydym ni eisiau talwyr, neu ddefnyddwyr yn unig?".

5. Gwastraff ac Ailgylchu: Er bod ganddo'r seilwaith i gyrraedd targed Llywodraeth Cymru o 70%, mae'r gwasanaeth wedi gwastatáu ar 63-64%. Mae yna bethau y gellid eu hailgylchu yn dal i fynd i'r biniau gwastraff gwyrdd. Cytunwyd ar strategaeth wastraff newydd ym mis Gorffennaf 2026.

   Dywedodd yr Aelod Cabinet ei fod wedi siarad â Gweinidog Llywodraeth Cymru sy'n dweud bod angen i Wynedd newid i gasgliadau biniau gwyrdd bob pedair wythnos. Cred yr Aelod Cabinet y gallai hyn fod yn amhoblogaidd ac y dylai'r penderfyniad hwn ddilyn cyfarwyddyd gweinidog Llywodraeth Cymru sy'n gwneud y penderfyniad gwleidyddol. Mae ailgylchu a gwastraff biniau gwyrdd yn cael eu dysgu mewn ysgolion cynradd erbyn hyn.

   Mae 99.82% o'r biniau yn cael eu casglu heb i alwadau casgliadau wedi'u methu gael eu derbyn, gyda'r ymholiadau hyn yn is na'r llynedd. Cyflwynwyd system BARTEC i'r cyfarfod i arddangos y system sy'n cofnodi'n gorfforol ble mae'r cerbydau casglu wedi bod gan ddefnyddio camerâu i ddangos a fethwyd y casgliadau mewn gwirionedd neu a roddwyd y biniau allan yn hwyr. Nodwyd Ailddefnyddio vs Ailgylchu: Po fwyaf rydym ni'n ailddefnyddio, y lleiaf rydym ni'n ailgylchu. Cafodd yr Aelod Cabinet y dasg o herio gweinidog Llywodraeth Cymru i ganiatáu i ailddefnyddio gael ei gyfrif yn y ffigyrau ailgylchu, gan fod popeth rydym ni'n ei ailddefnyddio yn hytrach na'i ailgylchu yn ystumio ein ffigyrau.

6. Cynllunio: Mae colli staff Cynllunio profiadol a'r amser i staff newydd ymgyfarwyddo yn achosi oedi i'r gwasanaeth gyda phum swyddog yn ymddeol/gadael o fewn y 18 mis diwethaf.

   Ers mis Medi 2025, bu bwlch sylweddol iawn rhwng y cyfnod penderfynu statudol a ganiateir sef 56 diwrnod (llinell goch ar y siart) a'r cyfnod gwirioneddol a gymerwyd (llinell felen). Nid oedd yr Aelod Cabinet yn hapus bod yr anghysondeb hwn yn cael ei ddangos; cred y Rheolwr Cynllunio y dylid eu dangos. Byddai'n well gan yr Aelod Cabinet weld ffigyrau ar gyfer nifer y cwynion a dderbyniwyd a sut yr ymdrinnir â nhw. Mae cytundeb bellach ar waith i rai sy'n ymadael yn gynnar i ad-dalu ar sail pro-rata unrhyw daliadau hyfforddiant ac addysg y maent wedi'u derbyn i annog peidio ymadael yn gynnar. Mae'r mater hwn yn ymddangos ar y Gofrestr Risg.

7. Rheolaeth Adeiladu: Prinder staff, cystadleuaeth gydag awdurdodau lleol eraill a'r sector preifat. Fel Cynllunio, tîm bach yw hwn felly mae unrhyw

newidiadau/colledion staffio yn ystumio ffigyrau perfformiad.

8. Gwarchod y Cyhoedd: Mae'r gwasanaeth bellach yn delio â phroblemau ar raddfa nad oedd yn bodoli mor ddiweddar â thair blynedd yn ôl yn ymwneud â fêps a gwerthu tybaco yn anghyfreithlon. Mae'r ddwy eitem yma yn cymryd mwy o amser na phopeth arall. Mae 98.74% o fusnesau bwyd 3 i 5 ar eu graddfa hylendid bwyd yn cael eu harolygu o fewn amser wrth i'r adran dargedu'r rhai sydd â sgoriau is a busnesau newydd.

Beth oedd yn codi pryder?

Marciau Ffordd: Dim pryderon ar hyn o bryd heblaw am yr amser sydd ei angen i brynu offer a hyfforddi staff.

Gorfodaeth Parcio: Roedd salwch staff wedi lleihau nifer yr FPNs a ddosbarthwyd.

Cludiant Cyhoeddus: Ymddengys nad oes cymhariaeth flynyddol o nifer y teithwyr wedi ei chyflwyno yn yr adroddiad. Mae'n ei gwneud hi'n anodd herio niferoedd yn arbennig dros gyfnod hirdymor.

Gwastraff ac Ailgylchu: Gallai ailddefnyddio gosbi awdurdodau lleol oherwydd nad yw pob tunnell a ailddefnyddir ar hyn o bryd yn cyfrif tuag at ailgylchu; po fwyaf yr ydym yn ailddefnyddio, y gwaethaf y bydd y ffigyrau yn ymddangos.

Cynllunio: Nifer y penderfyniadau sy'n cael eu rhoi y tu hwnt i'r cyfnod penderfynu statudol (y bwlch rhwng y llinellau coch a melyn ar y siart a gyflwynwyd i'r cyfarfod).

Gwarchod y Cyhoedd: Pwysau cynyddol oherwydd fêps a thybaco anghyfreithlon

A oes unrhyw faes i'w graffu ymhellach? Beth sydd angen ei graffu a pham?

Ailddefnyddio vs Ailgylchu.

Gallai craffu pellach ar y mater hwn ddarparu tystiolaeth bellach i gynorthwyo'r Aelod Cabinet i herio Llywodraeth Cymru i ganiatáu i ailddefnyddio gael ei gyfrif fel ailgylchu.

Nid yw'r fethodoleg bresennol yn caniatáu i ailddefnyddio gyfrif tuag at ailgylchu, a thrwy hynny mae'n cosbi'r adran a Chyngor Gwynedd.

Gallai her lwyddiannus i weinidog Llywodraeth Cymru wneud gwahaniaeth sylweddol i faint o wastraff sy'n cael ei gofnodi fel "Ailgylchu". Gallai hyn arwain at Wynedd yn cyrraedd ei tharged ailgylchu gan ddileu'r risg o dderbyn cosbau. Gall hyn felly fod yn ddefnyddiol hefyd i ysgogi ailddefnyddio ymhellach.

ATODIAD 2
Blaenoriaethau Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-2028
Cynnydd ar gerrig milltir 2026-7

Gwynedd Glyd:

- Rheolaeth ail gartrefi a llety gwyliau tymor byr

Gwynedd Werdd:

- Cynllun Datblygu Lleol newydd
- Gwastraff ac Ailgylchu
- Teithio Llesol

Gwynedd Glyd: Cefnogi pobl Gwynedd i fyw mewn cartrefi addas yn eu cymunedau

Prosiect: Rheolaeth ail gartrefi a llety gwyliau tymor byr

Mae'r nifer sylweddol o dai yng Ngwynedd sy'n cael eu defnyddio fel ail gartrefi a llety gwyliau tymor-byr yn cael effaith andwyol ar allu pobl y sir i gael mynediad at gartrefi yn eu cymunedau.

Mae'r Cyngor wedi cyflwyno ymchwil manwl i'r Llywodraeth yn amlygu'r angen am weithredu ym meysydd cynllunio, trethiant a thrwyddedu er mwyn cael gwell rheolaeth o'r sefyllfa. Yn dilyn cyhoeddiadau y Llywodraeth, gan gynnwys sefydlu Peilot Dwyfor sy'n ymrwymo i gyflwyno camau i daclo problemau yn y maes, mae'r Cyngor yn gweithredu newidiadau deddfwriaethol ac yn gosod premiwm treth Cyngor ar gyfer ail gartrefi a thai gwag bob blwyddyn ar gyfradd briodol i ymateb i'r sefyllfa ar y pryd.

Prosiect: Rheolaeth ail gartrefi a llety gwyliau tymor byr

Cerrig milltir 2026/7	Diweddariad ar y cerrig milltir hyd yma	Wedi cwblhau / Ar drac	Beth am ei gyflawni yn y bumed flwyddyn?
1. Cyfarwyddyd Erthygl 4: Yn dilyn penderfyniad y Barnwr (6 Chwefror 2026) i wrthod caniatáu i'r Cyngor apelio, fe ddiddymwyd y Cyfarwyddyd Erthygl 4, rydym wedi: - Cyflwyno adroddiad ar y broses a'r her gyfreithiol i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ar 11/6/26. - Os bwriedir symud ymlaen i gyflwyno CE4 o'r newydd, bydd angen ystyried amserlen priodol ar gyfer y broses yma a swmp y gwaith cysylltiedig ac unrhyw heriau posibl.	**1.** Adroddiad wedi ei gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu ar 11/6/26. Ystyriaeth i unrhyw gamau pellach ac amserlen ar gyfer hyn yn ddarostyngedig newidiadau cyd-destunnol.	✓	Bydd y camau nesaf yn ddibynnol ar benderfyniadau ynglŷn â symud ymlaen ai peidio gyda chyflwyno Cyfarwyddyd Erthygl 4 newydd ac amserlen briodol ar gyfer cyflawni'r gwaith.
2. Premiwm Treth Cyngor (Diweddariad Adran Cyllid) Ystyriaeth os am gynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar gynyddu lefel y Premiwm ar gyfer 2027/28, gyda'r Cyngor Llawn i ystyried lefel y Premiwm ar gyfer 2027/28 yn Rhagfyr 2026 (boed newid yn cael ei argymell neu beidio).	**2.** Y Cyngor Llawn i ystyried lefel y Premiwm ar gyfer 2027/28 yn Rhagfyr 2026.	✓	Parhau i adolygu ar sail blynyddol.
3. Cynllun cofrestru a thrwyddedu llety gwyliau: Yn dilyn pasio deddfwriaeth newydd yn y Senedd i gyflwyno cynllun trwyddedu ar gyfer llety ymwelwyr (a fydd yn berthnasol i ddarparwyr llety hunan-ddarpar), bydd angen dangos bod eiddo yn bodloni safonau diogelwch ac ansawdd. Tra bod yr elfen Cofrestru a fydd yn agor o Hydref 2026 i'w weinyddu yn ganolog gan Lywodraeth Cymru, disgwylir rhagor o fanylion am yr elfen Trwyddedu. Mae'r Cyngor eisoes wedi amlygu mewn ymgynghoriadau ar y mater y byddai goblygiadau ac adnoddau sylweddol tebygol i gyfeiriad Awdurdodau Lleol os mai'r bwriad fydd gweithredu yr elfen Trwyddedu yn lleol, a byddwn yn rhoi ystyriaeth i unrhyw ddiweddariadau gan Lywodraeth Cymru am hyn gan ystyried ac ymateb i unrhyw ofynion a goblygiadau ar wasanaethau'r Cyngor.	**3.** Mae'r Senedd wedi pasio deddfwriaeth newydd i gyflwyno cynllun trwyddedu ar gyfer llety ymwelwyr yng Nghymru. Bydd y cynllun yn berthnasol i ddarparwyr llety hunan-ddarpar, a bydd angen dangos bod eu heiddo yn bodloni safonau diogelwch ac ansawdd. Mae 2 elfen i'r newid: • Cofrestru - gyda'r ffenestr i gofrestru yn dechrau yn Hydref 2026 a fydd yn cael ei weinyddu'n ganolog gan Lywodraeth Cymru. • -Trwyddedu - mae'r Cyngor eisoes wedi amlygu mewn ymgynghoriadau ar y mater y byddai goblygiadau ac adnoddau sylweddol tebygol i gyfeiriad Awdurdodau Lleol os mai'r bwriad fydd gweithredu hyn yn lleol. Mae'r risgiau o ran adnoddau wedi eu hamlygu yng nghofrestr risg yr Adran Amgylchedd. Mae'r Adran wedi cytuno y bydd cynrychiolaeth o Wasanaethau Gwarchod y Cyhoedd yn mynychu gweithdai ar gyfer datblygu'r cynlluniau ar gyfer Awdurdod Arweiniol (ac er mwyn hynny wedi cyflwyno datganiad diddordeb). Bydd hyn yn galluogi cyfrannu at y gwaith datblygol, ynghyd a sicrhau fod gan yr Adran ragor o ddealltwriaeth am y rôl arweiniol maes o law.	✓	Ymateb i unrhyw ymgynghoriadau cyhoeddus fydd yn cael eu cynnal ar y trefniadau ar gyfer trwyddedu. Ystyried unrhyw oblygiadau ar adnoddau'r Cyngor yn sgil penderfynniad Llywodraeth Cymru i sefydlu Cynllun Cofrestru a Thrwyddedu Statudol yng Nghymru ar gyfer llety gwyliau.

Gwynedd Werdd: Gwarchod harddwch naturiol y sir, ac ymateb yn gadarnhaol i'r argyfwng newid hinsawdd

Prosiect:

Cynllun Datblygu Lleol newydd

Byddwn yn llunio Cynllun Datblygu Lleol newydd ar gyfer ardal awdurdod cynllunio Gwynedd fydd yn cyfarch anghenion tai, cyflogaeth, cymdeithasol ac amgylcheddol trigolion y sir dros y 15 mlynedd nesaf.

Prosiect: Cynllun Datblygu Lleol newydd

Cerrig milltir 2026/7	Diweddariad ar y cerrig milltir hyd yma	Wedi cwblhau / Ar drac	Beth am ei gyflawni yn y bumed flwyddyn?
Parhau i weithredu ar y cam cyn-adneuo ar gyfer y Cynllun newydd, fydd yn cynnwys: **i.** Datblygu ac ymgynghori ar y prif faterion, yr weledigaeth, yr amcanion strategol a'r opsiynau twf a dosbarthiad gofodol. **ii.** Paratoi papurau cefndir/testun penodol, asesiadau effaith. **iii.** Asesu gwybodaeth a dderbyniwyd yn ystod arolwg canfod barn anffurfiol (a ddaeth i ben ar 24/3/26).	**i.** Parhau gyda'r gwaith gan anelu at adrodd i'r Gweithgor Polisi Cynllunio mis Hydref, Pwyllgor Craffu Cymunedau mis Tachwedd a'r Cabinet mis Rhagfyr i ofyn eu cymeradwyaeth i gynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar y prif faterion, yr weledigaeth, yr amcanion strategol a'r opsiynau twf a dosbarthiad gofodol yn ystod Ionawr / Chwefror 2027. **ii.** Mae gwaith yn parhau gyda'r papurau cefndir / testun penodol, ac asesiadau effaith. **iii.** Adroddiad i'r Gweithgor Polisi Cynllunio ar 3 Gorffennaf 2026 ar yr ymateb yn dilyn yr ymarferiad canfod barn anffurfiol.	✔	Paratoi ac ymgynghori ar yr Hoff strategaeth. Nodir fod camau eraill yn y broses (na fydd yn bosib eu cyflawni yn y Bumed flwyddyn) sef: - Paratoi ac ymgynghori ar y Cynllun Adnau. - Cyflwyno'r Cynllun (Drafft) i'r Llywodraeth ar gyfer cynnal archwiliad cyhoeddus. Y cam olaf fydd argymell i'r Cyngor Llawn fabwysiadu'r Cynllun Datblygu Lleol newydd. Bydd y Cynllun newydd wedyn yn disodli'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd fel y prif sail ar gyfer penderfynu ar geisiadau cynllunio yn yr ardal.

Gwynedd Werdd: Gwarchod harddwch naturiol y sir, ac ymateb yn gadarnhaol i'r argyfwng newid hinsawdd

Prosiect: Gwastraff ac Ailgylchu

Byddwn yn paratoi strategaeth gwastraff ac ailgylchu newydd er mwyn mynd i'r afael â chynyddu'r lefel ailgylchu yn y sir i gwrdd â'r targed cenedlaethol o 70%.

Byddwn yn asesu pa mor effeithiol yw'n trefniadau casglu sbwriel presennol o ran hybu ailgylchu (o ddrws i ddrws ac yn ein canolfannau), ac yn cyflwyno trefniadau newydd lle bo angen.

Prosiect: Gwastraff ac Ailgylchu

Cerrig milltir 2026/7	Diweddariad ar y cerrig milltir hyd yma	Wedi cwblhau / Ar drac i'w cwblhau	Beth am ei gyflawni yn y bumed flwyddyn?
1. Mabwysiadu'r **Strategaeth Wastraff ac Ailgylchu** yn ffurfiol – adrodd i Gabinet y Cyngor am gymeradwyaeth. Yn dilyn mabwysiadu'r Strategaeth, byddwn yn gweithredu'r camau isod:	**1.** Ar 7 Gorffennaf 2026, cymeradwyodd y Cabinet yn ffurfiol Strategaeth Wastraff ac Ailgylchu Cyngor Gwynedd, gan gadarnhau cefnogaeth i'r cyfeiriad strategol a'r rhaglen waith a nodir ynddi.	✓	Mae Strategaeth Gwastraff ac Ailgylchu newydd wedi'i mabwysiadu, gan ddarparu cyfeiriad clir ar gyfer moderneiddio a datblygu'r gwasanaeth dros y blynyddoedd nesaf. Mae'r Strategaeth yn cynnwys cynllun gweithredu cynhwysfawr gyda cherrig milltir clir a thryloyw i sicrhau bod y Gwasanaeth Gwastraff ac Ailgylchu yn cyflawni'r chwe amcan strategol a nodwyd. Ymhlith y mentrau cynnar a fydd yn deillio o'r Strategaeth mae cyflwyno casgliadau plastigion meddal a datblygu rhaglen addysg ac ymwybyddiaeth mewn ysgolion cynradd er mwyn meithrin arferion ailgylchu a lleihau gwastraff o oedran cynnar. Mae cynnydd hefyd wedi'i wneud o ran cyflawni ymrwymiadau Cynllun Hinsawdd a Natur y Cyngor, gan gynnwys agor siop ailddefnyddio yn Llandygai a mabwysiadu'r Strategaeth yn ffurfiol. Penodi ymgynghorwyr i ddatblygu cynlluniau ar gyfer uwchraddio a moderneiddio'r canolfannau prosesu yn Harlech a Caernarfon. Bydd hyn yn sicrhau bod y Cyngor mewn sefyllfa gadarn i gyflwyno ceisiadau am gyllid cyfatebol gan Lywodraeth Cymru i gefnogi'r gwaith o adeiladu a datblygu safleoedd newydd.
2. Paratoi opsiynau ar gyfer uwchraddio asedau trin gwastraff er mwyn datblygu safleoedd modern, effeithlon ac addas i'r diben, a fydd yn galluogi prosesu mwy o'n gwastraff yn lleol a gwella ansawdd y cynnyrch terfynol.	**2.** Yn ogystal â mabwysiadu'r Strategaeth Wastraff ac Ailgylchu ar 7 Gorffennaf 2026, penderfynodd y Cabinet gefnogi ei gweithrediad drwy fuddsoddi'r cyllid EPR ychwanegol a dderbynnir am gasglu a thrin deunyddiau pecynnu. Mae'r cyllid, gwerth hyd at £4 miliwn y flwyddyn, yn darparu'r adnoddau angenrheidiol i gyflymu'r rhaglen foderneiddio a gweithredu nifer o'r mentrau a nodir yn y Strategaeth, gan gynnwys datblygu cynlluniau ar gyfer uwchraddio cyfleusterau a seilwaith y gwasanaeth.	✓	
3. Mireinio'r llwybr tuag at cyrraedd y targed ailgylchu o 70% drwy werthuso'r ystod o opsiynau a chynlluniau gweithredu. Bydd hyn yn cynnwys asesu amlder casgliadau, ystyried capasiti a maint biniau, archwilio'r potensial i gasglu deunyddiau newydd megis plastig hyblyg, a nodi cyfleoedd i gynyddu ailgylchu deunyddiau ychwanegol megis pren a choed.	**3.** Mae'r Strategaeth Wastraff ac Ailgylchu yn cynnwys cynllun gweithredu a rhaglen waith ddrafft sy'n nodi'r camau i gynyddu perfformiad ailgylchu a symud tuag at y targed o 70%. Bydd y cynlluniau hyn yn destun trafodaeth bellach gyda Llywodraeth Cymru ym mis Medi. Er bod gwaith paratoi eisoes wedi cychwyn ar nifer o gynlluniau, gan gynnwys casgliadau plastigion meddal o 2027/28 ymlaen, mae cynnydd mewn rhai meysydd yn ddibynnol ar ddatrysiadau a newidiadau ar lefel genedlaethol, yn enwedig o ran datblygu marchnadoedd a seilwaith ar gyfer ailgylchu mwy o bren a deunyddiau eraill nad ydynt yn cael eu hailgylchu'n eang ar hyn o bryd.	Rhannol	

Parhad ar y dudalen nesaf

Prosiect: Gwastraff ac Ailgylchu (parhad)

Cerrig milltir 2026/7	Diweddariad ar y cerrig milltir hyd yma	Wedi cwblhau / Ar drac i'w cwblhau
4. Yn ein canolfannau ailgylchu, byddwn yn parhau â'r trefniadau presennol ar gyfer agor bagiau du er mwyn lleihau faint o wastraff gweddilliol ac ehangu cyfleoedd i **ailddefnyddio** a thrwsio drwy gydweithio'n agos â'n partneriaid.	**4.** Bydd y rhaglen o agor bagiau du yn parhau i gael ei chyflwyno fesul cam ar draws y canolfannau ailgylchu. Yn ogystal, mae siop ailddefnyddio a gofod trwsio cymunedol pwrpasol i fod i agor yng Nghanolfan Ailgylchu Bangor yn ystod yr hydref. Bydd opsiynau ar gyfer datblygu cyfleusterau hybrid tebyg yng Nghanolfannau Ailgylchu Dolgellau a Pwllheli hefyd yn cael eu hystyried fel rhan o ymrwymiad y gwasanaeth i gefnogi'r economi gylchol a lleihau gwastraff.	✓
5.Parhau i gyflawni gwaith newid ymddygiad sy'n seiliedig ar ddata i gefnogi'r Strategaeth Wastraff ac Ailgylchu. Gall hyn olygu defnyddio pwerau gorfodi lle bo diffyg ymrwymiad, ond hefyd rhoi mwy o bwyslais ar wella dealltwriaeth ac ymwybyddiaeth o fewn ysgolion a'r gymuned ehangach.	**5.** Mae'r broses ailstrwythuro yn parhau, a bydd y tîm codi ymwybyddiaeth yn cael ei leoli mewn ffordd sy'n sicrhau'r gefnogaeth orau i'r tim. Mae prentis marchnata digidol wedi'i benodi i gryfhau'r defnydd o sianeli digidol wrth hyrwyddo ailgylchu. Yn ogystal, rydym wedi cydweithio ag athrawes leol i ddatblygu rhaglen addysg ar gyfer ysgolion cynradd, a byddwn yn partneriaethu ag Antur Waunfawr i gyflwyno'r pecyn hwn mewn ysgolion ledled y sir. Yn y misoedd nesaf, byddwn hefyd yn gweithio gydag arbenigwyr newid ymddygiad er mwyn datblygu ymyriadau pellach i gynyddu cyfraddau ailgylchu a lleihau gwastraff gweddilliol. Yn ategol i hyn, mae cyllid EPR wedi galluogi'r gwasanaeth i ariannu dwy swydd gorfodaeth ychwanegol i gefnogi cydymffurfiaeth.	✓
6. Fel rhan o'r adolygiad o drefniadau gwastraff masnachol, byddwn yn datblygu porth cwsmer ar-lein i alluogi busnesau i gysylltu â ni ac ymgysylltu drwy e-fasnach. Yn ogystal, byddwn yn annog busnesau i gynyddu eu cyfraddau ailgylchu o leiaf 10% o gymharu â'r lefelau presennol. Mae astudiaeth achos ddiweddar yn dangos bod hyd at 60% o gynnwys biniau gweddilliol masnachol yn cynnwys deunyddiau y gellid eu hailgylchu.	**6.** Mae'r gwaith o ddatblygu'r elfen porth cwsmer yn parhau. Bydd yr ailstrwythuro'n ein galluogi i symud gwaith gweithredol gwastraff masnachol i'r swyddogion yn y depo. Bydd rôl y tîm codi ymwybyddiaeth hefyd yn ehangu i gynnwys ein cymuned fusnes.	Rhannol

Gwynedd Werdd: Gwarchod harddwch naturiol y sir, ac ymateb yn gadarnhaol i'r argyfwng newid hinsawdd

Prosiect: Teithio Llesol

Mae teithio llesol yn anelu i sicrhau fod cerdded a beicio yn dod y dewis arferol ar gyfer teithiau bob dydd, er mwyn gwella iechyd personol, ansawdd yr aer ac yn gwneud lleoedd yn fwy dymunol i fyw a gweithio ynddynt.

Byddwn yn gwella llwybrau cerdded a beicio presennol y sir, a chyflwyno llwybrau teithio llesol o'r newydd er mwyn hwyluso mwy o gerdded a beicioyn ein cymunedau.

Prosiect: Teithio Llesol

Cerrig milltir 2026/7	Diweddariad ar y cerrig milltir hyd yma	Wedi cwblhau / Ar drac i'w cwblhau	Beth am ei gyflawni yn y bumed flwyddyn?
1. Yn dilyn sicrhau cefnogaeth ariannol o'r Gronfa Trafnidiaeth Rhanbarthol ar gyfer 2026/7, byddwn yn: • Cwblhau gwedd 4 cynllun Teithio Llesol Ffordd Penrhos, Bangor • Cwblhau gwedd 2 cynllun rhwng Chwilog ac Afonwen • Gwaith datblygol pellach ar gynllun Tywyn-Aberdyfi • Defnyddio cyllid craidd teithio llesol ar gyfer: - gwaith paratoadol ac astudiaethau. - dichonoldeb ar gynlluniau teithio llesol amrywiol. - diweddaru'r Map Teithio Llesol. - gwaith hyrwyddo'r gwelliannau isadeiledd. - darparu storfa beics mewn ysgolion. - mân welliannau eraill mewn cymunedau.	**1.** • Dyluniad manwl ar gyfer gwedd 4 cynllun Ffordd Penrhos wedi ei gwblhau (ymestyn llwybr presennol o gyffordd Coed Mawr hyd at gylchfan Ffordd Penrhos/ Ffordd Belmont), gyda'r gwaith wedi mynd allan i dendr yn ystod yr haf. Gwaith bellach wedi cychwyn ar y safle (cychwyn Medi). • Gwaith wedi cychwyn ar y ddaear ym Medi er mwyn osgoi tarfu'n ystod cyfnod brig yr haf, ac fel gellir cwblhau'r gwaith mewn un gwedd. • Gwaith datblygol wedi cychwyn – trafodaethau yn parhau gyda rhanddeiliaid perthnasol ar gyfer gwaith rhagbaratoi i gychwyn ar y ddaear yn ystod gaeaf 2026 (gyda'r cynllun ei hun i'w gyflawni yn 2027/8). • Gwaith yn parhau ar ddatblygu dyluniadau ar gyfer gweithredu elfennau yn ystod 2026/7: - diweddaru'r Map Teithio Llesol – ymgynghoriad wedi cychwyn (gw pwynt 5 am ragor o fanylion). - darparu storfa beics mewn ysgolion – gwaith i gychwyn ar storfa Ysgol Edern yn ystod hanner tymor nesaf. - mân welliannau eraill mewn cymunedau -goleuadau solar i Lon bach Odro, Bethesda i hwyluso defnydd.	✓	Cynllunio, paratoi a gweithredu cynlluniau teithio llesol fydd yn derbyn cefnogaeth ariannol Llywodraeth Cymru. Cynnal ymarferiadau ymgysylltu/ ymgynghori gyda'r cyhoedd a rhanddeiliaid allweddol er mwyn gwireddu cynlluniau Teithio Llesol.
2. Llwybrau diogel mewn cymunedau - Ysgol Maenofferen, Blaenau Ffestiniog.	**2.** Gwaith wedi cychwyn gyda datblygu'r cynllun amlinellol. Wedi ymgynghori gyda cymuned leol, sylwadau adeiladol a fydd yn llywio gwelliannau wrth symud ymlaen. Disgwylir i waith gychwyn yn fuan yn y flwyddyn newydd.	✓	

Parhad ar y dudalen nesaf

Prosiect: Teithio Llesol (parhad)

Cerrig milltir 2026/7	Diweddariad ar y cerrig milltir hyd yma	Wedi cwblhau / Ar drac i'w cwblhau
3. Gwelliannau ar Lôn Las Ogwen gan gwblhau seilwaith trywydd cerdded a beicio pwrpasol o safon rhwng Llyn Ogwen a Bangor, gan gynnwys uwchraddio Pont Sarnau.	**3.** Gwaith ar y gwelliannau wedi dod i ben – cynhaliwyd agoriad swyddogol Pont Sarnau a oedd yn gyfle i ddathlu'r gwaith yma a gwelliannau yn yr ardal sy'n cryfhau rhwydwaith cerdded a beicio'n yr ardal. Mwy **yma** am yr agoriad swyddogol. Gwaith rhagbaratoi ar gyfer gwedd 2 y cynllun a fydd yn cynnwys cwblhau cyswllt gyda Lon Ogwen ar ochr gorllewinol.	✓
4. Parhau i hyrwyddo llwybrau i drigolion ac ymwelwyr i'r sir am y cyfleoedd cerdded a beicio ar rwydwaith teithio llesol Gwynedd.	**4.** Gwaith yn parhau – wedi cynnal lansiad o Becyn Trafnidiaeth Ysgolion gyda sylw cadarnhaol ar y cyfryngau. Mwy **yma**. Gwaith yn parhau i annog defnydd y pecyn ymhlith ysgolion. Fel rhan o Wythnos Cerdded i'r Ysgol, bu swyddogion Diogelwch y Ffyrdd yn cynnal cystadleuaeth Teithio Llesol, a fu'n gyfle i ddathlu llwyddiannau ysgolion yn eu hymdrechion i annog mwy o gerdded, sgwtera a beicio i'r ysgol. Parhau i gydweithio gyda Gwasanaeth Cyfathrebu i ddatblygu fideos i hyrwyddo gwelliannau a buddion llwybrau.	✓ Parhaus
5. Cynnal arolwg yn holi barn trigolion ar y llwybrau teithio llesol presennol yn ogystal â chynlluniau ar gyfer y dyfodol. Bydd hyn yn cael ei gynnwys fel rhan o adroddiad i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru erbyn Rhagfyr 2026.	**5.** Arolwg Teithio Llesol wedi agor, a gwaith yn digwydd i hyrwyddo ac annog aelodau'r cyhoedd i ddweud eu dweud. Mwy am yr arolwg **yma**	Rhannol – arolwg wedi ei gynnal, gydag adroddiad terfynol i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru yn fuan yn y flwyddyn newydd

ATODIAD 3
Adroddiad Herio a Chefnogi Perfformiad Adran Amgylchedd (Ebrill - Awst 2026).

Mesuryddion Gwasanaethau'r Adran Amgylchedd

Gwaith dydd i ddydd yr Adran

Cyfeirnodau y mesurau perfformiad

Parcio a Gwaith Stryd	Rheolwr – Ceri Hughes Thomas
P&GS1	Yr amser ar gyfartaledd a gymerir i ymateb i gwynion am barcio anghyfreithlon
P&GS2	Canran o apeliadau sydd wedi bod yn llwyddiannus
P&GS3	Nifer o rybuddion ar y stryd/oddi ar y stryd
P&GS4	Nifer y gweithiau gan ymgymerwyr statudol sydd wedi mynd dros yr amserlen wreiddiol

Traffig, Prosiectau a Llwybrau	Rheolwr – Iwan Ap Trefor
T&P1	Nifer o welliannau sydd wedi eu cyflwyno ar y briffordd
T&P2	Nifer o welliannau sydd wedi eu cyflwyno i strwythurau ar rwydwaith llwybrau y sir
T&P3	Nifer o ddefnyddwyr ar rwydwaith llwybrau'r sir

Trafnidiaeth Cyhoeddus	Rheolwr – Rhian Wyn Williams
TC1	Canran o siwrneiau bwys lleol sydd yn cyrraedd ar amser
TC2	Canran o deithwyr sydd yn defnyddio tocyn teithio rhad/talu

Gwastraff & Ailgylchu	Rheolwr - Chris Rees
G&A1	Perfformiad Ailgylchu Gwynedd
G&A2	Kg o wastraff ac ailgylchu o gartrefi Gwynedd
G&A3	Ymholiadau Methu Casgliadau
G&A4	Perfformiad Canolfannau Ailgylchu Gwynedd

Cynllunio	Rheolwr – Gwawr Teleri Hughes
C1	Yr amser a gymerir ar gyfartaledd i benderfynu ar gais cynllunio
C2	Yr amser a gymerir ar gyfartaledd i gau ceisiadau am wasanaeth
C3	Nifer o achosion honedig o dorri rheolau cynllunio sydd wedi cau

Polisi Cynllunio	Rheolwr – Rebeca Angharad Jones
PC1	Canran o ymatebion ymgynghoriadau ar geisiadau cynllunio a chyngor cyn cyflwyno cais a roddwyd o fewn amser.

Rheolaeth Adeiladu	Rheolwr – Martin Barrow Evans
RH1	Canran y ceisiadau a benderfynir o fewn amser penodol [5 ac 8 wythnos]
RH2	Nifer o achosion gorfodaeth (ddim yn cynnwys adeiladau peryglus) sydd wedi eu cau/sy'n parhau i fod yn agored
RH3	Nifer o achosion o adeiladau peryglus sydd wedi eu gwneud yn saff ond lle mae dal angen cwblhau gwaith ar y safle

Gwarchod y Cyhoedd – Safonau Masnach a Thrwyddedu	Rheolwr – Andrew Lloyd Parry
SM1	Canran busnesau uchel eu risg sydd wedi cael arolygiad yn unol a'r rhaglen
SM2	Nifer achosion tor-cyfraith troseddol sydd wedi eu hadnabod gan y Gwasanaeth sydd wedi eu datrys
SM3	Yr amser a gymerir ar gyfartaledd i brosesu cais am drwydded tacsi

Gwarchod y Cyhoedd – Iechyd yr Amgylchedd	Rheolwr – Lewis Alun Evans
IA1	Canran o Fusnesau Bwyd sydd yn cyrraedd Safonau Hylendid Bwyd (sgôr o 3 neu uwch)
IA2(a) IA2(b)	Canran o Fusnesau Bwyd sydd wedi cael arolygiad Safonau Bwyd yn unol â'r amser rhaglenedig Canran o Fusnesau Bwyd sydd wedi cael arolygiad Hylendid Bwyd yn unol â'r amser rhaglenedig
IA3	Nifer eiddo preifat sydd wedi derbyn archwiliad sampl dŵr ac asesiadau risg yn unol â'r rhaglen am y flwyddyn

Busnes – Swyddfa Cefn	Rheolwr - Alison Wyn Owen
B1	Yr amser a gymerir ar gyfartaledd i brosesu ceisiadau pridiannau tir
B2	Canran galwadau sydd yn derbyn ymateb

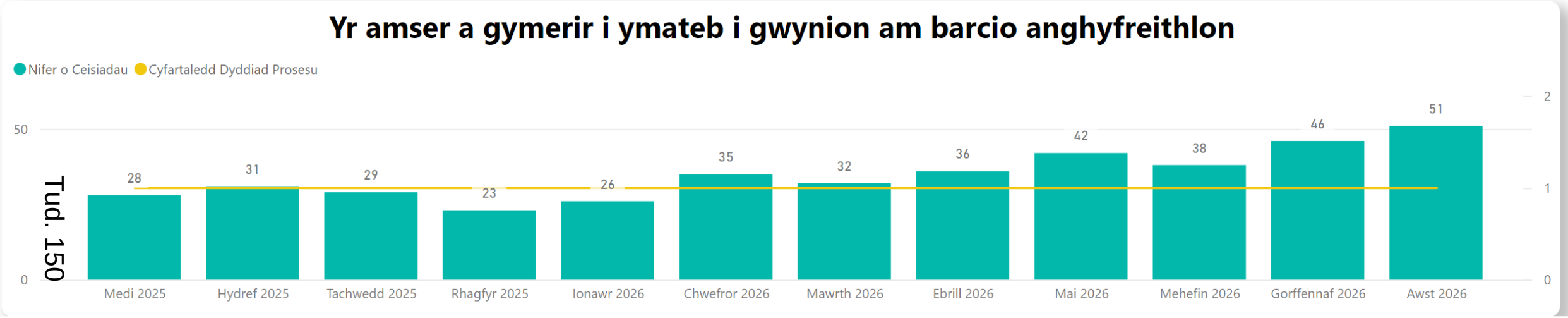
Parcio

P&GS1 - Yr amser ar gyfartaledd a gymerir i ymateb i gwynion am barcio anghyfreithlon.

Enw Rheolwr: Ceri Hughes Thomas
Pwrpas y Gwasanaeth: Sicrhau rheolaeth ddiogel o'r briffordd

Sylwadau

Mae'r perfformiad yn dangos ymagwedd gadarnhaol, a bod tim bychan o swyddogion yn ymateb yn brydlon iawn i geisiadau a phryderon gan y cyhoedd. Mae gennym gyfanswm o 8 Swyddog Gorfodaeth Parcio llawn amser ac 1 rhan amser yn gweithredu ar draws y sir, gyda gwasanaeth yn weithredol dros 7 diwrnod yr wythnos. Mae'r gwasanaeth yn derbyn cwynion yn ddyddiol am holl agweddau sy'n ymwneud â pharcio. Yn aml iawn, nid yw'n bosibl i'r gwasanaeth weithredu oherwydd diffyg pwerau neu gyfyngiadau parcio.
Ar gyfer pwrpas yr ymarferiad hwn, mae'r graff isod yn cynnwys cwynion gan Aelodau Lleol a/neu aelodau'r cyhoedd am gerbydau wedi parcio'n anghyfreithlon ar gyfyngiadau parcio yn unig - felly roedd modd i'r swyddogion weithredu.
Derbyniodd 70% o'r lleoliadau ymweliad o fewn 1 diwrnod, gyda phob lleoliad yn derbyn ymweliad o fewn 3 diwrnod. Mae pob ymdrech yn cael ei wneud i ymateb i gwynion yn brydlon, er hyn, mae'n bosibl gall cyfnodau salwch neu absenoldebau eraill o fewn y tîm greu oedi.
Nid oedd yn bosibl i'r Swyddogion orfodi mewn 13% o'r lleoliadau oherwydd nad oedd cyflwr y cyfyngiadau yn cyrraedd y safon sy'n caniatáu i orfodi'n gyfreithlon. Mae ceisiadau wedi eu trosglwyddo i Adran Briffyrdd y Cyngor ar gyfer ail-baentio'r ffordd.
Mae'r gwasanaeth wedi derbyn nifer uchel o gwynion ac ymholiadau'n ystod y cyfnod hwn mewn perthynas a chartrefi modur yn parcio ar rannau o'r briffordd ledled y Sir. Mae'n bwysig nodi mai dim ond y cwynion ac ymholiadau sy'n ymwneud a lleoliadau lle mae cyfyngiadau parcio mewn grym sydd wedi'u cynnwys yn y data hwn. Nid yw'n ffigyrau yn cynnwys achosion lle nad oes unrhyw gyfyngiadau parico mewn lle. Mewn nifer sylweddol o'r lleoliadau lle codwyd pryderon, nid oes cyfyngiadau parico mewn grym. O Ganlyniad, nid oes gan ein Swyddogion Gorfodaeth Parcio y pwerau i gyflwyno Rhybuddion Talu Cosb (dirwyon) i gartrefi modur yn unig oherwydd eu bod wedi parcio yn y lleoliadau hynny. Gall camau gorfodi gael eu cymryd dim ond pan fo cerbyd yn torri cyfyngiad parcio perthnasol neu reoliad traffig sydd mewn grym. Mae'r Adran wedi bod yn gweithio i godi ymwybyddiaeth ymhlith ymwelwyr drwy gyhoeddi datganiadau i'r wasg a negeseuon cyfathrebu eraill. Nod y rhain yw annog ymwelwyr i barchu ein cymunedau a'n hamgylchedd, ymddwyn yn gyfrifol wrth ymweld a'r ardal, a pharcio'n ystyrlon ac mewn modd sy'n dangos ystyriaeth at drigolion a defnyddwyr eraill y briffordd.

Gwaith hyrwyddo – annog pobl i barchu'r ardal wrth ymweld ac amlygu'r ddarpariaeth parcio sydd ar gael

Cyhoeddwyd datganiadau i'r wasg a chyfres o negeseuon cyfryngau cymdeithasol

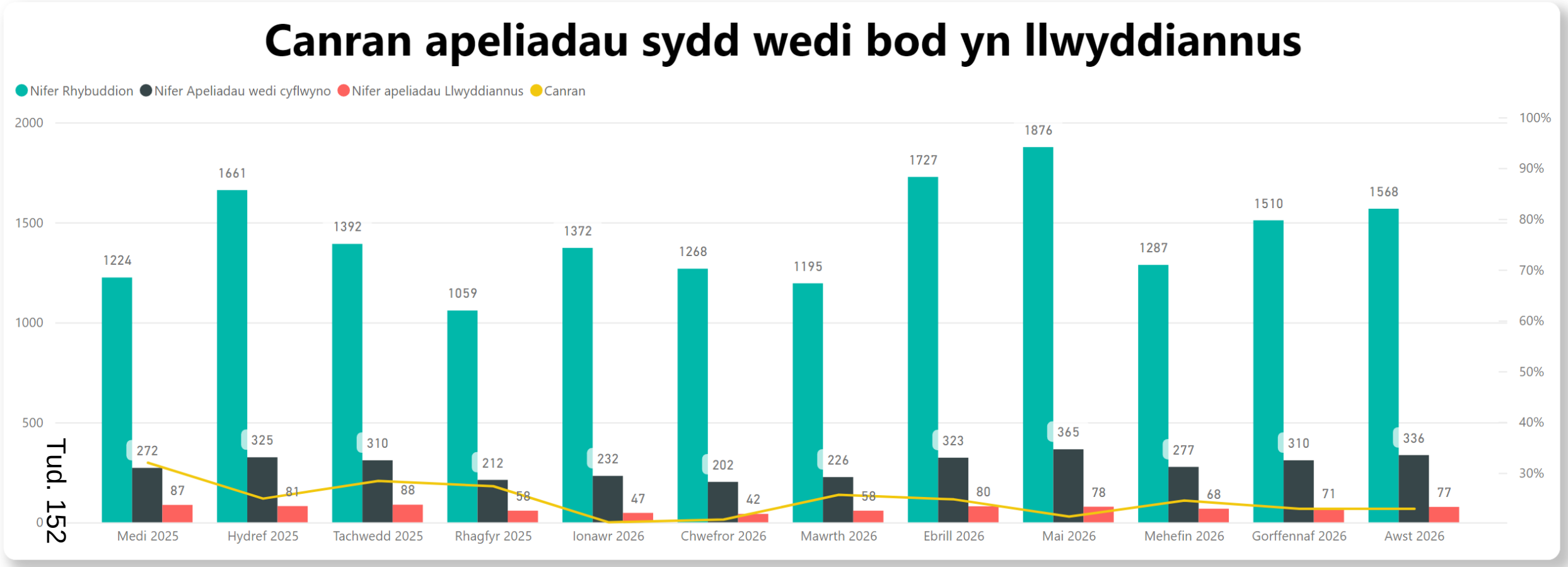

Parcio

P&GS2 - Canran o apeliadau sydd wedi bod yn llwyddiannus.

Enw Rheolwr: Ceri Hughes Thomas
Pwrpas y Gwasanaeth: Sicrhau rheolaeth ddiogel o'r briffordd

Sylwadau wedi'i cynnwys ar y daenlen nesaf

Parcio

P&GS2 - Canran o apeliadau sydd wedi bod yn llwyddiannus.

Enw Rheolwr: Ceri Hughes Thomas

Pwrpas y Gwasanaeth: Sicrhau rheolaeth ddiogel o'r briffordd

Sylwadau

Caiff dirwyon eu rhoi i gerbydau sy'n parcio yn groes i'r cyfyngiadau ar y stryd ac oddi ar y stryd (meysydd parcio). Mae'r gwasanaeth yn ymfalchïo yn y gallu i ymdrin â phawb mewn modd cyson, teg a thryloyw. Mae gan bob modurwr sy'n derbyn dirwy yr hawl i gyflwyno apêl petaent yn teimlo fod unrhyw annhegwch neu gamgymeriad wedi digwydd.

Yn ystod y cyfnod mwyaf diweddar (Ebrill i Awst), cyflwynwyd 7,968 o docynnau – o blith y rheini cyflwynwyd 1,611 apêl, gyda 374 yn arwain at ddileu y tocyn. Mae hynny gyfystyr â 4.6% o'r holl docynnau a gyflwynwyd yn y cyfnod yma.

Ar wahân i sefyllfaoedd eithafol, mae'r mwyafrif o'r apeliadau llwyddiannus gan unigolion sydd wedi prynu tocyn yn y maes parcio ond heb dalu ac arddangos am amryw o wahanol resymau e.e. y tocyn wedi syrthio o'r golwg neu cwsmer wedi mewnbynnu un digid anghywir drwy ddefnyddio'r Ap Talu gyda ffôn neu ddalwyr bathodynnau glas sydd wedi camddeall yr amodau. Caiff pob apêl ystyriaeth lawn a phetai tystiolaeth gadarn yn atgyfnerthu fod camgymeriad diffuant wedi digwydd, credir ei bod yn rhesymol i ddileu'r ddirwy. Gyda pherthnasedd i'r nifer apeliadau a drosglwyddwyd i'r beirniaid annibynnol am ystyriaeth, noder mai un achos yn unig a gyflwynwyd yn ystod y cyfnod penodol dan sylw, a bod canlyniad yr achos hwn yn ffafriol i'r Cyngor.

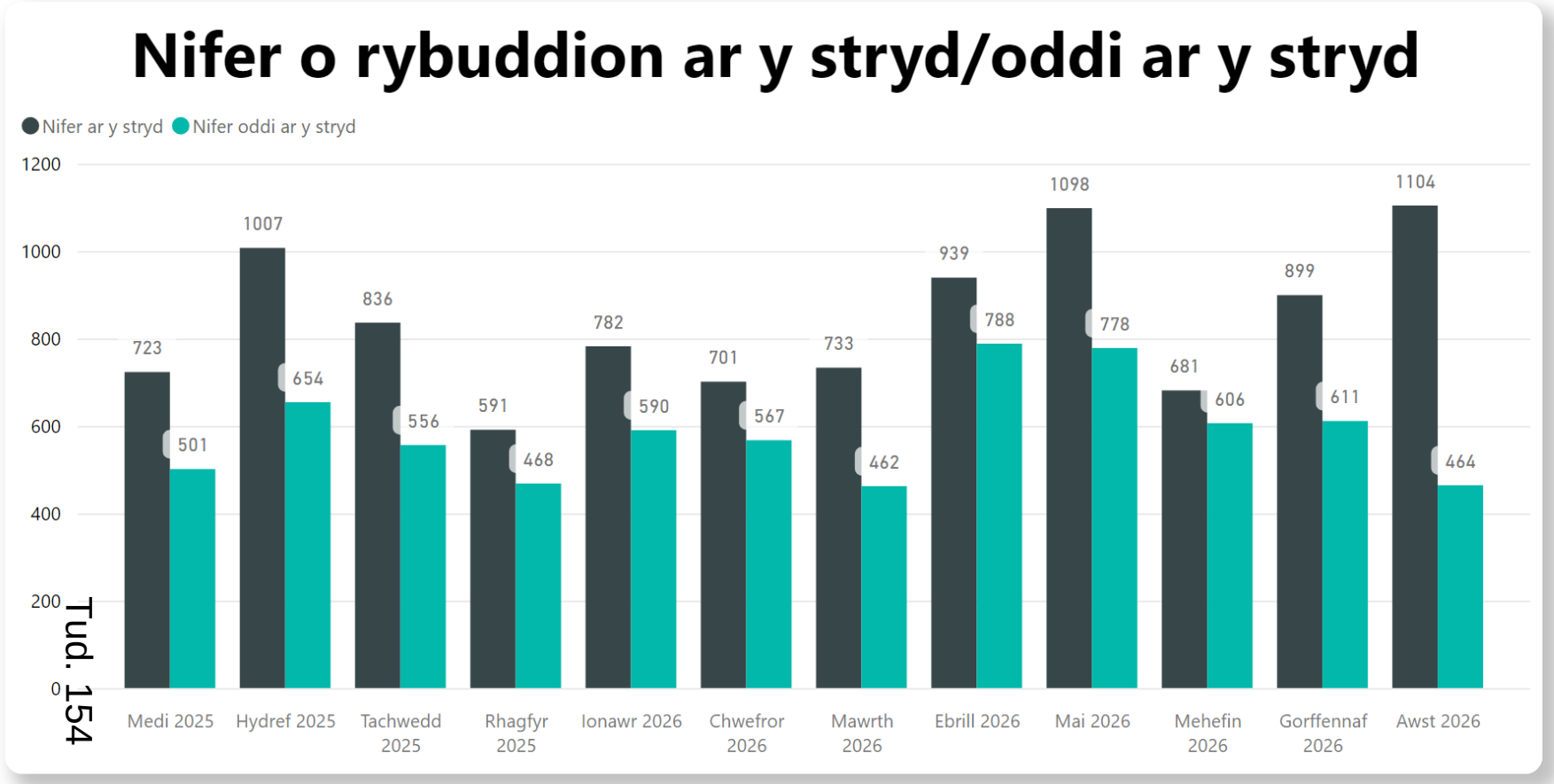
Rydym wedi addasu'r mesur i gynnwys nifer cyfanswm y Rhybudd Talu Cosb (RhTC) sydd wedi eu cyflwyno er mwyn rhoi cyd-destun ehangach yn hytrach na dim ond y rhai sydd wedi eu hapelio sy'n llwyddiannus/aflwyddiannus fel yn flaenorol. Rydym hefyd wedi ychwanegu i nodi'r cyfanswm RhTC gan ddangos os ydynt 'ar stryd' ac 'oddi ar stryd' – gweler y mesur nesaf.

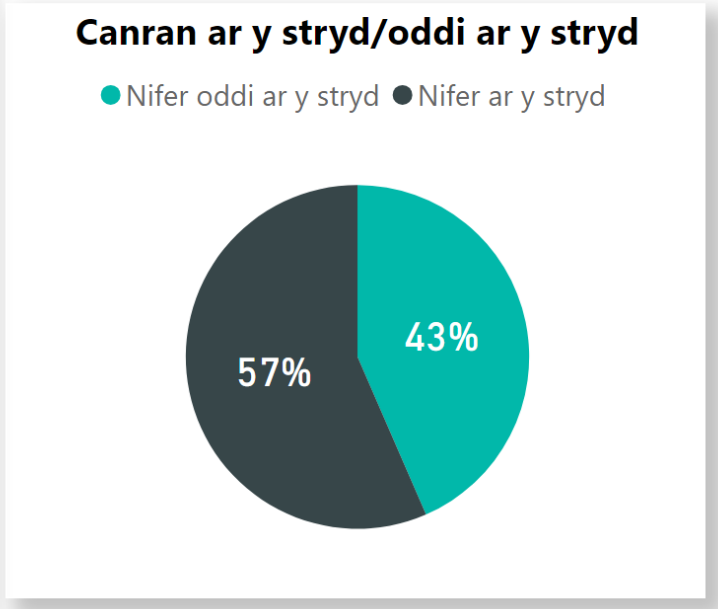
Parcio

P&GS3 - Nifer o rybuddion ar y stryd/oddi ar y stryd

Enw Rheolwr: Ceri Hughes Thomas
Pwrpas y Gwasanaeth: Sicrhau rheolaeth ddiogel o'r briffordd

Sylwadau wedi'i cynnwys ar y daenlen nesaf

Parcio

P&GS3 - Nifer o rybuddion ar y stryd/oddi ar y stryd

Enw Rheolwr: Ceri Hughes Thomas

Pwrpas y Gwasanaeth: Sicrhau rheolaeth ddiogel o'r briffordd

Sylwadau

Caiff ymdrech arbennig ei wneud gan Swyddogion Gorfodaeth Parcio'r Cyngor i sicrhau bod lefel briodol o fonitro'r rhwydwaith ffyrdd er mwyn sicrhau bod llif traffig yn symud yn ddi-rwystr. Maent yn cymryd camau gorfodaeth briodol yn erbyn modurwyr sydd yn dewis parcio'n anghyfreithlon ar ddarnau o'r briffordd, gan gynnwys mannau parcio ble caniateir i barcio am gyfnod penodol ar y stryd. Caiff ymdrech hefyd ei roi tuag at fonitro ein meysydd parcio talu ac arddangos sydd yn cynhyrchu arian sylweddol i'r Cyngor.

Mae'r siart yn amlygu bod y rhan fwyaf o'r Rhybuddion Talu Cosb a roddwyd i fodurwyr rhwng Ebrill ac Awst 2026 am droseddau parcio ar y briffordd e.e. parcio ble mae cyfyngiadau parcio fel llinellau melyn sengl, dwbl, clirffordd, linell wen amddiffyn mynedfeydd, baeau parcio arhosiad cyfyngedig neu gamddefnyddio baeau anabl (gyda'r gweddill mewn meysydd parcio).

Amlygu'r cynigion parcio – tocynnau parcio ac opsiynau talu ac arddangos

Cyhoeddwyd negeseuon ar gyfrifon cymdeithasol, yn cynnwys fideo hyrwyddo

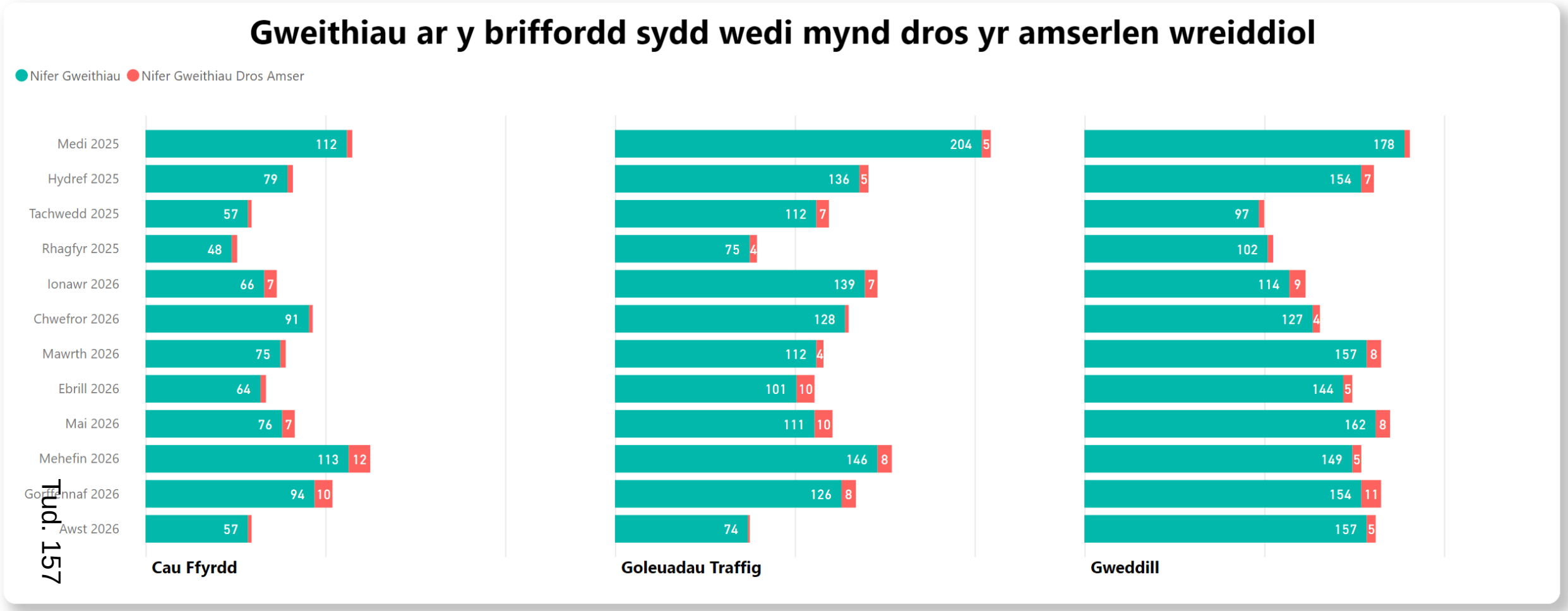
[Fideo ar gyfrifon cymdeithasol y Cyngor - (1) Facebook]

Gwaith Stryd

P&GS4 - Nifer gweithiau ar y briffordd sydd wedi mynd dros yr amserlen wreiddiol.

Enw Rheolwr: Ceri Hughes Thomas **Pwrpas y Gwasanaeth:** Sicrhau rheolaeth ddiogel o'r briffordd

Sylwadau wedi'i cynnwys ar y daenlen nesaf

Gwaith Stryd

P&GS4 - Nifer gweithiau ar y briffordd sydd wedi mynd dros yr amserlen wreiddiol.

Enw Rheolwr: Ceri Hughes Thomas **Pwrpas y Gwasanaeth:** Sicrhau rheolaeth ddiogel o'r briffordd

Sylwadau

Mae gweithiau a gyflawnir ar ein strydoedd neu ffyrdd yn rhan o fywyd dydd i ddydd, ac er iddynt achosi anhwylustod i aelodau'r cyhoedd o bryd i'w gilydd, maent yn allweddol i ddarparu a chynnal gwasanaethau cyfleustodau a thrafnidiaeth. Mae archwilwyr stryd y gwasanaeth yn gyfrifol am gydlynu a monitro'r holl weithgareddau a wneir ar rwydwaith y briffordd gyhoeddus gan ymgymerwyr statudol neu gontractwyr, ac yn ymdrechu i osgoi sefyllfaoedd ble caiff ardaloedd eu haflonyddu am gyfnodau hir o ganlyniad i weithiau. Gosodir amodau penodol i geisio rheoli hyn, ac mewn rhai amgylchiadau ni roddir opsiwn i ymgymerwr allu ymestyn cyfnod.
Er bod mwyafrif o'r gweithgareddau yn cael eu cyflawni o fewn yr amserlen wreiddiol, nid yw'n anghyffredin i redeg dros amser ar adegau am amryw o wahanol resymau e.e. dod ar draws rhywbeth annisgwyl ar ôl cychwyn tyllu'r ffordd, oedi oherwydd problemau staffio, dibynnu ar gwmnïau eraill, methu cael gafael ar yr offer neu gyfarpar priodol.
Mae'r graff yn cynnwys y data a ddalwyd am y canrannau o'r gweithiau bu redeg heibio'r amserlen wreiddiol yn ystod y cyfnod penodedig.
*Mae'n bosibl bod sefyllfaoedd prin ble mae cwmnïau wedi penderfynu cyflawni gweithiau heb hysbysu'r Gwasanaeth Gwaith Stryd - nid yw'r data yn cynnwys sefyllfaoedd o'r math yma.

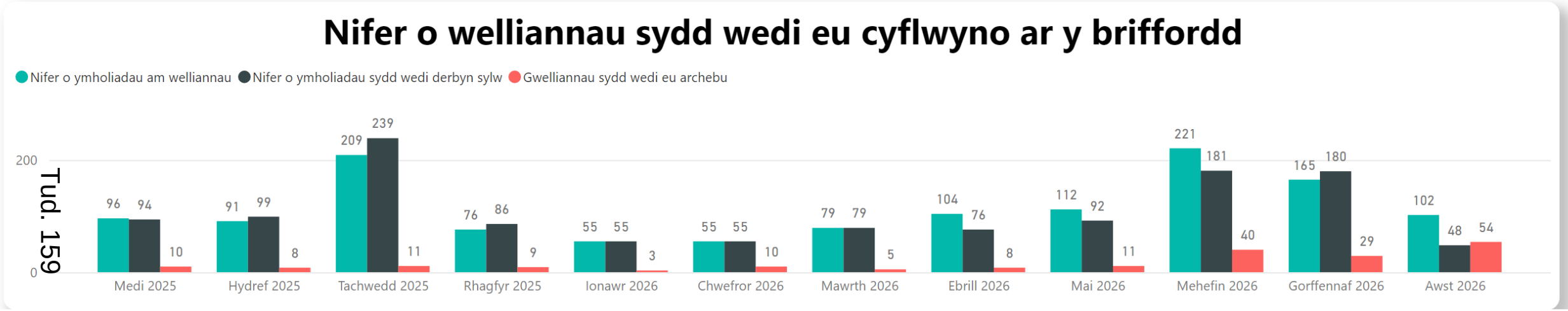
Traffig, Prosiectau a Llwybrau

T&P1 - Nifer o welliannau sydd wedi eu cyflwyno ar y briffordd

Enw Rheolwr: Iwan Ap Trefor **Pwrpas y Gwasanaeth:** Rheoli a cydlynu rhwydwaith priffyrdd pwrpasol a diogel ynghyd a datblygu a gwireddu prosiectau trafnidiaeth.

Sylwadau

Mae cyfres o dudalennau sy'n cyfarch nifer o ymholiadau cyffredin am faterion traffig yn y broses o gael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor. Bydd y tudalennau yma yn cynnig gwybodaeth gyson a defnyddiol gan gyfarch nifer o'r prif faterion mae ymholiadau sy'n cael eu hanfon at y tîm yn eu holi.
Prif Faterion Traffig a Nodwyd a Chamau sydd wedi eu cymryd fel Ymateb:
• Cwynion am Or-yrru:
Mae nifer sylweddol o gwynion wedi dod i law ynghylch gor-yrru, yn enwedig mewn ardaloedd 20mya. Mae hyn yn parhau i fod yn bryder amlwg ymhlith trigolion. Gwaith ar y cyd yn digwydd gyda Heddlu a Chynghorau Cymuned a Thref i gymryd camau rhagweithiol lle mae hynny'n bosib.
• Ceisiadau am Fesurau Lleihau Cyflymder:
Mae nifer o geisiadau i gyflwyno cyfyngiadau cyflymder y tu allan i ardaloedd 20mya a 30mya yn parhau'n gyson, gan adlewyrchu pryderon ehangach ynghylch diogelwch traffig. Fel uchod, cydweithio gyda phartneriaid i daclo lle bynnag bosib.
• Gwaharddiadau Parcio:
Mae nifer o geisiadau am waharddiadau parcio wedi cynyddu i gymharu ag 2025.
• Ymholydd ddim yn derbyn yr ymateb
Ymholydd yn gwrthod derbyn ymatebion sydd cael ei gyflwyno ac felly yn dod yn ôl gydag ymholiadau pellach.

Amlygu'r gwelliannau a chyfleoedd posib i'r dyfodol

Cyhoeddi datganiadau i'r wasg a negeseuon ar gyfrifon cymdeithasol

[Dathlu lansio pecyn trafnidiaeth ysgolion - (1) Facebook]

[Hyrwyddo ymgynghoriad - (1) Facebook]

Traffig, Prosiectau a Llwybrau

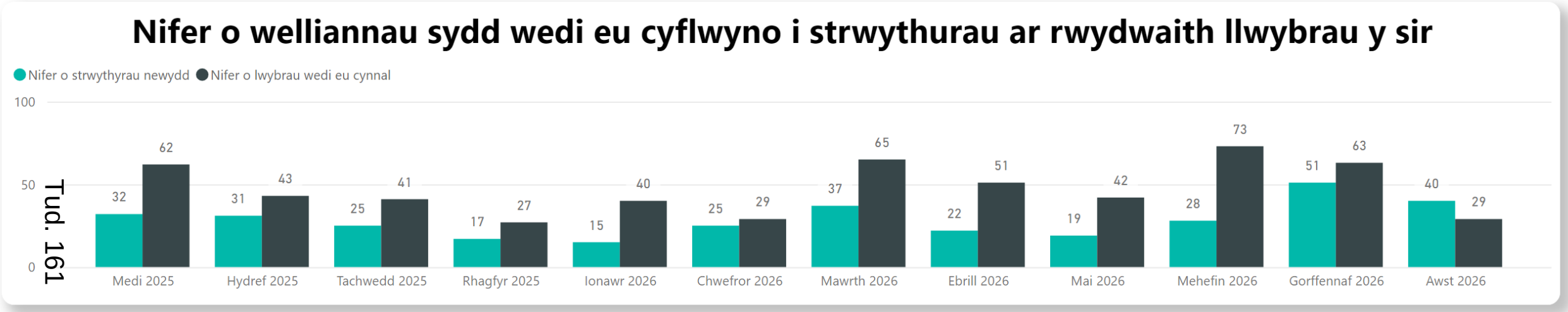
T&P2 - Nifer o welliannau sydd wedi eu cyflwyno i strwythurau ar rwydwaith llwybrau y sir

Enw Rheolwr: Iwan Ap Trefor

Pwrpas y Gwasanaeth: Cynnal a rheoli rhwydweithiau mynediad

Sylwadau

Mae'r mesurydd hwn yn arddangos y gwaith amrywiol cyson sy'n cael ei gyflawni i gynnal a gwella'r rhwydwaith hawliau tramwy cyhoeddus er budd aelodau'r cyhoedd.
O agwedd strwythurau newydd sydd wedi eu gosod gwelwyd cynnydd sylweddol yn misoedd Gorffennaf (51) ac Awst (40), sydd yn adlewyrchu yn cynnydd mewn gwaith mewnosod yn sgil tywydd ac amodau ffafriol. Yn ogystal gwelwyd cynnydd yn nifer y gweithrediadau i gynnal llwybrau yn mis Mehefin a Gorffennaf sydd yn debygol o fod yn sgil y galw am waith torri tyfiant yn ystod y cyfnod hwnw.
Mae'r strwythurau newydd sy'n cael eu gosod ar lwybrau yn cynnwys gwelliannau megis giatiau newydd (i gymryd lle camfeydd), ac arwyddion i hwyluso defnydd. Yn ogystal mae'r nifer o weithrediadau i gynnal llwybrau yn cael eu hadrodd, mae'r rhain yn weithrediadau ar wahân ac yn ogystal â gwaith cynnal megis torri tyfiant arwyneb, gwella cyflwr arwyneb ac yn y blaen.
Yn ogystal mae ychwanegu dau brentis i'r tim wedi cynyddu y gallu i ymateb i gwynion ac hefyd y capasiti ychwnegol i wneud gwaith monitro. Fel a nodwyd yn y sylwadau hyn mae patrwm amlwg yn bodoli o agwedd swmp gwaith tymhorol a gyflawnir gan y tîm llwybrau.

Dathlu llwyddiannau a gwaith wedi ei gyflawni

Datganiadau i'r wasg a negeseuon ar gyfrifon cymdeithasol yn cynnwys fideos hyrwyddo

Dathlu agor Pont Sarnau yn Nyffryn Ogwen a gwaith cynnal a chadw gyda gwirfoddolwyr yn ardal Dolgellau

[Fideo yn hyrwyddo gwaith gyflawnwyd i allu ail-agor Lôn Eifion - (1) Facebook]

Traffig, Prosiectau a Llwybrau

T&P3 - Nifer o ddefnyddwyr ar rwydwaith llwybrau'r sir

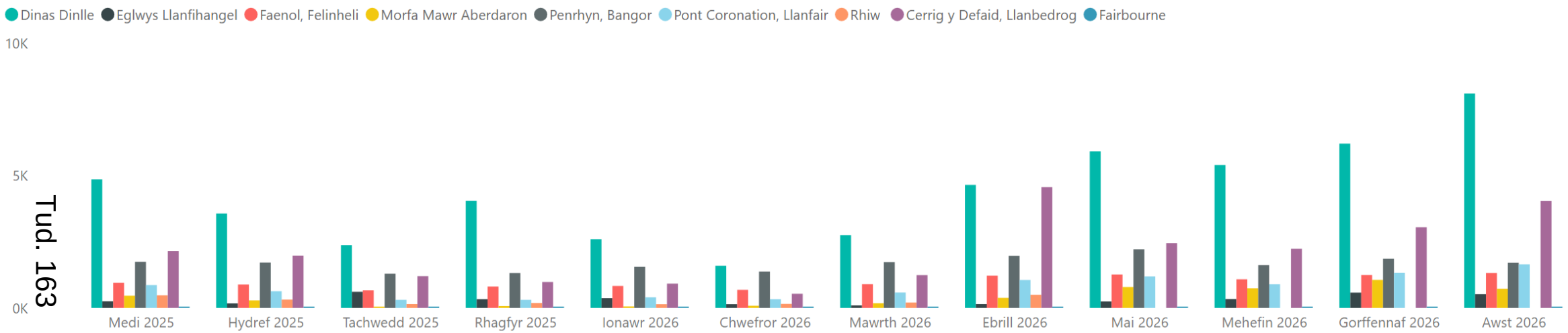
Enw Rheolwr : - Iwan ap Trefor

Pwrpas y Gwasanaeth:- Cynnal a rheoli rhwydweithiau mynediad

Sylwadau

Mae'r mesurydd yma'n monitro niferoedd defnyddwyr ar rai o brif lwybrau ar rwydwaith y sir, gan ddefnyddio teclynnau monitro sydd wedi eu gosod mewn lleoliadau penodol.
Mae'r rhwydwaith llwybrau yn adnodd gwych ar gyfer gweithgareddau awyr agored sydd o fudd i lesiant trigolion o safbwynt iechyd meddyliol a chorfforol.
Yn ogystal, maent hefyd yn cynnig cyfleoedd teithio dydd i ddydd cynaliadwy sy'n cefnogi nifer o uchelgeisiau ac amcanion strategol i leihau effaith ar yr hinsawdd ac ar faterion ymarferol fel tagfeydd traffig a phroblemau parcio.
Mae'r lleoliadau presennol yn adrodd ar nifer defnyddwyr llwybr ym Morfa Mawr ger Aberdaron; Rhiw ym Mhen Llŷn; Cerrig y Defaid ym Llanbedrog; Dinas Dinlle; Faenol rhwng Y Felinheli a Bangor; Penrhyn ar gyrion Bangor i gyfeiriad Abergwyngregyn; Eglwys Llanfihangel yn ardal Ardudwy; Pont Coronation yn Llanfair ger Harlech a Fairbourne yn ne Meirionnydd.
Mae'r data hyd at fis Awst eleni yn dangos patrwm tebyg i'r llynedd - gyda llwybrau sydd ger cyrchfannau poblogaidd (ee Dinas Dinlle) wedi gweld y nifer uchaf o ddefnyddwyr. Mae data ar gyfer Rhiw hyd at ddiwedd Ebrill gan fod angen gwaith adfer ar y peiriant cyfrif.
Ar hyn o bryd, mae'r mesurydd yn canolbwyntio ar ddata defnyddwyr mewn lleoliadau penodol ar Lwybr Arfordir Cymru gyda'r bwriad o gynnwys lleoliadau ar draws gweddill y rhwydwaith llwybrau yn y dyfodol.

Nifer o ddefnyddwyr ar rwydwaith llwybrau'r sir

Amlygu buddion rhwydwaith llwybrau

Fideo'n dathlu Llwybr Arfordir Cymru yng Ngwynedd a'r gwaith pwysig o gynnal a chadw'r rhwydwaith

Fideo yn hyrwyddo Llwybr Arfordir Cymru yng Ngwynedd a'r gwaith cynnal a chadw angenrheidiol - (1) Facebook

Trafnidiaeth Cyhoeddus

TC1 - Canran o siwrneiau bws lleol sydd yn cyrraedd ar amser (hyd at 1 munud un gynnar/5 munud yn hwyr)

Enw Rheolwr: Rhian Wyn Williams

Pwrpas y Gwasanaeth: Darparu cludiant o ansawdd i drigolion Gwynedd mewn modd cost effeithiol a chynaladwy

Sylwadau

Er fod newid cytundebol yn y cwmni sy'n dal data amseroedd bysiau yn golygu nad oes mynediad i'r amseroedd prydlondeb ar hyn o bryd, mae swyddogion yn parhau i ymdrin gydag unrhyw ymholiadau gan y cyhoedd am y maes.
Er nad oes mynediad at ddata perfformiad amserol bysiau trwy Lywodraeth Cymru ar hyn o bryd, rydym yn parhau i ddelio â chwynion unigol, ac mae ein swyddogion yn dilyn fyny unrhyw ymholiadau neu gwynion am amseru bysiau ac yn delio gyda'r materion mewn modd amserol i'r cyhoedd. Mae perthynas dda gyda chwmnïau bysiau sy'n darparu'r gwasanaethau, ac mae hynny'n ein galluogi i ymdrin gydag unrhyw faterion sy'n codi neu rag-rybuddio mewn unrhyw achos pan mae materion allai effeithio ar amseriad gwasanaethau (ee gwaith ffordd ayb).
Gan nad oes cytundeb rhwng y gweithredwyr a'r Llywodraeth am rannu'r data amseroedd bysiau, nid oes gan y Cyngor fynediad i'r data prydlondeb ar hyn o bryd. Rydym yn parhau i bwyso am fynediad i'r data gan fod hyn yn dystiolaeth bwysig i ni ar gyfer mesur perfformiad y gwasanaethau bws lleol.

Dim data ar gael ar hyn o bryd

Trafnidiaeth Cyhoeddus

TC2- Canran o deithwyr sydd yn defnyddio tocyn teithio rhad/talu

Enw Rheolwr: Rhian Wyn Williams **Pwrpas y Gwasanaeth:** Darparu cludiant o ansawdd i drigolion Gwynedd mewn modd cost effeithiol a chynaladwy

Sylwadau

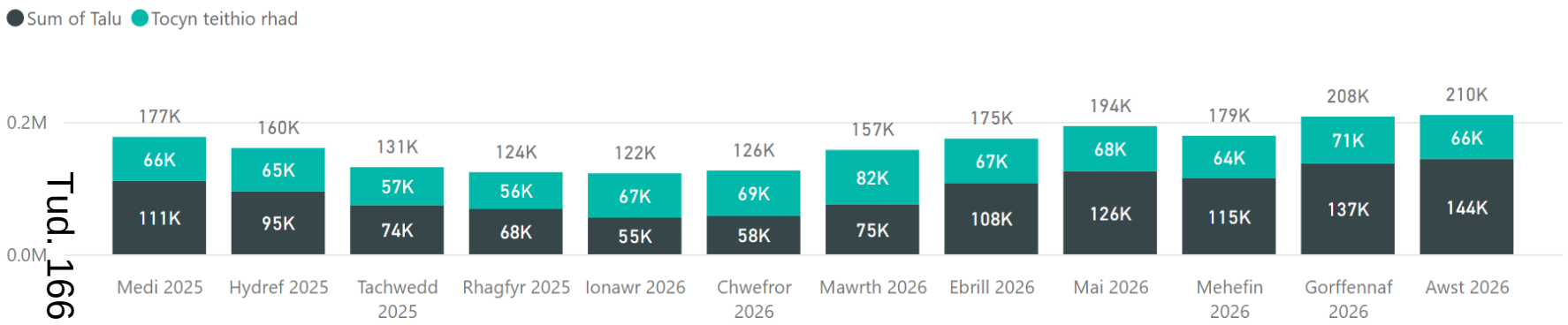
Mae'n galonogol adrodd fod y ffigyrau ar gyfer y cyfnod Ebrill – Awst eleni yn dangos parhad yn y cynnydd cyfanswm siwrneiau o gymharu gyda'r un cyfnod dros y blynyddoedd diwethaf. Gwelwyd cyfanswm siwrneiau o 965,095 hyd at ddiwedd Awst – cynnydd o 4.7% o'i gymharu gyda'r un cyfnod y llynedd, a 42.5% o gymharu gyda 2024.

Wrth fwrw golwg ar y canrannau sy'n defnyddio tocyn teithio neu'n talu, roedd 35% yn defnyddio tocyn teithio (Ebrill - Awst) gyda 65% yn talu, sy'n debyg i'r rhaniad blynyddoedd blaenorol, ac yn adlewyrchu cynnydd yn nifer ymwelwyr i'r ardal yn ystod cyfnod brig y cyfnod twristiaeth. Mae gwaith rhagweithiol yn digwydd ar hyn o bryd i hyrwyddo'r tocynnau yma ar gyfer teithwyr 60+ trwy bosteri, deunydd ar sgriniau llyfrgelloedd a chyfres o negeseuon cyfryngau cymdeithasol – a bydd yr ymgyrch yma yn parhau dros y misoedd i ddod.

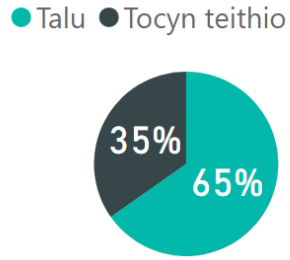
Fel sydd wedi ei adrodd yn flaenorol, cyflwynwyd newidiadau sylweddol i'r rhwydwaith fysiau yma yng Ngwynedd yn y blynyddoedd diwethaf. Mae'r cynnydd clir yn y nifer o deithwyr ar wasanaethau sy'n cael eu gweithredu ar ran Cyngor Gwynedd gyda chyfran o arian grant, sy'n parhau eto ym mhum mis cyntaf 2026/7 yn adlewyrchu llwyddiant y gwaith yma gan swyddogion y Cyngor fu'n cydweithio gyda phartneriaid wrth ddylunio'r gwaith.

Wrth gwrs, gall sawl ffactor ddylanwadu ar ddefnydd gwasanaethau bws yn gyffredinol – ee sawl penwythnos sydd mewn unrhyw fis ynghyd a'r tywydd – yn enwedig yn ystod penwythnosau, gŵyl y banc a chyfnodau brig arall. Gall nifer y dysgwyr sydd yn talu i deithio ar fysiau cyhoeddus hefyd newid a chael dylanwad.

Nifer teithwyr sydd yn defnyddio tocyn teithio rhad/talu

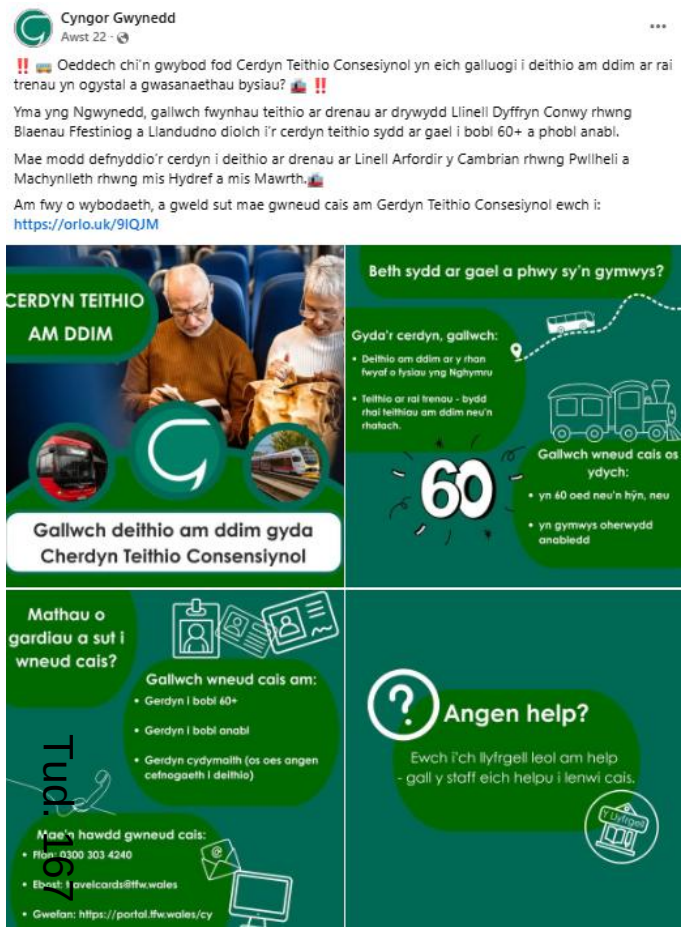

Canran o deithwyr sydd yn defnyddio tocyn teithio rhad/talu Cyfnod Ebrill 2026- Awst 2026

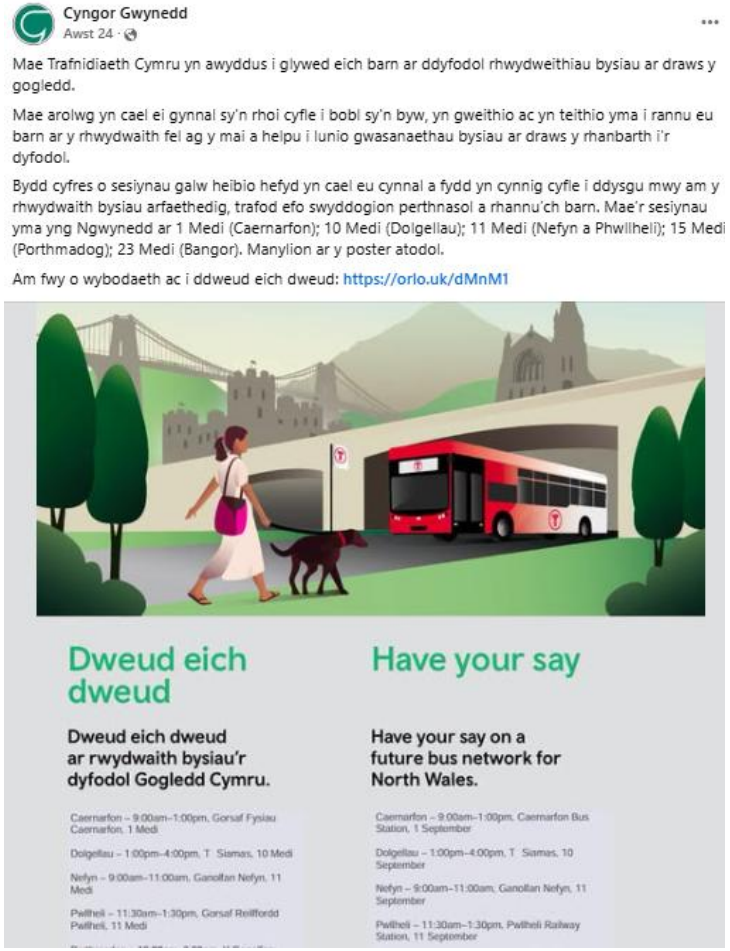

Amlygu buddion rhwydwaith bysiau Gwynedd

Defnydd o'r cyfryngau cymdeithasol i amlygu'r opsiynau teithio sydd ar gael ar fysiau yng Ngwynedd

Perfformiad Ailgylchu Gwynedd (GA1)

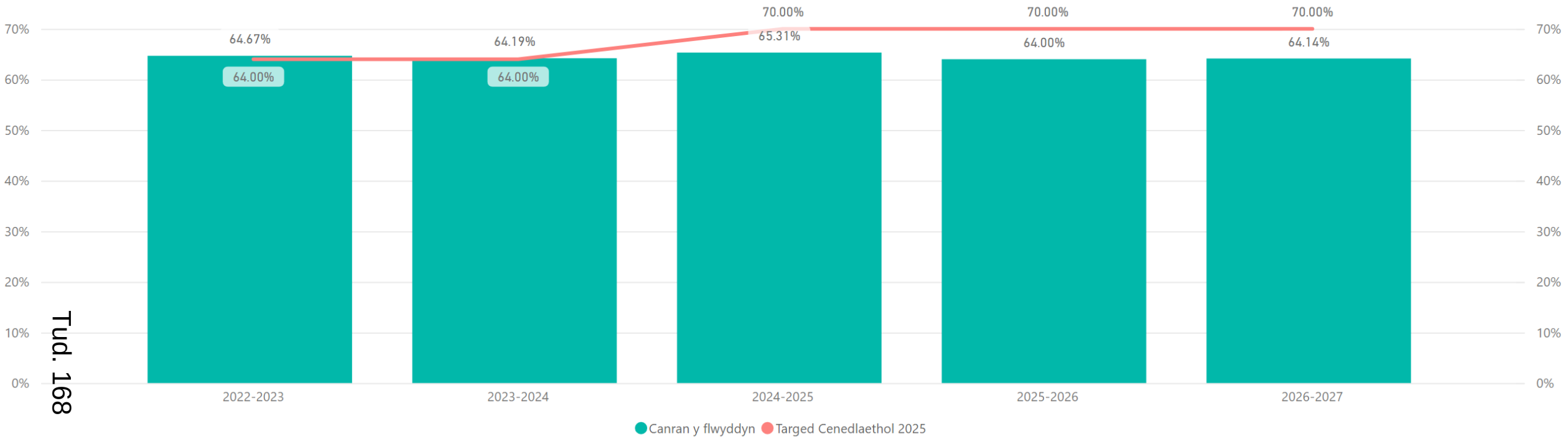
Enw Rheolwr : - Roland Thomas

Pwrpas y Gwasanaeth:- Darparu gwasanaeth gwastraff ac ailgylchu dibynadwy, cynaliadwy ac effeithlon sy'n helpu trigolion a busnesau Gwynedd i leihau gwastraff a chynyddu ailgylchu.

Sylwadau

Er bod perfformiad ailgylchu Gwynedd wedi cynyddu'n sylweddol dros y ddegawd ddiwethaf, o tua 55% i dros 65%, mae'r cynnydd wedi arafu yn y blynyddoedd diweddar. Yn 2025/26 roedd y gyfradd ailgylchu yn 64%, o'i gymharu â 65.3% yn 2024/25. Er bod newidiadau i'r ffordd y caiff coed eu hadrodd wedi cyfrannu at y gostyngiad, mae'n bwysig cydnabod bod angen camau pellach i wella perfformiad yn gyffredinol. Mae Gwynedd eisoes yn darparu gwasanaeth sy'n cyd-fynd â glasbrint Llywodraeth Cymru, gan gynnwys casgliadau bwyd ac ailgylchu wythnosol, casgliadau gwastraff gweddilliol bob tair wythnos, gwasanaeth gwastraff gardd fforddiadwy ac wyth Canolfan Ailgylchu, sef y nifer uchaf yng Nghymru. Mae'r seilwaith a'r gwasanaethau felly yn eu lle, ond mae angen cynyddu cyfranogiad trigolion a lleihau'r gwastraff ailgylchadwy sy'n parhau i fynd i'r ffrwd weddilliol. Mae'r Strategaeth Wastraff ac Ailgylchu newydd yn nodi cyfres o fesurau i ysgogi'r cam nesaf o welliant, gan gynnwys adolygu capasiti biniau gweddilliol, ehangu'r ystod o ddeunyddiau y gellir eu hailgylchu, cryfhau gweithgareddau addysg ac ymwybyddiaeth, cyflwyno rhaglen addysg ffurfiol mewn ysgolion cynradd, a mabwysiadu dull mwy pendant o ran gorfodaeth lle bo angen. Nod y mesurau hyn yw cynyddu cyfraddau ailgylchu a chefnogi'r Cyngor i gyrraedd targed ailgylchu Llywodraeth Cymru o 70%.

Canran y flwyddyn and Targed Cenedlaethol 2025 by Cyfnod

Hyrwyddo gwasanaethau ailgylchu

Negeseuon ar gyfryngau cymdeithasol i amlygu'r buddion

[Fideo'n amlygu budd ailgylchu bwyd - (1) Facebook]

[Fideo am ymweliad diweddar i safle trin gwastraff bwyd GwyriAD a'r trawsnewid ar safle Llwyn Isaf gerllaw er budd natur a bioamrywiaeth(1) Facebook]

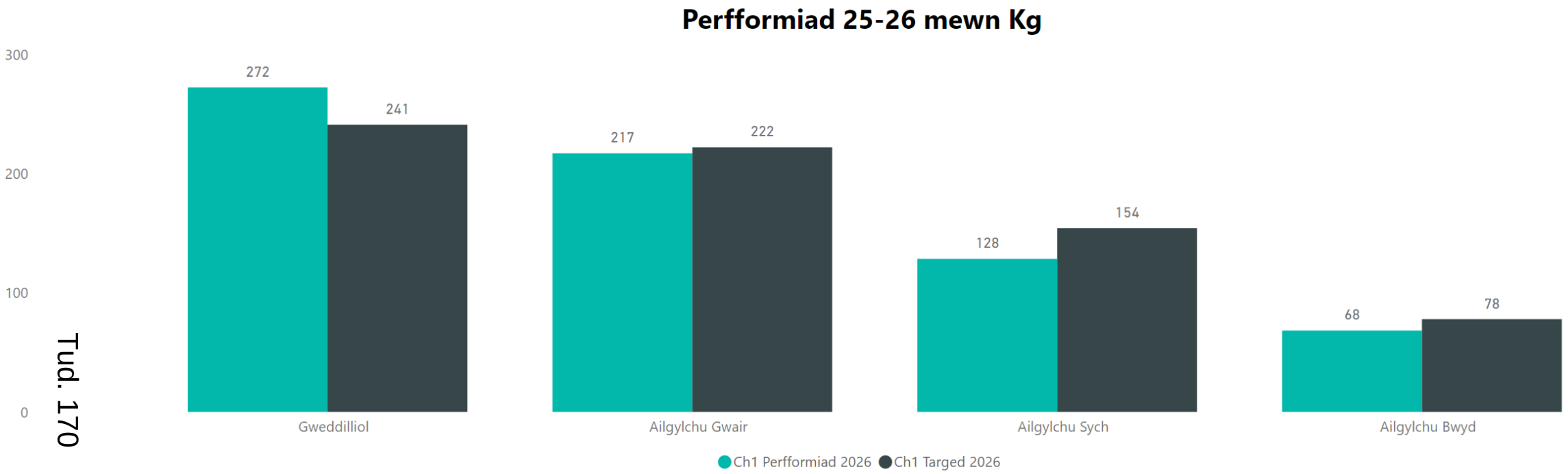
Kg o wastraff ac ailgylchu o gartrefi Gwynedd (GA2)

Enw Rheolwr : - Roland Thomas

Pwrpas y Gwasanaeth:- Darparu gwasanaeth gwastraff ac ailgylchu dibynadwy, cynaliadwy ac effeithlon sy'n helpu trigolion a busnesau Gwynedd i leihau gwastraff a chynyddu ailgylchu.

Sylwadau

Mae'r dangosydd hwn yn mesur faint o wastraff ac ailgylchu a gynhyrchir ar gyfartaledd gan aelwydydd Gwynedd (kg). Mae dadansoddiad o gynnwys y bin gweddilliol yn dangos bod tua 57% o'r deunydd sy'n cael ei roi ynddo yn gallu cael ei ailgylchu drwy ddefnyddio'r gwasanaethau sydd eisoes ar gael. Mae modelu perfformiad yn awgrymu y byddai cynnydd o tua 3% yn y gyfradd ailgylchu yn gofyn am welliant o oddeutu 12% mewn ailgylchu sych, 25% mewn ailgylchu bwyd, gostyngiad o 12% mewn gwastraff gweddilliol, a chynnydd bach mewn gwastraff gardd. Mae'r potensial i gynyddu cyfranogiad yn y gwasanaeth gwastraff gardd yn fwy cyfyngedig oherwydd y gost i drigolion. Mae hyn yn ategu'r heriau a nodwyd o dan fesur G&A1. O ganlyniad, mae'r potensial ar gyfer gwelliant pellach yn debygol o ddibynnu'n bennaf ar fesurau sy'n annog newid ymddygiad, gyda lleihau capasiti'r bin gweddilliol neu adolygu amlder ei gasglu yn debygol o gael yr effaith fwyaf a'r cyflymaf ar berfformiad ailgylchu.

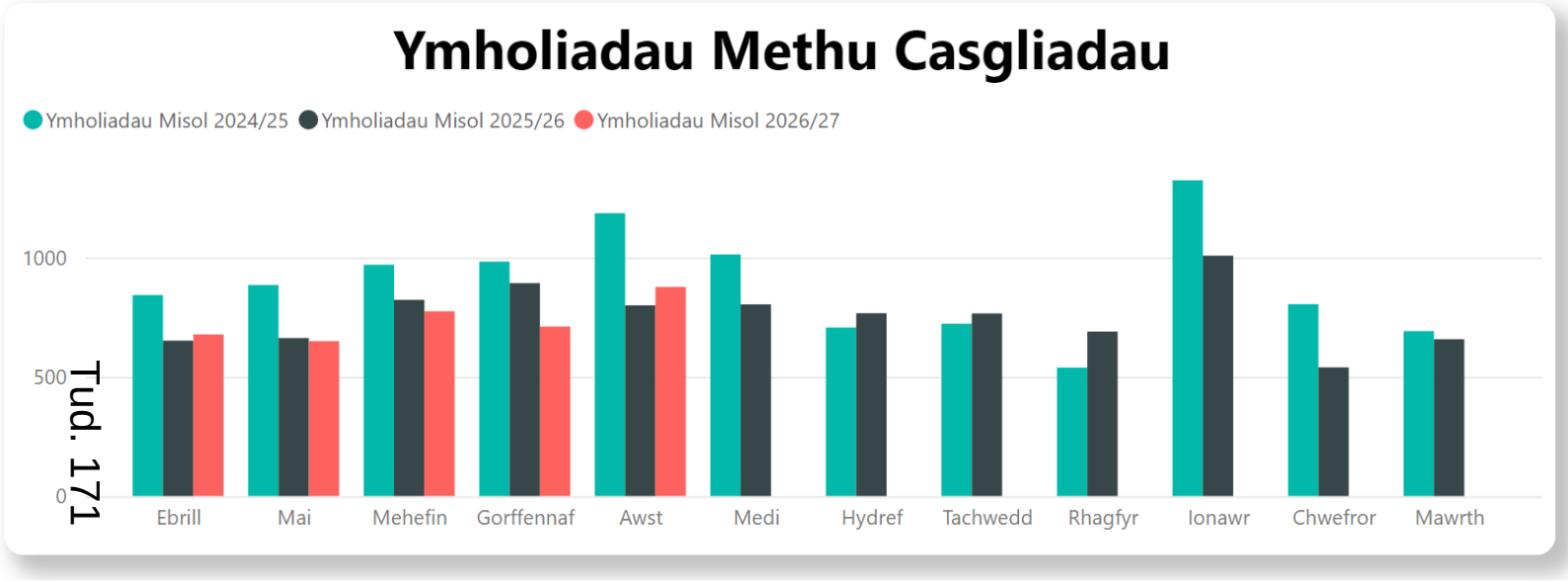
Gwastraff ac Ailgylchu

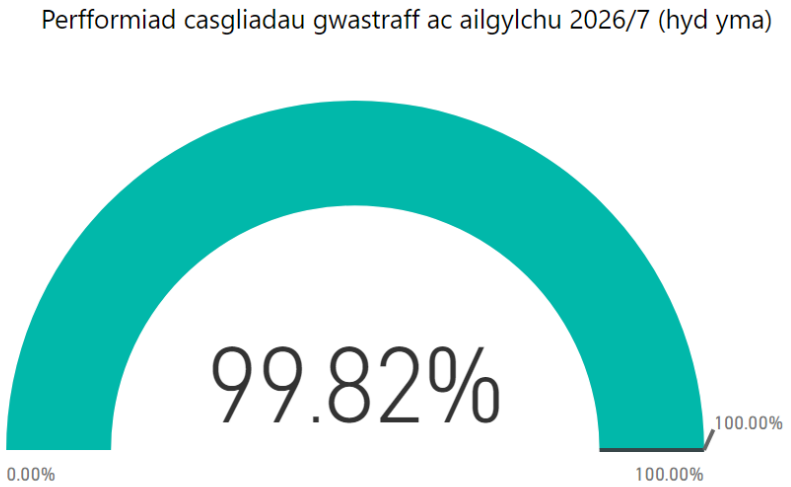
G&A3 - Ymholiadau 'Methu Casgliadau'

Enw Rheolwr: Chris Rees
Pwrpas y Gwasanaeth: Darparu gwasanaeth gwastraff ac ailgylchu dibynadwy, cynaliadwy ac effeithlon sy'n helpu trigolion a busnesau Gwynedd i leihau gwastraff a chynyddu ailgylchu

Sylwadau

Mae'r mesurydd hwn yn dangos nifer yr ymholiadau gwasanaeth a dderbynnir yn fisol mewn perthynas â chasgliadau gwastraff ac ailgylchu. Mae'n bwysig nodi nad yw'r data yn gallu gwahaniaethu rhwng ymholiadau dilys ac annilys. Er enghraifft, gall ymholiad gael ei gofnodi fel cwyn am fin wedi'i fethu pan nad oedd y bin wedi'i gyflwyno'n gywir neu mewn pryd, neu gall mwy nag un ymholiad gael ei gyflwyno am yr un digwyddiad. Am y rheswm hwn, mae'n bwysig ystyried y ffigurau yng nghyd-destun cyfanswm y gwaith a gyflawnir gan y gwasanaeth. Mae'r ail graff yn dangos nifer yr ymholiadau fel canran o gyfanswm y cynwysyddion a gesglir. Mae hyn yn dangos bod y gwasanaeth yn casglu tua 99.8% o gynwysyddion/biniau heb unrhyw ymholiad gan y cwsmer, sy'n cyfateb i oddeutu 413,200 o gasgliadau llwyddiannus y mis. Er bod pob ymholiad yn cael ei ymchwilio a'i drin o ddifri, mae'r data yn dangos lefel uchel iawn o berfformiad gweithredol o ystyried maint y gwasanaeth a ddarperir ar draws Gwynedd.

Gwastraff & Ailgylchu (GA4)

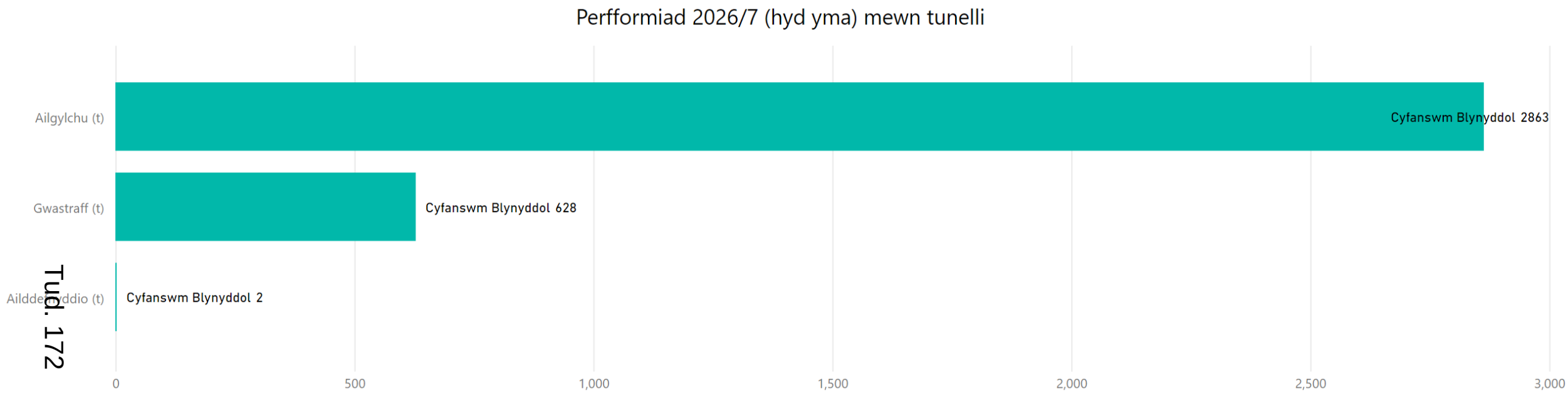
Perfformiad Canolfannau Ailgylchu Gwynedd

Enw Rheolwr : - Endaf Williams

Pwrpas y Gwasanaeth:- Galluogi trigolion Gwynedd i ailgylchu, ailddefnyddio a gwaredu gwastraff yn gyfrifol.

Sylwadau

Mae'r mesurydd hwn yn dangos perfformiad ailgylchu Canolfannau Ailgylchu Gwynedd, gan fesur cyfran y deunyddiau sy'n cael eu hailgylchu, eu hailddefnyddio neu eu hanfon i'r ffrwd gwastraff gweddilliol. Mae perfformiad ein trigolion wrth wahanu deunyddiau yn y canolfannau yn uchel, gyda chyfradd adfer o tua 82%, ac mae hyn yn cyfrannu tua 15% tuag at gyfradd ailgylchu gyffredinol y Cyngor. Fodd bynnag, mae cyfyngiadau yn y ffordd y caiff rhai deunyddiau eu cyfrif o fewn y fframwaith perfformiad cenedlaethol. Er enghraifft, er bod trigolion yn gwahanu pren yn gywir i'w ailbrosesu, nid oes modd ailgylchu rhywfaint o'r pren i safon sy'n bodloni gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru. O ganlyniad, caiff pren ei losgi i gynhyrchu ynni ac ni ellir ei gyfrif tuag at y gyfradd ailgylchu statudol. Mae hyn yn lleihau perfformiad swyddogol y canolfannau o oddeutu 82% i tua 66%, gan gael effaith sylweddol ar berfformiad ailgylchu cyffredinol y Cyngor. Her arall dros y blynyddoedd nesaf fydd cynyddu lefelau ailddefnyddio Er bod ailddefnyddio yn cynnig mwy o fudd amgylcheddol nag ailgylchu, mae angen mwy o adnoddau a buddsoddiad i'w gyflawni. Serch hynny, mae'r Cyngor yn awyddus i ddatblygu mentrau ailddefnyddio fel rhan allweddol o'i ymrwymiad i leihau gwastraff a chefnogi'r economi gylchol. Mae'r siart hwn yn dangos y gwaelodlin heddiw.

Diolch ac addysgu - gwasanaethau ailgylchu

Negeseuon ar gyfryngau cymdeithasol i amlygu'r buddion

Cyngor Gwynedd
Mehefin 8 ·

Canolfannau Ailgylchu Gwynedd – Diolch am eich cefnogaeth!

Rydym wedi bod yn gwella trefniadau yn y canolfannau ailgylchu, ac yn gofyn i drigolion sy'n dod â sachau du i ddidoli'r cynnwys cyn eu rhoi yn y sgipiau.

Diolch i bawb am chwarae eu rhan – mae'n gwneud gwahaniaeth go iawn ac yn helpu i gynyddu faint sy'n cael ei ailgylchu.

Beth allwch chi ei wneud?
• Didoli gartref cyn dod i'r ganolfan. Rydym hefyd wedi trefnu mannau penodol i ddidoli cynnwys y sachau duon yn y canolfannau os na fyddwch wedi gwneud cyn ymweld.
• Defnyddio'r sgipiau ailgylchu wedi'u labelu'n glir.
• Gofyn i'n staff os oes angen cymorth – maen nhw yno i helpu.

Dim ond yr eitemau nad oes modd eu hailgylchu ddylai fynd i'r sgip gwastraff domestig.

Diolch am eich cydweithrediad!

I drefnu apwyntiad: https://orlo.uk/ChgrF

Cyngor Gwynedd
Mai 12 ·

♻️Roedd hi'n bleser croesawu criw o ddysgwyr o Coleg Glynllifon draw i ganolfan Ailgylchu'r Cyngor ym Mangor yn ddiweddar, fel rhan o'u hastudiaethau Sgiliau Byw a Gwaith a Cam i Waith.
Roedd yr ymweliad yn rhan o wythnos amgylchedd y Coleg – ar ôl casglu ac ailgylchu sbwriel o amgylch y Coleg, daeth y grŵp draw i weld i ble mae'r deunyddiau'n mynd a beth sy'n digwydd iddyn nhw wedyn. Cafwyd hefyd gyfle i ddysgu am y gwahanol swyddi yn y maes.
Roedd hi'n wych gweld gymaint o frwdfrydedd – ac atgoffa pawb ohonom pa mor bwysig yw ailgylchu i ddiogelu ein hamgylchedd 🌍
Diolch yn fawr i chi gyd am ymweld – roedd yn braf cael eich croesawu!
Am ragor o wybodaeth am ganolfannau ailgylchu Cyngor Gwynedd ewch draw i 👉
https://orlo.uk/4gGGL

Cyngor Gwynedd
Mai 26 ·

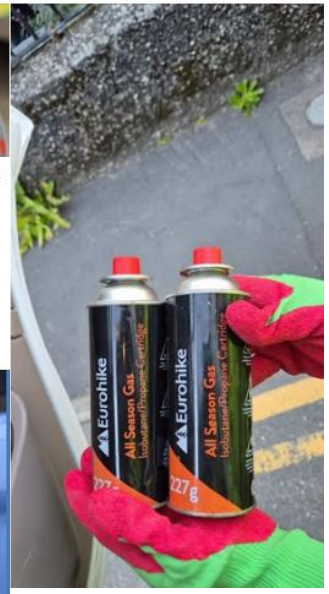
Wrth i'r tywydd gynhesu, mae mwy ohonom yn treulio amser yn mwynhau'r ardd.
Cofiwch y gallwch drefnu eich casgliad gwastraff gardd am 2026 yn sydyn ac yn syml ar ein gwefan:
https://orlo.uk/7R53v

Cyngor Gwynedd
Awst 6 ·

⚠️ Cofiwch beidio â rhoi poteli nwy (megis bwtan, propan ac ati) yn eich bin ailgylchu cartref.
Maent yn gallu achosi risg diogelwch difrifol i staff ac i gyfarpar prosesu gwastraff.
Yn hytrach, ewch â nhw i un o Ganolfannau Ailgylchu'r Cyngor er mwyn eu gwaredu'n ddiogel.
📍 Mwy o wybodaeth am eich canolfan leol ac am sut i archebu slot yma ➡️ https://orlo.uk/Q8c3Y
Diolch am eich cydweithrediad. ♻️

Cyngor Gwynedd
Gorffennaf 16 ·

Gwasanaeth Gwastraff ac Ailgylchu

Cofiwch: Er lles a diogelwch ein staff ac eich cymuned, ni ddylai gwastraff clinigol, gan gynnwys nodwyddau, fynd yn y bin ailgylchu nac yn y gwastraff cyffredinol.

Gallwch wneud cais drwy eich meddyg neu nyrs gymunedol i drefnu casgliad gwastraff clinigol gan y Cyngor. I waredu offer meddygol arall yn ddiogel, cysylltwch â'ch fferyllfa leol.

Diolch am eich cefnogaeth.

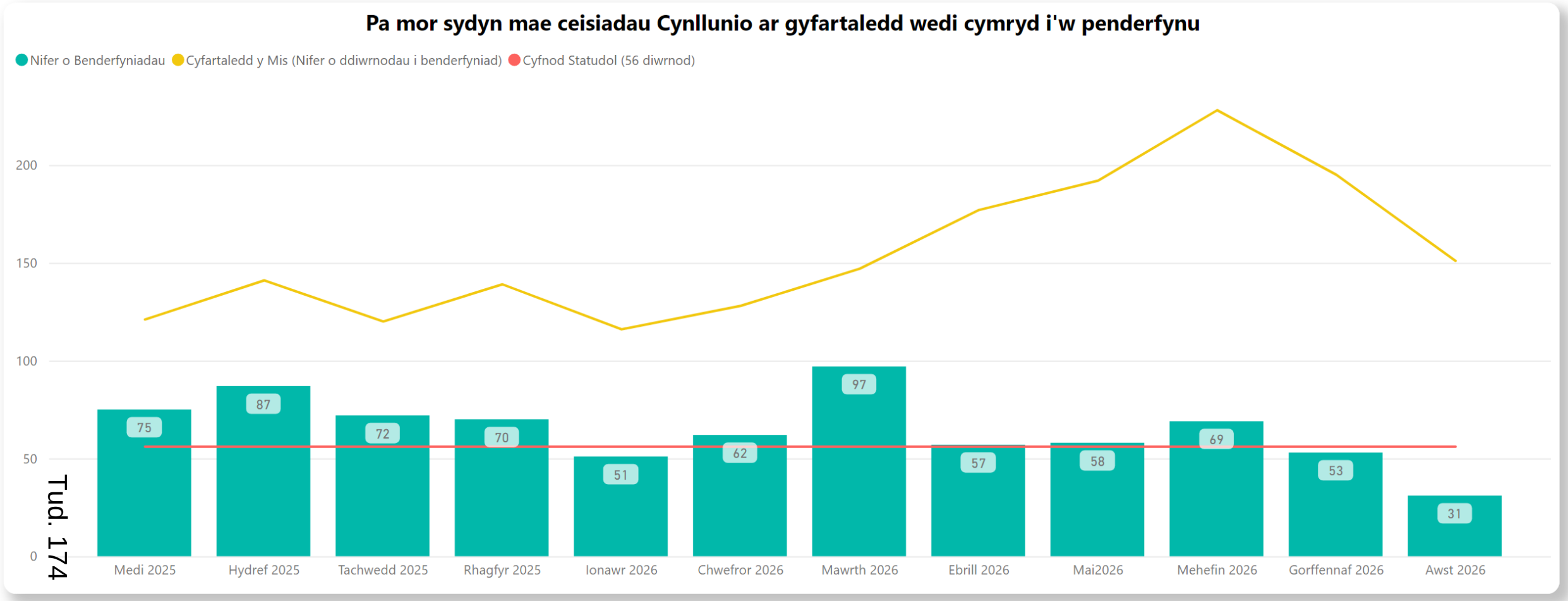
www.gwynedd.llyw.cymru/ailgylchu

Cynllunio
C1 - Yr amser a gymerir ar gyfartaledd i benderfynu ar gais cynllunio

Enw Rheolwr: Gwawr Teleri Hughes
Pwrpas y Gwasanaeth: Hwyluso datblygiadau priodol/addas er lles cymunedau, yr economi ac amgylchedd

Sylwadau wedi'i cynnwys ar y daenlen nesaf

Cynllunio
C1 - Yr amser a gymerir ar gyfartaledd i benderfynu ar gais cynllunio

Sylwadau

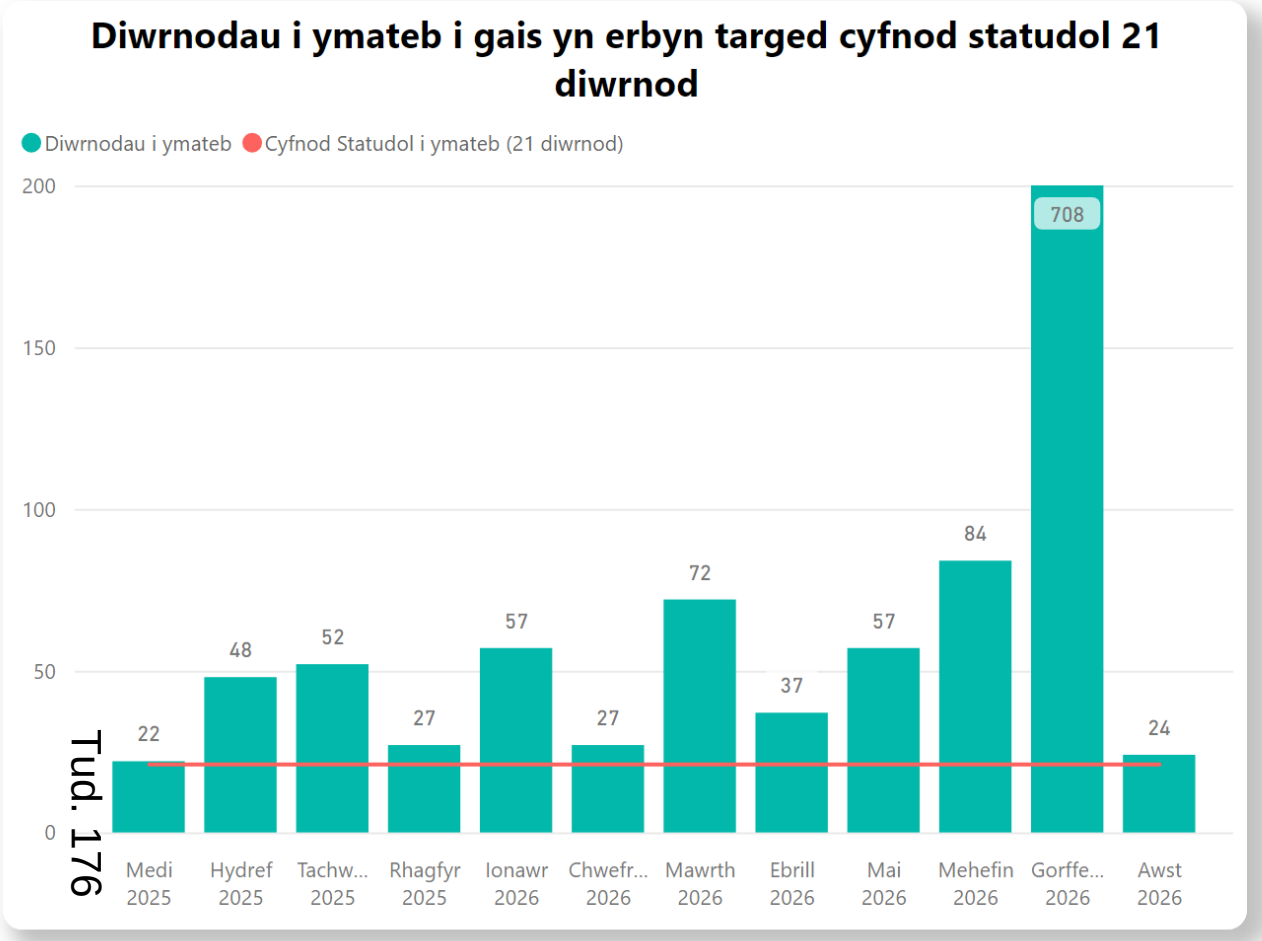
Yn y cyfnod diweddaraf (Mehefin i Awst 2026), derbyniwyd 197 o geisiadau newydd a phenderfynwyd 153 o geisiadau. Mae'r ddau ffigwr yma eto ychydig yn is na'r hyn adroddwyd ar gyfartaledd yn y cyfnod blaenorol, ond ar gyfartaledd yn gyson gyda'r nifer adeg yma yn 2025, ac felly ar y cyfan ystyrir fod y sefyllfa yn gyson.
Mae'r nifer o geisiadau sydd yn y system heb benderfyniad wedi codi eto o 579 i 592 o ganlyniad i'r nifer is o geisiadau wedi eu penderfynu yn mis Awst.
Mae'r amser penderfynu ceisiadau ar gyfartaledd dros y cyfnod yma wedi cynyddu i 202 diwrnod. Wedi edrych ar y mater yma yn fanylach, mae'n ymddangos fod 4 cais wedi derbyn penderfyniad o fewn cyfnod dros 1000 o dyddiau, a drwy hepgor y rhai yma mae'r cyfartaledd yn disgyn i 160 diwrnod. Mae nifer uchel o geisiadau (47%) yn derbyn penderfyniad o fewn 100 diwrnod. Mae 85% yn derbyn penderfyniad o fewn 300 diwrnod. Mae'r amser penderfynu ceisiadau ar gyfartaledd ar gyfer y ceisiadau penodol yma yn 111 diwrnod. Mae cyfanswm o 21 cais wedi derbyn penderfyniad dros 300 diwrnod (gan gynnwys y 4 dros 1000 o dyddiau), ac mae'r ceisiadau yma yn dueddol o fod yn destun trafodaeth gyda'r asiant neu ymgeisydd neu wedi bod am gyfnod hir heb wybodaeth digonol.
Caniatawyd 85% o'r ceisiadau yn y cyfnod yma (Mehefin i Awst) ac mae nifer uchel o'r gweddill wedi eu gwrthod yn dilyn cyfnod hir o ddisgwyl am wybodaeth pellach ond heb ei dderbyn.
Yn y cyfnod yma, mae oddeutu 55% o benderfyniadau o fewn yr amser statudol (sef unai o dan 56 diwrnod neu gydag estyniad amser wedi ei gytuno), sydd yn sylweddol is na'r cyfnodau blaenorol. Mae hyn yn adlewyrchiad o'r cyfnod yma sy'n dilyn ymddeoliad 3 Uwch Swyddog ers mis Rhagfyr 2025 a'r ymdrech i waredu nifer uchel o hen geisiadau. Er hyn, mae'n amlygu fod nifer o benderfyniadau hefyd yn parhau i gael eu gwneud yn amserol, neu gyda cytundeb o estyniad amser gyda'r ymgeisydd/asiant, a hynny er gwaethaf y sefyllfa staffio bresennol a'r ymdrech i glirio llwyth gwaith sy'n sefyll.
Fel sydd eisoes wedi ei amlygu, mae'r Gwasanaeth wedi mynd drwy gyfnod o gynllunio'r gweithlu ac mae'r Gwasanaeth wedi ôl-lenwi 2 rôl Uwch Swyddog Cynllunio gyda phenodiadau mewnol yn dilyn ymddeoliadau. Mae 1 Swyddog Cynllunio wedi ymuno gyda'r Gwasanaeth ac disgwylir i o leiaf 1 Hyfforddai newydd ymuno gyda'r Gwasanaeth yn yr Hydref. Wrth i staff newydd, sy'n llai profiadol ar y cyfan, ymgyfarwyddo â'u rolau, y systemau mewnol a'r drefn gynllunio, gall hyn arwain at rai heriau ac oedi wrth ddelio gyda'r llwyth gwaith. Mae eitem wedi ei gynnwys yn y bwletin aelodau yn amlygu'r penodiadau uchel a'r gwaith cynllunio gweithlu ayb, gyda nodyn byr wedi ei gynnwys ar ebyst sy'n mynd allan i ymgeiswyr/asiantwyr er mwyn eu hysbysu o'r sefyllfa. Mae'r sefyllfa staffio yn eithaf bregus ar hyn o bryd o ganlyniad i ddiffyg profiad a lefel uchel o geisiadau sydd angen eu penderfynu, er gwaethaf fod y Gwasanaeth yn amlygu'r sefyllfa.

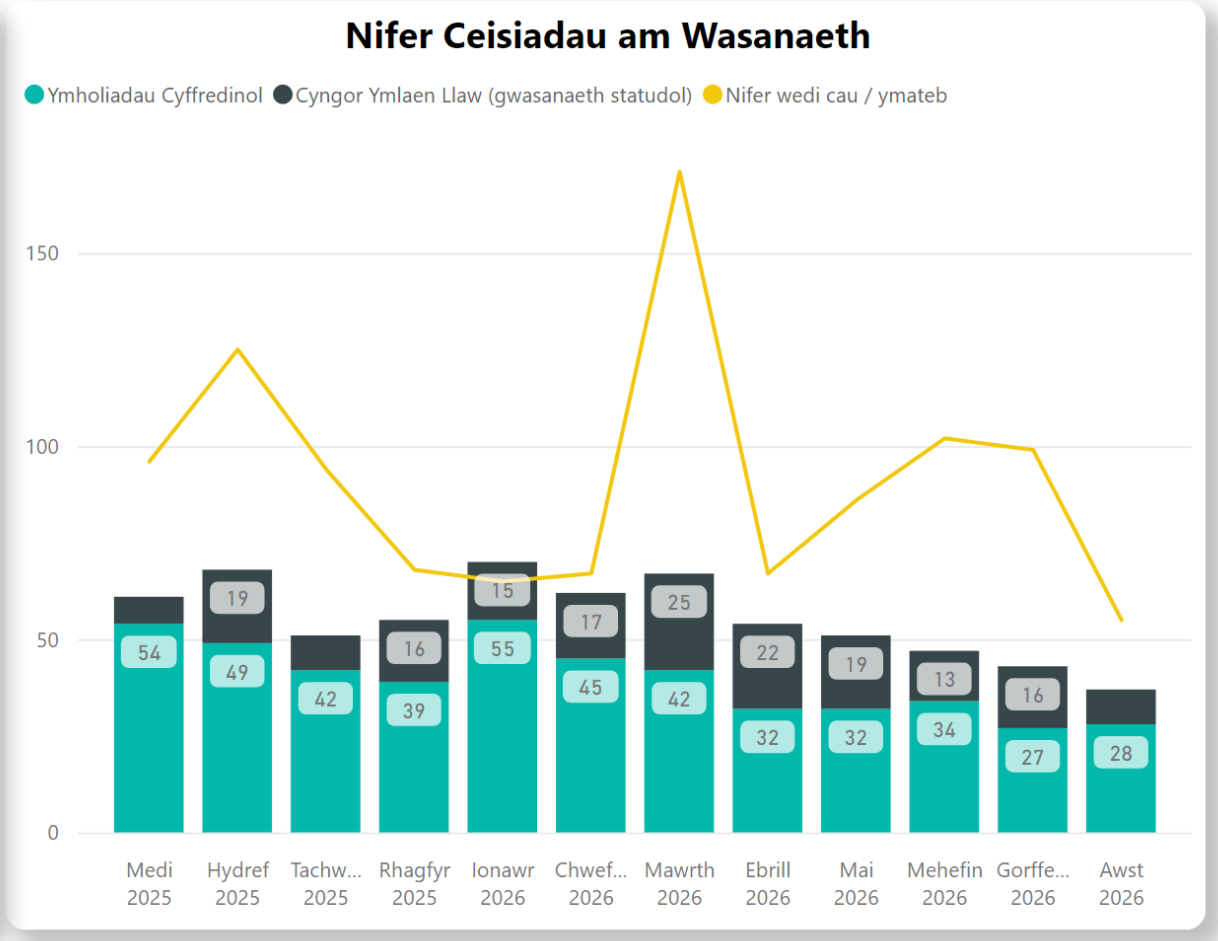
Cynllunio

C2 - Yr amser a gymerir ar gyfartaledd i gau ceisiadau am wasanaeth

Enw Rheolwr: Gwawr Teleri Hughes
Pwrpas y Gwasanaeth: Hwyluso datblygiadau priodol/addas er lles cymunedau, yr economi ac amgylchedd

Sylwadau wedi'i cynnwys ar y daenlen nesaf

Cynllunio

C2 - Yr amser a gymerir ar gyfartaledd i gau ceisiadau am wasanaeth

Sylwadau

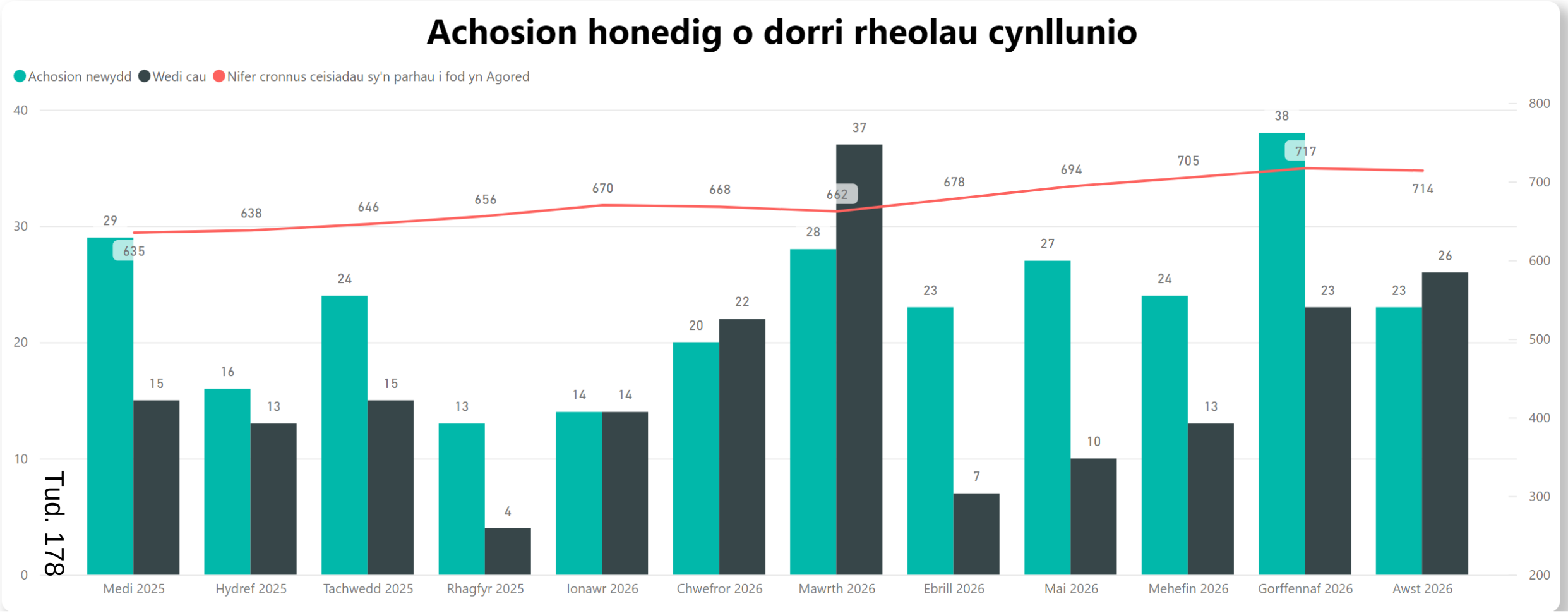
Yn y cyfnod yma, derbyniwyd 127 o ymholiadau a cheisiadau am gyngor ymlaen llaw a chafodd 256 o achosion eu cau (unai roedd ymateb wedi ei ddarparu neu oherwydd nad oeddynt yn ddilys). Mae'r llwyth gwaith yn parhau yn gyson, ac mae'r gwaith i glirio ôl-groniad a chadw ar ben ymholiadau cyfredol yn parhau. Mae hyn yn cael ei adlewyrchu yn y nifer o ddyddiau i ymateb, yn enwedig ym mis Gorffennaf.
Mae'r nifer o ymholiadau sy'n agored wedi lleihau i 68, ond nodir fod yna ôl-groniad o ymholiadau yn disgwyl i'w dilysu dros cyfnod yr haf oherwydd gwyliau a pwysau gwaith ceisiadau cynllunio.

Cynllunio

C3 - Nifer o achosion honedig o dorri rheolau cynllunio sydd wedi cau

Enw Rheolwr: Gwawr Teleri Hughes
Pwrpas y Gwasanaeth: Hwyluso datblygiadau priodol/addas er lles cymunedau, yr economi ac amgylchedd

Sylwadau wedi'i cynnwys ar y daenlen nesaf

Cynllunio

C3 - Nifer o achosion honedig o dorri rheolau cynllunio sydd wedi cau

Sylwadau

Mae'r gwaith yma yn ymwneud a delio gyda chwynion am achosion honedig torri rheolau cynllunio. Oherwydd eu natur, maent yn gallu bod yn faterion cymhleth, ac er ymdrechion diffuant, gall cau achos gymryd amser oherwydd yr angen i ymweld safle, ystyried tystiolaeth gwahanol, ymateb i'r cwynwr a dod i benderfyniad proffesiynol. Agorwyd 85 o gwynion newydd a chaewyd 62 o achosion, mae'r nifer o gwynion newydd yn parhau'n gyson, ond mae'r nifer o achosion sydd wedi cau wedi cynyddu oherwydd fod aelod ychwanegol o staff wedi ei drosglwyddo i'r Tim Gorfodaeth. Mae hyn yn cael effaith ar y Tim Rheolaeth Datblygu a nodir fod pob swyddog erbyn hyn yn delio gydag achosion gorfodaeth ac nid dim ond yr achosion hynny sydd angen sylw penodol sy'n cael ei drosglwyddo i'r Tim Gorfodaeth am sylw. Mae cymorth gweinyddol wedi ei ffurfioli erbyn hyn. Mae'r Tim hefyd wedi bod yn cwblhau gwaith cefndirol ar gyfer sicrhau cofrestr cyfredol o Rybuddion Gorfodaeth ac mae'r gwaith yma yn cael ei gwblhau gan aelod o staff tymhorol dros gyfnod yr haf. Mae bwriad i barhau i ddelio gyda'r ôl-groniad, sydd yn cynyddu'n raddol, yn dilyn trosglwyddo Swyddog Cynllunio i'r Tim.
Cyhoeddwyd 4 Rhybudd Gorfodaeth a 5 Rhybydd Tramgwydd Cynllunio ac mae'r tîm yn parhau yn y broses o ddelio gyda sawl apêl cynllunio yn erbyn rhybuddion gorfodaeth.
Mae'r gwaith o reoli a monitro arwyddion di-ganiatad / goleuedig yn ein prif ganolfannau yn parhau, gyda nifer o achosion wedi eu datrys erbyn hyn.
Mae achos o eiddo blêr wedi ei ddatrys o ganlyniad i gydymffurfio gyda rhybudd gorfodaeth, a'r eiddo wedi ei dacluso erbyn hyn.

Polisi Cynllunio

PC1 - Canran o ymatebion i ymgynghoriadau ar geisiadau cynllunio a chyngor cyn cyflwyno cais a roddwyd o fewn amser.

Enw Rheolwr: Rebeca Angharad Jones

Pwrpas y Gwasanaeth: Hwyluso datblygiadau priodol/addas er lles cymunedau, yr economi ac amgylchedd

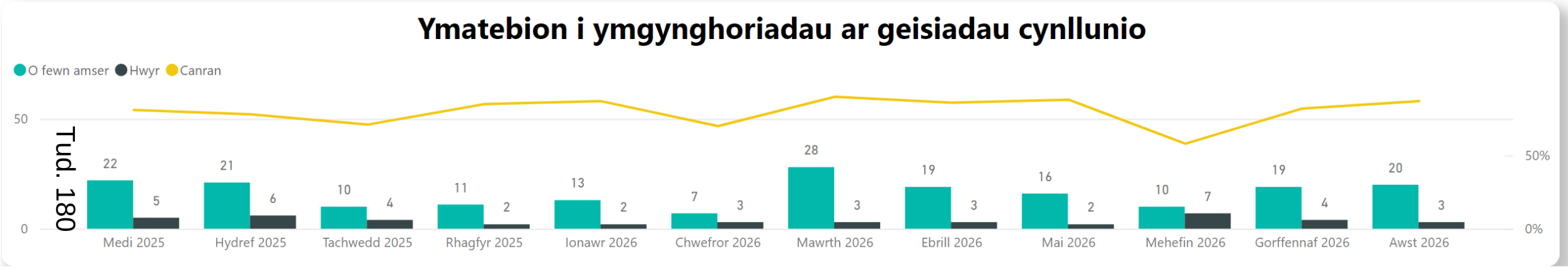
Sylwadau

Mae'r data ar gyfer cyfnod ers Ebrill eleni yn dangos bod y cyfartaledd dros y 5 mis cyntaf yn 80% o ymatebion i geisiadau cynllunio wedi'u darparu o fewn yr amserlen ddisgwyliedig. Wrth gymharu efo'r un cyfnod y llynedd (91%), mae hyn yn is na'r lefel y byddai'r Gwasanaeth yn dymuno ei weld, ond yn adlewyrchu'r cyfnod heriol o newid o fewn y tîm yn dilyn newidiadau staffio sylweddol.

Yn ystod y cyfnod hwn, gadawodd dau Arweinydd Tîm profiadol iawn y Gwasanaeth. Er bod un o'r swyddi wedi'i llenwi'n llwyddiannus drwy benodiad mewnol, mae'r ail swydd yn parhau'n wag. Golyga hyn fod y tîm polisi cynllunio dau swyddog profiadol i lawr, ac mae hyn wedi cael effaith ar gapasiti a gallu'r gwasanaeth i gynnal lefelau perfformiad blaenorol. Cafwyd sgyrsiau efo Rheolwr Cynllunio i'w gwneud yn ymwybodol o'r sefyllfa ac i esbonio os oes angen cymorth brys i gysylltu a'r tîm.

Bu cyfnod o addasu wrth i'r tîm ymateb i'r newidiadau hyn, ac mae swyddogion wedi bod yn gweithio'n galed i roi trefniadau a phrosesau newydd ar waith i sicrhau parhad gwasanaeth. Mae aelodau'r tîm hefyd yn gorfod paratoi sylwadau ac ymatebion ar feysydd gwaith nad ydynt o reidrwydd yn arbenigwyr ynddynt, sy'n golygu bod rhai tasgau yn cymryd mwy o amser nag y byddent fel arfer. Fodd bynnag yn y tymor hir mae hyn yn rhoi fwy o wydnwch i'r gwasanaeth.

Serch hynny, mae'r gwaith caled sydd wedi bod yn digwydd dros y misoedd diwethaf yn dechrau dwyn ffrwyth, ac mae arwyddion cadarnhaol bod y trefniadau newydd yn cyfrannu at welliant graddol yn y gyfradd ymateb. Disgwylir y bydd perfformiad yn parhau i wella wrth i'r trefniadau newydd sefydlu. Fodd bynnag, mae risg tymor byr i ganolig yn parhau, a gall fod rhywfaint o effaith dros dro ar allu'r tîm i symud prif ffrydiau gwaith ymlaen nes bydd y sefyllfa staffio yn fwy sefydlog. Mae trefniadau lliniaru yn parhau i gael eu hystyried a'u gweithredu lle bo hynny'n bosibl.

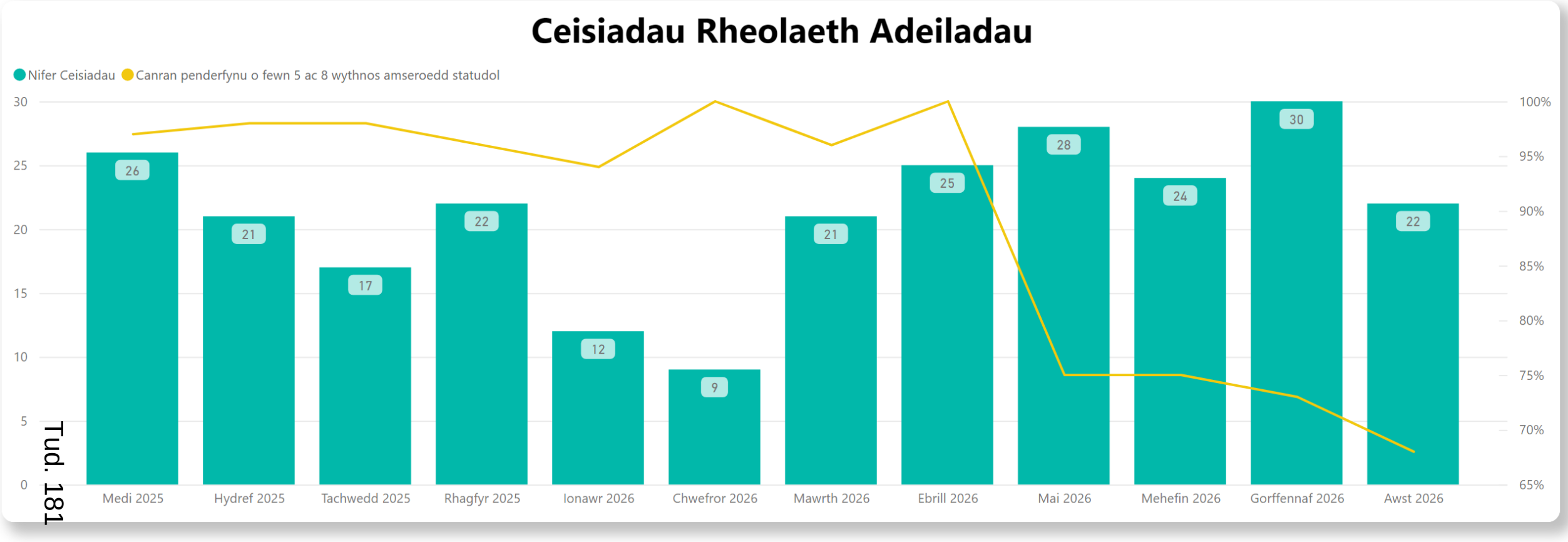

Rheolaeth Adeiladu

RH1 - Canran y ceisiadau a benderfynir o fewn amser penodol [5 ac 8 wythnos]

Enw Rheolwr: Martin Barrow Evans **Pwrpas y Gwasanaeth:** Sicrhau bod gwaith adeiladu'n bodloni'r safonau iechyd a diogelwch rhesymol ar gyfer pobl mewn neu o gwmpas adeiladau, mynediad i gyfleusterau a chadwraeth ynni.

Sylwadau wedi'i cynnwys ar y daenlen nesaf

Rheolaeth Adeiladu

RH1 - Canran y ceisiadau a benderfynir o fewn amser penodol [5 ac 8 wythnos]

Enw Rheolwr: Martin Barrow Evans **Pwrpas y Gwasanaeth:** Sicrhau bod gwaith adeiladu'n bodloni'r safonau iechyd a diogelwch rhesymol ar gyfer pobl mewn neu o gwmpas adeiladau, mynediad i gyfleusterau a chadwraeth ynni.

Sylwadau

Trosolwg o Berfformiad a Chydymffurfiaeth Statudol: Yn ystod y chwarter diwethaf, profodd y Gwasanaeth ostyngiad yng nghanran y ceisiadau a bennwyd o fewn amserlenni statudol. Roedd hyn yn sgil cyfyngiadau adnoddau staff a dargyfeirio personél technegol i gamau gorfodi blaenoriaeth uchel.
Yn benodol, dargyfeiriwyd nifer sylweddol o oriau swyddogion ac adnoddau gweithredol i reoli achosion strwythurau peryglus a oedd yn gofyn am ymyraethau cymhleth ar unwaith yn y safleoedd canlynol:
• Gwesty'r Corbett Arms
• Tŷ Blenheim, Bangor
• Rhifau 9 a 13 Stryd Fawr, Bangor

Pwysau Deddfwriaethol a Rheoleiddiol (Deddf Diogelwch Adeiladu 2022): Mae'r gwasanaeth yn parhau i lywio'r gofynion statudol trylwyr a gyflwynwyd gan Ddeddf Diogelwch Adeiladu 2022 a Rheoliadau Adeiladu diwygiedig. Mae'r ddeddfwriaeth hon yn mynnu bod pob swyddog yn pasio arholiadau proffesiynol a chofrestru gyda'r Rheoleiddiwr Diogelwch Adeiladu (BSR) fel Arolygwyr Adeiladu Cofrestredig (RBIs). Mae gweithredu'r gofynion wedi cyflwyno sawl her weithredol hanfodol:
• Lleihau Capasiti: Yn ddiweddar, collodd y gwasanaeth Arolygydd Adeiladu Cofrestredig Dosbarth 2F, a dderbyniodd swydd o fewn Cymeradwywr Rheoli Adeiladu Cofrestredig (RBCA) yn y sector preifat. Mae'r swydd wag hon yn cael effaith uniongyrchol ar ein gallu i reoli llwythi gwaith masnachol cymhleth yng ngogledd Gwynedd.
• Goruchwylio Gorbenion: Er mwyn cynnal cydymffurfiaeth, mae arolygwyr heb eu cofrestru sy'n weddill angen goruchwyliaeth uwch gan staff ardystiedig sydd yn ei dro yn lleihau capasiti uwch swyddogion ymhellach yn ystod cyfnod o lwyth gwaith eithriadol o uchel.
• Risgiau Recriwtio Sector Gyfan: Oherwydd grymoedd y farchnad a gwahaniaethau cyflog sylweddol, mae cadw a recriwtio RBIs cymwys yn parhau i fod yn fygythiad systemig i Awdurdodau Lleol ledled Cymru.

Lliniaru, cynllunio'r gweithlu, a gwytnwch: Er mwyn gwrthsefyll y pwysau gweithlu hyn, mae'r gwasanaeth wedi gweithredu cynllun gweithlu strwythuredig ochr yn ochr â threfniadau cymorth a hyfforddiant wedi'u targedu sydd wedi'u cynllunio i wneud y mwyaf o lefelau cymhwysedd tîm. Mae hyn wedi arwain at ganlyniadau cychwynnol cadarnhaol, gan gynnwys derbyn Arolygydd Adeiladu dan hyfforddiant LABC yn llwyddiannus. Mae'r swydd hon wedi'i sicrhau ar secondiad dwy flynedd ac fe'i hariannir yn llawn gan Lywodraeth Cymru, gan adeiladu capasiti technegol hirdymor heb effaith gyllideb uniongyrchol ar yr Awdurdod.

Cyfran o'r Farchnad a Chystadleurwydd Masnachol: Er gwaethaf cyfyngiadau adnoddau difrifol a chystadleuaeth yn y sector preifat, mae'r gwasanaeth wedi dangos gwytnwch masnachol cryf. Llwyddwyd i gynyddu cyfran o'r farchnad ar gyfer ceisiadau rheoleiddio adeiladu o 72% i 78% dros y cyfnod. Mae'r twf hwn mewn tirwedd gystadleuol gyda RBCAs yn cael ei briodoli'n bennaf i ddyfynbris mireinio, rhagweithiol a strwythur prisio cystadleuol y gwasanaeth, sy'n parhau i ddenu a chadw cleientiaid datblygu lleol yn llwyddiannus.

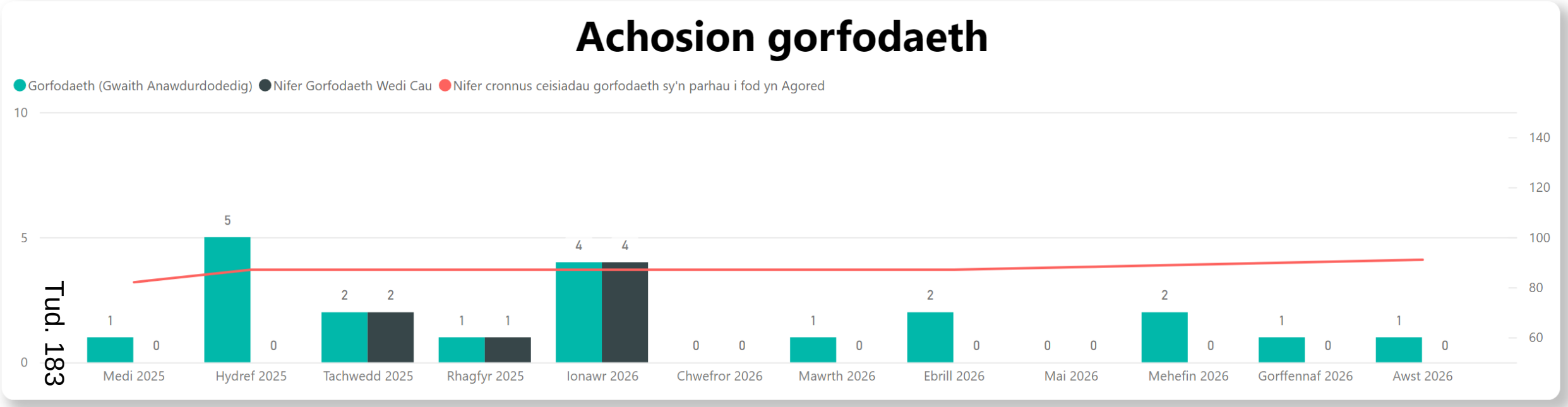
Rheolaeth Adeiladu

RH2 - Nifer o achosion gorfodaeth (ddim yn cynnwys adeiladau peryglus) sydd wedi eu cau/sy'n parhau i fod yn agored

Enw Rheolwr: Martin Barrow Evans **Pwrpas y Gwasanaeth:** Sicrhau bod gwaith adeiladu'n bodloni'r safonau iechyd a diogelwch rhesymol ar gyfer pobl mewn neu o gwmpas adeiladau, mynediad i gyfleusterau a chadwraeth ynni.

Sylwadau

Yn ystod cyfnod Ebrill - Awst 2026/27, mae'r Gwasanaeth wedi cofrestru 6 achos/cais am waith anawdurdodedig, sy'n parhau heb eu cau. Mae nifer yr achosion agored bellach yn 91, sy'n tynnu sylw at yr heriau o ddelio â'r llwyth gwaith presennol tra'n cydbwyso'r amser sydd ar gael ar gyfer elfennau o'r Gwasanaeth sy'n ymwneud â denu ffioedd ac elfennau lle na ellir denu ffioedd.
Yn ystod y chwarter diwethaf rydym wedi darparu trefniadau llif gwaith newydd, hyfforddiant staff, ac adroddiadau misol ar gyfer Arolygwyr Adeiladu lle mae nifer o achosion agored wedi'u cau. Gan symud ymlaen oherwydd y newidiadau a wnaed, rydym yn rhagweld parhad y diwygiad cau ffeiliau lle bo'n berthnasol. Mae'r Gwasanaeth wedi bod yn gweithio ar ddogfen bolisi newydd a gweithdrefnau gorfodi yn unol â'r newidiadau deddfwriaeth newydd i Ddeddf Diogelwch Adeiladu 2022, a ddaeth i rym ym mis Gorffennaf 2026.

Rheolaeth Adeiladu

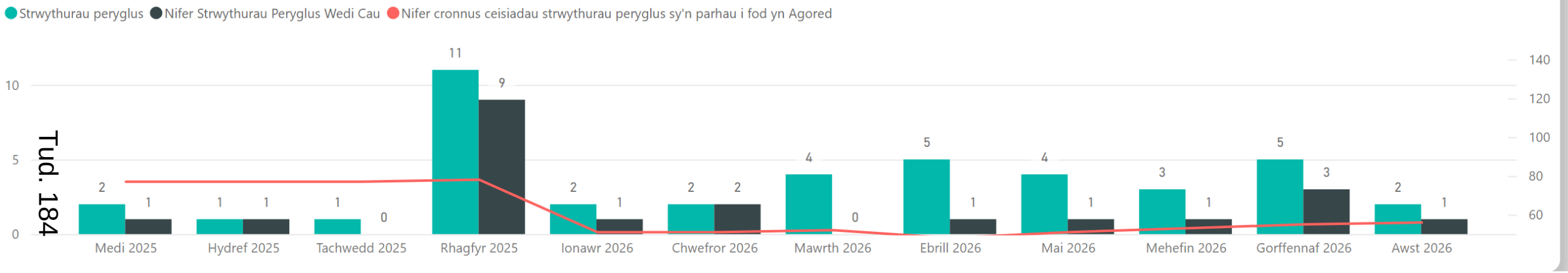
RH3 - Nifer o achosion o adeiladau peryglus sydd wedi eu gwneud yn saff ond lle mae dal angen cwblhau gwaith ar y safle

Enw Rheolwr: Martin Barrow Evans **Pwrpas y Gwasanaeth:** Sicrhau bod gwaith adeiladu'n bodloni'r safonau iechyd a diogelwch rhesymol ar gyfer pobl mewn neu o gwmpas adeiladau, mynediad i gyfleusterau a chadwraeth ynni.

Sylwadau

Mae'n bwysig pwysleisio bod y Gwasanaeth yn sicrhau fod adeiladau peryglus yn cael eu gwneud yn ddiogel o fewn 24 awr er mwyn diogelu'r cyhoedd. Yn ystod cyfnod Ebrill i Awst 2025/26, mae'r Gwasanaeth wedi delio â 19 achos o adeiladau peryglus sydd wedi'u gwneud yn ddiogel o fewn 24 awr, gyda 7 achos ar gau. Nid yw achosion adeiladu peryglus ar gau nes bod y gwaith sydd angen ei wneud ar y safle wedi'i gwblhau.
Felly, gyda'r 56 achos yn dal ar agor ar ddiwedd y cyfnod, bu camau gan y Gwasanaeth i wneud yr adeilad yn ddiogel o safbwynt diogelwch y cyhoedd, ond bod angen cwblhau'r gwaith ar y safle neu adennill costau. Rhaid nodi y gall achosion aros ar agor lle mae'r adeilad wedi'i wneud yn ddiogel ac mae'r gwaith ar y safle wedi'i gwblhau, mewn achosion lle mae'r Gwasanaeth wedi gorfod cymryd camau i gyflawni a thalu am waith o ganlyniad i gamau cyfreithiol sy'n ofynnol i adennill costau.
Yn ystod y chwarter diwethaf rydym wedi darparu trefniadau llif gwaith newydd, hyfforddiant staff, ac adroddiadau misol ar gyfer Arolygwyr Adeiladu lle mae nifer o achosion agored wedi'u cau. Wrth symud ymlaen oherwydd y newidiadau a wnaed, rydym yn rhagweld parhad o'r diwygiad cau ffeiliau lle bo'n berthnasol. Mae'r achosion gyda'r strwythurau peryglus yng Ngwesty'r Corbett Arms yn Nhywyn, Tŷ Blenheim ym Mangor a 9 & 13 Stryd Fawr ym Methesda yn parhau ac mae angen mewnbwn sylweddol gan y Gwasanaeth ar y cyd â Gwasanaethau eraill y Cyngor. Mae'r rhain yn enghreifftiau o'r costau sylweddol sy'n gysylltiedig â'r Cyngor o ran sicrhau diogelwch y cyhoedd. Ar hyn o bryd rydym yn aros am gyngor cyfreithiol ar y gweithdrefnau adennill costau angenrheidiol ar ôl camau gorfodi.

Achosion strwythurau peryglus

Gwarchod y Cyhoedd - Safonau Masnach a Thrwyddedu

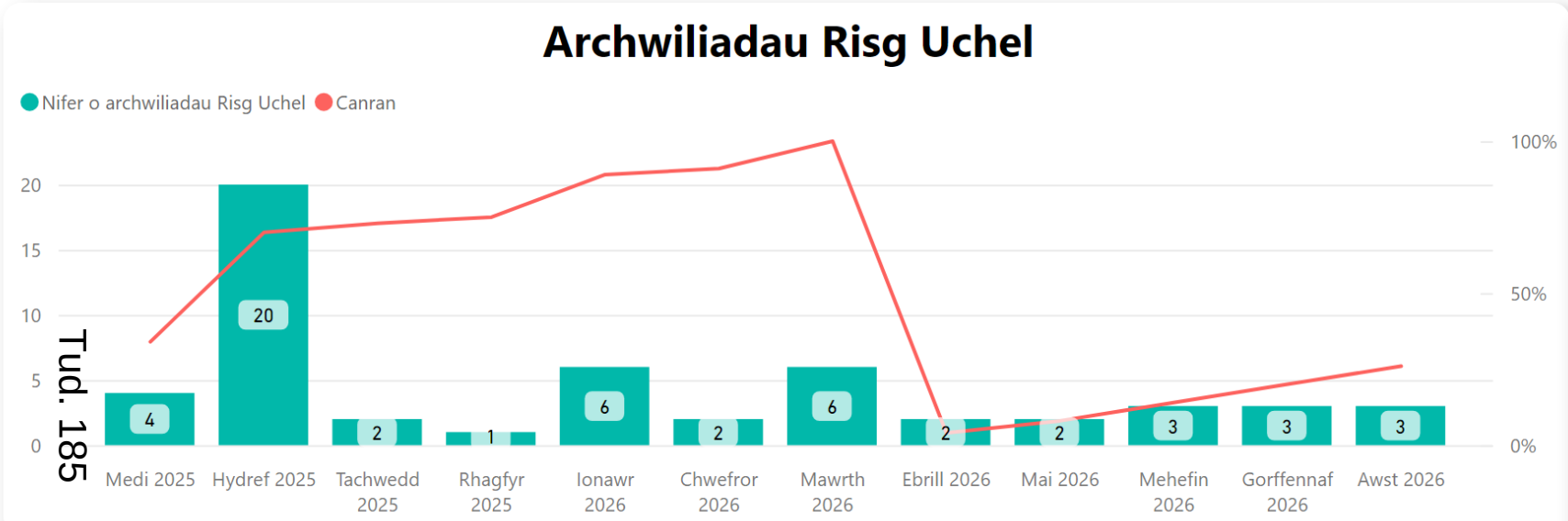
SM1 - Canran busnesau uchel eu risg sydd wedi cael arolygiad yn unol â'r rhaglen.

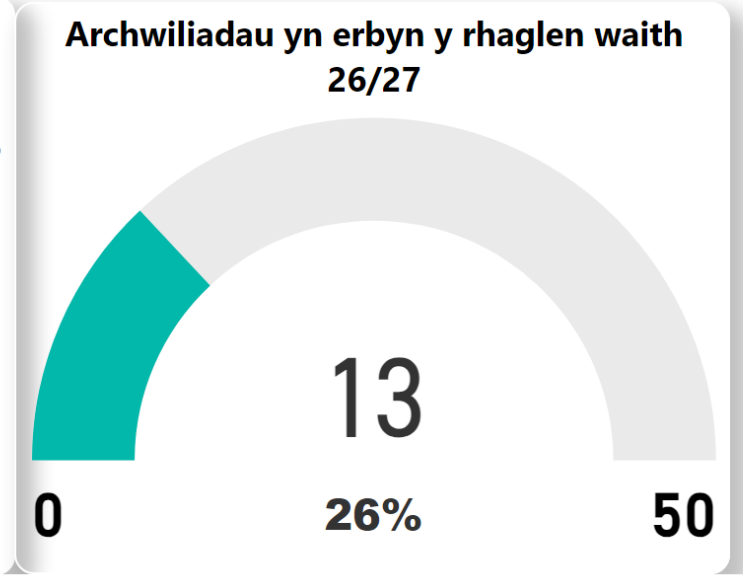
Enw Rheolwr: Andrew Lloyd Parry

Pwrpas y Gwasanaeth: Diogelu iechyd a lles y cyhoedd rhag arferion busnes sydd â'r potensial o fod yn niweidiol, drwy sicrhau bod busnesau yn mabwysiadu ac yn cynnal trefnau ac yn cydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol sy'n berthnasol i'w busnes. Monitro, dylanwadu a sicrhau safonau iechyd a lles anifeiliaid, atal heintiau peryglus a sicrhau ôl-rhain anifeiliaid fferm.

Sylwadau

Cwblhawyd 100% o'r archwiliadau risg uchel oedd wedi eu pennu ar gyfer y flwyddyn 2025-26 gan helpu i ddiogelu iechyd a lles y cyhoedd ac anifeiliaid fferm. Ar gyfer 2026-27 mae 50 eiddo categori 'risg uchel' wedi cael eu hadnabod ar draws y Gwasanaeth sydd angen archwiliad. Mae rhain yn eiddo/busnesau sydd yn cael eu hadnabod fel risg uchel oherwydd cymhlethdod/risg gweithgaredd busnes, neu fod hanes a phryder o ddiffyg cydymffurfiaeth gyda Rheoliadau Safonau Masnach dros gyfnod o amser. Bydd sawl archwiliad fferm, fel yr arfer yn cael eu dal nôl hyd nes bod yr anifeiliaid yn cael eu casglu fewn oddi ar y tir - i'n galluogi i gael golwg manwl ar y stoc a sicrhau bod cyfleusterau addas ar gyfer yr anifeiliaid. Yn yr un modd, mae nifer helaeth o'r archwiliadau yn rhai ar gyfer eiddo sydd yn storio ffrwydron/tán gwyllt, ac felly mi fydd yr archwiliadau hyn yn cael eu cynnal o fis Hydref pan fydd yr eiddo yn storio a gwerthu - gan ddefnyddio'r cyfle yn agos at yr amser gwerthu i'w hatgoffa o ran cyfyngiadau oedran ar gyfer pryniant nwyddau o'r fath. Hyd at ddiwedd y cyfnod adrodd, mae 26% o'r archwiliadau wedi cael ei cynnal, ac mae hyn gystal a'r blynyddoedd blaenorol sydd yn galonogol.

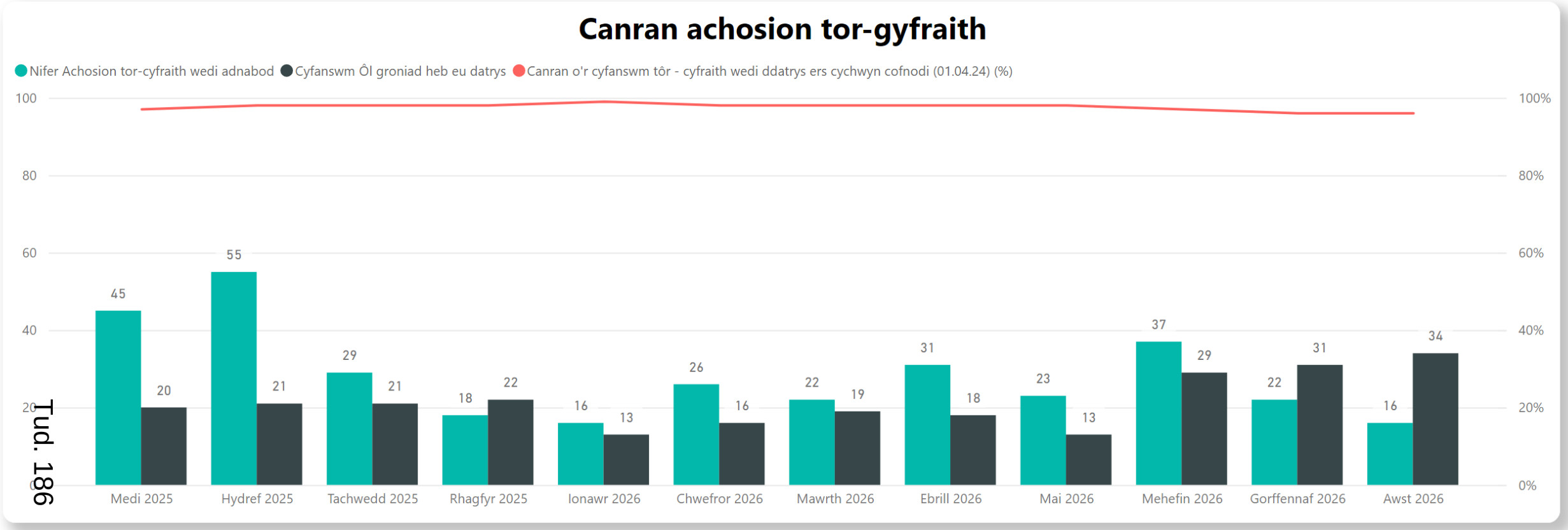
Gwarchod y Cyhoedd - Safonau Masnach a Thrwyddedu

SM2 - Canran achosion tor-cyfraith troseddol sydd wedi eu hadnabod gan y Gwasanaeth sydd wedi eu datrys

Enw Rheolwr: Andrew Lloyd Parry

Pwrpas y Gwasanaeth: Diogelu iechyd a lles y cyhoedd rhag arferion busnes sydd â'r potensial o fod yn niweidiol, drwy sicrhau bod busnesau yn mabwysiadu ac yn cynnal trefnau ac yn cydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol sy'n berthnasol i'w busnes. Monitro, dylanwadu a sicrhau safonau iechyd a lles anifeiliaid, atal heintiau peryglus a sicrhau ôl-rhain anifeiliaid fferm.

Sylwadau wedi'i cynnwys ar y daenlen nesaf

Gwarchod y Cyhoedd - Safonau Masnach a Thrwyddedu

SM2 - Canran achosion tor-cyfraith troseddol sydd wedi eu hadnabod gan y Gwasanaeth sydd wedi eu datrys

Enw Rheolwr: Andrew Lloyd Parry

Pwrpas y Gwasanaeth: Diogelu iechyd a lles y cyhoedd rhag arferion busnes sydd â'r potensial o fod yn niweidiol, drwy sicrhau bod busnesau yn mabwysiadu ac yn cynnal trefnau ac yn cydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol sy'n berthnasol i'w busnes. Monitro, dylanwadu a sicrhau safonau iechyd a lles anifeiliaid, atal heintiau peryglus a sicrhau ôl-rhain anifeiliaid fferm.

Sylwadau

Mae'r mesurydd yma yn amlygu y camau rhagweithiol mae'r Gwasanaeth yn eu cymryd er mwyn diogelu iechyd a lles aelodau'r cyhoedd.
Mae achosion o dor-cyfraith troseddol yn cael eu hadnabod drwy gyfuniad o adroddiadau/pryderon/cwynion sy'n dod i sylw'r Gwasanaeth gan aelodau'r cyhoedd a busnesau, yn ogystal â gwaith rhagweithiol rydym yn ei adnabod fel rhan o archwiliadau i fusnesau. Mae tor-cyfraith troseddol yn cael ei ystyried fel 'torri unrhyw ddeddfwriaeth droseddol y mae Swyddogion Safonau Masnach Gwynedd wedi eu hawdurdodi i orfodi'. Nid yw hyn yn cynnwys materion tor-cyfraith sifil. Mae'r mesur yn ogystal yn ystyried y cyfanswm ôl-groniad o ddiffyg cydymffurfiaeth sy'n parhau yn agored ers i'r mesur ddod yn weithredol (01/04/2024), ac mae'r Gwasanaeth yn gweithio arnynt i geisio datrys.
Mae'r tîm Gwarchod Defnyddwyr wedi parhau i flaenoriaethu gwaith ymatebol i gudd-wybodaeth yn ymwneud â gwerthiant nwyddau anghyfreithlon ar draws y sir - yn bennaf tybaco a fêps.
Ar 5 Mai 2026, mi fu'r tîm yn llwyddiannus yn diogelu rhybudd cau am gyfnod o 6 wythnos ar eiddo yng Nghaernarfon o dan y Ddeddf Ymddygiad Gwrth-gymdeithasol, Troseddu a Heddlu 2014. Roedd hyn yn dilyn ymchwiliad parhaus dros gyfnod o amser i ymarferion masnachu'r siop - gan gynnwys gwerthiant o gynnyrch fêps i blant o dan oed. Yn sgil datganiad i'r wasg rhagweithiol, cafodd yr achos llawer o sylw cadarnhaol yn y wasg, gan gynnwys amlygu'r cydweithio a rhannu gwybodaeth effeithiol sy'n digwydd rhwng Heddlu Gogledd Cymru a Safonau Masnach.
Mae'r tîm Iechyd a Lles Anifeiliaid wedi bod yn canolbwyntio ar allu cau nifer o achosion o dor cyfraith hanesyddol sydd wedi parhau i fod ar waith ar y system, yn ogystal a pharhau â'r gwaith o ymateb i geisiadau am wasanaeth yn ymwneud â materion iechyd a lles anifeiliaid ynghyd â chynnal archwiliadau rhaglenedig i ganolfannau casglu, marchnadoedd da byw ac archwiliadau rhaglenedig yn ymwneud â hylendid a diogelwch bwyd amaeth. Noder fod Safonau Masnach wedi bod yn gweithredu hefo llai o gapasiti na'r arfer am gyfnod sylweddol - rydym bellach wedi llwyddo i recriwtio 1 aelod o staff newydd i'r tim Iechyd a Lles Anifeiliaid, ond yn anffodus mae un aelod o'r tim Gwarchod Defnyddwyr i ffwrdd ar absenoldeb tymor hir.

Amlygu ymgyrchoedd a gwaith rhagweithiol Safonau Masnach

Amlygu gwaith sylweddol swyddogion Safonau Masnach i fynd i'r afael â busnesau yn gwerthu cynnyrch anghyfreithlon ayb - Datganiad i'r wasg a hyrwyddo ar gyfrifon cyfryngau cymdeithasol y Cyngor

Gwarchod y Cyhoedd - Safonau Masnach a Thrwyddedu

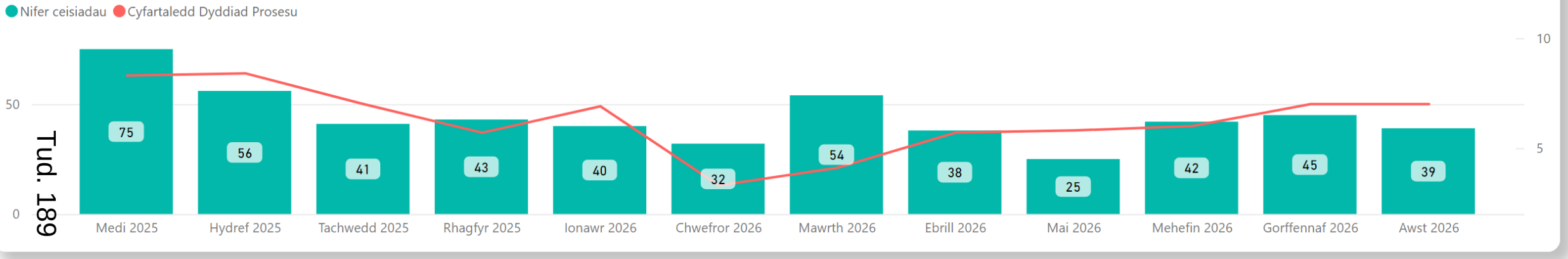
SM3 - Yr amser a gymerir ar gyfartaledd i brosesu cais am drwydded tacsi

Enw Rheolwr: Andrew Lloyd Parry **Pwrpas y Gwasanaeth:** Sicrhau fod gweithgareddau trwyddedig yn ymwneud a thacsis, alcohol, gamblo ac adloniant yn cael ei darparu mewn ffordd sy'n gwarchod y cyhoedd ac yn cefnogi busnesau.

Sylwadau

Mae'r amser prosesu cais trwydded tacsi yn parhau yn amserol iawn, ac yn darparu gwasanaeth cadarnhaol i ymgeiswyr. Mae'r gwaith o brosesu cais am drwydded tacsi yn dasg sydd wedi cael ei flaenoriaethu ers sawl blwyddyn bellach oddi fewn y Gwasanaeth. Mae'r cyfartaledd dyddiad prosesu yn cael ei gyfrifo gan ddefnyddio'r nifer o ddiwrnodau prosesu o'r amser mae'r cais yn cael ei ystyried yn gyflawn - hynny ydy fod pob dogfen angenrheidiol wedi ei dderbyn.
Mae'r nifer o geisiadau mae'r gwasanaeth yn ei dderbyn, a'r cyfartaledd dyddiad prosesu yn gyson, ac yn cael ei gwblhau o fewn amser nodedig. O ganlyniad i flaenoriaethu'r dasg hon, ac i osgoi ymholiadau gan yrwyr yn holi am ddiweddariad ar eu trwyddedau, mae hyn yn creu amser ychwanegol i'r tîm allu ymgymryd a mwy o waith rhagweithiol gan gynnwys e.e. cynnal gwiriadau diogelwch cerbydau trwyddedig sydd yn cludo plant i ysgolion (ar y cyd hefo swyddogion o'r Uned Cludiant).
Mae'r tîm wrth gwrs yn gyfrifol am brosesu sawl math gwahanol o drwyddedau gan gynnwys trwyddedu eiddo, trwyddedu sefydliadau anifeiliaid, yn ogystal a delio'n rheolaidd hefo ymholiadau a chwynion gan y cyhoedd am faterion Trwyddedu cyffredinol e.e. diffyg cydymffurfio hefo amodau trwydded eiddo).

Ceisiadau Trwyddedau Tacsi ac Amser Prosesu

Gwarchod y Cyhoedd - Iechyd yr Amgylchedd

IA1- Canran o Fusnesau Bwyd sydd yn cyrraedd Safonau Hylendid Bwyd (sgôr o 3 neu uwch)

Enw Rheolwr: Lewis Alun Evans

Pwrpas y Gwasanaeth: Sicrhau fod bwyd a diod gaiff ei werthu i'w fwyta a'i yfed gan bobl, sy'n cael ei gynhyrchu, ei storio, ei ddosbarthu, ei drin neu ei ddefnyddio yn y Sir yn rhydd o unrhyw berygl i iechyd a diogelwch y defnyddiwr ac yn cydymffurfio gyda gofynion cyfansoddiadol a labelu. Sicrhau fod gweithleoedd y Sir yn saff i weithwyr, defnyddwyr a chwsmeriaid a fod cyflogwyr yn cwrdd a gofynion iechyd a diogelwch. Atal achosion o glefyd trosglwyddadwy rhai codi a lle nad yw hyn yn bosib, atal lledaeniad clefyd trosglwyddadwy ymysg y boblogaeth.

Sylwadau

Ar 31/08/26, roedd 2,090 o fusnesau bwyd wedi cofrestru gyda Chyngor Gwynedd. O'r rhain roedd 2,061 (98.61%) yn cyrraedd safon hylendid bwyd boddhaol neu uwch a 29 ddim yn cwrdd â'r safon (1.39%).
Dylai fod pob eiddo sydd ddim yn cyrraedd safon hylendid bwyd boddhaol yn derbyn ail-ymweliad o fewn 3 mis o'r archwiliad gwreiddiol er mwyn sicrhau fod safonau wedi gwella.
Er mwyn tynnu sylw at y maes yma ac i annog y cyhoedd i wirio sgoriau busnesau mae'r Gwasanaeth yn cydweithio gyda'r Gwasanaeth Cyfathrebu i gefnogi ymgyrchoedd cenedlaethol dan arweiniad yr Asiantaeth Safonau Bwyd ynghyd â chyhoeddi negeseuon rhagweithiol ein hunain ar gyfrifon cymdeithasol y Cyngor.
Gellir gweld sgor hylendid bwyd busnesau bwyd Gwynedd drwy ddilyn y linc: https://ratings.food.gov.uk/cy

Canran Busnesau bwyd gyda sgor o 3 neu uwch

98.74%

Amlygu pwysigrwydd safonau a hylendid bwyd

Negeseuon yn amlygu gwaith swyddogion yn cynnal arolygon a chefnogi ymgyrchoedd cenedlaethol

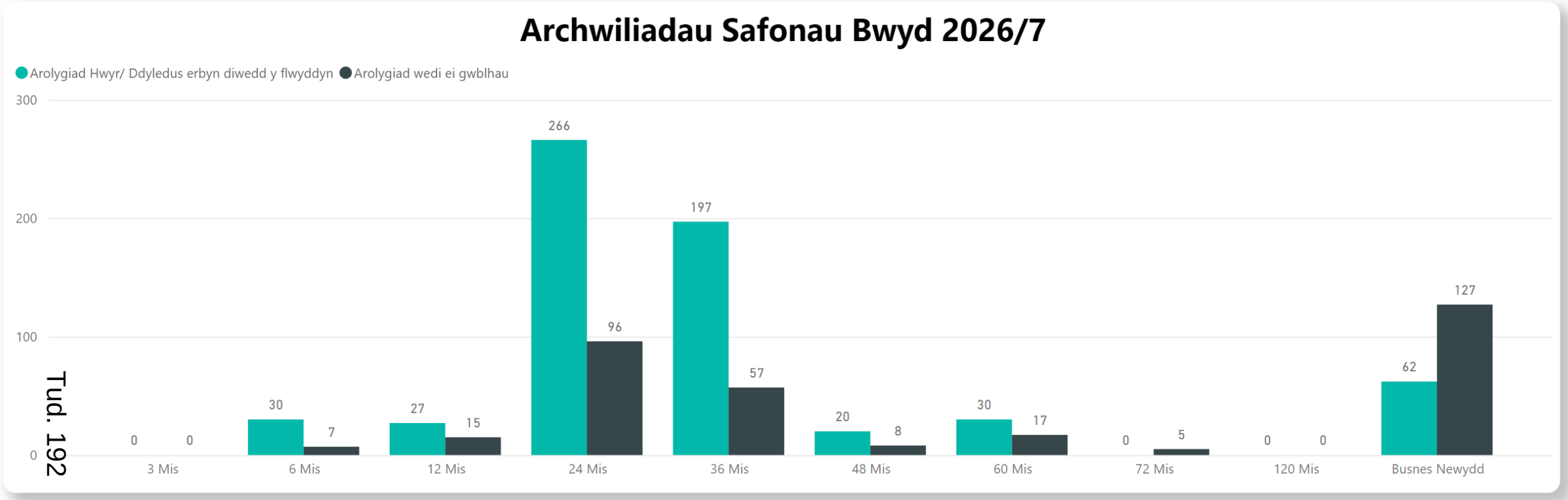
Gwarchod y Cyhoedd - Iechyd yr Amgylchedd

IA2(a) - Canran fusnesau bwyd sydd wedi cael arolygiad Safonau Bwyd yn unol ar amser rhaglenedig.

Enw Rheolwr: Lewis Alun Evans

Pwrpas y Gwasanaeth: Sicrhau fod bwyd a diod gaiff ei werthu i'w fwyta a'i yfed gan bobl, sy'n cael ei gynhyrchu, ei storio, ei ddosbarthu, ei drin neu ei ddefnyddio yn y Sir yn rhydd o unrhyw berygl i iechyd a diogelwch y defnyddiwr ac yn cydymffurfio gyda gofynion cyfansoddiadol a labelu. Sicrhau fod gweithleoedd y Sir yn saff i weithwyr , defnyddwyr a chwsmeriaid a fod cyflogwyr yn cwrdd a gofynion iechyd a diogelwch. Atal achosion o glefyd trosglwyddadwy rhai codi a lle nad yw hyn yn bosib, atal lledaeniad clefyd trosglwyddadwy ymysg y boblogaeth.

Sylwadau wedi'i cynnwys ar y daenlen nesaf

Gwarchod y Cyhoedd - Iechyd yr Amgylchedd

IA2(a) - Canran fusnesau bwyd sydd wedi cael arolygiad Safonau Bwyd yn unol ar amser rhaglenedig.

Sylwadau

Yn 2026/27 bydd trefn asesu risg newydd yn cael ei fabwysiadu gan Gynghorau Cymru ar gyfer safonau bwyd. Mae'r drefn eisoes yn weithredol yn Lloegr a Gogledd Iwerddon ac wedi ei dreialu mewn 2 Gyngor yng Nghymru. Yr Asiantaeth Safonau Bwyd sy'n gyfrifol am gyflwyno'r newid ac maent wedi datgan ei fod y newid mwyaf i'r model gweithredu safonau bwyd ar gyfer rheolaethau swyddogol mewn perthynas a chyfraith bwyd ers 30 mlynedd. Un nod o ddiwygio'r model gweithredu oedd lleihau y gofyn gorfodaeth cyfraith bwyd gan Lywodraethau Lleol. Mae ein asesiad dechreuol yn cynnig y bydd angen mwy o adnodd i weithredu'r model diwygiedig nag oedd angen i weithredu'r un blaenorol. Rydym wedi mabwysiadu'r drefn newydd yn ystod mis Ebrill eleni. O ganlyniad mae nifer yr archwiliadau safonau bwyd (oherwydd newidiadau yn y trefniadau asesu) sydd yn ddisgwyliedig ohonom eleni wedi bron i ddyblu o'i gymharu a'r nifer oedd yn ddisgwyliedig flwyddyn diwethaf.
Mae'r drefn asesu risg newydd yn dynodi isafswm amser ymyrraeth ar gyfer busnesau bwyd yn hytrach na categori risg fel yr oedd (A, B, C). Mae'r amrediad isafswm amser ymyrraeth yn 1 mis i 120 mis. Yn fras, gellir ystyried eiddo sydd angen ymyrraeth ymhen mis, 3 mis, 6 mis neu 12 mis yn 'risg uchel', eiddo angen ymyrraeth mewn 24 mis, 26 mis neu 48 mis yn 'risg canolig ' a bob 60 mis, 72 mis neu 120 mis yn 'risg isel'.
Mae'r graff yn arddangos nifer yr eiddo sydd wedi eu rhaglennu ar gyfer ymyrraeth dan y drefn newydd erbyn diwedd 2026-2027 sy'n cynnwys ôl-groniad o'r flwyddyn flaenorol.
Fel yn arferol, byddwn yn ymdrechu i gwblhau archwiliadau safonau bwyd ac hylendid bwyd ar y cyd. Byddwn hefyd yn ymdrechu i gynnal archwiliadau safonau bwyd (categori ymyrraeth 1 mis i 12 mis) lle nad oes archwiliad hylendid wedi ei raglennu eleni.
Oherwydd diffyg adnodd, nid ydym yn rhagweld y medrwn gyflawni'r holl ymyraethau sydd wedi eu rhaglennu.

Gwarchod y Cyhoedd -Iechyd yr Amgylchedd

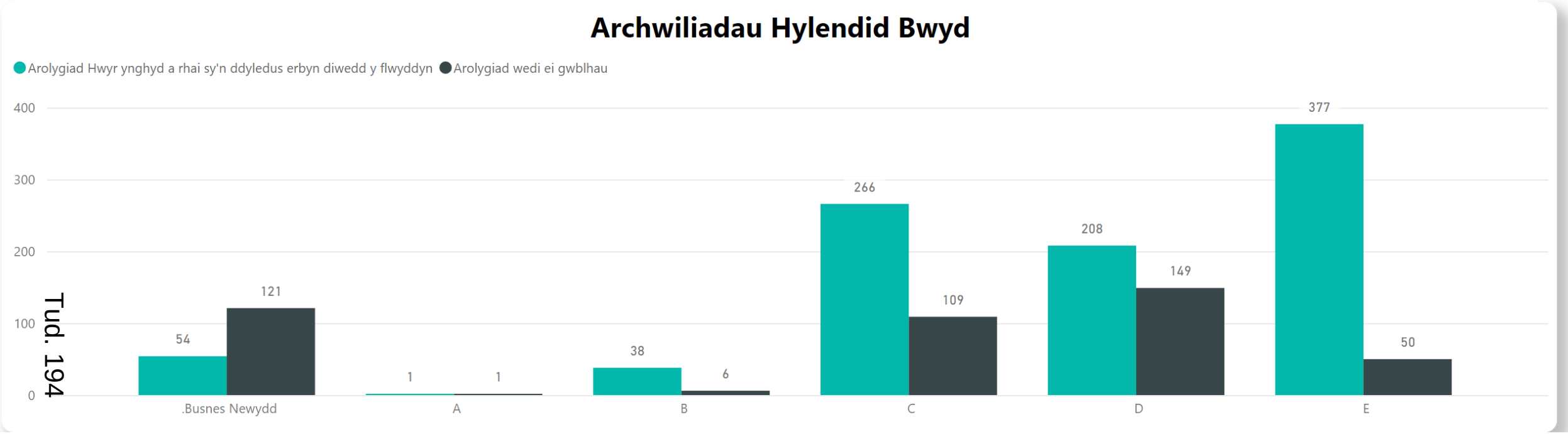
IA2(b) - Canran fusnesau bwyd sydd wedi cael arolygiad Hylendid Bwyd yn unol ar amser rhaglenedig.

Enw Rheolwr: Lewis Alun Evans

Pwrpas y Gwasanaeth: Sicrhau fod bwyd a diod gaiff ei werthu i'w fwyta a'i yfed gan bobl, sy'n cael ei gynhyrchu, ei storio, ei ddosbarthu, ei drin neu ei ddefnyddio yn y Sir yn rhydd o unrhyw berygl i iechyd a diogelwch y defnyddiwr ac yn cydymffurfio gyda gofynion cyfansoddiadol a labelu. Sicrhau fod gweithleoedd y Sir yn saff i weithwyr , defnyddwyr a chwsmeriaid a fod cyflogwyr yn cwrdd a gofynion iechyd a diogelwch. Atal achosion o glefyd trosglwyddadwy rhai codi a lle nad yw hyn yn bosib, atal lledaeniad clefyd trosglwyddadwy ymysg y boblogaeth.

Sylwadau

Er mwyn gwneud defnydd mwy effeithiol o amser swyddogion rydym yn ymdrechu i gynnal archwiliadau hylendid a safonau bwyd yr un adeg. Bydd swyddogion yn dilyn y rhaglen hylendid bwyd ac yn cwblhau archwiliad safonau bwyd os oes un wedi ei raglennu oddi fewn y 12 mis nesaf neu heb ei gyflawni yn flaenorol.
Oherwydd diffyg argaeledd staff cymwysedig roeddem wedi penderfynu mai ffocws ein hymdrech archwilio dros 2025-26 oedd eiddo bwyd risg hylendid uchel (A-C), busnesau newydd.
Mae 'r ffigyrau arolygiad hwyr/ arolygiad sy'n ddyledus yn cynnwys ôl-groniad o flwyddyn diwethaf ac yn adlewyrchu'r ffocws ar gynnal archwiliadau eiddo risg uchel yn ystod 2025-26 - hynny yw, mae'r data yn dangos fod nifer sylweddol o eiddo risg isel angen ymweliad eleni. Oherwydd diffyg adnodd mae'n annhebygol y byddwn yn medru cwrdd a'n targedau archwiliadau erbyn diwedd Mawrth 2027 a byddwn yn canolbwyntio eto ar eiddo risg uchel/ busnesau newydd.

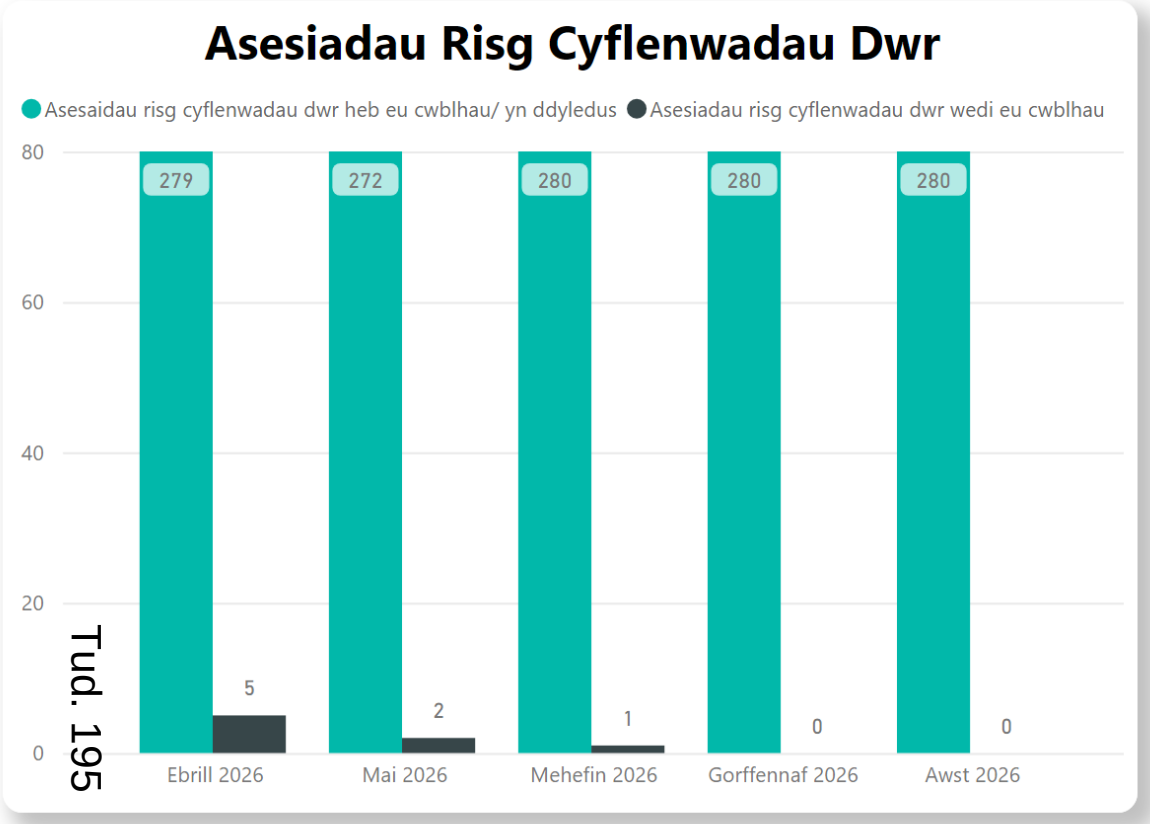

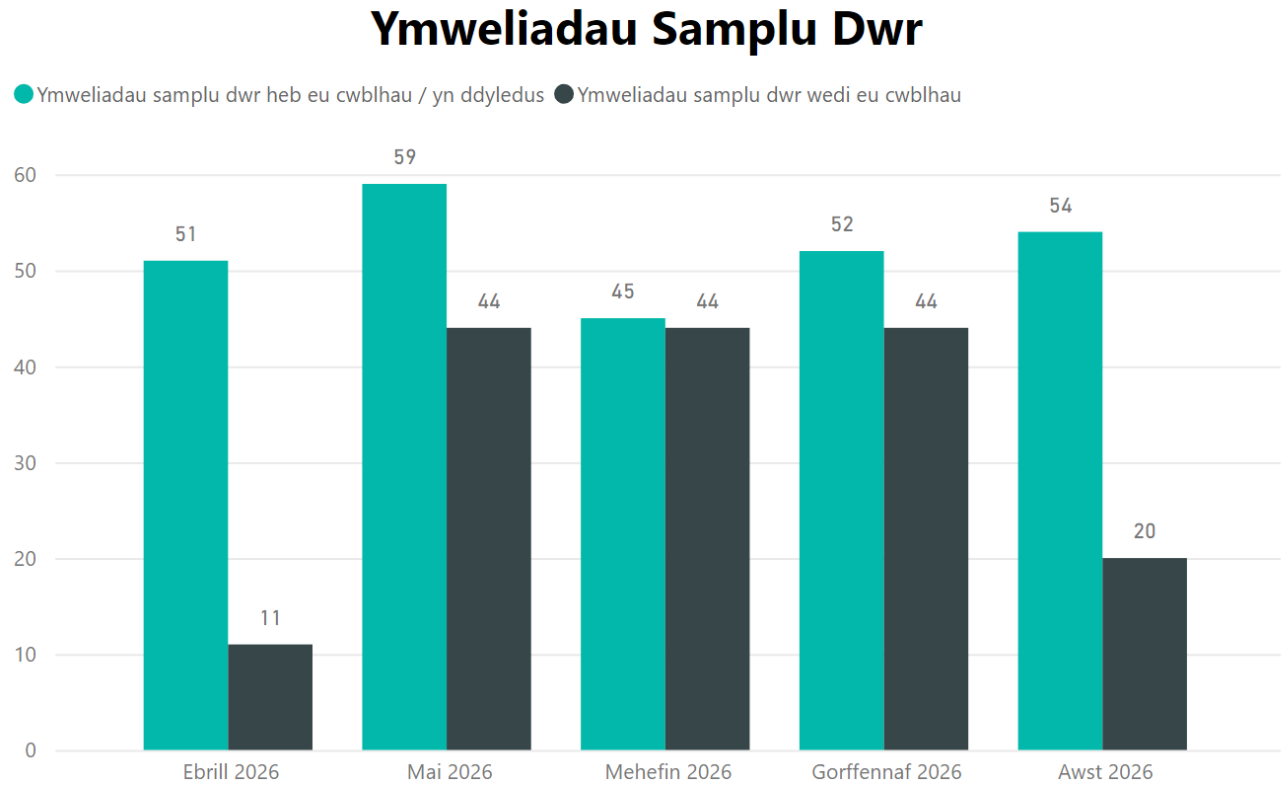
Gwarchod y Cyhoedd - Iechyd yr Amgylchedd

IA3 - Nifer eiddo ar ddŵr preifat sydd wedi derbyn archwiliad sampl dŵr ac asesiadau risg yn unol â'r rhaglen am y flwyddyn

Enw Rheolwr: Lewis Alun Evans **Pwrpas y Gwasanaeth:** Diogelu iechyd a lles y cyhoedd rhag arferion anniogel drwy sicrhau nad yw busnesau nac unigolion yn llygru'r amgylchedd gyda sylweddau neu sŵn annymunol.

Sylwadau wedi'i cynnwys ar y daenlen nesaf

Gwarchod y Cyhoedd - Iechyd yr Amgylchedd

IA3 - Canran o eiddo sydd ar gyflenwad dwr preifat sydd wedi derbyn archwiliad sampl dwr ac asesiadau risg yn unol a'r amserlen rhaglenedig

Enw Rheolwr: Lewis Alun Evans **Pwrpas y Gwasanaeth:** Diogelu iechyd a lles y cyhoedd rhag arferion anniogel drwy sicrhau nad yw busnesau nac unigolion yn llygru'r amgylchedd gyda sylweddau neu sŵn annymunol.

Sylwadau

Mae'r gwaith yn statudol er mwyn sicrwydd diogelwch dŵr yfed mewn cyflenwadau gwledig o ffynhonnell breifat. Rydym yn adrodd fesul 12 mis calendr i'r 'Drinking Water Inspectorate' sydd yn rheoleiddio a gwirio gwaith Awdurdodau Lleol er mwyn sicrhau fod cyflenwadau preifat busnesau megis llety gwyliau a gwestai yn darparu dŵr glan diogel i'w cwsmeriaid a staff. Mae ceisiadau rheolaidd hefyd yn dod i samplo cyflenwadau dŵr domestig unigol, ac mae hyn yn ychwanegol i'r llwyth gwaith a adroddir arno, amcangyfrif fod tua 2,000 o gyflenwadau preifat domestig unigol.
Mae'r rhaglen samplo ac asesu risg yn un statudol, tra llwyddir i gynnal y rhan fwyaf o'r samplau ar y rhaglen 12 mis, rydym yn tanberfformio yn sylweddol ar gynnal yr Asesiadau Risg, sydd angen eu cynnal bob 5 mlynedd. Mae swyddogion o'r Tîm Bwyd ac Iechyd a Diogelwch wedi bod yn cyfrannu at y gwaith rhaglen samplu. Rydym wedi addasu'r mesur perfformiad i adlewyrchu faint o asesiadau risg sydd wedi eu cwblhau dros gyfnod ar nifer sy'n parhau heb eu cyflawni ddiwedd y cyfnod hwnnw. Adroddir perfformiad samplu dŵr yn yr un modd.

Busnes - Swyddfa Cefn

B1 - Yr amser a gymerir ar gyfartaledd i brosesu ceisiadau pridiannau tir

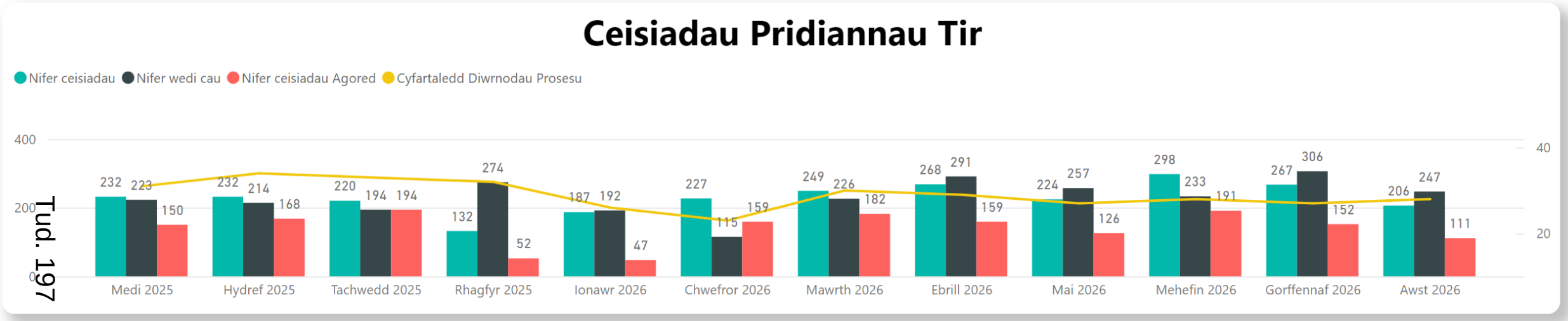
Enw Rheolwr: Alison Wyn Owen
Pwrpas y Gwasanaeth: Darparu gwybodaeth chwiliadau ar gyfer unrhyw un sy'n dymuno prynu eiddo neu dir o fewn ardal yr Awdurdod Lleol

Sylwadau

Mae chwiliadau tir lleol ar gael yn ddigidol ar wefan HMLR i gwsmeriaid ers 12/05/2026, gyda'r trosglwyddiad wedi bod yn llwyddiannus. Roedd Gwynedd ymhlith y cynghorau cyntaf yng ngogledd Cymru i wneud y trosglwyddiad, a'r cyntaf i integreiddio â system IDOX.

Mae chwiliadau CON29 yn parhau o dan gyfrifoldeb y Cyngor. Er mwyn eu cwblhau, mae angen cydweithrediad ac ymateb gan nifer o wasanaethau ac adrannau eraill, gan ddibynnu ar leoliad y chwiliad, gan gynnwys Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri. Mae gan bob un o'r gwasanaethau hyn eu heriau penodol, a gall hyn effeithio ar amseroedd ymateb Pridiannau Tir. Rydym yn parhau i gydweithio'n agos â'r gwasanaethau perthnasol er mwyn nodi ffyrdd gwell o ymateb i chwiliadau, gyda'r nod o wella ein hamseroedd ymateb yn barhaus.

Nid yw'n arddangos bod nifer ceisidau ni wedi lleihau, mae hyn oherwydd bod ni wedi trosglwyddo chwiliadau Rheolaeth Adeiladu i gyfrifoldeb Uned Pridiannau Tir ers Ebrill 2026 yn dilyn cwynion am amser prosesu, rydym wedi llwyddo i wella'r amser proses gyda phob cais yn cael ymateb o fewn y mis. Rydym yn y proses o gyflwyno cofrestr ddigidol er mwyn darparu ymateb i'r chwiliadau rheolaeth adeiladu yn y dyfodol agos hefyd, yn y cam profi ar hyn o bryd.

Busnes - Swyddfa Cefn

B2 - Canran galwadau sydd yn derbyn ymateb

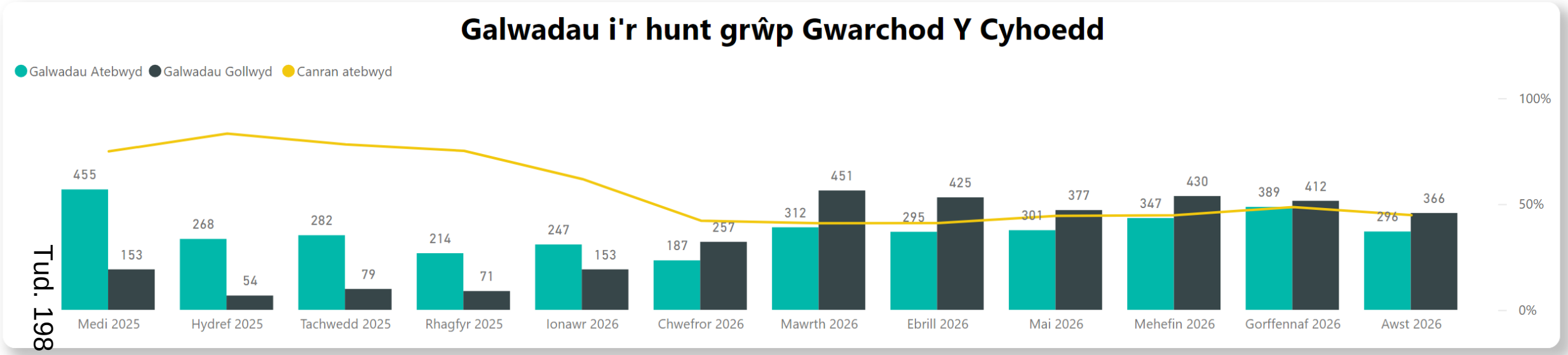
Enw Rheolwr: Alison Wyn Owen

Pwrpas y Gwasanaeth: Cefnogi swyddogion Gwarchod y Cyhoedd, drwy darparu gwasanaeth rheng flaen i ymholiadau cwsmeriaid

Sylwadau

Ers trosglwyddo i'r system ffôn Cisco newydd mae'r opsiwn llais-bost bellach yn cynnig profiad gwell i gwsmeriaid, gan eu galluogi i adael neges os yw'r llinell yn brysur.

Rydym yn rhagweld y byddwn yn gallu cynnal, ac o bosib gwella, ein perfformiad yn y cyfnod nesaf wrth i aelod newydd o'r tîm feithrin hyder ac wrth i aelod arall ddychwelyd o gyfnod mamolaeth.

Perfformiad Hyfforddiant Mandadol (Diogelu & Trais yn Erbyn Merched)

Fel Adran, mae negeseuon cyson wedi eu rhannu gyda swyddogion yr Adran i amlygu pwysigrwydd cwblhau'r hyfforddiant mandadol sy'n flaenoriaeth corfforaethol. Mae'r isod yn amlinellu y sefyllfa diweddaraf o ran perfformiad staff swyddfa yr Adran Amgylchedd o ran hyfforddiant **'Diogelu'** a **'Trais yn Erbyn Merched, Cam-Drin Domestig a Thrais Rhywiol' (VAWDASV)**.

Mae **99.5% o staff swyddfa'r Adran wedi cwblhau'r hyfforddiant Trais a Cham-drin yn Erbyn Merched (VAWDASV)**, gyda'r un staff swyddfa sydd heb gwblhau eto yn absennol o'r gwaith ar hyn o bryd.

Mae **99% o staff swyddfa'r Adran wedi cwblhau'r hyfforddiant Diogelu**, gyda'r staff sydd heb gwblhau hyd yma, yn absennol o'r gwaith ar hyn o bryd.

Mae natur gwaith rhai Gwasanaethau'r Adran (ee staff casglu a safleoedd Gwastraff ac Ailgylchu) yn golygu nad oes ganddynt fynediad i gyfrifiadur (a phorth hyfforddi) yn rhinwedd eu swydd. Teimlwyd y byddai darparu'r hyfforddiant ar ffurf grŵp yn gyfle i unigolion ofyn cwestiynau er mwyn sicrhau eu bod yn deall y cynnwys yn llawn. O ganlyniad, addaswyd yr hyfforddiant gyda'r Hyrwyddwr Diogelu Corfforaethol er mwyn sicrhau fod modd ei arddangos ar ffurf fideo, a'i fod hefyd yn fwy perthnasol i staff rheng-flaen.

Mae sgriniau pwrpasol wedi eu gosod yn y depos Gwastraff ac Ailgylchu yn y misoedd diwethaf, gyda'r hyfforddiant wedi ei gyflwyno ar ffurf fideo i dros hanner y staff. Mae'r nifer uchel o'r staff sydd eto i gwblhau yn staff achlysurol neu sydd i ffwrdd o'r gwaith ar salwch hir-dymor.

O blith y **215 o staff gweithlu Casglu a Thrin Gwastraff, mae 118 eisoes wedi cwblhau'r hyfforddiant Diogelu (ffigyrau diwedd Medi)*** trwy'r hyfforddiant diwygiedig, gyda bwriad i sicrhau fod y mwyafrif helaeth o'r staff sy'n weddill yn mynychu'r hyfforddiant dros y misoedd nesaf, ac yna bydd sylw i staff achlysurol maes o law. **(*ar 9/11/26 – ffigyrau yn dangos fod 170 o weithlu Gwastraff ac Ailgylchu wedi cwblhau.)**